IOAN MOSHU LIMONARIUL SAU LIVADA DUHOVNICEASCĂ Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României MOSHU, IOAN Limonariul sau Livada duhovnicească Ioan Moshu Alba Iulia: Reîntregirea, 2014 ISBN 978-606-509-258-7 2 Editura Reîntregirea, Arhiepiscopia Ortodoxă a Alba iuliei Str. Mihai Viteazul, Nr. 16, Alba Iulia, România Tel: 0258811690 (secretariat), int. 118 (editură) www.reintregirea.ro Comenzi carte: 0258810373 sau pe www.reintregirea.ro IOAN MOSHU LIMONARIUL SAU LIVADA DUHOVNICEASCĂ Tipărită cu binecuvântarea înaltpreasfinţitului Părinte IRINEU, Arhiepiscop al Alba Iuliei CUVÂNT ÎNAINTE În secolul al IV-lea, creştinismul a intrat într-o etapă nouă. Este perioada în care cei câţiva pust¬nici din vremurile mai vechi au fost urmaţi ca modele de alte câteva mii de pustnici. Ei au dorit să se depărteze de lume şi de zgomotul mulţimii şi să vieţuiască în pustie ca într-un port liniştit. Aici au luptat pentru stăpânirea poftelor, printr-o priveghere neîntreruptă şi o voinţă de fier. Viaţa monahală este una dintre formele autentice ale ascezei creştine. Monahismul este o cale evanghelică spre împărăţie, este urmarea lui Hristos, ca ucenicie, prin pur¬tarea crucii şi prin renunţarea la lumea căzută a păcatu¬lui. După Sfântul Teodor Studitul, „monahii formează o comunitate eshatologică ce realizează mai deplin şi mai desăvârşit ceea ce ar trebui să fie întreaga Biserică". Despre frumuseţea vieţii monahale ne vorbeşte Cu¬viosul Ioan Moschus, mare scriitor duhovnicesc, numit şi Eukratas (Cumpătatul), datorită vieţii lui deosebite. Acesta s-a născut în anul 550 în Damasc. El vieţuieşte în vestitele mănăstiri din pustia Iudeii: Mănăstirea „Sfântul Teodosie" şi Mănăstirea „Sfântul Sava", unde se dedică practicii şi nevoinţelor ascetice. Dornic de a cunoaşte cât mai bine ex¬perienţele duhovniceşti ale altor monahi, el merge însoţit de prietenul său, Sofronie, să viziteze centrele monahale din Sinai şi Egipt. După invazia perşilor, pleacă mai întâi în Antiohia şi de acolo la Alexandria, în compania aceluiaşi prieten, Sofronie, care va deveni patriarh al Ierusalimului. Din Alexandria va vizita ulterior toate mănăstirile egipte¬ne până la Oaza, reuşind să cunoască foarte bine viaţa vir¬tuoasă a monahilor anahoreţi şi chinoviali. 5 Cucerirea Ierusalimului de către perşi, în anul 614, îl determină pe Ioan Moschus să plece la Roma. în timpul şederii sale acolo, compune opera sa principală Livada du¬hovnicească sau Limonariul, una dintre cele mai populare lucrări în cercurile monahale şi nu numai. Fericitul Ioan se stinge din viaţă la Roma, în anul 619, după ce îşi ex¬primă ultima dorinţă de a fi înmormântat la Mănăstirea Sinai, unde stătuse zece ani. Monahul Sofronie, dimpre¬ună cu alţi zece ucenici, s-au îmbarcat, luând cu ei spre Palestina trupul neînsufleţit al lui Ioan. Ajungând la Ascalon, ei primesc vestea că Sinaiul a fost cucerit de către arabi, motiv pentru care se

îndreaptă spre Ierusalim şi îl înmormântează în cimitirul mănăstirii sale de metanie, Mănăstirea „Sfântul Teodosie". Opera sa cea mai importantă, Livada duhovnicească sau Limonariul, numită şi Noul Paradis, cuprinde peste 300 de întâmplări, minuni, povestiri şi sentinţe, adunate de către el în timpul peregrinărilor sale pe la diferite mă¬năstiri pe care le-a vizitat. Relatările deosebite cuprinse în Limonariu evidenţiază, într-un mod nuanţat şi delicat, vieţile, virtuţile şi înţelepciunea unor oameni îmbunătă¬ţiţi, dedicaţi trăirii duhovniceşti. Cronologic, relatările sale merg până în timpul împăratului bizantin Heraclie (610-641). Găsim aici istorisiri simple, dialogate, într-o curată limbă populară, alcătuite într-un stil uşor, nesa¬vant, drept pentru care este şi astăzi una dintre cele mai gustate scrieri ale monahismului ortodox. Rafinamentul descrierilor şi căldura povestirilor fac această lucrare de¬osebit de accesibilă şi atrăgătoare, zidind sufletele creştinilor prin „cuvântul adevărului" (cf. Efes. 1,13). Limonariul se aseamănă, în bună măsură, cu Historia Lausiaca a lui Paladiu de Helenopolis, prin amestecul de mari isprăvi ascetice sau de evlavie, alăturate întâmplă¬rilor minunate şi vorbelor de duh care înconjurau lumea 6 monahală din vremea aceea. De-a lungul timpului, Liva¬da duhovnicească a fost supusă unor redactări şi remanieri succesive, după cum ne putem da seama din diferitele manuscrise, păstrate până astăzi. Patriarhul Constantinopolului, Fotie (t895), susţinea că ştie manuscrise care conţineau peste 300 de povestiri. Ediţiile de azi cuprind 218 capitole; nu este vorba aici de biografii complete. în Biserica noastră, Limonariul a circulat atât în greacă, cât şi în slavonă. Dovadă a popularităţii de care s-a bucu¬rat această lucrare este şi faptul că numai în Biblioteca Academiei Române au fost descoperite 25 de manuscrise, desigur unele incomplete. Cuviosul Ioan Moschus a fost unul dintre cei mai mari peregrini ai epocii sale. El a scris ceea ce a văzut şi a auzit, dar şi ceea ce a aflat de la martori vrednici de cre¬zare. Din paginile cărţii ne dăm seama că scriitorul du¬hovnicesc a fost un observator excelent al evenimentelor şi un bun îndrumător. El a reţinut aspecte ale controver¬selor monofizite, fiind, în acelaşi timp, destoinic apărător al ortodoxiei calcedoniene şi adversar al monotelismului. Important este că fiecare povestire lasă în urma ei o în¬văţătură, un înţeles subtil pentru acele vremuri. Noi nu putem pune la îndoială spusele sale, fiindcă el a văzut personal, a auzit, s-a convins despre cele relatate. Suntem profund impresionaţi de acele descrieri de vieţi eroice, duse în smerenie, sărăcie, rugăciune, milostenie şi dra¬goste. Astfel de virtuţi asigură liniştea şi pacea monahu¬lui anahoret şi chinovial. Citind această carte, creştinul învaţă cât de impor¬tantă este purificarea de patimile înrobitoare prin sădirea şi dezvoltarea virtuţilor morale. Totodată, el este încre¬dinţat despre prezenţa lui Hristos în Biserică şi în lume, dar şi despre rolul fiinţelor îngereşti şi al sfinţilor în

iconomia mântuirii. Creştinul se mai convinge şi despre lucrarea 7 lui Dumnezeu exercitată prin instrumentele sale consacrate, episcopi şi preoţi, aceşti „iconomi ai tainelor lui Dumnezeu" (I Cor. 4, 1). Limonariul îi încurajează pe păcătoşi să se pocăiască, pentru că Dumnezeul nostru, Care vrea să locuiască în inimile oamenilor, poate „şi din pietre să-i ridice fii lui Avraam" (Lc. 3, 8) şi poată să facă „din păgâni mucenici", cum zice o cântare liturgică. Lectura acestei cărţi ajută la educarea sau îmbunătăţirea vieţii creştinului care, cu uşurinţă, învaţă de la atleţii lui Hristos stilul vieţii lor cereşti. Precum afirmă Arhiman¬dritul Emilianos Timiadis, „monahii sunt lumini şi sursă de mântuire pentru lumea întreagă, modele de virtute, indicatoare ale căii progresului duhovnicesc, purtători de oxigen, factori de sănătate spirituală". Aveau dreptate cei din vechime când ziceau că exem¬plele pozitive înrâuresc (Exempla trahunt). Pilda oferită de către personajele descrise este cu adevărat edificatoare. Noi suntem îndemnaţi să urmăm râvna şi viaţa desăvâr¬şită a oamenilor vestiţi, a acestor vase alese, pline de har şi înţelepciune. De la ei învăţăm să murim în fiecare zi pentru Hristos, renunţând la cele trupeşti şi pământeşti, cu gândul la bogăţia dumnezeiască pe care o dăruieşte Tatăl ceresc slujitorilor Săi devotaţi. Pe bună dreptate îndeamnă Sfântul Antonie cel Mare: „Să ne ostenim pu¬ţin, ca să moştenim în veci!". Lumea are nevoie astăzi de exemple care să ofere autenticitatea vieţii creştine, modul de viaţă evanghelic. Cu siguranţă, citind Limonariul, ne vom convinge că monahismul nu este altceva decât ex¬presia sublimă a vieţii morale şi spirituale a Bisericii, este creştinismul în toată splendoarea şi frumuseţea sa. IRINEU Arhiepiscop al Alba Iuliei 8 STUDIU INTRODUCTIV În anul 356, după ce se reîntorsese din Apus, unde fusese surghiunit într-unul dintre exilurile sale, Sfântul Atanasie al Alexandriei trimitea călugărilor care-i stătuseră acolo într-ajutor cunoscuta sa scriere, „Viaţa Sfân¬tului Antonie, spunându-le, între altele, şi aceste cuvinte: „Bună întrecere aţi început cu monahii din Egipt, hotărându-vă, fie să ajungeţi deopotrivă cu ei, fie să vă ridicaţi mai presus decât ei prin nevoinţa voastră întru virtute acum de când aveţi şi voi sălaşuri pentru vieţuire singuratică... Ştiu că doriţi şi voi să vă descriu strădaniile Sfântului Antonie, de care desigur că vă veţi minuna mult, şi că vreţi să urmaţi şi voi acele nevoinţe pentru că felul lui de vieţuire este cea mai puternică pildă”. Şi, într-adevăr, nu se cunoaşte în toată creştinătatea altă carte care să-i poată sta alături, mai ales când ne gândim la primele începuturi de viaţă călugărească. Iată, numai la câţiva ani după ce a ajuns ea în Nordul Italiei, la Milano, această carte a provocat mari frământări între cei care au ajuns s-o cunoască. E destul să amintim de procesul de convertire la creştinism a viitorului mare cugetător, Fericitul Augustin, pentru care se vede că n-au fost de ajuns lacrimile de mulţi ani ale mamei, nici cei doi ani de predici şi de meditaţii ale

Sfântului Ambrozie, ci au mai fost necesare şi lectura intensă a Sfintei Scripturi ca şi apropierea unor prieteni (Pontician) şi tocmai descrierea „Vieţii Sfântului Antonie”. însuşi Fericitul Augustin mărturiseşte: „La vizita ce mi-a fost făcut, acest prieten a zărit pe masa mea scrierile Sfântului Pavel, de care, surâzând cu înţelegere, s-a mirat... După ce i-am spus că din scrierile acestui apostol eu citesc 9 cu cea mai mare plăcere, între noi s-a pornit o vie discuţie în urma descrierii amănuntelor cuprinse în Viaţa acelui mare călugăr egiptean, al cărui nume a ajuns atât de drag creştinilor. Stăteam înmărmuriţi şi eu şi prietenul meu în faţa minunilor istorisite în acea carte şi nu ne puteam mira destul de astfel de întâmplări proaspete şi suprinzătoare". în amândouă aceste situaţii, la Alexandria şi Milano, cititorul încearcă un sentiment de mirare, de uimire, de surpriză. Istorioarele şi experienţele duhovniceşti cuprinse în scrierea pe care o publicăm aici ne uimesc şi ele, impresionându-ne desigur într-o măsură mai puternică, cu atât mai surprinzătoare şi mai ieşite din obişnuinţa zilei, cu cât ţinta morală a idealurilor netrecătoare întrece bucuriile şi plăcerile de o clipă. încă de la început, ni se atrage atenţia că în această „Livadă duhovnicească" cititorul va găsi în loc de flori, „zugrăvite virtuţile sfinţilor bărbaţi trăitori în timpurile noastre (între anii 550-620) şi răsădiţi lângă izvoarele apelor: fiecare dintre ei este împodobit în frumuseţe şi în bunăcuviinţă cu felurite virtuţi. Din viaţa acestor bărbaţi am cules cele mai frumoase flori". În multe dintre cele 218 capitole ale acestei cărţi întâlneşti adeseori cuvinte de felul acestora: „M-am minunat de ceea ce am văzut, şi am slăvit pe Dumnezeu" (capitolele 19, 28, 36, 55, 58, 76, 83, 89 etc.); „M-am folosit mult din ceea ce am auzit (capitolul 72); „Eu însumi am scris această notiţă ca şi altora să le fie de folos" (capitolele 32, 72, 73), „Ne-am dus la avva Ioan ca să ne zidim sufleteşte" (capitolul 184). în dorinţa de a argumenta cât mai temeinic adevărul cuprins în istorioarele şi relatările unor fapte reale (ca şi unele legendare), autorii acestei cărţi aduc tot felul de date şi liste de nume, de localităţi, de distanţe cronologice şi geografice, Totuşi, parcă se resimte şi aici constatarea unuia dintre contemporani, Leonţiu de Neapole, care combătea părerea că „din pricina păcătoşeniei mai mari, oamenii de acum n-ar 10 mai putea săvârşi fapte minunate, aşa cum făceau înaintaşii lor". în realitate, personajele înregistrate în călătoriile descrise de către Ioan Moshu şi Sofronie „Cărturarul" sunt figuri vii, multe dintre ele adevărate încorporări realiste ale virtuţilor pe care le-au slujit. Iată, de pildă, viaţa plină de virtuţi a unor intelectuali laici, care se pot lua la întrecere cu schimnicii (capitolele 154, 171, 172) şi, tot aşa, admiraţia pe care o provoacă valoarea unor fapte de milostenie, care depăşesc tot ceea ce înseamnă viaţă pământească (capitolele 185 şi 195). Ce să mai spunem despre felul minunat în care e răsplătită fidelitatea conjugală (capitolele 185, 195), ori cazuri de generozitate deosebită (capitolele

200, 201)? Dar câte astfel de virtuţi nu putem desprinde din această „Livadă duhovnicească"? Faptul că atâţia călugări, dar şi atâţia laici au căutat această carte şi au răspândit-o pe atâtea căi constituie tot atâtea dovezi despre valoarea ei intrinsecă. Cine erau, în fond, personajele care au strâns aceste istorioare? Probabil că aici va trebui să ne mărginim numai la presupuneri. S-ar putea să fie vorba de un pseudonim, de o poreclă călugărească: Ioan cel „nepretenţios", „cel neîngrijit", de la ungurescul „mocskos". în orice caz, numele cărţii rămâne în umbră, în schimb conţinutul ei a ajuns atât de cunoscut, încât din poreclă ea a trecut în renume, cum zice poetul. Textul cel mai îngrijit al scrierii de care ne ocupăm s-a păstrat numai în latineşte. Pentru prima oară s-a încercat o identificare a lui „Moshu" în colecţia de scrieri duhovniceşti intitulată „Bibliotheca Veterum Patrum", volumul II, apărută la Paris în anul 1624, de unde s-a reprodus mai târziu în colecţia lui Migne, Patrología Latină, volumul 74, 119-122. Al doilea biograf este patriarhul Fotie, care aminteşte de textul grec în „Biblioteca" sa, nr. 199 (Migne, Patrologia Greacă, volumul 103). 11 Ioan Moshu s-a născut între anii 540-550 în Damasc. Intrat de tânăr în mănăstirea Sfântului Teodosie Chinoviarhul (sau „îndrumătorul vieţii de obşte"), care se afla în sudul Palestinei, între vestita mănăstire a Sfântului Sava şi Betleem, Ioan face cunoştinţă cu Sofronie, supranumit „Cărturarul, despre care se crede că ar putea fi identificat cu viitorul patriarh de Ierusalim (634-638), cu care se împri¬eteneşte statornic rămânând mereu împreună. Pentru pri¬mii zece ani, ei petrec în Lavra Faranului, care era situată la sud de Betleem, în deşertul Iuda, după cum declară el însuşi în capitolul 40 al Limonariului. Cu această ocazie, înainte de a merge mai departe cu descrierea vieţii călugăreşti, e bine ca cititorul să nu uite că, alături de mănăstirile cu viaţă de obşte, „Lavrele" erau un fel de colonii de anahoreţi sau de schimnici, îndrumaţi desigur de către un părinte comun, „avva", modul lor de vieţuire fiind legat strict de chilia fiecăruia, iar legătura cu ceilalţi membri ai coloniei reducându-se doar la participarea la slujbele dumnezeieşti de sâmbăta şi duminica, precum şi la Sfintele Taine. Cam prin anul 579, pe vremea împăratului Tiberiu, când, spre a se documenta cât mai deplin asupra diferitelor experienţe duhovniceşti, părinţii Ioan şi Sofronie s-au hotărât să lărgească şi să adâncească şi mai mult strângerea tradiţiilor călugăreşti şi a amintirilor despre alţi sfinţi asceţi, pe care îi vor mai găsi în viaţă. Aşa reiese din capitolul 112 al cărţii. în cea de-a doua etapă a călătoriilor lor, care va fi durat alţi 10-12 ani (între 581-593), ei au cercetat mai întâi aşezămintele egiptene din Tebaida şi cele din Marea Oază, situată în vestul Egiptului de Sus, dar partea cea mai mare a acestei călătorii au petrecut-o în Lavra Ailioţilor din Sinai, unde autorul nostru mărturiseşte că au stat 10 ani (capitolul 67). întorşi iarăşi la Ierusalim, cei doi participă la instalarea patriarhului Amos (capitolul

149), care a avut loc în anul 594, 12 după care au vizitat lavrele din Palestina până la Ascalon, Skitopolis şi Cezareea Palestinei. Regimul de teroare instalat în 602 de către împăratul bizantin Foca, precum şi ameninţarea invaziilor persane şi apoi a celei arabe, obligă pe cei doi călugări să părăsească Palestina, vizitând pe scurt şi în grabă doar Siria, Cilicia, Fenicia şi Samosul. Ultima etapă a călătoriilor lor a avut loc în vestul deltei Nilului, între altele şi în mănăstirea Eukrata, viitorul sediu al luptei dusă de către Sfântul Maxim Mărturisitorul, atunci când acesta se va refugia în Apus. Adjectivul „eukratas" care înseamnă „cel cumpătat" a fost schimbat de copişti în „Evirat" (vezi dedicaţia cărţii). în timpul celor 12 ani petrecu ţi în aceste părţi, cei doi călugări au stat în strânse legături cu patriarhii Alexandriei, Evloghie (581- 608) şi Teodor (608-609), dar, mai ales, i-au fost de mare ajutor urmaşului acestora, Sfântul Ioan cel Milostiv (610- 619) în lupta dusă de către acesta împotriva monofiziţilor, reuşind să readucă la ortodoxie pe mulţi dintre ei, cum ni se istoriseşte în mai multe capitole ale cărţii (29,30,36,100, 213 etc.). Nu ştim cât timp a durat petrecerea lor în Roma, unde au cunoscut şi pe papa Grigorie Dialogul. Data morţii lui Ioan Moshu ar fi putut avea loc între anii 619-634. Amândouă aceste date se potrivesc cu indictionul VIII propus de către biograful anonim. Mai probabil pentru data morţii lui pare anul 619, altfel n-am înţelege de ce fostul său prieten, Sofronie (ajuns patriarh de Ierusalim tocmai în anul 634), nici măcar nu-l pomeneşte. Potrivit dorinţei din urmă, Sofronie a îngropat trupul prietenului său în cimitirul mănăstirii Sfântului Teodosie, unde se şi călugăriseră, iar nu în Sinai, din pricina invaziei arabilor. în schimb, întrucît Ioan Moshu şi cu acelaşi Sofronie au scris împreună şi o biografie a Sfântului Ioan cel Milostiv, din care abia s-a păstrat un fragment, s-a găsit altă mărturie, „Istoria patriarhilor de Alexandria", în care ca dată a morţii lui Ioan Moshu cercetătorii cred că se poate afirma chiar anul 617. 13 Numele şi numărul capitolelor cărţii produc asupra cititorului surprize dintre cele mai interesante şi mai plăcute. în cele mai multe dintre ediţii, atât manuscrise, cât şi tipărite, numele cărţii era „Livada duhovnicească", aşa cum a apărut de la început în primele traduceri latineşti „Pratum spirituale", „Le pres spirituel", cum l-au tradus francezii încă de la începutul veacului XV şi cum l-au tălmăcit în veacul XVII dascălul braşovean Radu Duma, răşinăreanul Sava Popovici sau alţi traducători şi copişti români. Patriarhul Fotie i-a dat încă un titlu: „Noul paradis". Că circula şi în haina grecească având în unele exemplare titlul „Limonarion", adică „grădină", o dovedeşte faptul că încă în veacul al optulea, Sfântul Ioan Damaschin aminteşte în tratatul „Despre icoane" de trei capitole, care sunt cuprinse şi azi în „Limonarion", şi anume cele cu numerele 45, 81 şi 180, cunoscute şi în „Actele Sinodului VII ecumenic". Din păcate, până acum încă nu s-a tipărit o ediţie critică a acestei scrieri. Or, dacă majoritatea

copiştilor medievali s-au întrecut în a strânge ori a elimina pe unele sau altele din „buchetul de flori" ale virtuţilor, sau din „livada cea duhovnicească", înseamnă că, în diferitele ediţii manuscrise, numărul capitolelor nu-i întotdeauna acelaşi, ci ori mai mare, ori mai mic decât cel cunoscut ediţiei tipărite de colecţia Migne, unde numărul lor s-a oprit la 218 piese. în felul acesta, numărul „pieselor alese" aşa cum se aleg „florile din grădiniţă (cum îi plăcea unui copist român de pe vremuri să spună), ar putea fi cu totul diferit decât cel al vecinului, de pildă. Aşa se face că în veacul al IX-lea, patriarhul Fotie vorbeşte de 342 de capitole, ceea ce a dat prin gând unora să spună că restul de la 218 până la 342 s-ar fi pierdut, ori s-ar fi condensat unele cu altele. Mai mult, în veacul XVIII, când dascălul şi cântăreţul braşovean Radu Duma a ajuns să copieze mai multe exemplare din „Limonariu" (îi murise soţia şi probabil îşi mai făcea rost de bani în felul acesta ca unul care „multe cărţi a tălmăcit, din latineşte, greceşte şi 14 sârbeşte"), la unul dintre exemplarele copiate nu s-a oprit numai la numărul de 218 de capitole, ca celelalte, ci a mai adăugat încă unul, calificat de el ca al 219-lea din „livada florilor, pentru starea raiului". Unul dintre cercetătorii recenţi spune, pe bună dreptate, că, întrucât dintre codicii controlaţi de dânsul, singur manuscrisul „Laurentiaus din Florenţa X", 3, copiat în secolul al XII-lea, are 301 capitole, deci cel mai complet dintre toţi, de la acesta va trebui să se pornească munca pentru o ediţie critică. Desigur, faima acestei scrieri a ajuns a fi imensă, căci, deşi nu cunoaştem amănunte despre originea autorului ei, aşa le-a plăcut călugărilor să facă de obicei, (aşa cum ştim şi despre Sfântul Ioan Casian, cel „crescut din copilărie tot printre călugări"), totuşi popularitatea este uimitoare, ca unul care a călătorit din ţară în ţară, vieţuind atât prin mănăstiri cu viaţă de obşte, cât şi în lavrele cu vieţuire singuratică. Iar dacă în experienţa pe care au strâns-o cei doi călători întâlnim adeseori relatări şi sfaturi care nu se potrivesc numai călugărilor, înseamnă că mesajul adus de spiritualitatea lui cuprindea un suflu de înnoire duhovnicească a omului din toate straturile societăţii. Să nu uităm că la sfârşitul Evului Mediu oamenii erau atât de dornici să citească scrieri cu conţinut religios, cum este „Floarea darurilor" („Fiore di virtu"), încât, în decurs de 64 de ani (între 1474-1540), ea s-a tipărit de 40 de ori. Ceva asemănător e şi cazul acestei „Livezi duhovniceşti", deşi circulaţia ei a fost mai mult în manuscris. Aşa se explică şi faptul că ediţia princeps a acestei cărţi a urmat o cale unică: ea era o traducere în limba italiană apărută la Veneţia în anul 1475 realizată după o versiune latină inedită, lucrare făcută de către un tânăr monah camaldulez, Ambrozie Traversari, care ne face cunoscute pentru prima oară atât titlul cărţii („Limonariu"), cât şi numele autorului ei (Ioan Moshu). în anul 1558 cartea e tradusă şi tipărită în latină tot la Veneţia, după acelaşi text italian. Ca şi alte tipărituri ale vremii, noua 15 apariţie în „versiune vulgară" ne anunţa că până

astăzi cartea va mai apărea şi în limba franceză de trei ori, ultima la Paris, în 1946, în colecţia „Sources chrétiennes", îngrijită de către Rouet de Joumel. în limba latină, cartea a mai fost tipărită de mai multe ori, între care o dată în acelaşi volum cu „Scara" Sfântului Ioan Scărarul, în 1601. Cu amândouă textele, grec şi latin, ea a apărut de trei ori, dintre care amintim pe cele din colecţia „Bibliotheca veterum Patrum", pars II, Paris, 1624, între paginile 1057-1159, sub îngrijirea lui Fronton le Duc. Pe acestea le va reproduce şi ediţia lui J. P. Migne vol. 87, partea a treia. Notăm aici două observaţii, dintre care una ne priveşte direct pe noi, românii: 1 ) textul grecesc al acestei ediţii e foarte defectuos şi incomplet (lipsesc capitolele 131 şi 132), iar titlurile capitolelor par forţate prin încercarea de a le rezuma în chip nepotrivit; 2) în al doilea rând, cunoscând această stare de lucruri, traducătorii şi copiştii români s-au silit de au „tălmăcit Limonariul după latineşte ca să fie lucru desăvârşit, spre folosul celor ce o vor citi". Desigur că răspunderea morală pentru adeverirea celor spuse şi nivelul ştiinţific de la care grăia dascălul braşovean de acum 200 de ani nu au lipsă de a mai fi comentate. El se referea direct la publicaţia respectivă tipărită în limbile greacă şi latină, alegând pentru traducere pe cea din urmă. încă nu se cunoaşte numărul de exemplare manuscrise câte s-au copiat şi au circulat la noi în ţară. Trebuie să precizăm însă că numai în Biblioteca Academiei Române se cunosc peste 25 de exemplare, e drept, nu toate complete, ci multe se păstrează în chip fragmentar în aşa numitele „miscelanee". în schimb, cine şi-ar fi închipuit că sub formă fragmentară unele capitole din „Limonar au circulat în ţinuturile româneşti încă din secolul al XV-lea, fiind copiate în limba slavonă? Aşa este cazul capitolului cu leul îmblânzit de către Sfântul Gherasim (sub forma slavonă, manuscrisul are numărul 161, acum el este sub numărul 107). 16 Suntem siguri că şi în alte biblioteci de la noi din ţară se pot găsi exemplare din această carte populară. Nu ştiu ce s-a ales de exemplarul păstrat un timp de descendenţii cunoscutului copist răşinărean Sava Popovici, din care regretatul protopop sibian Emilian Cioran ne-a păstrat o descriere amănunţită. Dar câte manuscrise vor fi existând în bibliotecile mănăstirilor de la Muntele Athos, sub numele autorului sau sub alt nume? Cunoscutul dascăl de la mănăstirea Putna, Vartolomei Măzăreanu, care copiase un Pateric, precum şi alte scrieri de zidire sufletească, îşi intitula Limonariul său „învăţătură dulce sau Livadă înflorită". Şi nu putea să nu fie aşa, pentru că, după cum o caracterizează un cercetător german, ea a fost „cea mai căutată carte de zidire sufletească pentru doritorii de viaţă singuratică". între popoarele orientale, această scriere a mai fost tradusă în limbile georgiană şi arabă, iar în deceniile recente şi în limbile germană şi coptă. Ceea ce este încă mai folositor de ştiut este modul în care mulţimea celor peste 200 de vieţuitori ai mănăstirilor şi lavrelor vizitate au lăsat în sufletele celor care i-au căutat, care le-

au cerut vreun sfat sau le-au împărtăşit ceva dintre experienţele lor duhovniceşti. în definitiv, cei doi vizitatori ştiau că părinţii căutaţi de către ei părăsiseră lumea, retrăgându-se în pustietate şi hotărându-se să ducă viaţa de nevoinţe şi de asceză aspră, deprinzându-se cu post, cu vegherea prelungită, cu munci manuale, ca nişte atleţi, bucurându-se, în schimb, de o stare fericită de pace şi de linişte. Dacă experienţele „Istoriei Lausiace" şi ale „Patericului" se desfăşoară în perioada anilor 300-450, etapa „Limonariului" acoperă răstimpul anilor 550-620. Asceză aspră deprindeau şi monahii perioadei anterioare. De acum înainte, tot mai mult se va vorbi despre linişte, ca şi cum ni s-ar aduce aminte că trebuie să ne pregătim de „isihasm" şi de „nepătimire". Nu întâmplător ni se spune, parcă în 17 chip programatic, într-un capitol al acestei cărţi: „Cu cât suferă mai mult omul din afară, cu atât înfloreşte mai mult cel dinlăuntrul lui" (capitolul 10). De aceea, ni se şi spune în prologul cărţii: „viaţa virtuoasă şi curăţia moravurilor nu cinstesc numai cugetarea asupra lucrurilor dumnezeieşti, nici numai în a nutri gândiri din cele mai bune despre Dumnezeu şi despre om, ci la toate acestea trebuie să adăugăm şi istorisirea virtuţilor altora". E explicabil atunci de ce vizitatorii acestor aşezăminte călugăreşti (şi prin citire e valabil faptul şi pentru noi), în faţa unui sfat bun, ori din clipa în care ajungem părtaşi la o experienţă sufletească ieşită din comun, numai ce-l auzi pe autor exclamând: „Acum am rămas adânc mişcaţi" (capitolul 18), sau „Acum ne-am simţit mângâiaţi sufleteşte" (capitolul 64), ori în alt loc „Aşa da, vezi cât de mult se poate zidi sufletul omului" (capitolele 154, 218 etc). Desigur, cele mai multe dintre exprimările de felul acesta sunt uimirea şi bucuria de a putea lăuda şi pe această cale pe Cel Atotputernic pentru astfel de fapte minunate (capitolele 14, 19, 28, 36, 58, 81, 83, 89, 99, 117,123,138, 173, 179, 207). E drept că, pentru omul de azi, care judecă totul în chip pozitivist, multe dintre cele istorisite par greu de admis, cerându-ţi parcă să alegi ce anume e mai mult în ele: eroism sau credulitate naivă, minuni sau numai virtuţi supraomeneşti? Cititorul cinstit şi de bună credinţă va trebui să aleagă ce anume e adevăr de ordin sacramental şi liturgic, pe de o parte, de ceea ce pare legendar, pe de altă parte. Astfel de fapte trebuie judecate însă cu mult simţ şi cu mult tact. Să nu judecăm grăbit faptul că un tânăr trece din armată direct în mănăstire (capitolul 20), nici că un alt tânăr ziua e militar, iar după-mesele şi noaptea lucrează în mănăstire (capitolul 73), şi nici modul sincer şi naiv în care un pustnic sau un anahoret îşi ispăşeşte greşelile din tinereţe (capitolul 101). De aceea, nu trebuie să ne grăbim osândind pe altul, chiar dacă acesta e un ho căci până la 18 urmă se dovedeşte a fi făcător de minuni (capitolele 169, 143). Nostime sunt dialogurile pe care unii călugări bătrâni le înfiripă în lupta cu diavolul (capitolele 62, 63, 208). Desigur că ne uimeşte faptul că Iulian, monahul, a fost în stare să ducă vreme de 40 de ani de

viaţă plină de nevoinţe şi de austeritate corporală, câtă vreme el nu avea asupra lui altceva decât o haină de păr, o ceaşcă de lemn şi o Biblie (capitolul 51). Ce să spunem despre postul aspru al unor asceţi care s-au obişnuit să mănânce doar o dată pe zi (sau o dată pe săptămână), şi atunci se mulţumeau doar cu pâine sau tărâţe şi cu puţină apă? (capitolele 17, 22-23, 41-42, 54, 67, 153). Să nu uităm, că, deşi duceau viaţă nevoitoare, încât în 4 lavre cu vreo 3000 de vieţuitori nu s-a găsit o ceaşcă de oţet pentru un bolnav (capitolul 113), călugării aceştia mai şi munceau cu braţele lor împletind coşuri sau alte obiecte pe care le vindeau la oraş, ori ajutau pe alţii (capitolele 160,161, 169). Un călugăr din câmpia Iordanului însămânţa ogoarele gospodarilor mai lipsiţi (capitolul 29), alţii secerau alături de ţărani (cap. 183), altul hrănea câinii sau păsările câmpului (capitolul 184), alţii practicau ospitalitatea (capitolele 13,16, 54 etc). în acelaşi timp, unii dintre aceşti călugări erau în stare să se lipsească şi de ultimele alimente ori obiecte din casă, încât uimeau până şi pe hoţii care îi jefuiau (capitolele 68, 211, 212 etc.). Unii călugări se hrăneau cu verdeţuri crude, aşa-numiţi „păscători"; alţii umblau complet goi, alţii trăiau pe stâlpi („stâlpnicii"), aceştia din urmă fiind mai ales sirieni (a se vedea capitolele 19, 21, 65, 92,129,154, 167,91,122, 159 etc.). Cartea aceasta, e drept, nu cuprinde atâtea sentinţe sau cuvinte de învăţătură, cum ne-au obişnuit „Istoria Lausiacă" sau „Patericul", în schimb avem şi aici astfel de pilde vrednice de toată lauda. Iată, de exemplu, un călugăr bolnav de idropică avea obicei să spună celor ca re-l îngrijeau: „Părinţilor, rugaţi-vă lui Dumnezeu ca să n-ajung idropic şi sufleteşte" (capitolul 8). Sau alt caz: citind şi de la el un 19 „cuvânt care zideşte", avva Olimpiu îi dădu următoarea îndrumare: „Pe oriunde vei ajunge, să spui: Sunt străin pe acest pământ" (capitolul 12). Vizitând pe monahii din lavrele egiptene ale Schitului, vizitatorii noştri au reţinut de la avva Marcel acest cuvânt cu înţeles adânc: „Firea aţâţă poftele, dar pe măsură ce creşte asceza, ea le şi stinge" (capitolul 102). Tot aşa şi cele de la capitolele 110, 115, 144, 152, 159, 217 etc. Despre pocăinţa unora dintre fraţii laici din mănăstire ori chiar a unora dintre călugării, care n-au fost în stare să lupte cu tărie împotriva păcatului desfrânării, „Limonariul" oferă o serie întreagă de cazuri prin care se dovedea că „Dumezeu nu se lasă batjocorit" (capitolele 14, 19, 31, 39, 45, 97, 114, 196, 205). Meditând la acest „război nevăzut", indiferent că acesta e dus împotriva ispitelor diavoleşti sau împotriva patimilor, se pare că lui Ioan Moshu nu i-a rămas necunoscut „cuvântul" pus în gura avvei Dorotei din „Istoria lausiacă" (capitolul 2): „Mă nimiceşte, dar până la urmă tot eu voi fi biruitor". În orice caz, în ciuda ascezei, oricât de aspră ar fi ea, nota generală a luptei pentru mântuire, aşa cum ne-o prezintă „Limonariul" lui Ioan Moshu, este seninătatea, bunătatea, sfinţenia. Ştirile privitoare la viaţa bisericească sunt şi ele numeroase. Capitolele 4 şi 5 ne

confirmă adevărul că în fiecare duminică monahii erau prezenţi la Biserică pentru Sfintele Taine. Viaţa liturgică decurgea normal şi, în general, ea era conformă rânduielilor liturgice răsăritene de azi. Sunt amintite noţiunile: proscomidie, anafora, disc, prosfora. Istorioara cu numărul 196 ne vorbeşte despre jocul unor copii de a săvârşi ei Liturghia. Cele de la numerele 27 şi 150 fac aluzie la rugăciunea de sfinţire a darurilor prin epicleză. La Botez, catehumenul se întorcea cu faţa spre Răsărit (capitolul 72), ca şi azi. Tot în legătură cu săvârşirea Sfântului Botez capitolele 197 şi 198 prezintă două legende în legătură cu rolul Sfântului Atanasie cel Mare. 20 Istorioara cu numărul 79 confirmă o tradiţie veche, potrivit căreia credincioşii duceau acasă pâinea sfinţită în Joia Paştilor. Să fie aici vorba de „Paştile" încetăţenite în bisericile din Transilvania sau de Euharistie? Din păcate, vreo 12 capitole nu sunt lipsite de greşeli atunci când pun pe Nestorie în aceeaşi categorie cu monofiziţii patriarhului Sever, fie din motive tactice, fie din lipsă de râvnă deplină (a se vedea mai ales capitolele 29, 26, 30, 36, 188, 213). Capitolele 47,61 şi 180 vorbesc cu multă evlavie despre cinstirea Maicii Domnului. Trebuie spus însă că dincolo de cele relatate până acum despre asceza şi nevoinţele lor, călugării „Limonariului" au totuşi şi o lume proprie, puţin firească şi destul de nerealistă, în care ei se comportă „ca locuitori ai cerului", având parcă puteri suprafireşti, lume în care, la tot pasul, factorul decisiv e numai neobişnuitul, minunea. De pildă, un înger vine de departe şi scoate, de două ori, din temniţă pe un nevinovat (capitolul 108); un altul se arată unei curtezane, convertind-o (capitolul 207), în 5 cazuri deosebite ai senzaţia că fără preaviz i se porunceşte morţii să-şi facă datoria cât mai repede: „Fii bun, sapă groapa mai largă ca să încapă doi morţi; acestea zicea când s-a întins şi el în mormânt şi şi-a dat duhul". La fel se spune şi în capitolele 86,90, 93,97,102 şi 123, e drept, în mod calm şi senin (capitolele 75, 91, 127). La 4 mile de Aegea moare lovit de trăznet stâlpnicul Simeon. Alt stâlpnic. Iulian, aflat la 24 mile distanţă, a cerut să aprindă tămâia pentru sufletul fratelui care a murit în acel moment (capitolul 57). Prin presimţiri şi viziuni (capitolele 84,87,92,120) au fost descoperite şi oseminte ale unor călugări morţi demult. Moshu a notat şi diferite arătări ale Sfinţilor, de pildă ale Maicii Domnului (numerele 46, 47, 48), ale Sfântului Ioan Botezătorul (numerele 3, 4), ale papilor Leon cel Mare şi Grigorie Dialogul (capitolele 147-148). Ce să mai zicem de grâul care a crescut peste noapte în hambar (capitolul 28), 21 „de icoana care a adus izvorul într-o fântână seacă până atunci" (capitolul 81)? Discutabile par a fi cel puţin până la un loc deschiderea pământului şi înghiţirea de viu a unui duşman (numărul 99), vindecări cam uşuratice de către călugări (capitolele 40, 56, 70) şi învieri chiar (capitolele 11, 124). Ne-a rămas acum, la urmă, să amintim pe scurt istorioare

nostime şi glumeţe în legătură cu îmblânzirea unor lei, cu ajutorul cărora s-a ajutat la gospodărire părintele Gherasim (capitolul 107), a cărui lavră îşi păstrează numele şi ruinele până astăzi. De fapt, „Livada duhovnicească" a lui Ioan Moshu enumeră nu mai puţin de 30 de scene, în care-şi joacă rolul respectivii călugări, precum şi leii. Totuşi, ne abţinem de la atâtea comentarii. în faţa celor mai multe scene strânse între scoarţele „Limonariului", comentariul autorului lor se limitează la cuvintele cu care-şi încheia viaţa Sfântul Ioan Gură de Aur: „Slavă lui Dumnezeu pentru toate!". Să încheiem şi noi aceste rânduri evocând una dintre imaginile cele mai familiare şi mai pline de bunătate ale monahismului răsăritean, aşa cum s-a manifestat el pe la anul 600. Citām din capitolul 24: „ Era un bătrân care locuia în chilia Hozeva. Bătrânii locului aceluia ne povesteau despre el, zicând: «Când era în satul lui avea această îndeletnicire: dacă vreodată vedea pe vreun om din satul lui că nu era destul de înstărit ca să-şi semene ţarina, se ducea noaptea, fără ştirea stăpânului ogorului, lua boii şi sămânţa lui şi semăna ogorul celuilalt. Când a venit în pustie şi trăia în chilia Hozeva, bătrânul făcea aceeaşi milostenie cu cei nevoiaşi. Pleca pe drumul care duce de la sfântul râu Iordan la Ierusalim, luând cu el pâine şi apă. Şi, ori de câte ori vedea pe cineva obosit de drum, îi lua desaga şi i-o ducea până la sfântul munte al Măslinilor. La întoarcere, dacă găsea pe alţi oameni slăbiţi de drum, le purta poverile până la Ierihon. Şi-l puteai vedea plin tot de năduşeală, purtând uneori în 22 spate o sarcină mare, iar alteori ducând pe umeri pe câte un copil. Ba câte odată chiar şi doi. Alteori se aşeza jos şi repara încălţămintea stricată a vreunui bărbat sau vreunei femei, căci avea cu el scule şi cele de trebuinţă pentru reparat. Unora le dădea apă din apa pe care o avea cu el, iar altora le dădea pâine. Dacă întâlnea pe vreun om dezbrăcat îi dădea haina pe care o purta. Şi puteai să-l vezi în fiecare zi ostenindu-se aşa. Dacă se întâmpla să găsească vreun mort pe cale, îi citea slujba înmormântării şi-l îngropa»". Iată, pe scurt, motivele pentru care mulţimile căutau pe aceşti „bătrâni buni", căci ştiau că aceştia erau prin excelenţă călugării. în încheiere, se cade să amintim că Biserica româ¬nească a păstrat, ca puţine alte Biserici, legături aproape neîntrerupte cu centrele de viaţă călugărească din Orient. Declaraţia Sfântului Ioan Casian că el „a crescut printre călugări" nu trebuie înţeleasă numai ca aplicându-se unei singure persoane, ci trebuie să nu uităm că împreună cu alt însoţitor, originar şi el tot din părţile dunărene (Gher¬man), acest întemeietor şi organizator al vieţii călugăreşti din vestul Europei a cutreierat aşezămintele călugăreşti din vestul Nilului şi din Tebaida, ajungând să teologhisească profund, pentru prima dată, principiile învăţăturii monahale. În veacurile V şi VI, regiunile sud-dunărene au fost dominate de lupta pentru apărarea Imperiului Bizantin, aşa încât, în cadrul elementelor de conducere în armată, în cultură şi în viaţa spirituală, prezenţa

ţinuturilor danubianopontice era la ordinea zilei. Aşa se explică faptul că atunci când marele îndrumător al vieţii călugăreşti, Teodosie, a înfiinţat în anul 465, la răsăritul Betleemului, mănăstirea care-i poartă numele şi ale cărei urme se resimt şi astăzi, în scurtă vreme se ridică, în acelaşi aşezământ cu viaţă de obşte, alte patru biserici: una pentru călugării bolnavi, alta pentru călugării de limbă greacă, alta pentru cei din neamul 23 bessilor dunăreni, iar cea de-a patra pentru călugării de limbă armeană. Se ştie că generalul Vitalian s-a opus cu arma în mână ani de-a rândul nu numai trupelor imperiale, ci şi pretenţiilor papei de la Roma, pentru că a îndrăznit să apere o cauză dreaptă atunci când aşa-zişii „călugări sciţi" sau dobrogeni au suferit chiar şi temniţă, dar atât ei, cât şi marele teolog Leonţiu de Bizanţ, au apărat dogma ortodoxă privitoare la învăţătura despre Hristos că „Unul din Treime a fost răstignit". În anii aceia (517), neamul bessilor avea atât în capitala imperiului, în Constantinopol, cât şi în mănăstirile din Palestina, locaşuri proprii, în care se slujea în limba maternă, dar deosebit de limba latină apuseană, folosind deci o limbă populară personală. Aşa deducem din capitolul 167 al „Limonariului", atunci când ni se vorbeşte despre existenţa lângă Iordan a două mănăstiri, una de limbă bessă, alta de limbă siriacă. Se ştie că bessii au format unul dintre triburile trace cele mai viteze, mai ales în luptele de la munte. în cartea sa despre „Războiul cu goţii", cunoscutul istoric bizantin Procopie de Cezareea descrie cu entuziasm cariera de arme a altui general, de astă dată purtând tocmai numele de Bessas. Din diferite alte activităţi vor fi decantate de legile istoriei o serie întreagă de toponimice de genul Besafora, Bosfor, Basarab, unele dintre ele întâlnite până azi prin Transilvania. Deocamdată, filologia vine şi ea să confirme ade¬vărul celor afirmate acum. E vorba despre termenul „căciulă", pe care-l întâlnim în capitolele 68 şi 151 ale acestei cărţi. în ambele capitole textul grecesc folosit este „cusula şi „casula", care n-au niciun sens în limba altor popoare. Dicţionarul grec al lui Sofocle declară că atât forma „kusulion", cât şi „kasula" denotă „o îmbrăcăminte oarecare", dar care anume nu se poate preciza. Traducerea latină a „Limonariului" credem că nu greşeşte atunci când preciza că această „casiula" se folosea „în timpul iernii". în cazul acesta poate că e vorba de căciula pe care o vedem 24 pe Columna lui Traian. Oricum ar sta lucrurile, termenul s-a mai păstrat în forme asemănătoare în limbile albaneză, megleno-română şi neogreacă. în capitolul 68 se istoriseşte despre un călugăr bătrân căruia hoţii i-au furat căciula de pe cap pe când el dormea. în capitolul 151 e vorba despre un alt călugăr care se pregătea să întâmpine pe papa Grigorie Dialogul descoperindu-şi capul şi făcându-i metanie. însoţitorii papei l-au oprit, dar întrucât el totuşi ar fi vrut să-şi împlinească gândul, atunci însuşi papa a îngenunchiat înaintea lui şi n-a vrut să se ridice până ce nu l-a văzut pe călugărul respectiv ridicat în picioare.

Drept mângâiere, papa îi dăruieşte trei dinari, cu care să-şi cumpere cele de lipsă (probabil va fi vrut să-i ceară ca altă dată să nu mai facă plecăciuni altora, căci se dusese vestea de modestia cu care şi-a inaugurat urcarea pe scaunul papal). Credem că în felul acesta trebuie tălmăcit rostul „căciulii" româneşti, despre care ştim că era pomenită şi de călugării „Patericului". N-am vrea să lungim prea mult cuvântul vorbind despre legăturile călugărilor români cu centrele de viaţă duhovnicească aşa cum ni le-au descris autorii „Limonariului". Totuşi, am rămas uimit de avântul şi de căldura cu care dascălul braşovean Radu Duma descrie astfel de lucruri. Iată, de pildă, cum se exprima el în anul 1779 în „Predoslovia la Mineiul pe luna Septembrie": „Toată fapta bună şi după moarte încă este vie. Drept aceea, ne bucurăm că în cetăţi şi oraşe înfloreşte şi creşte facerea de bine, adică tălmăcirea cărţilor bisericeşti şi politiceşti dintr-alte limbi, pentru folosul cel deobşte al neamului nostru românesc". în vremurile pe care le trăim, cu gândul la şirul lung al asceţilor de altădată, între care şi-au dus traiul şi mulţi dintr-un sânge şi de o credinţă cu noi, să rugăm pe Bunul Dumnezeu ca prin bogatele pilde ale căutătorilor de „primat al spiritului", aşa cum L-au slujit aceşti călugări, în duh 25 înnoitor, să trezească în cugetele noastre acea foame şi acea sete de absolut, despre care a vorbit proorocul, reînviind în noi uimirea profundă care poate copleşi pe om, gândindu-se cât de mare poate fi darul pe care Dumnezeu îl hărăzeşte celor care îl cinstesc pe El. în definitiv, cu fiecare cădere în patimi are loc în noi parcă, în progresie geometrică, acel proces de abrutizare care ajunge să tocească tot ce-i farmec şi frumos pe pământ. Şi aşa, treptat-treptat, ajungem să nu ne mai mirăm de nimic. Asceţii de altădată se minunau de orice bunătate (şi, Doamne, multe bunătăţi a lăsat Dumnezeu pe pământ!). Să medităm cu folos la felul lor de vieţuire şi vom vedea că multe dintre „lecţiile" lor ne vor putea aduce linişte şi bunătate. Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae PROLOGUL CĂRŢII „NOUL PARADIS", NUMIT ŞI LIMONARIUL Cartea aceasta a Livezii, în care este cuprins traiul sfinţilor şi părinţilor virtuoşi şi plăcuţi lui Dumnezeu, şi alte povestiri de suflet folositoare, precum şi spusele părinţilor şi fraţilor cuvioşi, drepţi şi iubitori de Hristos, a fost scrisă de către Ioan, preotul de cuvioasă pomenire, supranumit Moshu. Acesta dintru început s-a călugărit în chinovia celui întru sfinţi părintele nostru Teodosie, chinoviarhul şi arhimandritul tuturor chinoviilor, adică al mănăstirilor din Ierusalim. A trăit nu puţină vreme, şi în pustiul de lângă sfântul râu Iordan împreună cu Sfinţii Părinţi de acolo. Aici a adunat faptele lor virtuoase pe care le-a consemnat în lucrarea de faţă. A locuit apoi şi în lavra supranumită cea nouă, întemeiată de către sfântul şi marele nostru părinte Sava şi ucenicii lui, care a dăinuit până azi. Când a auzit de războiul Perşilor împotriva bizantinilor, sub pretextul uciderii împăratului Mauriciu şi a fiilor lui, a plecat din Noua Lavră şi s-a dus în părţile Antiohiei

celei mari. A plecat şi de aici la Alexandria, când a auzit că perşii sunt victorioşi şi înaintează. A străbătut tot pustiul din jurul Alexandriei. La începutul domniei lui Tiberiu a fost trimis într-o misiune specială în Egipt. Cu acest prilej a mers până la Oasis şi a vizitat pustiul din împrejurimile Oazei. Cât timp a stat în Alexandria, a văzut şi pe părinţii de acolo. Când a auzit de Sfintele Locuri că au căzut în mâinile necredincioşilor, şi de marea laşitate a bizantinilor, a părăsit Alexandria şi a plecat, împreună cu preaiubitul lui ucenic, Sofronie, la Roma, marea cetate a romanilor, în drum vizitând diferite alte insule. 27 Acest fericit bărbat căpătase un har atât de mare de la Domnul, încât consemna în scris tot ce vedea şi auzea despre traiul bărbaţilor virtuoşi. De aceea, şi când a fost în Roma, a urmărit acelaşi scop. 28 SCRISOAREA DE DEDICAŢIE A AUTORULUI CĂTRE UCENICUL SĂU, SOFRONIE SOFISTUL Ioan Eviratul către Sofronie Sofistul, iubitul său frate în Hristos Găsesc, iubitule, că primăvara, înfăţişarea livezilor este plină de multă desfătare, iar înfăţişarea aceasta încântătoare este oferită privitorilor de varietatea florilor, ceoprescîn loc şi încântă pe trecători, fieînveselindu-le ochii, fie desfătându-le mirosul. O parte din grădină străluceşte de roşeaţa trandafirilor, alta este plină de crinii ce te îndeamnă îndeajuns să-ţi treci ochii de la albul crinilor la roşul trandafirilor. în altă parte străluceşte culoarea viorelelor, care imită porfira împărătească. Şi, pentru a spune într-un cuvânt, de pretutindeni se răspândeşte farmecul felurit al parfumului şi al desfătării nenumăratelor flori. În acest înţeles, primeşte, sfinţite şi credinciosule fiu, Sofronie, şi cartea de faţă! Vei găsi în ea zugrăvite virtuţile sfinţilor bărbaţi, trăitori în timpurile noastre şi răsădiţi, potrivit cuvintelor psalmistului, lângă izvoarele apelor (Ps. 1, 3), ca şi ale tuturor bărbaţilor iubitori de Dumnezeu, prin harul lui Hristos, Dumnezeul nostru. Fiecare dintre ei este împodobit în frumuseţe şi în bunăcuviinţă cu felurite virtuţi. Din viaţa acestor bărbaţi am cules cele mai frumoase flori. Din ele am împletit cununa acestei livezi neprihănite, pe care ţi-o închin ţie, preabinecredinciosule fiu, iar, prin tine, celorlalţi oameni. De asta am şi intitulat-o „Livadă", din 29 pricina desfătării, parfumului şi folosului ce-l au cititorii. O viaţă virtuoasă şi un trai cinstit nu constau numai în a cugeta despre cele dumnezeieşti, în a avea o credinţă dreaptă şi în a te purta într-un chip demn în lume, ci şi în a consemna în scris vieţile bărbaţilor virtuoşi. Prilejuit de acest gând, am pornit la alcătuirea cărţii de faţă, înştiinţând dragostea ta, fiule, că am adunat în ea fapte multe şi adevărate, culegând, ca o albină preaînţeleaptă, isprăvile de suflet folositoare ale părinţilor. Voi începe, deci, de aici să le istorisesc aşa cum urmează. 30 CAPITOLUL 1 VIAŢA SFÂNTULUI BĂTRÂN IOAN ŞI DESPRE PEŞTERA SAPSA Era un bătrân care locuia în mănăstirea lui avva Evstorghie. Cel întru sfinţi, arhiepiscopul nostru Ilie al Ierusalimului, a vrut să-l vadă pe acest bătrân, stareţ al mănăstirii. Bătrânul însă nu primea,

zicând: vreau să mă duc în muntele Sinai, ca să mă rog! Arhiepiscopul îl silea să primească stăreţia mănăstirii şi să plece cu această vrednicie. Dar pentru că bătrânul n-a voit, i-a îngăduit să plece cu făgăduiala să primească stăreţia la întoarcerea sa. Şi astfel, luându-şi rămas bun de la arhiepiscop, a plecat la muntele Sinai, luând cu el şi pe ucenicul său. După ce au trecut Râul Iordan, ca la o milă depărtare, bătrânul a început să tremure şi să aibă fierbinţeli. Cum nu mai putea să meargă, au intrat într-o mică peşteră întâlnită în cale şi ucenicul l-a aşezat jos pe bătrân. Pe când era cuprins mereu de fierbinţeală şi nu putea nici să se mişte stăteau acolo de trei zile în peşteră -, vede bătrânul în vis pe cineva care-i spune: spune-mi, bătrâne, unde vrei să mergi? la muntele Sinai, a răspuns celui arătat în vis. nu! Te rog să nu te duci, i-a spus acela. Dar pentru că nu l-a înduplecat pe bătrân, a plecat de la el. Frigurile, însă, l-au cuprins mai rău. în noaptea următoare, i s-a arătat aceeaşi persoană, cu aceeaşi înfăţişare şi i-a zis: ce vrei, călugăre, să nu te mai scoli de aici? Ascultă-mă pe mine şi nu pleca! dar cine eşti tu?, l-a întrebat bătrânul. 31 eu sunt Ioan Botezătorul, i-a răspuns acela ce i s-a arătat. Pentru aceasta îţi spun să nu pleci sub niciun chip. Peştera aceasta mică este mai mare decât muntele Sinai, căci de multe ori a intrat în ea Domnul nostru Iisus Hristos ca să mă viziteze. Dă-mi cuvântul că ai să locuieşti aici şi eu am să-ţi dau sănătate! Bătrânul a primit cu plăcere şi s-a legat prin cuvânt că are să rămână acolo. îndată s-a făcut sănătos şi a rămas în peşteră până la sfârşitul vieţii. Peştera aceea a prefăcut-o în biserică şi a adunat în jurul lui mulţi fraţi. Locul acesta se numeşte Sapsa. În partea stângă a acestui loc se află pârâul Horat, în care a fost trimis Ilie Tesviteanul în timpul secetei. Pârâul Horat se găseşte în faţa Iordanului. CAPITOLUL 2 DESPRE BĂTRÂNUL ÎN PEŞTERA CĂRUIA MÂNCAU LEII În acelaşi loc numit Sapsa era un alt bătrân. Acesta ajunsese la o viaţă atât de virtuoasă, încât primea leii să vină în peştera lui şi le dădea să mănânce din sân. Astfel, omul era plin de dumnezeiescul har al lui Dumnezeu. CAPITOLUL 3 VIAŢA PREOTULUI CONON DIN MĂNĂSTIREA PENTUCLA Am ajuns în lavra celui întru sfinţi părintelui nostru Sava. Aici l-am întâlnit pe avva Atanasie. Şi ne povestea nouă bătrânul, zicând: „Pe când mă aflam în chinovia Pentucla era un preot acolo rânduit cu săvârşirea sfântului Botezi 32 numit Conon, de neam cilician. Pentru că bătrânul era cu viaţa îmbunătăţită, l-au rânduit să săvârşească botezurile, aşa că el ungea cu Sfântul Mir şi boteza pe cei care veneau la botez. în timp ce ungea cu Sfântul Mir o femeie, s-a smintit. De asta a voit să plece din chinovie. Pe când avea de gând să plece, i s-a înfăţişat Sfântul Ioan, zicându-i: rabdă şi-ţi voi uşura lupta! într-o zi a venit o fată din Persia ca să se boteze. Fata era plăcută la chip şi foarte frumoasă, încât preotul n-a putut să o ungă cu Sfântul Mir. Şi a stat acolo fata două zile fără să fie botezată. Când arhiepiscopul Petru a auzit, s-a minunat de

cele petrecute cu bătrânul şi avea de gând să rânduiască o diaconiţă pentru săvârşirea botezului. Dar n-a făcut asta, ca să nu strice rânduiala. Preotul Conon, însă, şi-a luat haina lui din piele de oaie şi a plecat, spunînd: nu mai rămân în locul acesta! Şi cum mergea el spre pădure, iată, îl întâlneşte Sfântul Ioan Botezătorul, care îi spune cu voce blândă: întoarce-te la mănăstirea ta şi-ţi voi uşura lupta! Avva Conon însă îi zice cu mânie: crede-mă că nu mă voi întoarce. Mi-ai făgăduit de atâtea ori şi n-ai făcut nimic! Atunci Sfântul Ioan l-a apucat de mână, l-a aşezat jos pe un tăpşan şi dându-i la o parte hainele a făcut asupra lui de trei ori semnul crucii mai jos de buric şi i-a spus: crede-mă, părinte Conon, am vrut să-ţi fie răsplătită lupta ta! Dar pentru că nu vrei, iată ţi-am uşurat lupta, dar n-ai răsplată ostenelilor tale. Şi s-a întors părintele Conon în chinovia unde era rânduit să săvârşească botezurile. A doua zi a botezat-o pe persană, fără să privească cumva că este femeie cu firea. Şi a mai botezat Conon şi a uns cu Sfântul Mir încă alţi 12 ani, dar trupul lui n-a mai tresărit şi nici n-a mai privit dacă cea botezată este femeie cu firea. Şi astfel s-a pristăvit". 33 CAPITOLUL 4 VEDENIA LUI AVVA LEONTIE Ne povestea nouă avva Leontie din chinovia sfântului părintelui nostru Teodosie, zicând: „După ce tinerii lavrioţi din Noua Lavră au fost prigoniţi de necredincioşi, eu m-am dus acolo şi am rămas în această lavră. într-o duminică m-am dus la biserică să mă împărtăşesc. Când am intrat, am văzut un înger stând în partea dreaptă a altarului. Cuprins de frică, am plecat la chilia mea. Aici am auzit o voce care mi-a spus: de când a fost sfinţit altarul acesta, mie mi s-a poruncit să rămân în el". CAPITOLUL 5 POVESTIREA LUI AVVA POLIHRONIE DESPRE TREI MONAHI Ne povestea nouă avva Polihronie, spunând: „în Lavra Turnurilor Iordanului era un frate care nu se îngrijea deloc de mântuirea sufletului său şi niciodată nu îşi făcea canonul pentru sfânta duminică. Apoi, după câtăva vreme, văd pe fratele acesta, atât de nepăsător de mântuirea sa, că se sârguieşte cu toată râvna şi cu mult zel. Atunci i-am spus: bine faci acum, frate, că te îngrijeşti de sufletul tău! avvo, îmi răspunde el, în curând am să mor. Şi în adevăr, după trei zile a murit". 34 Tot avva Polihronie, preotul Noii Lavre, îmi povestea, zicând: „Pe când şedeam odinioară în Lavra Turnurilor, s-a săvârşit un frate. Iconomul mi-a spus: ai milă, frate şi vino să ducem lucrurile fratelui la iconomat. Dar cum am început să cărăm lucrurile, îl văd pe iconom plângând şi-i spun: dar bine, avvo, pentru ce plângi aşa? plâng, mi-a răspuns el, pentru că azi port în braţe lucrurile acestui frate, iar după două zile alţii le vor purta pe ale mele. Şi aşa s-a întâmplat, căci după două zile a murit şi iconomul, după cum a spus". CAPITOLUL 6 ALTĂ POVESTIRE A ACELUIAŞI Avva Polihronie, preotul, ne mai povestea că a auzit de la avva Constantin, stareţul noii mănăstiri a Sfintei Maria, Născătoarea de Dumnezeu, că a murit unul dintre fraţi în bolniţa de la Ierihon. „Şi l-am luat",

ne povestea avva, „şi l-am dus în mănăstirea Turnurilor, să-l îngropăm acolo. Din clipa în care am pornit de la bolniţă şi până am ajuns la mănăstirea Turnurilor, neîntrerupt o stea a mers deasupra celui răposat şi s-a arătat până ce l-am pus în mormânt". 35 CAPITOLUL 7 VIAŢA ŞI MOARTEA UNUI CĂLUGĂR OARECARE, CE A REFUZAT SĂ FIE EGUMEN LA MĂNĂSTIREA TURNURILOR Un călugăr locuia în Lavra Turnurilor. La moartea stareţului, preoţii şi ceilalţi fraţi ai lavrei au voit să-l facă stareţ pentru că era om cu viaţă îmbunătăţită. Dar bătrânul îi ruga, spunându-le: lăsaţi-mă, părinţilor, să-mi plâng păcatele mele! Nu sunt un om atât de destoinic încât să mă îngrijesc de sufletele altora! Lucrul acesta se potriveşte pentru părinţii îmbunătăţiţi, cum au fost Antonie, Pahomie, Teodor cel Sfinţit şi alţii. Părinţii însă nu-i dădeau pace de loc şi în fiecare zi îl rugau să primească. Totuşi nu l-au înduplecat. Când a văzut că este silit de ei atât de mult, le-a spus tuturor: îngăduiţi-mi trei zile ca să mă rog şi dacă Dumnezeu va voi, voi primi! Era într-o vineri, iar duminică dimineaţa a murit. CAPITOLUL 8 VIAŢA LUI AVVA MIROGHEN HIDROPICUL în Lavra Turnurilor era un călugăr cu numele Miroghen. Acesta ducea o viaţă atât de aspră, încât a ajuns hidropic. Bătrânilor care veneau la dânsul să-l vadă şi să-l mângâie, le spunea: rugaţi-vă pentru mine, părinţilor, să nu ajungă hidropic omul meu cel dinăuntru! Cât mă priveşte pe mine, mă rog lui Dumnezeu să rămân multă vreme într-o astfel de boală. Eutihie, arhiepiscopul Ierusalimului, a auzit de avva Miroghen, 36 şi a voit să-i trimită câte ceva de trebuinţă. Avva Miroghen însă n-a primit niciodată nimic de la el, ci numai atâta îi cerea: roagă-te pentru mine, părinte, ca să fiu izbăvit de chinul cel veşnic! CAPITOLUL 9 DESPRE MINUNATA DRAGOSTE A UNUI SFÂNT PĂRINTE Tot în Lavra Turnurilor locuia un alt călugăr bătrân. Deşi era foarte sărac, el avea totuşi harul milosteniei. într-o zi a venit un sărac la turnul lui, cerându-i pomană. Bătrânul nu avea decât o singură pâine, pe care a dat-o săracului. Săracul însă i-a zis: nu vreau pâine, ci o cămaşă! Bătrânul voind să-l ajute, l-a luat de mână şi l-a dus în turnul lui. Când săracul a văzut că nu găseşte nimic decât cămaşa ce o purta, s-a minunat de sufletul plin de virtute al bătrânului şi şi-a dezlegat traista de la gât şi a deşertat în mijlocul chiliei tot ce avea, zicând: ia acestea, călugăre! Voi mai găsi eu în altă parte cele ce-mi trebuiesc. CAPITOLUL 10 VIAŢA LUI VARNAVA ANAHORETUL În peştera sfântului râu Iordan era un anahoret, numit Varnava. într-o zi s-a pogorât la Iordan ca să bea apă şi i s-a înfipt un spin în picior, dar a rămas cu spinul în picior şi nu primea să-l vadă doctorul. Piciorul i-a putrezit şi a fost silit să-şi ia luişi un turn în mănăstirea Turnurilor. Piciorul însă 37 putrezind din ce în ce mai mult, tuturor celor care veneau la el, le spunea: cu cât sufere mai mult omul din afară, cu atât înfloreşte cel dinăuntru. După ce s-a suit avva Varnava Anahoretul,

din peştera lui în Lavra Turnurilor, şi după ce a stat acolo câtva timp, a mers la peştera lui un alt anahoret. Când a intrat acesta în peşteră, a văzut un înger al lui Dumnezeu stând pe altarul pe care-l făcuse în peşteră bătrânul şi-l sfinţise. Şi a zis anahoretul către înger: ce faci aici? sunt îngerul lui Dumnezeu, îi răspunde îngerul şi de când s-a sfinţit altarul, mie mi s-a încredinţat de către Dumnezeu. CAPITOLUL 11

VIAŢA LUI AVVA AGHIODUL Avva Petru, preotul lavrei celui întru sfinţi Părintelui nostru Sava, ne povesteşte despre Aghiodul, zicând: „Pe când era el stareţ al lavrei fericitului Gherasim, s-a întâmplat ca un frate de acolo să moară, fără să fi aflat bătrânul. Când canonarhul a tocat să se adune toţi fraţii spre a-l petrece la mormânt pe cel răposat, a venit şi bătrânul. Văzând trupul fratelui aşezat în biserică, s-a întristat că nu l-a sărutat înainte de a ieşi din viaţă. Apropiindu-se de năsălie, spune celui mort: scoală-te, frate şi dă-mi sărutarea cea mai de pe urmă! Iar el s-a sculat şi l-a sărutat pe bătrân. Bătrânul i-a spus: 38 dormi, deci, până ce te va scula Fiul lui Dumnezeu la venirea Sa!" Tot avva Aghiodul, mergând pe ţărmul sfântului râu Iordan, se gândea întru sine: „Ce s-a întâmplat oare cu pietrele alese în numele conducătorilor celor douăsprezece seminţii ale lui Israel, şi aruncate în Iordan de Isus Navi?" Şi pe când gândea aşa, deodată s-au despărţit apele ici şi colo şi i s-au arătat cele douăsprezece pietre. Şi făcând metanie lui Dumnezeu, a plecat. CAPITOLUL 12 SFATUL LUI AVVA OLIMP Un frate l-a întrebat pe avva Olimp, preotul lavrei lui avva Gherasim, zicând: dă-mi un sfat! să nu şezi cu ereticii, îi spune el! Înfrânează-ţi limba şi pântecele, şi oriunde te-ai afla, spune necontenit: „Sunt străin”. CAPITOLUL 13 VIAŢA LUI AVVA MARCU ANAHORETUL Se spune despre avva Marcu Anahoretul, că locuia alături de mănăstirea Pentucla şi că timp de şaizecişinouă de ani această îndeletnicire avea: postea săptămâni întregi, încât unii socoteau că este fără de trup. Lucra zi şi noapte, potrivit sfaturilor lui Hristos. Dădea săracilor tot ce câştiga şi nu primea de la nimeni nimic. Auzind de asta, unii creştini iubitori de Hristos au venit la el ca să-l ajute, dar el le-a spus: 39 nu primesc, căci lucrul mâinilor mele mă hrăneşte şi pe mine şi pe cei care vin la mine pentru Dumnezeu. CAPITOLUL 14 DESPRE FRATELE CARE S-A UMPLUT DE LEPRĂ DIN PRICINĂ CĂ A VRUT SĂ CURVEASCĂ Avva Polihronie iarăşi ne povestea, zicând: „În chinovia Pentucla era un frate care se îngrijea foarte mult de mântuirea sufletului lui şi era şi ascet. Era însă bântuit de patima curviei şi nemaiputând suferi chinul a plecat din mănăstire şi s-a dus la Ierihon ca să-şi potolească pofta. Dar cum a intrat în casa de desfrâu, îndată s-a umplut tot de lepră. Văzându-se deci pe sine plin de lepră, s-a întors la mănăstirea lui, mulţumind lui Dumnezeu şi zicând: dumnezeu a adus peste mine

o astfel de boală să se mântuiască sufletul meu. Şi lăuda mult pe Dumnezeu".
CAPITOLUL 15

FAPTA MINUNATĂ A LUI AVVA CONON Se povesteşte despre avva Conon, stareţul Pentuclei, că într-o zi, ducându-se la locul sfânt numit Vatos, l-au întâlnit nişte evrei şi au voit să-l omoare. Şi-au scos săbiile şi au alergat la bătrân. Dar când s-au apropiat şi şi-au întins mâinile ca să-l lovească, au rămas cu mâinile spânzurate în aer, nemişcate. Şi s-a rugat călugărul pentru ei şi numai aşa au putut pleca, bucurându-se şi slăvind pe Dumnezeu. 40 CAPITOLUL 16 POVESTEA LUI AVVA NICOLAE DESPRE EL ŞI FRAŢII LUI Un călugăr cu numele Nicolae, locuia în lavra lui avva Petre, care se afla alături de sfântul râu Iordan. Acesta ne povestea zicând: „Pe când locuiam odinioară în Rait, am fost trimişi trei fraţi spre slujbă în Tebaida. Ajungând în pustie, am rătăcit drumul şi ne învârteam în pustie. Am isprăvit apa şi, pentru că nu am mai găsit apă timp de câteva zile, a început să ni se facă rău din pricina setei şi a arşiţei. Nemaiputând merge, ne-am aşezat fiecare la umbra unui tamarisc, pe care l-am găsit în acea pustie şi aşteptam să murim din pricina setei. Pe când stăteam eu întins la pământ, văd ca în vis un vas plin cu atâta apă, încât se vărsa pe de lături, iar doi oameni stăteau pe marginea colimvitrei şi scoteau apă cu o cană de lemn. Şi am început să rog pe unul dintre ei, zicându-i: ai milă, frate, şi dă-mi puţină apă, că mă sfârşesc de sete! Dar n-a vrut să-mi dea. dă-i puţină apă, i-a spus celălalt. să nu-i dăm, i-a răspuns, că-i un leneş şi nu se îngrijeşte de mântuirea sufletului lui! da, într-adevăr, a spus celălalt, este leneş! Da, este leneş, dar să-i dăm pentru că e printre străini. Şi astfel mi-a dat. dă şi celor ce sunt cu tine, mi-a spus el. Şi am băut şi am mai mers trei zile fără să bem ceva. Apoi am ajuns la locuinţe omeneşti". 41 CAPITOLUL 17 VIAŢA UNUI BĂTRÂN ÎMBUNĂTĂŢIT Tot avva Nicolae mai spunea că în aceeaşi lavră trăia un bătrân îmbunătăţit. Timp de cincizeci de ani a stat în peştera lui fără să bea vin sau să mănânce pâine, ci numai tărâţe. El se împărtăşea de trei ori pe săptămână. CAPITOLUL 18 VIAŢA UNUI ALT CĂLUGĂR DIN MĂNĂSTIREA LAVREI, CARE DORMEA CU LEII Ne mai spunea avva Polihronie, că tot în lavra lui avva Petru trăia un alt călugăr bătrân. Acesta adeseori pleca din mănăstire şi rămânea pe ţărmurile sfântului râu Iordan. Şi acolo dormea unde găsea un culcuş de leu. într-o zi găseşte în peştere doi pui de lei şi-i aduce în biserică, înveliţi în haina cu care se îmbrăca. Şi i-a spus: dacă vom păzi poruncile Domnului nostru Iisus Hristos, leii au să se teamă de noi. Însă din pricina păcatelor noastre am ajuns robi şi de asta ne temem noi mai mult de lei. Fraţii au rămas adânc mişcaţi de pe urma cuvintelor bătrânului şi au plecat în peşterile lor. CAPITOLUL 19 POVESTIREA LUI AVVA ILIE DESPRE EL ÎNSUŞI Ne povestea Avva Ilie

păscătorul, zicând: Trăiam odinioară într-o peşteră ca să nu am nici o părtăşie cu Avva Macarie episcopul ierusalimului. În una din zile, cam pe la 42 ceasul al doisprezecelea, pe o arşiţă grozavă, a bătut cineva la peştera mea. Când am ieşit afară, am văzut o femeie şi am spus: ce faci aici? duc şi eu, avvo, mi-a răspuns ea, aceeaşi viaţă ca şi tine. Locuiesc nu departe de aici, la o depărtare de o milă, într-o mică peşteră. Şi mi-a arătat şi locul înspre miazăzi. Străbătând acest pustiu, a continuat ea, am însetat din pricina arşiţei, aşa că te rog, fii bun şi dă-mi puţină apă. Am adus ulciorul şi i l-am dat. A luat ulciorul, a băut şi mi-am luat rămas bun de la ea. Dar după ce a plecat, a început diavolul să mă chinuie şi să mă ispitească cu felurite gânduri. Fiind biruit şi nemaiputînd suporta focul, mi-am luat toiagul şi am ieşit din peşteră. Era atât de cald, încât ardeau şi pietrele. Iar eu am pornit spre ea ca să-mi potolesc pofta. După ce am făcut cam o milă de drum, ars de poftă până în măduva oaselor, am căzut în altă stare, am văzut pământul deschis şi pe mine cufundat în adâncimea lui. Şi am văzut trupuri moarte zăcând putrede şi-mbucătăţite, pline de un miros fără de seamă de urât. Acolo era un bărbat cu o ţinută de sfânt. Acesta mi-a arătat trupurile stricate şi mi-a zis: iată, acesta-i trupul unei femei, iar acesta-i trupul unui bărbat. Potoleşte-ţi pofta cum vrei şi cât vrei. Dar ia aminte de câte nevoinţe vei fi lipsit pentru o astfel de plăcere. Vezi pentru ce fel de plăceri vrei să fii lipsit de împărăţia cerurilor? Cât de nenorocită e viaţa omenească! Pentru plăceri de o clipă, vrei să pierzi toată osteneala ta! Eu, înăbuşit de mirosul greu şi urât, am căzut la pămînt. Cel ce mi s-a arătat a venit lângă mine, m-a ridicat de jos şi mi-a încetat chinul. Apoi am plecat la chilia mea, mulţumind lui Dumnezeu". 43 CAPITOLUL 20

CONVERTIREA UNUI SOLDAT PRINTR-O MINUNE Unul dintre părinţi îmi povestea că un soldat dintre dragoni, i-a povestit spunându-i: „Purtam război în părţile Africii cu mauritanii. Fiind biruiţi de barbari, am fost alungaţi. Barbarii ne urmăreau, aşa că mulţi dintre noi au fost ucişi. M-a ajuns şi pe mine un barbar, şi a întins suliţa să mă împungă. Când am văzut aceasta, am început să mă rog lui Dumnezeu şi să spun: doamne Dumnezeule, Care Te-ai arătat roabei Tale Tecla şi ai izbăvit-o din mâinile celor fără de lege, scoate-mă şi pe mine din primejdia aceasta şi mântuieşte-mă de moartea aceasta amară şi voi merge în pustie şi voi duce o viaţă de sihastru! Când m-am întors, povesteşte el, n-am mai văzut niciun barbar. Şi îndată am venit la Lavra Coprata. Şi iată, sunt, cu harul lui Dumnezeu, de 33 de ani în peştera aceasta". CAPITOLUL 21 MOARTEA ANAHORETULUI şi A UCIGAŞULUI SĂU Avva Gherontie, stareţul mănăstirii celui întru sfinţi părintele nostru Eftimie, îmi povestea, zicând: „Eram trei călugări păscători dincolo de Marea Moartă, cam lângă Visimunta. Pe când

noi mergeam pe munte, un alt călugăr păscător mergea pe ţărmul mării. S-a întâmplat să-l întâlnească saracinii care treceau prin acele locuri. Saracinii au trecut înaintea lui, iar unul dintre ei, întorcându-se, i-a tăiat capul anahoretului, în timp ce noi ne uitam de departe, căci eram pe munte. Şi pe când 44 plângeam soarta anahoretului, iată că pe neaşteptate s-a pogorât deasupra saracinului o pasăre care l-a răpit în văzduh, apoi i-a dat drumul pe pământ, încât s-a făcut saracinul una cu pământul". CAPITOLUL 22 VIAŢA ALTUI CĂLUGĂR, CONON Un călugăr cu numele Conon, cilician de neam, trăia în chinovia celui întru sfinţi părintele nostru Teodosie, arhimandritul. Acesta, timp de 35 de ani şi-a îndeplinit acest canon: mânca o dată pe săptămână numai pâine şi apă, lucra necontenit şi nu se depărta de biserică. CAPITOLUL 23 VIAŢA LUI TEODUL MONAHUL În aceeaşi mănăstire am văzut pe un alt călugăr bătrân, numit Teodul. înainte de călugărie fusese ostaş. în toate zilele postea şi nu dormea niciodată culcat, ci numai şezând. CAPITOLUL 24 VIAŢA UNUI CĂLUGĂR CARE LOCUIA ÎN CHILIA HOZEVA Era un bătrân care locuia în chilia Hozeva. Bătrânii locului aceluia ne povesteau despre el, zicând: „Când era în satul lui avea această îndeletnicire: dacă vreodată vedea pe vreun om din satul lui că nu era destul 45 de înstărit ca să-şi semene ţarina, se ducea noaptea, fără ştirea stăpânului ogorului, lua boii şi sămânţa lui şi semăna ogorul celuilalt. Când a venit în pustie şi trăia în chilia Hozeva, bătrânul făcea aceeaşi milostenie cu cei nevoiaşi. Pleca pe drumul care duce de la sfântul râu Iordan la Ierusalim, luând cu el pâine şi apă. Şi, ori de câte ori vedea pe cineva obosit de drum, îi lua desaga şi i-o ducea până la sfântul munte al Măslinilor. La întoarcere, dacă găsea pe alţi oameni slăbiţi de drum, le purta poverile până la Ierihon. Şi-l puteai vedea plin tot de năduşeală, purtând uneori în spate o sarcină mare, iar alteori ducând pe umeri pe câte un copil. Ba câte odată chiar şi doi. Alteori se aşeza jos şi repara încălţămintea stricată a vreunui bărbat sau vreunei femei, căci avea cu el scule şi cele de trebuinţă pentru reparat. Unora le dădea apă din apa pe care o avea cu el, iar altora le dădea pâine. Dacă întâlnea pe vreun om dezbrăcat îi dădea haina pe care o purta. Şi puteai să-l vezi în fiecare zi ostenindu-se aşa. Dacă se întâmpla să găsească vreun mort pe cale, îi citea slujba înmormântării şi-l îngropa". CAPITOLUL 25

DESPRE FRATELE DIN MĂNĂSTIREA HOZEVA Avva Grigore, care a fost soldat înainte de a se călugări, ne povestea: „în chilia Hozeva era un frate care învăţa slujba sfintei Proscomidii. Într-o zi a fost trimis să aducă prescuri. În drum spre mănăstire a rostit slujba sfintei Proscomidii după toată rânduiala. Diaconii au luat prescurile şi le-au pus pe disc în sfântul altar spre a le proscomidi avva Ioan, supranumit Hozevitul, pe atunci preot, care mai târziu a ajuns episcop al

Cezareii Palestinei. Pe când slujea, însă, n-a văzut ca de obicei pogorârea Duhului Sfânt. întristat că ar fi păcătuit cu ceva şi pentru aceasta n-a venit Duhul Sfânt, 46 s-a dus în diaconicon, aruncându-se cu plânsete cu faţa la pământ. Şi i s-a arătat îngerul Domnului spunându-i că fratele, pe când aducea prescurile, a rostit pe drum sfânta Slujbă şi au fost sfinţite, aşa că ele sunt desăvârşite. Şi de atunci a dat poruncă bătrânul ca nimeni, dacă nu-i hirotonit să nu mai înveţe pe de rost slujba sfintei Proscomidii şi nici să n-o rostească la întâmplare, în orice vreme, în afară de altar". CAPITOLUL 26 VIAŢA FRATELUI TEOFAN, MINUNATA LUI VEDENIE ŞI DESPRE PĂRTĂŞIA CU ERETICII Un bătrân cu numele Chiriac trăia în Lavra Calamon din apropierea sfântului râu Iordan. Şi era bătrânul îmbunătăţit în fapte dumnezeieşti. La el a venit un frate străin din ţinutul Dara, cu numele Teofan, ca să-l întrebe pe bătrân despre gândul curviei. Bătrânul a început să-l sfătuiască cu felurite cuvinte de înţelepciune şi viaţă curată. Folosindu-se mult fratele din cuvintele bătrânului, i-a spus: eu, avvo, am părtăşie în ţara mea cu nestorienii. Din această pricină nu mai pot rămâne cu ei şi vreau să locuiesc împreună cu tine. Când a auzit bătrânul numele lui Nestorie s-a întristat de pierderea fratelui şi l-a sfătuit şi l-a îndemnat să se despartă de această erezie vătămătoare şi să vină la sfânta sobornicească şi apostolică Biserică. Şi i-a spus: nu este altă mântuire decât numai în a cugeta drept şi a crede că Sfânta Fecioară Maria este cu adevărat Născătoare de Dumnezeu. într-adevăr, avvo, a răspuns fratele, toţi ereticii aşa spun: dacă nu eşti cu noi, nu te mântui. Sărmanul de mine, nu ştiu ce să fac. Roagă-te deci Domnului ca Domnul să mă 47 încredinţeze, prin faptă, care este credinţa cea adevărată. Bătrânul a primit cu bucurie cuvântul fratelui şi i-a spus: şezi în chilia mea şi am nădejde în Dumnezeu că bunătatea Lui îţi va descoperi adevărul! Lăsându-l pe fratele în peşteră, s-a dus la ţărmul Mării Moarte şi s-a rugat pentru el. Şi iată cam pe la ceasul trei după-amiază, în ziua următoare, vede fratele pe cineva înfricoşător la vedere, stând în faţa lui şi spunându-i: vino şi vezi adevărul! Şi luându-L l-a dus într-un loc întunecos, cu miros urât şi cu foc, şi-i arată în mijlocul focului pe Nestorie şi pe Teodor, pe Eutihie şi pe Apolinarie, pe Evagrie şi pe Didim, pe Dioscur şi pe Sever, pe Arie şi pe Origen şi pe alţi câţiva. iată, îi spune acela ce i s-a arătat, acesta-i locul pregătit ereticilor şi celor care hulesc pe Sfânta Născătoare de Dumnezeu şi celor ce urmează învăţăturile lor. Dacă-ţi place locul, rămâi în credinţa ta! Dar dacă nu vrei să încerci chinul acesta, vino la Biserica cea sfântă şi sobornicească, aşa cum ţi-a pomenit bătrânul. Căci îţi spun: chiar dacă ai săvârşit toate virtuţile, ajungi în locul acesta de n-ai dreaptă credinţă. La cuvântul acesta, fratele şi-a venit în sine. Când a ajuns bătrânul, i-a povestit toate cele întâmplate aşa cum le-a văzut, şi a trecut la sfânta sobornicească şi apostolică Biserică. Şi a rămas împreună cu bătrânul în

Calamon. După ce a stat mulţi ani cu el, a adormit în pace. 48 CAPITOLUL 27 VIAŢA PREOTULUI DIN ORAŞUL MARDAROS La zece mile de oraşul Ega Ciliciei se află satul Mardaros. În acest sat este biserica Sfântului Ioan Botezătorul. Preot al acestei biserici era un călugăr bătrân. Acesta avea o viaţă foarte îmbunătăţită. în una dintre zile, locuitorii satului se duc şi-l pârăsc pe bătrân la episcop, zicându-i: ia de la noi pe bătrânul acesta, că ne face numai supărări! Duminica face slujba pe la ceasul trei după-amiază şi nu păstrează rânduiala legiuită a sfintei slujbe. Episcopul l-a luat aparte pe călugăr, întrebându-l: pentru ce faci aşa, călugăre? Sau nu cunoşti rânduiala sfintei Biserici? într-adevăr, Preasfinţite, aşa este şi bine spui. Dar ce să fac, nu ştiu! După ce citesc canonul de noapte al sfintei duminici, stau alături de sfântul altar şi până ce nu văd pe Duhul Cel Sfânt umbrind sfântul altar nu încep slujba. Când văd pogorârea Sfântului Duh, atunci săvârşesc Sfânta Liturghie. Episcopul s-a minunat de virtutea bătrânului şi a încredinţat pe locuitorii satului că preotul lor face slujba potrivit voii lui Dumnezeu. Şi au plecat locuitorii împăcaţi, slăvind pe Dumnezeu. Avva Iulian Stâlpnicul, a trimis binecuvântări acestui bătrân. Totodată i-a trimis şi trei cărbuni aprinşi, legaţi într-o bucată de pânză. Bătrânul a primit binecuvântările şi cărbunii care nu se stinseseră şi a trimis la rândul său apă, pe care a legat-o în aceeaşi bucată de pânză. Şi erau depărtaţi unul de altul ca la 20 de mile. 49 CAPITOLUL 28 FAPTA MINUNATĂ A LUI AVVA IULIAN STÂLPNICUL Avva Chiril, ucenicul mai sus pomenitului avvă Iulian Stâlpnicul, ne povestea următoarele: „Auzind de viaţa şi faptele minunate ale lui avva Iulian, m-am dus împreună cu tatăl meu şi cu fratele meu la el. Eu, povesteşte avva Chiril, sufeream de o boală de nevindecat. Niciun doctor n-a putut să mă tămăduiască. Când m-am dus la avva Iulian, bătrânul m-a vindecat îndată prin rugăciunile lui. Am rămas aşadar toţi trei pe lângă el şi am renunţat la lume. Bătrânul l-a rânduit pe tatăl meu mai mare peste grâu. într-o zi, tata s-a dus la avva Iulian şi i-a spus: n-avem grâu! mergi, frate, i-a răspuns bătrânul, adună grâul pe care-l găseşti şi macină-l! Pentru mâine se va îngriji Dumnezeu de noi. Tatăl meu, supărat din pricina acestor cuvinte, căci ştia că nu mai lăsase nimic în hambar, s-a dus la chilia lui. Dar pentru că fraţii n-aveau ce să mănânce, bătrânul l-a chemat până la el. Abia a sosit şi i-a spus: frate Conon, du-te şi fă de mâncare fraţilor cu grâul pe care-l vei găsi! Tatăl meu mâniat oarecum, a luat cheile hambarului cu gândul să-i aducă ţărână. Dar când a descuiat hambarul şi a voit să deschidă uşile, n-a putut, căci era tot hambarul plin cu grâu. Când a văzut asta, a cerut iertare bătrânului, slăvind pe Dumnezeu". 50 CAPITOLUL 29 MINUNEA SFINTEI EUHARISTII Cam la 30 de mile de oraşul Aigeae din Cilicia trăiau doi călugări stâlpnici depărtaţi unul de altul cam la 6 mile. Unul dintre ei făcea parte din sfânta Biserică sobornicească şi apostolică. Celălalt, deşi

se urcase de mai mult timp pe stâlp în apropiere de satul Casidora, aparţinea totuşi ereziei lui Sever. Ereticul învinuia în multe chipuri pe ortodox, încercând şi voind să-l atragă spre erezia lui. După ce i-a trimis multe cuvinte, părea că l-a biruit, şi i-a condamnat credinţa. Ortodoxul, însă, inspirat de către Dumnezeu, a cerut să-i trimită o părticică din Sfânta împărtăşanie săvârşită de el. Acesta, crezând că s-a rătăcit, i-a trimis îndată cu bucurie, fără să mai stea la îndoială. Când a primit-o, ortodoxul a luat părticica trimisă lui de către eretic, adică de către severian, a fiert în faţa lui apă într-o oală şi a aruncat în ea părticica pe care a primit-o. Părticica s-a descompus îndată în fiertura oalei. A luat apoi o părticică din Sfânta Împărtăşanie a Bisericii Ortodoxe, a băgat-o în oală şi îndată apa fiartă din oală s-a răcit, iar Sfânta împărtăşanie a rămas întreagă şi neudată. Această părticică a păstrat-o şi ne-a arătat-o şi nouă când am trecut pe la el. CAPITOLUL 30 VIAŢA LUI ISIDOR, MONAHUL DIN MELITENE, ŞI ALTĂ MINUNE DESPRE SFÂNTA ÎMPĂRTĂŞANIE Dade este un târg din insula Cipru. în acest târg este o mănăstire numită Filoxenu. Când ne-am dus acolo, am găsit în acea mănăstire un monah, de fel din Melitene, cu numele Isidor. Pe acest călugăr îl vedeam că plânge necontenit cu 51 suspine. Deşi era rugat de către toţi să-şi contenească puţin plânsul, totuşi nu voia, ci spunea tuturor: sunt foarte păcătos, cum n-a mai fost om de la Adam până astăzi! într-adevăr, avvo, nimeni nu-i fără păcat, afară de Dumnezeu. credeţi-mă, fraţilor, ne-a răspuns el, nu-i păcat omenesc, cunoscut sau necunoscut, pe care să nu-l fi săvârşit eu. Iar dacă socotiţi că mă învinuiesc pe nedrept pe mine însumi, ascultaţi-mi păcatul ca să vă rugaţi şi voi pentru mine: eu, a început el să povestească, pe când eram în lume, eram căsătorit. Şi eu şi nevastă-mea făceam parte din erezia lui Sever. într-o zi, când am venit acasă, n-am găsit-o acasă pe nevastă-mea, ci am auzit că s-a dus la o vecină să se împărtăşească. Femeia aceea aparţinea Bisericii celei sfinte şi soborniceşti. îndată am plecat să o opresc. Când am intrat în casa vecinei, nevastă-mea tocmai lua sfânta părticică şi se împărtăşea. Am apucat-o deci de gât, făcând-o să arunce afară acea sfântă părticică. Apăsând-o pe gât de jos în sus, a aruncat Sfânta împărtăşanie, care a căzut la pământ, îndată însă am văzut un fulger pogorându-se pe locul unde căzuse şi a luat Sfânta împărtăşanie. Peste două zile, văd un etiopian îmbrăcat în zdrenţe care mi-a spus: şi eu şi tu suntem osândiţi cu aceeaşi pedeapsă. dar cine eşti tu?, l-am întrebat. eu, răspunse etiopianul, sunt cel care L-a lovit peste obraz pe Făcătorul tuturor, pe Domnul nostru Iisus Hristos, în timpul Pătimirilor. De asta deci, a terminat monahul povestirea sa. nu pot înceta din plâns. 52 CAPITOLUL 31 CONVERTIREA ŞI VIAŢA MARIEI PĂCĂTOASA Doi călugări bătrâni au plecat din Aegeae în Tarsul Ciliciei, şi, potrivit iconomiei lui Dumnezeu, au tras la un han, să se odihnească, întrucât era cald. Acolo au găsit

trei tineri care aveau cu ei o femeie desfrânată. Bătrânii s-au aşezat deoparte. Unul dintre ei a scos din desagă Sfânta Evanghelie şi a început să citească. Femeia desfrânată, care era cu tinerii, când l-a văzut pe bătrân că citeşte, i-a lăsat pe tineri şi a venit şi s-a aşezat lângă bătrân. Bătrânul, îmbrâncind-o, i-a zis: pari să fii cu totul neruşinată, nenorocită! Nu ţi-e ruşine să vii şi să te aşezi alături de mine? părinte, i-a răspuns ea, nu te scârbi de mine! Chiar dacă sunt plină de păcate, adu-ţi aminte că Stăpânul tuturor, Domnul şi Dumnezeul nostru, n-a alungat-o pe femeia păcătoasă, care s-a apropiat de El. da, i-a răspuns bătrânul, dar femeia aceea păcătoasă n-a mai rămas păcătoasă. Nădăjduiesc în Fiul lui Dumnezeu celui viu, a spus femeia, că începând de astăzi, nici eu nu mai rămân în păcatul acesta. Şi, părăsindu-i pe tineri şi toată avuţia ei, s-a dus cu bătrânii. Şi au băgat-o într-o mănăstire numită Nachiva, alături de Aegeae. Pe această femeie am văzut-o şi eu, bătrână, trăind cu multă înţelepciune. De la ea am auzit povestirea de faţă. 53 CAPITOLUL 32 CONVERTIREA ŞI VIAŢA LUI VAVILA MĂSCĂRICIUL, ŞI A PRIETENELOR LUI, COMITA ŞI NICOSA Era un măscărici în Tarsul Ciliciei numit Vavila. El avea două amante: una se chema Comita şi alta Nicosa. Trăia cu ele nebuneşte şi cu neruşinare, făcând fapte vrednice de dracii care îl ajutau. într-o zi a intrat Vavila într-o biserică. Potrivit iconomiei lui Dumnezeu, tocmai se citea Evanghelia în care se află pericopa ce spune: „Pocăiţi-vă că s-a apropiat împărăţia cerurilor" (Mt. 3, 2). Cuprins de remuşcări, a început să se nefericească din pricina faptelor săvârşite de către el. A ieşit deci îndată din biserică, le-a chemat pe cele două amante ale sale şi le-a spus: ştiţi în ce desfrânare şi cât de nebuneşte am trăit cu voi. Ştiţi iarăşi că nu-mi era dragă una mai mult decât cealaltă. Iată, eu vă dau toată averea mea. Luaţi-o şi împărţiţi-o între voi, eu, începând de azi, plec, părăsesc lumea şi mă călugăresc! Ele, însă, au răspuns cu lacrimi şi, ca şi cum ar fi avut o singură gură, au spus: am fost părtaşe cu tine şi la păcat şi la pierderea sufletului nostru. Acum însă, când vrei să faci acest lucru plăcut lui Dumnezeu, ne laşi şi vrei să-l faci singur? Dar nu se va întâmpla asta, ci vom fi părtaşe cu tine şi la bine. Măscăriciul s-a închis îndată pe sine într-unul dintre turnurile oraşului, iar femeile, după ce au vândut toată averea lor şi a măscăriciului, şi au împărţit-o la săraci, s-au călugărit şi ele. Şi-au făcut o chilie aproape de turn şi s-au închis acolo. Pe acest bărbat l-am văzut şi eu şi m-am folosit, căci era tare primitor, milostiv şi smerit. Şi am scris această povestire spre folosul celor ce o vor citi. 54 CAPITOLUL 33 VIAŢA SFÂNTULUI EPISCOP TEODOT Ne povestea unul dintre părinţi, că în sfânta cetate a Antiohiei era un arhiepiscop cu numele Teodot. Acesta era atât de bun, că ori de câte ori era zi de sărbătoare, chema la masă la el pe unii dintre clericii care slujiseră la biserică cu el. Unul dintre clerici n-a vrut să vină, nici n-a dat ascultare poftirii. Atunci patriarhul a tăcut. Altădată

însă s-a dus la el, rugându-l să vină şi să ia parte la masa obştească. Se spunea iarăşi despre acelaşi arhiepiscop Teodot, că era aşa de blând şi de smerit, încât odată, fiind în călătorie cu un cleric, el mergea în lectică, iar clericul pe cal. Şi a spus patriarhul clericului: să împărţim lungimea drumului şi vom face cu schimbul călătoria noastră. Clericul însă, n-a vrut să facă aceasta, căci spunea că este o insultă pentru patriarh ca el să meargă în lectică, iar patriarhul să meargă pe cal. Dumnezeiescul Teodot n-a încuviinţat, ci l-a silit pe cleric să facă aşa, convingându-l că nu-i nicio insultă pentru el. CAPITOLUL 34

VIAŢA DUMNEZEIESCULUI ALEXANDRU, PATRIARHUL IERUSALIMULUI Aceeaşi sfântă cetate a avut şi un alt patriarh, numit Alexandru. Acesta era foarte milostiv şi bun la inimă. Odată, unul dintre notarii lui i-a furat aur. Temându-se, a 55 fugit şi s-a dus în Tebaida Egiptului. Barbarii din Tebaida Egiptului, care se hrănesc cu carne crudă, au pus mâna pe el pe când rătăcea şi l-au dus până la marginile Egiptului. Dumnezeiescul Alexandru, aflând despre el că este rob, l-a cumpărat cu 85 de monezi. Patriarhul s-a purtat cu el atât de bine şi aşa de omeneşte când s-a reîntors în casa lui, încât unul dintre locuitorii oraşului a spus odată: nimic n-ar fi mai folositor decât să greşesc faţă de Alexandru. Altădată, unul dintre diaconii lui l-a insultat pe dumnezeiescul Alexandru în faţa tuturor clericilor. Dumne-zeiescul Alexandru, însă, şi-a cerut el iertare, zicându-i: Iartă-mă, frate! CAPITOLUL 35 VIAŢA LUI ILIE, PATRIARHUL IERUSALIMULUI, ŞI DESPRE FLAVIAN, PATRIARHUL ANTIOHIEI Spunea avva Polihronie despre avva Ilie, arhiepiscopul Ierusalimului, că nu băuse vin când era monah şi a păstrat această rânduială şi când a ajuns patriarh. Se spunea despre Ilie, arhiepiscopul Ierusalimului, şi despre Flavian, arhiepiscopul Antiohiei, următoarele: împăratul Anastasie i-a exilat pe amândoi în urma Sinodului de la Calcedon. Pe Ilie l-a exilat în Aila, iar pe Flavian în Petra. Într-o zi, patriarhii şi-au făcut cunoscut unul altuia: anastasie a murit astăzi. Să mergem şi noi să ne judecăm cu el. Şi după două zile au plecat către Domnul. 56 CAPITOLUL 36 VIAŢA LUI AVVA EFREM, PATRIARHUL ANTIOHIEI, ŞI ÎN CE CHIP A CONVERTIT PE UN STÂLPNIC DIN EREZIA LUI SEVER Unul dintre părinţi ne povestea despre fericitul Efrem, patriarhul Antiohiei, că era un apărător călduros al credinţei ortodoxe. într-o zi, a auzit că în părţile Ierapolei trăieşte un stâlpnic, care face parte din erezia severienilor şi a achefalilor. A pornit deci la el cu gândul să-l reîntoarcă la credinţa ortodoxă. Când a ajuns acolo, a început dumnezeiescul Efrem să-l sfătuiască şi să-l îndemne pe stâlpnic să meargă pe drumul tronului apostolic şi să aibă părtăşie cu sfânta, sobornicească şi apostolică Biserică. Stâlpnicul i-a răspuns, zicându-i: eu, cu niciun chip, n-am nicio legătură cu Sinodul de la Calcedon. cum vrei să te

vindec de rătăcirea ta, dacă spui că n-ai nicio legătură cu acest Sinod, care, prin harul Domnului Dumnezeului nostru Iisus Hristos, a eliberat Sfânta Biserică de orice murdărie a învăţăturii eretice? Stâlpnicul i-a răspuns: să aprindem, înaltpreasfinţite, foc şi să intrăm în el şi eu şi tu! Cine va ieşi nevătămat din foc, acela-i ortodox, şi lui trebuie să-i urmăm. A spus asta ca să-l înspăimânte pe patriarh. Trebuia, fiule, i-a spus patriarhul, ca tu să mă fi ascultat ca pe tatăl tău şi să nu fi cerut nimic mai mult de la mine. Dar pentru că ai cerut un lucru care depăşeşte nevrednicia mea, voi face şi asta pentru mântuirea sufletului tău, având încredere în milostivirea Fiului lui Dumnezeu. Şi atunci a spus dumnezeiescul Efrem celor de faţă: binecuvântat este Domnul. Aduceţi lemne aici. După ce patriarhul a aprins lemnele aproape de stâlp, a spus stâpnicului: 57 coboară-te de pe stâlp ca să intrăm amândoi în foc, potrivit hotărârii tale! Stâlpnicul s-a spăimântat de încrederea ce o avea patriarhul în Dumnezeu şi n-a vrut să coboare. Patriarhul atunci a spus: n-ai propus tu să se facă asta? Pentru ce, deci, nu vrei să o faci? Atunci patriarhul şi-a dezbrăcat omoforul pe care-l purta, s-a apropiat de foc şi s-a rugat, zicând: doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, Care pentru noi ai binevoit să Te întrupezi cu adevărat din Stăpâna noastră, Sfânta Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioara Maria, arată-ne nouă adevărul! După ce şi-a terminat rugăciunea, şi-a aruncat omoforul în mijlocul focului. Cu toate că focul a ars timp de trei ore până ce s-au terminat toate lemnele, totuşi a scos din foc omoforul întreg şi nevătămat, fără să fi suferit ceva din pricina focului. Atunci stâlpnicul văzând întâmplarea, s-a încredinţat că adevărata credinţă este în Biserica Ortodoxă. L-a anatematizat pe Sever şi erezia lui, a venit la Sfânta Biserică, s-a împărtăşit din mâinile fericitului Efrem şi L-a preaslăvit pe Dumnezeu. CAPITOLUL 37 VIAŢA EPISCOPULUI CARE, PĂRĂSINDU-ŞI SCAUNUL, A VENIT LA IERUSALIM ŞI, LEPĂDÂNDU-ŞI HAINA CĂLUGĂREASCĂ, LUCRA LA ZIDĂRIE Povestea unul dintre părinţi despre un oarecare episcop, care şi-a părăsit episcopia sa, că, venind în Sfânta Cetate a Antiohiei, lucra la zidărie. în acel timp era comis al Orientului Efrem, bărbat milostiv şi omenos. Pentru că 58 oraşul se dărâmase din pricina unui cutremur, el a început să rezidească clădirile publice. într-o noapte, îl vede Efrem în vis pe episcop dormind, iar deasupra lui coborât din cer un stâlp de foc. Visul acesta l-a avut Efrem nu numai o dată, ci de mai multe ori, aşa că s-a minunat, căci vedenia era înfricoşătoare şi plină de spaimă. Şi se gândea el însuşi ce ar putea să însemne asta. Efrem nu ştia că lucrătorul era episcop şi cum ar fi putut şti că era episcop, odată ce-l vedea cu părul neîngrijit, cu haina murdară, om simplu, slăbit de multă răbdare, asceză şi lucru şi zdrobit de oboseală? într-o zi, Efrem a trimis după lucrător, episcopul de altădată, vrând să afle de la el cine-i. Şi a început să-l întrebe între patru ochi, de unde este şi care-i numele lui. sunt

un nevoiaş din oraşul acesta şi neavând cu ce să trăiesc lucrez, şi Dumnezeu mă hrăneşte din munca mea. îndemnat de către Dumnezeu, Efrem i-a răspuns, zicând: „Fii încredinţat că nu te voi lăsa până ce nu-mi vei spune adevărat ce-i cu tine!" Neputând să se mai ascundă, i-a spus: Dă-mi cuvântul, că atâta timp cât trăiesc n-ai să spui nimănui ce-i cu mine, şi eu îţi voi spune totul, în afară de numele meu şi de oraşul meu. Atunci dumnezeiescul Efrem i s-a jurat: nu am să spun nimănui ce-i cu tine, atâta timp cât Dumnezeu va voi să te ţină în lumea aceasta. eu sunt episcop, i-a răspuns el. De dragul lui Dumnezeu mi-am lăsat episcopia mea şi am venit aici, într-un loc în care nu mă cunoaşte nimeni, chinuindu-mă şi muncind, şi din munca mea îmi câştig puţina mea pâine. Pe cât poţi, caută şi fă cât mai multă milostenie. în aceste zile Dumnezeu te va ridica pe tronul apostolic al acestei Biserici a Ierusalimului, ca să păstoreşti poporul Lui, pe care Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu, l-a dobândit prin Sângele Său. Şi după cum ţi-am spus, sârguieşte-te pentru milostenie şi ortodoxie! în astfel de jertfe Dumnezeu găseşte plăcere. 59 După câteva zile, aşa s-a şi întâmplat. Când a auzit acestea, dumnezeiescul Efrem L-a slăvit pe Dumnezeu, zicând: „Cât de mulţi robi neştiuţi are Dumnezeu şi numai Lui îi sunt cunoscuţi!" CAPITOLUL 38 MOARTEA NECREDINCIOSULUI ÎMPĂRAT ANASTASIE Un iubitor de Hristos ne povestea despre împăratul Anastasie zicând: „După ce împăratul Anastasie i-a dat jos de pe tronul patriarhal pe Eufimie şi Macedonie, patriarhii Constantinopolului, şi i-a exilat în Evhaita din Pont, din pricina Sfântului Sinod de la Calcedon, vede în vis în faţa sa un bărbat frumos la chip, îmbrăcat în alb, care ţinea în mâini o carte din care citea. A dat cinci file ale cărţii şi a citit numele împăratului, spunându-i: iată, din pricina necredinţei tale, rup patrusprezece file. Şi le-a rupt cu degetele sale. După două zile a fulgerat tare şi a tunat. împăratul speriindu-se, şi-a dat duhul în mari chinuri. S-a întâmplat asta pentru că n-a crezut în Sfânta Biserică a lui Hristos, Dumnezeul nostru, şi pentru că i-a persecutat păstorii". 60 CAPITOLUL 39 VIAŢA UNUI MONAH DIN MĂNĂSTIREA LUI AVVA SEVERIAN; ÎN CE CHIP S-A ÎNTORS DIN FAŢA UNEI FETE DE ŢARĂ, CA SĂ NU PĂCĂTUIASCĂ CU EA Când am ajuns în Antiohia cea mare, am auzit pe un preot al Bisericii povestind că spunea patriarhul Anastasie aşa: „Un monah din mănăstirea lui avva Severian a fost trimis pentru o treabă în părţile Elevteropolei şi a poposit la un sătean credincios. Acesta avea o singură fată; mama ei murise mai de mult. Monahul stătea de mai multe zile în casa săteanului. Diavolul, care întotdeauna ispiteşte pe oameni, a băgat în inima fratelui gânduri necurate, şi-l chinuia cu fata, aşa că monahul căuta acum prilej să trăiască cu ea. Diavolul, care-i băgase ispita în suflet, a făcut să aibă şi prilej. Pe când tatăl fetei era plecat la Ascalon pentru nişte treburi, călugărul a rămas singur cu fata. Ştiind că nu-i nimeni în casă decât el şi fata, s-a

dus la ea cu gândul să o siluiască. Ea, văzându-l tulburat şi cu totul pornit spre faptă, i-a spus: nu te tulbura şi nici să nu faci vreo faptă ruşinoasă cu mine. Tatăl meu nu vine acasă nici azi, nici mâine. Ascultă-mă mai întâi ce-ţi spun. Martor mi-e Dumnezeu că am să fac tot ce doreşti. După ce l-a potolit cu aceste cuvinte, a adăugat: de câţi ani eşti, frate, în mănăstire? de şaptesprezece ani, i-a răspuns el. ai cunoscut vreo femeie vreodată? -Nu! şi vrei atunci ca într-un ceas să-ţi pierzi toată osteneala vieţii tale? Câte lacrimi n-ai vărsat, ca să înfăţişezi lui Hristos trupul tău lipsit de orice pată! Şi vrei acum să 61 pierzi toată osteneala ta pentru o plăcere de o clipă? în ce mă priveşte pe mine, te ascult. Dacă te culci cu mine, trebuie să mă iei de nevastă. Ai cu ce să mă ţii? nu, i-a răspuns călugărul. adevărat, că nu mint, i-a răspuns fata. Dacă mă necinsteşti, ai să ajungi pricina a multor rele. care? primul, că-ţi pierzi sufletul tău; al doilea, că ţi se va cere de la tine sufletul meu. Ţi-o spun ca s-o ştii şi te încredinţez prin jurământ, pe Cel Care a spus: «Nu minţi!» (Lev. 19,11), că dacă mă necinsteşti mă spânzur, aşa că vei fi şi ucigaş, iar la judecată vei fi osândit ca ucigaş. Pleacă deci la mănăstirea ta, înainte de a ajunge pricina atâtor rele, şi ai să-mi fi recunoscător. Călugărul şi-a venit în sine, s-a deşteptat din beţia sa şi a plecat la mănăstirea lui. Aici şi-a cerut iertare stareţului, rugându-l ca pe viitor să nu-l mai trimită din mănăstire. A mai trăit trei luni şi a plecat către Domnul". CAPITOLUL 40 VIAŢA LUI AVVA COSMA EUNUCUL Avva Vasile, preotul mănăstirii Bizantinilor, ne istorisea, spunând: „Pe când eram în sfânta cetate a Antiohiei la avva Grigore, patriarhul, a venit la Ierusalim avva Cosma Eunucul, care trăia în Lavra Faran, monah cu adevărat ortodox şi foarte zelos. Acesta avea şi o cunoştinţă temeinică a dumnezeieştilor Scripturi. După puţine zile de şedere, bătrânul a murit. Patriarhul, pentru cinstea trupului celui răposat, a poruncit să-l îngroape în cimitir unde era îngropat şi un episcop. După două zile, povesteşte avva Vasile, m-am dus să mă închin la mormântul bătrânului. Deasupra 62 mormântului lui stătea un sărman paralitic, care cerea de pomană celor care se duceau la biserică. Când săracul m-a văzut că fac trei metanii şi mă rog preotului, mi-a zis: mare cu adevărat a fost, avvo, bătrânul pe care l-aţi îngropat aici acum două zile. de unde ştii?, l-am întrebat. eram paralitic de doisprezece ani şi prin el m-a vindecat Domnul. Când sunt supărat vine şi mă mângâie şi-mi dă linişte, încă multe alte lucruri minunate poţi să auzi despre avva Cosma. După ce l-au îngropat, într-o noapte, îl aud că strigă şi spune episcopului: «Nu mă atinge, eretice şi vrăjmaşe al adevărului şi al sfintei Biserici soborniceşti a lui Dumnezeu!». Când am auzit acestea de la paraliticul vindecat, m-am dus şi am spus totul patriarhului. Şi l-am rugat pe acest preasfânt bărbat ca să luăm trupul lui avva Cosma de acolo şi să-l punem în alt mormânt. Atunci patriarhul ne spune: credeţi-mă, fiilor, că avva Cosma nu-i vătămat cu nimic din pricina ereticului. Toate acestea s-au întâmplat

ca să ni se facă cunoscută virtutea bătrânului şi cât este de mare zelul lui după plecarea din lumea aceasta. De asemenea, ca să ne fie arătată şi credinţa episcopului, dacă nu l-am socoti ortodox". Iată ce ne-a mai spus încă avva Vasile despre bătrânul acesta, avva Cosma, zicând: „M-am dus la el pe când stătea în Lavra Faran. Şi mi-a spus bătrânul: odată mi-a trecut prin minte următorul gând: ce înseamnă cuvintele pe care le-a spus Domnul ucenicilor Lui: «Cel care are haină să şi-o vândă şi să-şi cumpere sabie». Iar ei i-au spus: „Iată aici două săbii» (Lc. 22, 36 şi 38). Cu toate că am cugetat mult asupra acestor cuvinte, totuşi nu le-am 63 putut afla înţelesul, aşa că am plecat din chilia mea, trebuind să merg la Lavra Turnurilor, la avva Teofil, şi să-l întreb pe el. Când am ajuns în pustiu, aproape de Lavra Calamon, văd un balaur foarte mare coborându-se din munte spre Calamon. Şi era atât de mare, încât găurea pământul pe unde trecea. Şi m-am văzut, pe neaşteptate, trecut nevătămat prin urma lăsată de către el. Am cunoscut, povesteşte bătrânul, că diavolul a vrut să împiedice râvna mea, dar m-au ajutat rugăciunile lui avva Teofil. Ajungând la avva Teofil, i-am vorbit despre acest text scripturistic. Şi mi-a spus că sensul celor două săbii este fapta şi contemplaţia. Dacă vei avea aceste două virtuţi eşti desăvârşit". Am venit la avva Cosma în Lavra Faran, căci am trăit în ea zece ani. Pe când îmi vorbea despre mântuirea sufletului, a citat şi un cuvânt al Sfântului Atanasie, arhiepiscopul Alexandriei. Şi mi-a spus Bătrânul: când vei găsi vreun cuvânt de-al Sfântului Atanasie şi n-ai avea hârtie ca să-l copiezi, scrie-ţi-l pe haină! Atât de mare dragoste avea bătrânul pentru sfinţii noştri părinţi şi dascăli. Se mai spune încă despre el şi aceasta: «În noaptea spre sfânta duminică, stătea de cu seară până dimineaţa cântând şi citind în chilia sa şi în biserică, fără să mai stea cineva. Când răsărea soarele şi-şi împlinea canonul, citea din Sfânta Evanghelie până la începerea utreniei.” CAPITOLUL 41 VIAŢA LUI AVVA PAVEL DIN ANAZARVE Tot în Lavra Faran am văzut pe avva Pavel, bărbat sfânt, afierosit lui Dumnezeu, foarte blând şi cu totul închinat nevoinţelor călugăreşti, vărsând multe lacrimi în fiecare zi. Nu ştiu de am mai întâlnit unul ca el în viaţa mea. A trăit bătrânul acesta în sihăstrie cam cincizeci de ani, mulţumindu-se numai cu prescura ce o căpăta de la biserică, fără să mai primească nimic altceva. Era de loc din Anazarve. CAPITOLUL 42 VIAŢA LUI AVXANANTIS, ROBUL LUI DUMNEZEU Am văzut în acelaşi loc şi pe avva Avxanantis în chilia lui. Era un bărbat milostiv, înfrânat şi sihastru. Ducea o viaţă atât de aspră, că la patru zile mânca o singură prescură douăzeci de minute pe zi. Se întâmpla însă că o mânca şi o dată pe săptămână. Pe la sfârşitul vieţii lui, acest părinte vrednic de respect s-a îmbolnăvit de pântece. L-am dus deci în bolniţa din Ierusalim a patriarhului. într-o zi, pe când eram lângă patul lui, Avva Conon, stareţul lavrei celui întru sfinţi părintelui nostru Sava, i-a înmânat o batistă cu o prescură şi cu şase

monezi trimiţându-i vorbă: iartă-mă, că n-am venit, dar nu mă lasă boala mea să vin şi să te îmbrăţişez. Bătrânul a păstrat prescura, dar i-a datînapoi monezile, trimiţându-i vorbă: dacă va vrea Dumnezeu să mă ţină în viaţa aceasta, mai am părinte, zece monezi. Dacă le voi cheltui îţi voi trimite vorbă, ca să mi le trimiţi pe acestea şase. îţi spun 64 asta, părinte, ca să afli că peste două zile plec din lumea aceasta. Aşa s-a şi întâmplat. L-am dus pe el în Lavra Faran unde l-am îngropat. Fericitul acesta a fost întru sincelul celor între sfinţi Eustochie şi Grigorie. Părăsindu-i pe aceşti doi, s-a desăvârşit în pustie. De loc era din Ancira Galatiei. CAPITOLUL 43 MOARTEA NEFERICITĂ A NECREDINCIOSULUI TALALEU, ARHIEPISCOPUL TESALONICULUI În Tesalonic era un arhiepiscop numit Talaleu. Acesta nu se temea nici de Dumnezeu, nici nu se înfricoşa de răsplata pregătită; dimpotrivă, nenorocitul, călcând în picioare învăţătura creştină şi socotind o nimica vrednicia preoţească, era lup răpitor în loc de păstor. Nu voia să se închine Sfintei şi deofiinţei Treimi miluieşte-mă. Doamne! ci se închina idolilor. Dar, cei care conduceau sfintele biserici în vremea aceea l-au depus din scaun printr-o hotărâre canonică. 65 După ce a trecut puţină vreme, cel plin de toată nelegiuirea a vrut să vină iarăşi pe scaunul episcopal. Dar pentru că după cum spune Solomon, totul ascultă de aur, a fost chemat să se întoarcă la episcopia sa, căci trăia acum la Constantinopol, unde, potrivit cuvintelor profetului Isaia 5, 23 locuiesc conducătorii, care pentru daruri dau dreptate celui nedrept şi răpesc dreptul dreptului. Dumnezeu însă n-a părăsit Biserica Lui, ci l-au osândit din nou, potrivit Canoanelor Apostolice. Hotărârea aceasta însă nu i-a fost pe plac lui Talaleu. într-o zi, s-a îmbrăcat în haine foarte bune spre a se duce la împărat ca să-i dea din nou scaunul episcopal. Pe când voia să iasă din casă, stomacul l-a silit să se ducă până afară. Şi pentru că vreme de două ceasuri a rămas acolo, au intrat înăuntru unii dintre cei ce 66 stăteau afară, spre a-i spune să iasă odată. Când au intrat l-au găsit cu capul în gaura closetului, cu picioarele în sus, reînnoind moartea veşnică şi groaznică a nelegiuitului Arie, duşmanul lui Dumnezeu. Căci şi pe Arie, care a nădăjduit că poate să-şi impună în chip tiranic în Biserică părerea sa cu ajutorul puterii împărăteşti, îngerul minunat şi de mare sfat al Sfintei Biserici a lui Dumnezeu i-a răspândit în closet măruntaiele care au zămislit erezia. Şi acestuia, care nădăjduia ca prin ajutorul nedrept al împăratului să facă mai mult rău decât înainte, i-a luat-o înainte îngerul păzitor al Bisericii Tesalonicului împreună cu marele mucenic Dumitru şi, în locul în care era şi punea la cale, în unire cu demonul necurat şi aţâţător, rele planuri împotriva Sfintei Biserici a lui Dumnezeu, acolo i-a lăsat atârnate în aer picioarele, ce nu puteau călca cum trebuie, ale netrebnicului rob, purtând semnele viitoarei judecăţi ce o va suferi, căci este îngrozitor să cazi în mâinile Dumnezeului Celui Viu (Evr. 10,11). CAPITOLUL 44 VIAŢA UNUI

BĂTRÂN MONAH ŞI DESPRE RUGĂCIUNEA PENTRU CEI MORŢI Când ne-am dus în Tebaida Egiptului, ne-a povestit un călugăr următoarele fapte: „Un bătrân îmbunătăţit trăia în afara oraşului Asinoe şi stătuse în chilia sa cam şaptezeci de ani. Avea zece ucenici; unul dintreei însă nu se îngrijea delocde mântuirea sufletului lui. Bătrânul adeseori îl sfătuia şi-l îndemna, zicându-i: îngrijeşte-te, frate, de sufletul tău! Ai să mori şi ai să te duci în iad! Fratele, însă, nu asculta niciodată de bătrân şi nu primea sfaturile lui. S-a întâmplat ca să moară fratele după câtăva vreme. Bătrânul s-a întristat mult pentru el, căci ştia 67 că a plecat din lumea aceasta fără să se îngrijească deloc de mântuirea sufletului său şi că fusese foarte leneş. Şi a început bătrânul să se roage şi să spună: doamne, Iisuse Hristoase, adevăratul nostru Dumnezeu, descoperă ce soartă are sufletul acestui frate! Şiîntr-adevăr, vedeîn extaz râu de foc, iar în el mulţime mare de oameni; în mijlocul lor vede pe fratele cufundat în râul de foc până la gât. Atunci îi spune bătrânul: din pricina acestei osânde te îndemnam, fiule, să te îngrijeşti de mântuirea sufletului tău. Fratele a răspuns şi a zis bătrânului: mulţumesc lui Dumnezeu, părinte, că cel puţin capul mi-i odihnit, deoarece prin rugăciunile tale, stau cu picioarele pe creştetul unui episcop ". CAPITOLUL 45 DESPRE UN CĂLUGĂR CARE S-A ZĂVORÂT PE MUNTELE MĂSLINILOR ŞI DESPRE ÎNCHINAREA LA ICOANA MAICII DOMNULUI Ne povestea un bătrân că spunea avva Teodor Eliotul, că era în Muntele Măslinilor un călugăr care sihăstrea zăvorât, mare luptător în nevoinţele călugăreşti. Dar îl chinuia pe el demonul curviei. într-o zi, pe când îl muncea diavolul mai tare, a început bătrânul să se vaiete şi să spună demonului: — Până când n-ai să-mi dai pace? Du-te de la mine că ai îmbătrânit odată cu mine! Demonul i se arătă în faţa ochilor, spunându-i: Jură-mi-te că n-ai să spui nimănui ceea ce îţi voi spune şi n-am să te mai chinui! Mă jur. Şi s-a jurat bătrânul, pe Cel care locuieşte în ceruri că n-are să spună nimănui din cele ce i se vor spune. Atunci dracul i-a spus: 68 să nu te mai închini acestei icoane şi n-am să te mai chinui. Icoana avea chipul Stăpânei noastre, Născătoare de Dumnezeu Maria, purtând în braţe pe Domnul nostru Iisus Hristos. lasă-mă, a spus călugărul diavolului, să mă gândesc! A doua zi a venit acolo avva Teodor, eliotul, care trăia pe atunci, în Lavra Faran, care ne-a şi povestit această întâmplare. Călugărul i-a povestit lui totul. Bătrânul a spus monahului: într-adevăr, avvo, ai fost înşelat, că ai jurat. Dar bine ai făcut că mi-ai spus. Ţi-i mai de folos să nu rămână în ţinutul acesta femeie desfrânată la care să nu te duci, decât să făgăduieşti că te închini Domnului nostru Iisus Hristos şi Maicii Lui. După ce l-a sprijinit şi l-a întărit cu multe cuvinte, avva Teodor a plecat spre locul lui. Dracul se arătă din nou monahului şi-i spuse: ce-nseamnă asta, călugăre? Nu mi-ai jurat că nu spui nimănui? Pentru ce ai spus totul celui care a venit la tine? îţi spun,

călugăre, că în ziua judecăţii ai să fii judecat că ţi-ai călcat jurământul. Monahul i-a răspuns: că am jurat şi că mi-am călcat jurământul, o ştiu. Ştiu că am călcat jurământul făcut pe Stăpânul şi Făcătorul meu, dar pe tine nu te ascult. Tu vei fi cel care ai să fii osândit ca rău sfătuitor şi ca pricinuitor al călcării jurământului". CAPITOLUL 46 MINUNATA VEDENIE A LUI AVVA CHIRIAC DIN LAVRA LUI CALAMON ŞI DESPRE CELE DOUĂ CĂRŢI ALE NELEGIUITULUI NESTORIE Ne-am dus odată la avva Chiriac, preotul lavrei lui Calamon de lângă sfântul râu Iordan. Şi ne povestea, zicând: „într-o noapte, văd în vis o femeie vrednică de respect, îmbrăcată în porfiră, împreună cu doi bărbaţi sfinţiţi şi cinstiţi, că stă la uşa chiliei mele. Am luat pe femeie drept Stăpâna noastră Născătoarea de Dumnezeu, iar pe cei doi bărbaţi care erau cu ea drept Sfântul Ioan Teologul şi Sfântul Ioan Botezătorul. Am ieşit afară din chilie şi i-am rugat să intre înăuntru ca să facă o rugăciune în chilia mea. Femeia însă n-a vrut. Şi m-am rugat mult timp stăruitor de dânsa, spunându-i: «Să nu mă întorc ruşinat şi înfruntat» şi multe altele. Când ea a văzut că stărui încă în cererea mea, mi-a răspuns cu asprime, zicându-mi: ai în chilia ta pe duşmanul meu. Cum vrei dar să intru? După ce a spus aceste cuvinte, a plecat. Când m-am deşteptat, am început să mă vaiet şi să mă gândesc dacă n-am păcătuit cu ceva cu mintea împotriva ei, căci nu era nimeni altcineva în chilie decât numai eu. Deşi m-am chinuit multă vreme, totuşi nu m-am găsit vinovat cu nimic faţă de ea. Văzându-mă învăluit de tristeţe, am luat o carte să citesc, ca prin citit Să-mi îndepărtez tristeţea. Cartea pe care am luat-o era a lui Isihie, preotul Ierusalimului. Când am deschis cartea, găsesc scrise la sfârşitul ei două cuvântări de ale nelegiuitului Nestorie. îndată am cunoscut că acesta era duşmanul Stăpânei noastre, Sfânta Născătoare de Dumnezeu. Atunci m-am sculat şi am plecat şi am dat cartea celui care mi-o împrumutase şi i-am spus: 70 ia-ţi, frate, cartea! N-am avut atâta folos din ea câtă pagubă, şi i-am povestit cele întâmplate. El, plin de zel, a rupt îndată din carte cele două cuvântări ale lui Nestorie, şi le-a pus pe foc, zicând: «Să nu rămână în chilia mea vrăjmaşul Stăpânei noastre, a Sfintei Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioara Maria»". CAPITOLUL 47 MINUNEA SFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU ÎMPOTRIVA MĂSCĂRICIULUI GAIAN, CARE A HULIT-O LA TEATRU În Fenicia Libanului este un oraş cu numele Heliopoli. în el era un actor cu numele Gaian, care pe scenă hulea pe Sfânta Născătoare de Dumnezeu. Maica Domnului i s-a arătat lui şi i-a spus: ce rău ţi-am făcut de mă batjocoreşti şi mă huleşti faţă de atâta lume? El, când s-a deşteptat, nu numai că nu s-a îndreptat, dar o hulea şi mai mult. Maica Domnului i s-a arătat din nou, îi spuse aceleaşi cuvinte şi-l sfătuise. Cum el nu s-a îndreptat, ci, dimpotrivă, o batjocorea şi mai mult, într-o după-amiază, pe când dormea, i s-a arătat fără să spună vreun cuvânt, ci numai i-a însemnat cu un

deget mâinile şi picioarele. Când s-a deşteptat a văzut că mâinile şi picioarele îi erau tăiate, zăcând ca un trunchi de copac. După aceasta nenorocitul se spovedea tuturor făcând cunoscut ce fel de răsplată a primit pentru hula sa; şi asta fiindu-i dată de către Maica Domnului cu multă îndurare. 71 CAPITOLUL 48 MINUNILE SFINTEI NĂSCĂTOARE DE DUMNEZEU PRIN CARE COSMIANA, SOŢIA PATRICIANULUI GHERMAN, A FOST TRASĂ DE LA EREZIA SEVERIANĂ LA ADEVĂRATA CREDINŢĂ ÎN HRISTOS Ne povestea avva Anastasie, preotul şi paznicul odoarelor sfintei Biserici a învierii Domnului nostru Iisus Hristos, că a venit Cosmiana, femeia patricianului Gherman şi a voit ca în una din nopţile sfintei duminici să se închine singură sfântului şi făcătorului de viaţă mormânt al Domnului nostru Iisus Hristos, adevăratul Dumnezeu. însă, când a vrut să se atingă de mormânt, a întâmpinat-o Stăpâna noastră, Sfânta Născătoare de Dumnezeu, faţă către faţă, împreună cu alte femei şi i-a spus: pentru că nu eşti dintr-ale noastre, să nu intri aici! Ea aparţinea ereziei lui Sever, acefalul. Cosmiana se rugă mult ca să-i dea voie să intre. Sfânta Născătoare de Dumnezeu însă i-a răspuns, zicându-i: crede-mă, femeie, că n-ai să intri aici până nu te vei împărtăşi cu noi din aceeaşi credinţă. Prin aceste cuvinte a cunoscut că este împiedicată să intre, pentru că este eretică şi că dacă nu trece la sfânta, sobornicească şi apostolică Biserică a lui Hristos, Dumnezeul nostru, n-are să intre, a trimis îndată după diacon. Când acesta a venit cu sfântul potir, ea s-a împărtăşit cu Sfântul Trup şi Sânge ale Marelui Dumnezeu şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Şi astfel a fost învrednicită să se închine sfântului şi de viaţă făcătorului Mormânt al Domnului nostru Iisus Hristos. 72 CAPITOLUL 49 VEDENIA MINUNATA A DUCELUI PALESTINEI PRIN CARE ŞI EL A FOST CONVINS SĂ RENUNŢE LA EREZIE ŞI SĂ VINĂ LA BISERICA LUI HRISTOS Preotul Anastasie ne povestea şi această întâmplare: „Când Ghivemer a ajuns duce al Palestinei, înainte de toate a venit să se închine în Biserica Sfintei învieri a lui Hristos Dumnezeu. Pe când se apropia, a văzut un berbec pornindu-se cu furie împotriva lui voind să-l împungă. Cuprins de mânie şi frică, ducele s-a dat înapoi. Azaria, păzitorul Sfintei Cruci şi ceilalţi însoţitori l-au întrebat: ce este, stăpâne, ce ai? De ce nu intri? de ce aţi adus berbecul acesta aici?, îi întrebă el. Miraţi, ei s-au uitat în Sfântul Mormânt şi, pentru că n-au văzut nimic, i-au spus să intre: nu-i niciun berbec înăuntru. Şi iarăşi s-a pornit Ghivemer să intre, dar iarăşi a văzut berbecul îndreptându-se spre el, nelăsându-l să intre. Asta s-a întâmplat de mai multe ori. El vedea berbecul, pe când însoţitorii lui nu vedeau nimic. Atunci, păzitorul Sfintei Cruci îi spuse: crede-mă, stăpâne, trebuie să ai ceva pe sufletul tău, care te împiedică să te închini Sfântului şi de viaţă făcătorului Mormânt al Mântuitorului nostru. Ai face bine să te mărturiseşti lui Dumnezeu. Este iubitor

de oameni şi ţi-a arătat această minune pentru că vrea să te miluiască. Ducele îi răspunse cu lacrimi: sunt vinovat în faţa lui Dumnezeu cu multe şi mari păcate. Şi aruncându-secu faţa la pământ, a plâns multă vreme, mărturisindu-se lui Dumnezeu. S-a ridicat de jos şi a voit să intre din nou, dar n-a putut, căci berbecul îl oprea tot cu atâta tărie. Atunci păzitorul Sfintei Cruci îi spuse: 73 Negreşit altceva este ceea ce te împiedică. Oare nu sunt oprit să intru, a spus el, pentru că nu am părtăşie cu Sfânta Biserică cea sobornicească şi apostolică, ci cu erezia lui Sever? Şi a cerut de la păzitorul Sfintei Cruci să fie împărtăşit cu Sfintele şi de viaţă făcătoarele Taine ale lui Hristos, Dumnezeul nostru. Apoi i-au adus sfântul potir şi s-a împărtăşit. Aşa a putut să intre şi s-a închinat fără să mai vadă ceva". CAPITOLUL 50 VEDENIA ŞI DICTONUL LUI AVVA GHEORGHE ZĂVORÂTUL Schitopoli era a doua capitală a Palestinei. Aici ne-am întâlnit cu avva Anastasie, care ne-a povestit despre avva Gheorghe Zăvorâtul, spunând: „într-o noapte m-am sculat să bat toaca, fiindcă eram canonarh, şi am auzit pe avva Gheorghe Zăvorâtul plângând. M-am dus la el şi l-am rugat, zicându-i: ce ai, avvo, de plângi aşa? El însă nu mi-a răspuns nimic. Şi l-am rugat din nou: spune-mi pricina! El, suspinând din adâncul inimii, mi-a spus: cum să nu plâng dacă Stăpânul nostru nu vrea să se împace cu noi? Mi se părea, fiule, că stam în faţa unui tron înalt. În jurul tronului erau nenumăraţi oameni care-l rugau pe cel ce sta pe tron pentru un oarecare lucru. El însă era neînduplecat. Apoi s-a apropiat de el o femeie, îmbrăcată în porfiră. A căzut în genunchi înaintea tronului şi a spus: milostiveşte-te cel puţin pentru mine! El a rămas tot atât de neînduplecat. Pentru asta plâng şi mă tângui, temându-mă de cele ce au să se întâmple. Când mi-a spus acestea era într-o joi. în ziua următoare, 74 care era vineri, pe la ora trei după amiază, a fost un cutremur mare de pământ, care a dărâmat oraşele de pe ţărmul Mării Feniciei". Tot avva Anastasie ne povestea despre acelaşi bătrân, că, după ce a stat câtăva vreme la fereastră, a început bătrânul să plângă şi să-mi spună: vai de noi, frate, că nu ne căim deloc de păcatele noastre şi nu ne îngrijim deloc de mântuirea sufletului nostru. Mă tem că suntem în mare primejdie şi că ne-a cuprins mânia lui Dumnezeu. Şi a doua zi s-a arătat foc în cer. CAPITOLUL 51 ASPRIMEA LUI IULIAN MONAHUL DIN MĂNĂSTIREA EGIPTENILOR Anazarbe este a doua mitropolie a Ciliciei. Cam la douăsprezece mile de ea se află lavra numită a Egiptenilor. Ne povesteau nouă părinţii de acolo că, înainte cu cinci ani, murise în lavră un bătrân cu numele Iulian. Părinţii au mărturisit despre dânsul că a trăit şaptezeci de ani într-o mică peşteră şi că n-avea altă avere din lumea aceasta decât un stihar de păr, o manta, o carte şi un vas mic de lemn. Se mai spunea despre el că tot timpul vieţii sale n-a aprins opaiţul, ci noaptea primea o lumină din cer, care-i lumina destul de bine o carte, ca să poată citi. 75 CAPITOLUL 52

ZICEREA LUI ILIE SIHASTRUL Un frate a venit la avva Ilie, sihastrul din chinovia peşterii lui avva Sava, şi i-a spus: dă-mi, avvo, un sfat! Şi bătrânul a spus fratelui: în zilele părinţilor noştri erau iubite trei virtuţi: sărăcia, blândeţea şi înfrânarea. Acum pe monahi îi stăpânesc zgârcenia, lăcomia şi obrăznicia. Tu alege ce vrei. CAPITOLUL 53 VIAŢA BĂTRÂNULUI CHIRIAC DIN MĂNĂSTIREA SFÂNTULUI SAVA Ne povestea nouă avva Ştefan Trihinas despre un călugăr care trăia în lavra celui întru sfinţi părintelui nostru Sava. într-o zi, acest bătrân s-a dus până la Cotila şi, după ce a rămas puţin pe lângă Marea Moartă, a plecat iarăşi spre chilia lui. Era o arşiţă atât de puternică, încât bătrânul era pe cale să leşine. Atunci şi-a întins mâinile spre cer către Dumnezeu şi s-a rugat, zicând: „Doamne, ştii că nu mai pot merge din pricina setei". Şi îndată a venit un nor peste el şi nu s-a depărtat de el până ce a ajuns la chilia lui. Şi erau până la chilie douăsprezece mile. Tot avva Ştefan ne spunea şi aceasta despre acelaşi călugăr, că într-o zi au venit rudele să-l vadă. Când au sosit în lavră au întrebat de chilia lui. Când le-a fost arătată s-au dus şi au bătut la uşă. Bătrânul cunoscându-i, s-a rugat lui Dumnezeu să nu fie văzut de ei. Şi deschizând uşa a ieşit din 76 chilia sa fără să fie văzut de ei. Şi s-a dus în pustie şi nu s-a întors în chilie până ce n-au plecat rudele lui. CAPITOLUL 54 DESPRE MONAHII DIN SCHIT ŞI DESPRE BĂTRÂNUL AMONIU În Terenuti ne-am dus la avva Teodor Alexandrinul. Şi ne spunea nouă bătrânul: într-adevăr, fiule, mult au pierdut monahii din schit potrivit prezicerii bătrânilor. Credeţi-mă, fiilor, că mare era la schitioţi dragostea, asceza şi puterea de judecată. Am văzut acolo bătrâni care nu puneau mâncare deloc în gură dacă nu aveau pe cineva la masă. Printre ei era un bătrân numit Amoniu, care locuia alături de mine. Ştiind că are acest obicei, mă duceam sâmbăta la el ca din pricina mea să mănânce. Toţi aveau acest obicei: în orice ceas din zi ar fi fost, ei dădeau de mâncare celor care veneau la ei. Şi în timp ce aceştia îşi făceau rugăciunea în biserică, ei puneau masa, apoi îndată mâncau. CAPITOLUL 55 VEDENIA UNUI CĂLUGĂR DIN SCHIT ŞI DESPRE AVVA IRINEU Avva Irineu ne-a istorisit următoarele: un bătrân care trăia în Schit a văzut într-o noapte pe diavol că dădea fraţilor o sapă de plivit. Şi l-a întrebat bătrânul pe diavol: ce înseamnă asta? -Pregătescobucurie fraţilor, a răspuns diavolul, ca prin asta să-i fac mai trândavi pentru slăvirea lui Dumnezeu. 77 Tot avva Irineu ne-a istorisit şi următoarele: „Când au venit barbarii în Schit, am plecat şi m-am dus în părţile Gazei, unde mi-am luat o chilie în lavră. Şi am luat de la stareţul lavrei o carte cu faptele şi spusele bătrânilor, pe care am început să o citesc în aceeaşi zi. Şi îndată ce am deschis-o am găsit în ea capitolul acesta: «Un frate s-a dus la un bătrân şi i-a spus: roagă-te pentru mine, părinte! Când erai cu noi, a răspuns bătrânul, mă rugam pentru tine. Dar acum, pentru că te-ai dus să-ţi vezi de interesele tale, nu mă mai rog pentru tine». După

ce am citit aceasta am închis cartea şi mi-am zis întru sine: vai ţie, Irineu, că te-ai dus să-ţi vezi de interesele tale. Părinţii nu se mai roagă pentru tine. Şi îndată am dat stareţului cartea şi plecând, am venit la chiliile Schitului. Aceasta este pricina, fiilor, pentru care am venit în locul acesta". CAPITOLUL 56 VIAŢA LUI IOAN, UCENICUL UNUI MARE BĂTRÂN CE A MURIT ÎN CAPARASMA Ptolemaida este un oraş din Fenicia. În acesta este o mahala numită Parasima. În ea trăia un călugăr vestit. Acesta avea un ucenic numit Ioan. şi el era un om cu viaţa îmbunătăţită şi era foarte supus şi ascultător. Într-o zi l-a trimis pe ucenicul său pentru nişte treburi, i-a dat şi câteva pâini de drum. Ucenicul a plecat şi după ce a făcut treaba s-a întors, aducând pâinile întregi. Când a văzut bătrânul pâinile întregi a zis: de ce n-ai mâncat, fiule, din pâinile pe care ţi le-am dat? Ucenicul a făcut metanie bătrânului şi a spus: iartă-mă, părinte, pentru că nu m-ai binecuvântat când m-ai trimis şi nici nu mi-ai poruncit să mănânc din pâine, de aceea n-am mâncat. Bătrânul s-a minunat de buna judecată a fratelui şi l-a binecuvântat. Tot acest frate, după moartea bătrânului, a postit patruzeci de zile. La sfârşitul postului, a auzit o voce de la Dumnezeu, care i-a spus: „Să vindeci orice boală peste care îţi vei pune mâna". A doua zi dimineaţa, potrivit iconomiei lui Dumnezeu, iată că vine un bărbat cu femeia lui care avea cancer la sân. Bărbatul l-a rugat să-i vindece femeia. El i-a răspuns că-i păcătos şi nevrednic de o astfel de faptă. Bărbatul femeii însă îl ruga stăruitor să se înduplece şi să-i miluiască femeia. Când şi-a pus mâna pe rană şi a făcut asupra ei semnul Sfintei Cruci, îndată s-a vindecat femeia. Şi de atunci, Dumnezeu a făcut prin el multe semne, nu numai pe când trăia, dar şi după moarte. CAPITOLUL 57 MOARTEA STÂLPNICULUI SIMEON ŞI DESPRE AVVA IULIAN STÂLPNICUL La patru mile de oraşul Aegeae, era un stâlpnic numit Simeon. Acesta, lovit fiind de trăsnet, a murit. Avva Iulian Stâlpnicul (care locuia lângă un golf al mării) a spus ucenicilor săi într-un timp în care nu obişnuia să se tămâieze: puneţi tămâie şi tămâiaţi! pentru care pricină, părinte?, au întrebat ei. fratele Simeon cel din Aegeae a murit lovit de trăsnet şi, iată, sufletul lui se urcă la cer cu bucurie. Şi erau depărtaţi unul de altul ca la două zeci şi patru de mile. CAPITOLUL 58 IARĂŞI DESPRE AVVA IULIAN Avva Ştefan Trihinas ne povestea şi aceasta despre avva Iulian Stâlpnicul: „S-a arătat un leu în ţinutul în care trăia avva Iulian şi omora mulţi străini şi băştinaşi. într-o zi, a chemat pe ucenicul lui numit Pancratie şi i-a zis: du-te cam la două mile spre miazăzi; acolo ai să găseşti un leu culcat. Şi spune leului: «Smeritul Iulian îţi porunceşte: În numele lui Iisus Hristos, Fiul Dumnezeului Celui Viu, pleacă din ţinutul acesta!».

Fratele a plecat şi l-a găsit pe leu culcat. Când i-a spus ucenicul cuvintele

bătrânului, leul a plecat îndată, şi toţi au slăvit pe Dumnezeu". 80 CAPITOLUL 59 VIAŢA LUI AVVA TALALEU CILICIANUL Avva Petru, preotul aceleiaşi lavre, povestea despre avva Talaleu Cilicianul, că a trăit şaizeci de ani viaţă călugărească şi n-a încetat o clipă de a plânge şi de a spune mereu: „Dumnezeu ne-a dat viaţa aceasta pământească spre a ne pocăi, de aceea să ne silim să facem acest lucru cât mai deplin". CAPITOLUL 60 FAPTA MINUNATĂ A UNEI CĂLUGĂRIŢE, PRIN CARE A FĂCUT CĂLUGĂR PE UN ADORATOR AL EI Pe când eram în Alexandria, un bărbat iubitor de Hristos ne-a istorisit povestirea aceasta: „O călugăriţă sihăstrea în casa sa şi se îngrijea de mântuirea sufletului ei, în post, rugăciuni, privegheri şi milostenii. Dar diavolul, care se luptă necontenit cu neamul omenesc, n-a răbdat virtuţile acestea ale fecioarei, ci a încercat să arunce în ea cu noroi, făcând ca un tânăr să se îndrăgostească puternic de ea. Tânărul şedea toată vremea în faţa casei ei. Când voia călugăriţa să iasă afară şi să plece ca să meargă la biserică spre a se ruga, tânărul nu-i dădea pace: o întreba de vorbă, o supăra, aşa cum obişnuiesc să facă îndrăgostiţii, încât călugăriţa a fost nevoită, din pricina supărărilor ce i le făcea tânărul, să nu mai iasă din casă. Într-o zi, a trimis călugăriţa pe slujnica sa la tânăr să-i spună: «Vino, că te cheamă stăpâna mea!» Tânărul s-a dus la ea bucurându-se ca unul care credea că şi-a ajuns scopul. Călugăriţa stătea la războiul ei de ţesut şi a spus tânărului: 81 şezi! După ce s-a aşezat i-a zis: spune-mi te rog, tinere, de ce nu-mi dai pace şi nu mă laşi să ies din casa mea? e drept, domniţă, i-a răspuns tânărul, dar îmi eşti dragă tare. Când te văd mă aprind. ce frumuseţe ai găsit la mine ca să mă iubeşti atât de mult?, l-a întrebat ea. ochii tăi m-au scos din minţi, a răspuns tânărul. Călugăriţa când a auzit că ochii ei l-au scos din minţi pe tânăr, a luat suveica şi şi-a scos cei doi ochi ai ei. Când tânărul a văzut că din pricina lui şi-a scos ochii călugăriţa, lovit de durere, a plecat la Schit şi a ajuns şi el monah încercat". CAPITOLUL 61 VIAŢA LUI AVVA LEONTIE CILICIANUL Părinţii spuneau despre avva Leontie Cilicianul că era renumit în biserica cea nouă a Stăpânei noastre Sfintei Născătoarei de Dumnezeu, Maria. Timp de patruzeci şi cinci de ani n-a ieşit din biserică. Era gânditor şi avea grijă de el însuşi. Tot despre el ne mai spuneau că dacă vedea vreun sărac venind la el îi da pomană cu mâna lui dacă era orb. Dacă vedea îi punea pomana înaintea sa ori la temelia stâlpului ori pe pământ ori pe treptele bisericii şi de acolo o lua săracul. Un bătrân l-a întrebat: de ce, părinte, nu dai pomana cu mâna? — Iartă-mă, părinte, a răspuns el, dar nu sunt eu cel care dau, ci Stăpâna mea Născătoarea de Dumnezeu, care mă hrăneşte şi pe mine şi pe ei. 82 CAPITOLUL 62 VIAŢA LUI AVVA ŞTEFAN, PREOTUL MĂNĂSTIRII ELIOŢILOR Ne povestea nouă un bătrân despre avva Ştefan, preotul Lavrei Elioţilor, că pe când stătea în chilia lui, diavolul i-a dat un gând, zicându-i: pleacă, nu-ţi prieşte statul în mănăstirea

aceasta! Bătrânul i-a răspuns: pe tine nu te ascult. Ştiu cine eşti. Nu vrei pe cineva mântuit. Dar Hristos, Fiul Dumnezeului Celui viu, te va zdrobi pe tine. CAPITOLUL 63

DESPRE ACELAŞI Tot despre el spuneau că pe când şedea în chilia lui şi citea, i-a apărut dracul în faţa lui şi i-a zis: pleacă de aici, nu-ţi foloseşte statul în mănăstirea aceasta! dacă vrei să plec, fă ca să merg pe scaunul pe care stau. Şi bătrânul sta pe un scaun împletit din nuiele. Dracul, când a auzit cuvintele lui, a făcut să meargă îndată nu numai scaunul lui, dar şi toată chilia. Bătrânul, văzând viclenia dracului, i-a zis: într-adevăr, pentru că te văd şi grăbit, n-am să plec. Şi începându-şi rugăciunea, dracul s-a făcut nevăzut.

83 CAPITOLUL 64 DESPRE ACELAŞI Trei călugări s-au dus la avva Ştefan preotul, şi au început să-i vorbească timp îndelungat despre folosul sufletului. Bătrânul însă tăcea. Călugării atunci i-au spus: nu ne răspunzi nimic, părinte? Am venit la tine să ne alegem cu un folos sufletesc. Atunci bătrânul le-a răspuns: iertaţi-mă, dar nu ştiu ce aţi vorbit până acum. Eu vă spun ceea ce am: noaptea şi ziua nu contemplu altceva decât pe Domnul nostru Iisus Hristos, răstignit pe Cruce. Şi declarându-se mângîiaţi sufleteşte din aceste cuvinte, au plecat. CAPITOLUL 65 DESPRE ACELAŞI Avva Ioan, poreclit Molivas, ne-a povestit despre avva Ştefan, următoarele: Odată era foarte bolnav şi doctorii l-au silit să mănânce carne. Fericitul bărbat avea un frate laic, foarte evlavios, care trăia potrivit poruncilor lui Dumnezeu. S-a întâmplat să vină fratele lui chiar în timp ce bătrânul mânca din carne. Când l-a văzut s-a întristat foarte tare, zicându-şi că după atâta asceză şi înfrânare a mâncat la sfârşitul vieţii lui carne. Dar îndată a căzut în extaz şi a văzut pe cineva care i-a spus: de ce te superi din pricina preotului pe care l-ai văzut mâncând carne? Nu ştii că a mâncat de nevoie şi pentru ca să facă ascultare? într-adevăr, nu trebuie să te superi. Iar dacă vrei să vezi în ce slavă este fratele tău, întoarce-te şi uită-te! 84 Când s-a întors a văzut pe preot răstignit ca şi pe Hristos. Şi i-a spus cel ce i s-a arătat: Iată în ce slavă este! Slăveşte, aşadar, pe Cel ce slăveşte pe cei ce îl iubesc cu adevărat. CAPITOLUL 66 VIAŢA LUI AVVA TEODOSIE SIHASTRUL Ne povestea nouă avva Antonie, stareţul Lavrei Elioţilor, zidită de el, despre avva Teodosie, sihastrul care spunea despre el: înainte de a ajunge sihastru, am căzut în extaz şi am văzut un tânăr care strălucea mai mult decât soarele. Luându-mă de mână, mi-a spus: haide, că ai să lupţi! Şi m-a dus într-un teatru a cărui mărime nu pot să o descriu. Şi am văzut teatrul plin de bărbaţi, o parte îmbrăcaţi în alb şi altă parte etiopieni. Când m-am apropiat de arena teatrului, am văzut un etiopian, nespus de mare, viteaz şi urât la chip, al cărui cap atingea norii. Atunci mi-a spus

tânărul care mi s-a arătat: cu acesta ai să te lupţi. Eu, când am văzut pe etiopian, m-am înfricoşat şi am început să tremur. Şi am rugat pe tânărul care mă conducea, zicându-i: care om cu fire muritoare poate să se lupte cu acesta? intră cu curaj, mi-a spus el. După ce-l dobori, te încununezi şi-ţi dau cununa de biruitor. Am intrat în arenă şi am început să ne luptăm unul cu altul. Când eram pe cale să-l birui a venit acel bun arbitru şi m-a încununat. Poporul etiopian, scoţând strigăte ascuţite, s-a făcut nevăzut. Celălalt, care era îmbrăcat în alb, 85 a lăudat pe cel care m-a ajutat şi mi-a dat prilejul să câştig aşa victorie. CAPITOLUL 67 DESPRE ACELAŞI Avva Chiriac, ucenicul lui avva Teodosie Sihastrul, ne povestea despre el spunând că a sihăstrit treizeci şi cinci de ani. Mânca la două zile şi tăcea tot timpul fără să vorbească cu cineva. Dacă voia să spună ceva, arăta prin semne. Pe el l-am văzut şi eu în Lavra Elioţilor, căci am trăit în ea zece ani. CAPITOLUL 68 DESPRE ACELAŞI Avramie, stareţul noii mănăstiri a Sfintei Născătoarei de Dumnezeu Maria, auzind că avva Teodosie n-are haină pe care să o poarte iarna, i-a cumpărat o haină. într-o zi, pe când era îmbrăcat cu ea şi dormea, (căci bătrânul dormea într-un mic scaun) au venit hoţii şi l-au dezbrăcat de haină şi după ce i-au luat-o, au plecat. Cu toate că s-a întâmplat aşa totuşi bătrânul n-a spus nimănui nimic. CAPITOLUL 69 VIAŢA LUI AVVA PALADIE ŞI A UNUI CĂLUGĂR TESALONICEAN NUMIT DAVID Ne-am dus în Alexandria, eu şi călugărul Sofronie, înainte de călugăria sa, la avva Paladie, bărbat iubitor de 86 Dumnezeu şi rob al lui Dumnezeu, care-şi avea mănăstirea lui în Litazomeno. Şi l-am rugat să ne spună un cuvânt folositor de suflet. Şi bătrânul a început să ne spună: copiilor, timpul de aici este scurt. Să luptăm şi să ne nevoim aici puţin, ca să ne bucurăm mai mult de mari bunătăţi în veac. Uitaţi-vă la mucenici, uitaţi-vă la cuvioşi, uitaţi-vă la asceţi, cum au suferit ei ca nişte viteji. Vremurile trecute i-au cunoscut, iar noi îi admirăm din pricina răbdării lor. Fiecare dintre cei care aud de ei mărturisesc cu mare admiraţie despre răbdarea fericiţilor mucenici, răbdare care întrece firea omenească. Unora li s-au scos ochii, altora li s-au tăiat mădularele, unora mâinile, altora picioarele, pe unii i-a ars focul deodată, iar pe alţii încetul cu încetul. Unii au fost înecaţi în râuri, alţii în mare, pe unii i-au sfâşiat de vii fiarele sălbatice ca pe nişte făcători de rele, iar pe alţii prin noi meşteşugiri, i-au mâncat, înainte de a muri, păsările răpitoare. Şi, într-un cuvânt, cine ar putea să spună toate felurile de chinuri născocite împotriva lor, pe care vrăjmaşul drac le-a adus împotriva mucenicilor şi asceţilor, iubitori de Dumnezeu, şi pe care ei le-au răbdat şi s-au luptat cu ele? Prin bărbăţia sufletului au învins slăbiciunea trupului. Au nădăjduit că bunătăţile viitoare sunt mai de preţ decât chinurile prezente. Pe acelea le-au aşteptat şi le-au primit. Această purtare a lor a arătat tăria credinţei lor în două chipuri: pe de o parte, că suferind puţin se bucură de

mari bunătăţi în veac, iar pe de altă parte, că au suferit cu bărbăţie extraordinarele chinuri ale trupului, pe care diavolul, duşmanul nostru, le-a adus împotriva lor. Aşadar, dacă vom suferi chinurile şi, cu ajutorul lui Dumnezeu le vom răbda, vom fi găsiţi cu adevărat iubitori de Dumnezeu, iar Dumnezeu va lupta împreună cu noi şi ne va uşura mai mult chinurile. Cunoscând, aşadar, vremurile în care trăim şi ştiind, copii, de ce lucrare vom avea nevoie, să ne hotărâm pentru sihăstrie. în acest timp, este nevoie să ne folosim de pocăinţa cea bună, ca să ajungem temple ale lui 87 Dumnezeu. Dacă lucrăm aşa, vom avea parte de o cinste nu mică în veacul viitor. Şi ne mai spunea iarăşi avva Paladie: să ne aducem aminte de Cel Care nu avea unde să-şi plece capul (Mt. 8, 20). Spunea iarăşi bătrânul: „Necazul, după spusa apostolului Pavel, naşte răbdare (cf. Rom. 5,3). Să facem deci mintea noastră în stare să primească împărăţia Cerurilor". Spunea iarăşi: „Să nu iubim, copii, lumea şi cele din lume" (cf. 1 In. 2,15). Spunea iarăşi bătrânul: „Să avem grijă de gânduri. Acesta este un leac care duce la mântuire". L-am întrebat noi pe avva Paladie: fii bun, părinte, şi spune-ne ce pricină şi ce gânduri te-au făcut să te călugăreşti? Bătrânul era din Tesalonic şi ne-a povestit, zicând: în ţara mea, ca la trei stadii depărtare de zid urile oraşului, era un monah care stătea zăvorât în chilia lui. Acest bărbat foarte virtuos, milostiv şi înfrânat, era de fel din Mesopotamia, şi se numea David. A stat închis în chilia lui şaizeci de ani. Din pricina barbarilor, zidurile oraşului erau păzite de către ostaşi. într-o noapte, ostaşii, care păzeau zidul din partea în care se afla chilia călugărului, au văzut că prin toate ferestrele chiliei călugărului ieşea foc. Soldaţii au crezut că barbarii au dat foc chiliei. Când s-a făcut ziuă, soldaţii au ieşit şi s-au dus la chilia bătrânului. Au găsit însă pe bătrân nevătămat şi chilia întreagă, şi s-au minunat. Noaptea următoare au văzut acelaşi foc în chilie. Lucrul acesta s-a întâmplat nopţi de-a rândul. Şi s-a aflat asta în tot oraşul şi ţinutul acela, încât mulţi oameni privegheau noaptea pe zid ca să vadă focul. Aşa s-a întâmplat până la moartea bătrânului. Văzând deci, această minune nu odată, nici de două ori, ci de mai multe ori, mi-am zis în sinemi: „Dacă Dumnezeu dăruieşte robilor săi în lumea aceasta o astfel de slavă, cât de mare va fi slava lor în veacul ce va să vină, când faţa lor va străluci ca soarele?". Aceasta a fost, fiilor, pricina care a făcut să mă călugăresc. CAPITOLUL 70 VIAŢA MONAHULUI ADOLOS, MESOPOTAMIANUL ÎNCHIS Tot avva Paladie ne mai spunea că după avva David a venit alt monah, numit Adolos, de fel tot din Mesopotamia. Acesta s-a închis pe sine în altă parte a oraşului în scorbura unui platan. Şi şi-a făcut în el o mică fereastră. Prin ea vorbea cu cei care veneau la el. Când au venit barbarii şi au jefuit toată ţara, s-a întâmplat să treacă şi prin locul acela. Un barbar l-a văzut pe bătrân că se uită pe fereastră, a scos sabia şi a întins mâna să-l lovească, dar a rămas însă cu mâna întinsă şi nemişcată. Când ceilalţi

barbari au văzut aceasta s-au minunat şi s-au rugat de bătrân căzând la picioarele lui. După ce bătrânul a făcut rugăciune pentru el, l-a vindecat, şi astfel şi-a luat rămas bun de la ei, în pace. 89 CAPITOLUL 71 FRUMOASELE CUVINTE ALE UNUI UCIGAŞ CĂTRE UN MONAH CARE ÎL URMA PE CÂND ÎL DUCEA SĂ-I TAIE CAPUL Tot avva Paladie ne spunea iarăşi, zicând: „În Arsinoita, oraş din Tebaida, a fost închis unul care săvârşise ucidere. După ce l-au chinuit mult, s-a dat hotărâre să i se taie capul. Pe când îl duceau afară din oraş ca la şase mile, căci acolo săvârşise omorul, venea în urma lui un monah care voia să vadă cum îi taie capul. Pe când mergea pe cale să i se taie capul şi a văzut pe călugăr că vine după el, i-a zis: n-ai oare, avvă, chilie sau n-ai ce face? negreşit, am şi chilie şi treabă. Atunci, i-a spus ucigaşul, de ce nu stai în chilie să-ţi plângi păcatele tale? aşa-i frate; nu mă prea îngrijesc de mântuirea sufletului meu. De asta vin să văd cum ai să mori, ca măcar aşa să vin la pocăinţă. mergi, avvo, i-a spus ucigaşul! Şezi în chilia ta şi mulţumeşte lui Dumnezeu care ne-a mântuit. Odată ce S-a întrupat şi a murit Domnul pentru noi, omul nu mai moare de moarte veşnică". CAPITOLUL 72 POVESTIREA LUI AVVA PALADIE DESPRE UN BĂTRÂN UCIGAŞ, CARE ACUZA PE NEDREPT DE ACEEAŞI CRIMĂ PE UN TÂNĂR Tot avva Paladie ne spunea, zicând: „Un bătrân din lume a fost închis pentru ucidere. Pe când era chinuit de magistraţi în Alexandria a spus că a avut ca tovarăş de omor pe altcineva. Acesta era un tânăr cam de douăzeci de ani. Şi amândoi au fost chinuiţi foarte rău. Bătrânul spunea: «Erai cu mine când am săvârşit omorul». Tânărul spunea că el nu are nicio legătură cu omorul şi 90 nici nu era cu el. După ce au fost chinuiţi multă vreme, au fost condamnaţi amândoi la spânzurătoare. Au pornit deci spre cea de-a cincea milă depărtare de oraş, căci acolo se obişnuia să aibă loc spânzurătoarea. La o milă depărtare de locul acela era un templu năruit al lui Saturn. Când au ajuns la locul de pedeapsă, poporul şi soldaţii voiau să spânzure mai întâi pe tânăr. Tânărul s-a rugat de soldaţi şi le-a spus: fiţi buni, vă rog, pentru Domnul, şi spânzuraţi-mă cu faţa la răsărit, ca să mă uit numai la răsărit când sunt spânzurat. de ce?, l-au întrebat soldaţii. Eu, smeritul, judecătorilor, n-am decât şapte luni de când am primit Sfântul Botez şi m-am făcut creştin. Când au auzit soldaţii asta, au lăcrimat din pricina tânărului. Bătrânul însă s-a mâniat şi a spus cu voce tare: pe Serapis, pe mine să mă spânzuraţi ca să mă uit la Saturn! Când au auzit hula bătrânului, au lăsat pe tânăr şi au spânzurat mai întâi pe bătrân. După ce au spânzurat pe bătrân, iată că a venit un călăreţ trimis de prefectul imperial şi a spus ostaşilor: 91 Pe tânăr să nu-l spânzuraţi, ci aduceţi-l înapoi! Cuvintele acestea au umplut de bucurie pe soldaţi şi pe toţi cei de faţă. Soldaţii l-au dus în oraş şi l-au băgat în pretoriu. Aici, prefectul imperial l-a eliberat. Tânărul, mântuit împotriva oricărei aşteptări, a plecat şi s-a călugărit". Aceasta

am scris-o pentru folosul multora. CAPITOLUL 73 UN CĂLUGĂR SOLDAT Acelaşi avvă Paladie ne mai spunea şi aceasta, zicând: „în Alexandria era un ostaş numit Alexandru, care ducea o astfel de viaţă: în fiecare zi, de dimineaţă până la ceasul trei după-amiază, stătea în mănăstirea lui, lângă scara Sfântului Petru. Era îmbrăcat numai cu o sarică de piele, împletea coşuri şi tăcea, nevorbind cu nimeni nimic. în timp ce lucra, stătea în rugăciune şi rostea cu cântec numai aceste cuvinte: «Doamne, de cele ascunse ale mele curăţeşte-mă» (Ps. 18,13), ca să nu fie făcută de ruşine rugăciunea. După ce spunea acest stih, tăcea vreme de un ceas, apoi iarăşi spunea acelaşi stih. Şi-l rostea de şapte ori pe zi, fără să mai spună altceva. La ceasul trei după-amiază, îşi dezbrăca mantaua şi se îmbrăca în haina militară, adică cu hainele lui şi astfel se ducea la cazarma sa. Am stat şi eu cu el opt ani şi m-am folosit mult de tăcerea lui şi de felul lui de a se purta". 92 CAPITOLUL 74 CUVINTELE ADEVĂRATE ALE LUI PALADIE DESPRE ERETICI Bătrânul ne mai spunea şi aceasta, ca să ne dea sfaturi: „Credeţi-mă, fiilor, că nimic altceva n-au făcut schismele şi ereziile în Biserică decât să nu mai iubim pe Dumnezeu şi să nu ne mai iubim unii pe alţii". CAPITOLUL 75 MINUNEA MAICII DOMNULUI FAŢĂ DE SOŢIA ŞI FIICA UNUI CREDINCIOS CARE OBIŞNUIA SĂ GĂZDUIASCĂ PE CĂLUGĂRI Tot avva Paladie ne-a istorisit aceste lucruri când ne-am dus altădată la el: „În Alexandria era un iubitor de Hristos, foarte evlavios şi milostiv. El avea obiceiul să găzduiască pe călugări. Omul acesta avea şi o soţie care era foarte smerită ce postea în fiecare zi şi mai avea o fată cam de şase ani. într-o zi, s-a dus acest iubitor de Hristos la Constantinopol, căci era negustor. Şi-a lăsat acasă soţia, copila împreună cu un rob şi a plecat în călătoriepe mare. Pe când se ducea spre corabie, femeia l-a întrebat: cui ne laşi, omule? stăpânei noastre, Născătoarea de Dumnezeu, a răspuns bărbatul. într-o zi, cum stătea femeia şi lucra, având pe copilă alături de ea, robul, împins de diavol, avea de gând să omoare pe femeie şi pe fetiţă, să ia tot ce aveau şi să fugă. Luând din bucătărie un cuţit, s-a dus în sufragerie unde era stăpâna lui. Când a ajuns robul la uşă, a fost cuprins de orbire, şi 93 nu putea să intre înăuntru, nici să se întoarcă în bucătărie. A stat acolo cam vreme de un ceas, lovindu-se de pereţi şi silindu-se să intre. Văzând că nu poate, a început să strige pe stăpâna lui, zicând: «Vino până aici!». Ea s-a mirat că stă în mijlocul uşii şi nu vine la ea, ci o strigă. Şi i-a zis: «Vino tu mai bine aici!», căci nu ştia că este cuprins de orbire. Robul a început să o convingă să vină la dânsul. Ea s-a jurat că n-are să se ducă. Atunci i-a spus: «Trimite-mi cel puţin copila!». Femeia n-a făcut nici aceasta, ci i-a zis: «Dacă vrei, vino tu!». Atunci sluga, pentru că n-a putut să facă nimic, s-a lovit cu cuţitul şi s-a omorât. Stăpâna lui văzând ce a făcut a strigat şi au venit vecinii. îndată au sosit şi slujbaşii procuraturii care au găsit pe rob însă în viaţă şi au aflat de la el toate. Şi

au slăvit pe Dumnezeu, care a arătat lucruri minunate şi a mântuit pe mamă şi pe copila ei". CAPITOLUL 76 ÎNECAREA UNEI FEMEI PĂCĂTOASE Tot avva Paladie ne povestea nouă şi acestea: Am auzit pe un stăpân de corăbii istorisind următoarele: „Odată eram pe mare, având pe corabie bărbaţi şi femei. Când am ajuns în mijlocul mării n-am mai putut să înaintăm, cu toate că celelalte corăbii puteau naviga, vântul fiindu-ne favorabil. Unele spre Constantinopol, altele spre Alexandria, altele în altă parte. Şi am rămas vreme de cincisprezece zile fără să ne putem urni din locul în care ne găseam. Eram foarte întristaţi şi în mare încurcătură, căci nu pricepeam ce înseamnă asta. Eu, ca proprietar al corăbiei, ca unul ce aveam grijă de întreaga corabie şi de toţi cei din ea, am început să-l rog pe Dumnezeu să ne scoată din această încurcătură. într-o zi aud o voce care-mi spune: 94 dă jos pe Maria şi ai să poţi călători mai departe. Mă gândeam ce ar putea să însemne cuvintele acestea şi cine-i Maria. Şi pentru că puneam la îndoială cele grăite, vocea mi-a grăit din nou: ţi-am spus: dă jos pe Maria şi vă veţi mântui! Atunci mi-am închipuit ce rost au cuvintele şi am strigat mereu: «Mario!», căci nu ştiam cine era Maria. Ea sta în pat. Când a auzit mi-a spus: ce porunceşti, stăpâne? fă bine, te rog, i-am spus eu, şi vino până aici. Ea s-a sculat şi a venit. Când a venit am luat-o de-o parte şi i-am spus: vezi, soro Marie, câte păcate am; din pricina mea veţi pieri cu toţii. Ea însă a suspinat din adâncul inimii şi a spus: eu sunt cea păcătoasă, stăpâne! dar ce păcate ai, femeie? vai mie, a răspuns ea. Nu-i păcat pe care să nu-l fi făcut şi din pricina păcatelor mele aveţi să muriţi cu toţii. Atunci femeia mi-a povestit următoarele: Într-adevăr, eu, nenorocita, am fost măritată şi am avut doi copii: unul de 10 ani, iar altul de 5 ani. între timp, mi-a murit bărbatul şi am rămas văduvă. Un ostaş locuia alături de casa mea şi aş fi voit să mă ia de nevastă. Şi am trimis pe cineva la el ca să vorbească. Ostaşul a spus: «Nu vreau să mă însor cu o femeie care are copii de la alt bărbat». Când am auzit că nu vrea să mă ia de nevastă din pricina copiilor, pentru că-l iubeam, mi-am ucis, nenorocita, pe cei doi copii ai mei şi i-am trimis vorbă: «Iată, acum nu mai am niciun copil». Când ostaşul a auzit ce am făcut cu copiii, a zis: «Viu este Domnul care locuieşte în cer, că n-am să o iau de soţie». Temându-mă să nu se facă cunoscută fapta mea şi să fiu ucisă, am fugit. Chiar după ce am auzit acestea de la femeie, povesteşte corăbierul mai departe, totuşi nu am voit să o arunc în mare, 95 ci am întrebuinţat un vicleşug şi am zis: iată, eu mă cobor în mare cu o barcă. Dacă va pleca corabia, atunci cunoaşte, femeie, că păcatele mele ţin pe loc corabia. Atunci, continuă el povestirea, strig barcagiului: dă jos barca! Când am coborât în barcă nu s-a mişcat mai mult nici corabia, dar nici barca. M-am suit apoi în corabie şi am spus femeii: coboară şi tu în barcă! Ea s-a coborât. Şi cum a coborât, barca a făcut îndată vreo cinci învârtituri şi s-a dus drept la fund. Aşa am putut călători mai departe. Şi am făcut

în trei jumătăţi de zi cât trebuia să facem în 15 zile". CAPITOLUL 77 POVESTIRE DESPRE TREI ORBI Eu şi acelaşi dascăl Sofronie ne-am dus într-o zi la Ştefan Sofistul ca să luăm lecţii. Era la amiază. Ştefan Sofistul locuia la Biserica Sfintei Născătoare de Dumnezeu, zidită de către fericitul papă Evloghie, supranumit al Doroteii. Când am bătut la uşa filosofului a venit o fată şi ne-a spus: „Doarme, dar aşteptaţi puţin". Când am aflat asta am spus lui Sofronie: „Hai să mergem la Tetrapilon şi să stăm acolo". Tetrapilonul este un loc foarte respectat de către locuitorii din Alexandria, căci se spune că sunt depuse acolo moaştele profetului Ieremia de către Alexandru cel Mare, întemeietorul oraşului, care le-a luat din Egipt. Când am ajuns acolo, n-am găsit pe altcineva decât pe trei orbi, căci era la amiază. Ne-am aşezat alături de orbi în linişte, fără să scoatem vreun cuvânt, şi am început să citim din cărţile noastre. 96 Orbii vorbeau între ei. Unul dintre ei a spus celuilalt: cum ai orbit? eu, a răspuns cel întrebat, eram corăbier în tinereţe. Am plecat din Africa cu corabia pe mare. în mijlocul mării m-am îmbolnăvit de ochi. Neputând să mă vindec am căpătat albeaţă şi am orbit. Apoi l-a întrebat pe celălalt: tu cum ai orbit? eram de meserie şlefuitor de sticlă, a răspuns acesta. Din pricina focului mi s-au topit ochii şi am orbit. Cei doi l-au întrebat pe al treilea: dar tu cum ai orbit? vă voi spune adevărul, a răspuns el. Când eram tânăr, îmi era grozav de urât să muncesc şi am ajuns un stricat. Când n-aveam ce să mănânc, furam. într-o zi, după ce făcusem multe blestemăţii, stăteam în piaţă şi am văzut că este dus la groapă un mort bine îmbrăcat. Am mers deci în urma cortegiului funebru ca să văd unde va fi îngropat. S-au dus în spatele bisericii Sfântului Ioan, l-au pus în mormânt şi au plecat. După ce am văzut că au plecat, am intrat în mormânt şi am dezbrăcat mortul de tot ce purta, lăsându-i numai pânza de îngropare. Când să ies din mormânt, încărcat cu multe lucruri, gândul meu cel rău mi-a spus: „Ia şi pânza de pe el că-i bună la ceva!". Nemernicul de mine m-am întors. Şi cum îi luam pânza să-l las gol, s-a sculat mortul în faţa mea şi întinzându-şi mâinile spre mine şi-a apropiat degetele de faţa mea şi mi-a scos ochii. Atunci, eu, nenorocitul, am lăsat totul jos şi am ieşit din mormânt, cuprins de mare durere şi primejdie. Iată, v-am spus şi eu cum am orbit. După ce am auzit acestea, Sofronie mi-a făcut semn. Şi am plecat de la ei. Şi mi-a spus: într-adevăr, avvo, azi să nu mai luăm lecţii, căci ne-am folosit mult din povestirea orbilor. Pentru că noi am tras o învăţătură folositoare, am 97 scris-o ca voi care o auziţi să vă folosiţi. într-adevăr, niciun om care săvârşeşte un rău nu rămâne ascuns lui Dumnezeu. Noi înşine am auzit cu urechile noastre această povestire de la cel care a pătimit-o. CAPITOLUL 78 MAREA MINUNE A UNEI COPILE MOARTE, CARE A ŢINUT PE UN JEFUITOR DE MORMINTE ŞI N-A VRUT SĂ-I DEA DRUMUL PÂNĂ CE NU I-A FĂGĂDUIT CĂ O SĂ SE

CĂLUGĂREASCĂ Când am ajuns la Ierusalim, avva Ioan, stareţul mănăstirii Giganţilor, ne-a istorisit o povestire asemenea celei de mai înainte, zicând: „Nu de multă vreme a venit la mine un tânăr care mi-a spus: pentru numele lui Dumnezeu, primeşte-mă, căci vreau să mă pocăiesc! Spunea aceste cuvinte înecat de lacrimi. Când l-am văzut atât de zdrobit la inimă şi atât de deznădăjduit, i-am zis: spune-mi ce te-a făcut să ajungi la o pocăinţă atât de mare? într-adevăr, avvo, sunt foarte păcătos. crede-mă, fiule, i-am spus, că după cum păcatele sunt multe şi felurite, tot aşa de multe sunt şi leacurile. Dar, dacă vrei să te vindeci, spune-mi cu adevărat păcatele tale şi eu îţi voi da un canon potrivit lor. Căci într-un fel se vindecă desfrânatul, altfel ucigaşul, altfel fermecătorul şi altul este ajutorul dat lacomului. Tânărul, oftând din adîncul inimii şi lovindu-şi pieptul, se pierdea din pricina lacrimilor şi a suspinelor. Deoarece inima sa îi era atât de tulburată, nu putea nici să vorbească. Dacă l-am văzut căzut într-o neputinţă şi o durere atât de mari, încât nu mai putea să-şi spună nici nenorocirea sa, i-am zis: 98 fiule, ascultă-mă! Sileşte-te de-ţi potoleşte puţin cugetul şi spune-mi fapta ta! Hristos, Dumnezeul nostru poate să-ţi dea ajutorul Lui. Căci pentru nespusa Lui iubire de oameni şi pentru nemăsuratele Lui milostiviri, a suferit totul pentru mântuirea noastră. A stat cu vameşii la masă, n-a alungat pe desfrânată, a primit pe tâlhar, din păcătoşi şi-a făcut prieteni, iar la urmă, a primit şi moartea pe Cruce. Te va primi şi pe tine cu bucurie, cu mâinile Sale, dacă te pocăieşti şi te întorci, «căci nu vrea moartea păcătosului, ci să se întoarcă şi să fie viu» (I Tim. 2, 4). La auzul acestor cuvinte s-a forţat pe sine şi, stăpânindu-şi lacrimile, mi-a spus: eu, avvo, cel plin de tot păcatul, nevrednic cerului şi pământului, am auzit acum două zile că o fecioară, fiica unuia dintre cei dintâi din oraşul acesta, a murit şi că a fost înmormântată îmbrăcată cu haine multe într-un mormânt afară din cetate. Când am auzit, m-am dus noaptea la mormânt, căci aveam obiceiul acesta nelegiuit de a jefui mormintele, şi am început să o dezbrac. Şi am dezbrăcat-o de toată îmbrăcămintea ei. Nu i-am lăsat nici cămăşuţa, ci am luat-o şi pe aceasta, lăsând-o goală, aşa cum s-a născut. Pe când voiam să părăsesc mormântul, s-a ridicat fata înaintea mea. A întins mâna stângă, m-a apucat de mâna dreaptă şi-mi spune: om de nimic, aşa trebuia să mă dezgoleşti? Nu te-ai temut de Dumnezeu? Nu ţi-e frică de osânda răsplătirii viitoare? Nu trebuia oare să mă jeleşti ca pe o moartă? Nu ţi-a fost ruşine să-mi vezi trupul gol? Eşti creştin şi ai socotit că am să mă înfăţişez aşa goală înaintea lui Hristos, fără să te ruşinezi de goliciunea mea? Nu te-a născut, oare, o femeie ca şi pe mine? Oare odată cu mine n-ai insultat şi pe mama ta? Cum ai să te aperi faţă de mine, nenorocitule, înaintea înfricoşătoarei judecăţi a lui Hristos? Pe când trăiam, om străin nu mi-a văzut faţa, pe când tu, după ce am murit şi am fost îngropată, m-ai dezgolit şi te-ai

uitat la trupul meu gol. 99 Blestemată omenire, în ce decădere a ajuns! Cu ce inimă sau cu ce mâini ai să te apropii să te împărtăşeşti cu Preasfântul Trup şi Sânge ale Domnului nostru Iisus Hristos? Când am auzit şi am văzut acestea, m-am speriat, m-a cuprins frică şi tremur, încât abia am putut să-i spun: dă-mi drumul, şi n-am să mai săvârşesc asemenea fapte. Într-adevăr, mi-a spus ea, ai venit aici cum ai voit, dar n-ai să pleci de aici cum vrei, ci mormântul acesta va fi mormânt pentru amândoi. Să nu crezi că ai să mori îndată, ci, după ce vei fi chinuit timp de mai multe zile îţi vei da răul tău suflet într-un chip groaznic. Eu o rugam cu lacrimi să-mi dea drumul, jurându-mă pe Atotputernicul Dumnezeu că n-am să mai fac această faptă nelegiuită şi această fărădelege. După ce am rugat-o mult şi am vărsat multe lacrimi, mi-a răspuns, zicând: dacă vrei să trăieşti şi să scapi de nevoia aceasta, dă-mi cuvântul că, dacă-ţi voi da drumul, nu numai că ai să te laşi de aceste fapte murdare şi ticăloase, ci îndată să pleci, să te retragi din lume, să te călugăreşti şi să te pocăieşti de faptele tale, slujind lui Hristos. M-am rugat ei, spunându-i: voi face nu numai ceea ce mi-ai spus, ba încă de azi nu mă voi mai duce acasă, ci de-a dreptul la mănăstire. îmbracă-mă cum m-ai găsit, mi-a spus fata. După ce am îmbrăcat-o, iarăşi s-a culcat şi a murit. Iar eu, nenorocitul şi păcătosul, am ieşit îndată din mormânt şi am venit aici. Auzind acestea de la tânăr, l-am mângâiat cu cuvinte de pocăinţă şi de Înfrânare, iar după o trecere de timp l-am tuns călugăr. Îmbrăcând haina monahală, s-a închis într-o peşteră din munte şi acolo a mulţumit mult lui Dumnezeu şi s-a nevoit pentru mântuirea sufletului său". 100 CAPITOLUL 79 MAREA ŞI MINUNATA MINUNE A SFINTEI EUHARISTII, PETRECUTĂ ÎN TIMPUL LUI DIONISIE, EPISCOPUL SELEUCIEI Când am ajuns în oraşul Seleucia de lângă Antiohia, ne-am întâlnit cu avva Teodosie, episcopul acestui oraş. Şi ne-a povestit, zicând: „S-a întâmplat pe timpul fericitului Dionisie, episcopul dinaintea mea al acestui oraş, una ca asta: Era aici un negustor foarte evlavios şi bogat, însă era eretic, împărtăşind învăţăturile lui Sever. Acest negustor avea un om de încredere, care făcea parte din sfânta biserică sobornicească şi apostolică. După obiceiul ţării, acest om de încredere a luat Sfânta împărtăşanie în Sfânta şi Marea Joi. A legat-o într-o batistă şi a pus-o în dulapul său. S-a întâmplat ca după Paşti să fie trimis în Constantinopol pentru afaceri, uitând Sfânta împărtăşanie în dulap. Dăduse cheia de la dulap stăpânului său. într-o zi, stăpânul a deschis dulapul şi a găsit Sfânta împărtăşanie în batistă. Lucrul acesta l-a întristat şi nu ştia ce să facă cu ea, căci nu voia să se împărtăşească cu ea, pentru că era săvârşită de soborniceasca Biserică, iar el era eretic de-al lui Sever. Atunci a lăsat-o în dulap, cu gândul că are să se împărtăşească cu ea omul său la întoarcerea din călătorie. Când a sosit Sfânta şi Marea Joi, şi nu se întorsese omul său de încredere, negustorul s-a gândit să ardă Sfintele, ca să nu rămână

iarăşi pentru al doilea an. Deschizând dulapul, a văzut că toate Sfintele Părticele au dat în spic. Cuprins de multă frică şi cutremur din pricina priveliştei noi şi neobişnuite, a luat sfintele părticele şi împreună cu toată casa lui a alergat la sfânta biserică la cel întru sfinţi episcopul Dionisie, strigând: «Doamne, miluieşte!» Această minune mare şi înfricoşătoare, care întrece orice cuvânt, mai presus de minte şi de cugetare, a fost 101 văzută nu de către doi sau de către trei, nici de către puţini oameni uşor de numărat, ci a fost văzută de către întreaga biserică, orăşeni şi săteni, băştinaşi şi străini, toţi câţi merg pe uscat şi câţi călătoresc pe mare, bărbaţi şi femei, tineri şi bătrâni, stăpâni şi slugi, bogaţi şi săraci, conducători şi conduşi, înţelepţi şi proşti, clerici, monahi, asceţi, văduvi, căsătoriţi, stăpânitori şi puternici. Unii strigau: «Doamne, miluieşte!», alţii lăudau pe Dumnezeu în alt chip. Cu toţii însă mulţumeau lui Dumnezeu pentru minunile Lui nepovestite şi neobişnuite. Mulţi au crezut datorită acestei minuni şi au venit la Sfânta Biserică cea sobornicească şi apostolică". CAPITOLUL 80 DESPRE IZVORUL DAT DE CĂTRE DUMNEZEU FRAŢILOR DIN MĂNĂSTIREA SCOPELOS LA RUGĂCIUNILE LUI AVVA TEODOSIE Am ajuns la Scopelos, la Mănăstirea lui avva Teodosie. între oraşul Seleucia de pe continent şi oraşul Rosos al Ciliciei este un munte. Părinţii acestei mănăstiri ne-au dus deasupra mănăstirii ca la o aruncătură de săgeată. Acolo ne-au arătat un izvor, spunându-ne: „Avem acest izvor foarte frumos şi mare de la Dumnezeu. Nu-i un izvor natural, ci ne este dăruit de către Dumnezeu. Cel întru sfinţi părintele nostru, marele Teodosie, a postit mult şi a vărsat multe lacrimi însoţite de multe metanii, ca Dumnezeu să ne dea nouă putinţa de a ne desfăta cu apa aceasta. Mai înainte părinţii aduceau apă de la pârâu. Dumnezeu însă, care face totdeauna voia celor care se tem de El, ne-a dat binecuvîntarea apei prin rugăciunile părintelui nostru. Acum doi ani, nişte fraţi au cerut stareţului să zidească baie în mănăstire. Stareţul nostru însă nu prea 102 voia, dar a îngăduit din pricină că fraţii erau bolnavi. Şi s-a zidit baia; au făcut însă numai o dată baie în ea, căci îndată a secat izvorul cel mare şi îmbelşugat în apă dăruit de către Dumnezeu. Şi adevărat vă spunem că am postit mult timp şi am făcut multe rugăciuni însoţite de multe lacrimi şi cu toate acestea apa n-a ieşit din fântână. A trecut un an fără să izvorească un pic de apă. Noi eram tare strâmtoraţi şi supăraţi. Dar când stareţul nostru a pus de s-a dărâmat baia, îndată Dumnezeu ne-a dat iarăşi apa". CAPITOLUL 81 DESPRE FÂNTÂNA UMPLUTĂ CU APA CÂND S-A PUS ÎN EA ICOANA ACELUIAŞI AVVĂ TEODOSIE Tot părinţii aceia ne-au mai povestit această întâmplare zicând: „Zilele acestea o femeie iubitoare de Hristos a săpat o fântână în părţile Apameii. Cu toate că a cheltuit o mulţime de bani şi a săpat adânc fântâna, totuşi nu a dat de apă, aşa că era tare supărată şi din pricina muncii, şi din pricina cheltuielii. într-o zi, vede

femeia pe cineva care-i spune: «Trimite să-ţi aducă icoana lui avva Teodosie cel din Scopelos, şi cu ajutorul ei, Dumnezeu îţi va da apă». Femeia îndată a trimis doi oameni, a luat icoana sfântului şi a băgat-o în fântână şi numaidecât a ieşit apă, încât s-a umplut fântâna până la jumătate. Cei care au scos icoana din apă ne-au adus şi nouă apă, am băut şi am slăvit toţi pe Dumnezeu". 103 CAPITOLUL 82 VIAŢA MONAHULUI IOAN DIN MĂNĂSTIREA SCOPELOS În aceeaşi mănăstire am văzut pe un călugăr numit Ioan. Părinţii de acolo, ne spuneau despre el, zicând: cu adevărat, creştini, acest călugăr este mare şi înfricoşător dracilor. Oricine vine aici supărat de către un duh necurat, este vindecat de către acest călugăr bătrân. CAPITOLUL 83 TOT DESPRE ACELAŞI Tot părinţii din mănăstirea Scopelos, ne-au istorisit despre avva Ioan şi aceasta: „Ca la douăzeci şi patru de mile de mănăstire este un port numit Lepti Acra. în acest port un proprietar de corăbii construise o corabie de treizeci de mii de vedre şi voia să o coboare în mare. Şi a muncit timp de două săptămâni cu mulţi lucrători spunea că avea câte trei sute de lucrători pe zi dar n-a putut să târască corabia în mare şi nici să o mişte din loc. Corabia era vrăjită de oameni răi. Stăpânul corăbiei era tare întristat şi supărat şi nu avea ce să facă. însă, potrivit iconomiei lui Dumnezeu, s-a abătut călugărul Ioan din Scopelos şi în părţile acelea. Când stăpânul corăbiei l-a văzut, i-a spus, căci ştia cine este şi câtă putere are: “ Roagă-te, avvo, pentru corabie, căci din pricina vrăjitoriei nu se coboară în mare! — Du-te, i-a spus el corăbierului, şi pregăteşte ceva de mâncare şi Dumnezeu are să-ţi ajute. Călugărul a spus asta ca să trimită pe stăpânul corăbiei acasă. Şi s-a dus singur la corabie. A făcut trei metanii lui Dumnezeu şi a făcut deasupra corăbiei de trei ori semnul crucii, în numele Domnului nostru Iisus Hristos. Călugărul s-a dus apoi acasă la corăbier şi i-a spus: du-te şi coboară corabia în mare! Corăbierul l-a crezut pe călugăr şi a plecat însoţit de câţiva oameni. Când s-a apropiat de corabie, a coborât îndată corabia în mare şi toţi au slăvit pe Dumnezeu". CAPITOLUL 84 VIAŢA ŞI MOARTEA UNUI ANAHORET, ROB AL LUI DUMNEZEU DIN ACEEAŞI MĂNĂSTIRE Părinţii aceleiaşi mănăstiri ne-au mai istorisit şi următoarele: „Era un anahoret în munţii aceştia, bărbat îmbunătăţit cu viaţa după Dumnezeu, care trăise mulţi ani hrănindu-se numai cu verdeţuri. A murit într-o mică peşteră. Noi însă n-am ştiut de moartea lui, ci am socotit că a fost dus în alt pustiu. într-o noapte s-a arătat în vis stareţului nostru de acum, bunului şi minunatului păstor, avva Iulian, şi i-a zis: ia câţiva fraţi şi vino şi mă ridică din locul în care mă găsesc, în muntele numit Elafos. Stareţul nostru a luat câţiva fraţi şi s-a urcat în muntele în care i-a spus. Cu toate că am căutat vreme îndelungată, n-am găsit trupul anahoretului. Căci, din pricina vremii, era astupată intrarea peşterii cu lemne şi zăpadă. Văzând că nu-l găsim, avva ne-a zis: hai, fiilor, să coborâm! Şi

pe când aveam de gând să coborâm, iată că vine un cerb; s-a oprit puţin înaintea noastră şi a început să scurme pământul cu picioarele. Stareţul nostru văzând aceasta, ne-a zis: 105 Credeţi-mă, fiilor, acolo este îngropat robul lui Dumnezeu. Am săpat acolo şi am găsit trupul nevătămat. L-am dus la mănăstire şi l-am îngropat". CAPITOLUL 85 CUM A ODRĂSLIT GRÂUL ACELEIAŞI MĂNĂSTIRI PENTRU CĂ S-A ÎNCETAT MILOSTENIA OBIŞNUITĂ Tot părinţii din aceeaşi mănăstire ne povesteau zicând şi aceasta: „Era obiceiul ca în Sfânta şi Marea Joi să vină aici săracii şi orfanii acestui ţinut şi să primească câte o jumătate de baniţă de grâu, cinci prescuri, cam o jumătate de litru de vin şi un sfert de litru de miere. Acum trei ani a fost o lipsă mare de grâu, încât se vindea în acest ţinut două baniţe de grâu cu un galben. Când a venit Postul Mare, câţiva părinţi au zis stareţului nostru: anul acesta, avvo, să nu mai dăm săracilor, după cum e obiceiul, ca să nu lipsim mănăstirea, căci nu se găseşte grâu. Stareţul a început să spună fraţilor: Să nu întrerupem, fiilor, pomana rânduită de către părintele nostru, Teodosie. Vedeţi, este o poruncă a bătrânului şi nu ne va fi de folos dacă o călcăm. Fraţii însă stăruiau şi-l sileau pe stareţ, zicându-i: grâul n-are să ne ajungă nici pentru hrana noastră, dar să mai dăm şi altora! Stareţul s-a întristat şi a spus: duceţi-vă, faceţi ce vreţi! Aşa că au hotărât să nu mai facă, ca de obicei, pomană 106 în Sfânta şi Marea Joi şi în Sfânta şi Marea Vineri. Fratele care avea grijă de hambar s-a dus să deschidă hambarul şi a văzut că tot grâul e încolţit, aşa că au fost siliţi să arunce tot grâul în mare. Atunci avva a început să spună fraţilor: aşa păţeşte cel care calcă rânduielile părintelui nostru, culege roadele neascultării. Trebuia să dăm cinci sute de baniţe de grâu; prin ele puteam cinsti prin ascultare şi pe părintele nostru Teodosie şi puteam mângâia şi pe săraci. Iată, acum am pierdut aproape cinci mii de baniţe de grâu. Ce am folosit noi, fiilor? Dimpotrivă, am făcut două lucruri rele: unul, că am călcat porunca părintelui nostru, al doilea, că nu ne-am pus nădejdea în Dumnezeu, ci în hambar. Să învăţăm din asta, fraţilor, că Dumnezeu este Cel Care conduce toată omenirea şi că Sfântul Teodosie se îngrijeşte nevăzut de noi, copiii lui". CAPITOLUL 86 DESPRE ALT ANAHORET AL ACELEIAŞI MĂNĂSTIRI, CARE A MURIT ÎNDATĂ CE S-A ÎMPĂRTĂŞIT Toma din Aegeae ne povestea, zicând: „Când veneam de la Aegeae după sărbătoare, ne-a prins pe drum o mare furtună şi am poposit în mănăstirea lui avva Teodosie din Scopelos. Pe când eram acolo, s-a petrecut această întâmplare: în părţile acelea era un anahoret păscător. în fiecare duminică venea la mănăstire şi se împărtăşea cu Sfintele Taine. într-o zi, anahoretul s-a supărat pentru unele lucruri din mănăstire şi n-a mai venit după obiceiul său la mănăstire vreme de cinci săptămîni. Şi s-au întristat părinţii din mănăstire din pricina asta. Aşadar, pe când eram în mănăstire a venit anahoretul într-o duminică. Părinţii din 107 mănăstire s-au bucurat când

l-au văzut şi i-au făcut metanie. Le-a făcut şi el metanie şi s-au împăcat unii cu alţii. După ce anahoretul s-a împărtăşit cu Sfântul Trup şi Sânge ale Domnului nostru Iisus Hristos, s-a aşezat în mijlocul bisericii şi a murit îndată, fără ca să i se fi făcut cumva rău înainte. Şi au cunoscut părinţii mănăstirii că anahoretul şi-a cunoscut mai dinainte sfârşitul său şi de asta a venit la mănăstire ca să plece la Domnul fără să aibă ceva împotriva cuiva". CAPITOLUL 87 AFLAREA TRUPULUI LUI IOAN ANAHORETUL, NUMIT SMERITUL Am ajuns într-un sat, şase mile departe de Rosos, şi ne-au găzduit doi săteni bătrâni la biserica satului lor. Satul era la poalele muntelui. în biserică ne-a arătat o placă de mormânt, spunându-ne: în acest mormânt, creştini, se află un mare anahoret. de unde ştiţi?, i-am întrebat noi. acum şapte ani, au răspuns ei, locuitorii acestui sat au văzut pe culmea muntelui o lumină ca de foc. La început, am crezut că a aprins cineva foc din pricina fiarelor sălbatice, dar am văzut că lumina aceasta ţine multe zile. într-o zi, ne-am suit pe munte, dar n-am văzut nici urmă că a ars vreun foc şi nici lemne arse. în noaptea următoare am văzut iarăşi aceeaşi lumină şi aşa timp de trei luni. într-o noapte, am luat câţiva oameni, înarmaţi cu arme împotriva fiarelor şi ne-am suit în munte la acea lumină. Şi am rămas unde era lumina până dimineaţa. Dimineaţa am văzut o mică peşteră în locul în care am intrat înăuntru, am găsit un anahoret mort. Era îmbrăcat cu un stihar de păr şi cu o mantie de funii, iar în mâini ţinea o cruce mare de argint. Cu el am găsit o 108 cărţulie în care era scris: „M-am săvârşit eu, Ioan cel Smerit, în indictionul al cincisprezecelea". Am socotit anul şi am aflat că murise de şapte ani. Era aşa de bine păstrat ca şi cum ar fi murit astăzi. L-am luat de acolo şi l-am îngropat în biserică. CAPITOLUL 88 VIAŢA LUI AVVA TOMA, APOCRISIARUL DIN CHINOVIA APAMEII, ŞI DESPRE MINUNEA FĂCUTĂ DE CĂTRE TRUPUL LUI DUPĂ MOARTE Când am ajuns în Antiohia, un preot al bisericii ne-a povestit despre un oarecare avva Toma, care era apocrisiar al unei chinovii din părţile Apameii. Acesta a venit odată la Ierusalim pentru nevoile mănăstirii. Pe când zăbovea aici pentru treburi, a murit în Dafni la biserica Sfintei Eufimia. Clericii locului l-au îngropat ca străin în cimitirul pentru străini. în altă zi au îngropat o femeie şi au pus-o deasupra lui. Era cam pe la ora opt dimineaţa. Pe la ora trei 109 dupăamiază pământul a aruncat-o afară. Localnicii s-au minunat văzând întâmplarea. Apoi, spre seară, au îngropat-o din nou în acelaşi mormânt şi a doua zi au găsit trupul ei iarăşi deasupra mormântului. Au luat deci trupul şi l-au îngropat în alt mormânt. După câteva zile au îngropat o altă femeie şi au pus-o deasupra monahului, negândindu-se că monahul nu îngăduie să fie îngropată o femeie deasupra lui. Când au văzut clericii că şi pe aceasta a azvârlit-o pământul afară, au cunoscut că bătrânul nu primeşte ca să fie îngropată o femeie deasupra lui şi s-au dus şi au spus întâmplarea patriarhului Domnin.

Patriarhul a poruncit ca tot oraşul să vină cu lumânări în Dafni şi să poarte cu litanii trupul acelui sfânt bărbat. Şi l-au îngropat în cimitir unde se găsesc multe moaşte ale sfinţilor mucenici. Au făcut deasupra mormântului şi o capelă. CAPITOLUL 89 GĂSIREA TRUPULUI UNUI SFÂNT ANAHORET ÎN MUNTELE AMANON Un părinte din Antiohia ne-a istorisit acestea: „într-o zi, ne-am suit în muntele Amanon pentru nişte treburi. Acolo am găsit o peşteră. Când am intrat înăuntru am găsit un anahoret îngenunchiat, cu mâinile întinse spre cer şi cu părul capului până la pământ. Socotind că este viu, i-am făcut metanie, zicându-i: roagă-te pentru mine, părinte! Cum nu mi-a răspuns, m-am sculat şi m-am apropiat de el ca să-i sărut dreapta. Când l-am apucat de mână am văzut că-i mort. L-am lăsat şi am ieşit din peşteră. După ce am mers puţină vreme, văd altă peşteră. Am intrat înăuntru şi am găsit un alt bătrân. Şi mi-a spus: bine ai venit, frate! Ai intrat şi în cealaltă peşteră a bătrânului? da, părinte, i-am răspuns eu. n-ai luat cumva ceva de acolo? nu, i-am răspuns. Atunci mi-a spus bătrânul: într-adevăr, frate, bătrânul a murit acum cincisprezece ani. Părea că murise de un ceas. După ce am luat blagoslovenie de la bătrân, am plecat, slăvind pe Dumnezeu". 110 CAPITOLUL 90 MOARTEA A DOI ANAHOREŢI ÎN MUNTELE PTERIGHION Doi anahoreţi trăiau mai sus de munţii Rossos, în muntele numit Pterighion, alături de râul Piapi şi de mănăstirea lui avva Teodosie cel din Scopelos. Călugărul murind, ucenicul lui i-a făcut slujba înmormântării şi l-a îngropat în munte. După câteva zile, ucenicul anahoretului s-a pogorât din munte şi a venit în apropiere de locuinţele omeneşti. Aici a găsit un om care-şi lucra pământul şi i-a spus: fii bun, frate, ia cu tine o sapă şi o lopată şi vino cu mine! Săteanul a ascultat îndată de anahoret. Când s-a suit în munte, anahoretul i-a arătat săteanului mormântul bătrânului şi i-a spus: sapă aici! Şi pe când săpa el mormântul, anahoretul se ruga. După ce şi-a terminat rugăciunea, a îmbrăţişat pe sătean şi i-a spus: roagă-te pentru mine, frate! Apoi s-a pogorât în mormânt, s-a aşezat deasupra bătrânului şi şi-a dat duhul. Săteanul a acoperit din nou mormântul şi a mulţumit lui Dumnezeu. Coborându-se ca la o aruncătură de piatră din munte, a spus întru sine: „Trebuie să iau blagoslovenie de la sfinţi. Dar când s-a întors, n-a mai găsit mormântul sfinţilor. 111 CAPITOLUL 91 VIAŢA LUI AVVA GRIGORE ANAHORETUL ŞI A LUI TALALEU, UCENICUL LUI Spuneau unii dintre părinţi despre avva Gheorghe Anahoretul că a trăit treizeci şi cinci de ani rătăcind gol prin pustie. Spuneau iarăşi despre el că pe când era în munţii mănăstirii lui avva Teodosie cel din Scopelos avea un ucenic. Acesta a murit. Pentru că bătrânul nu avea unelte ca să sape mormântul şi să îngroape trupul fratelui, s-a coborât din munte la mare şi a găsit o corabie care se apropia de ţărm. A rugat pe proprietarul corăbiei şi pe corăbieri să se suie cu el în munte şi să îngroape fratele. Ei au primit cu bucurie

rugămintea bătrânului. Au luat uneltele trebuitoare şi s-au urcat în munte împreună cu el. Au săpat groapa şi au îngropat trupul fratelui. Unul dintre corăbieri, numit Talaleu, mişcat de virtutea bătrânului, l-a rugat să-i îngăduie să rămână cu el. Bătrânul i-a spus că nu are să poată suporta nevoinţele ascezei. Tânărul i-a spus: „Ba da, am să le suport!" Şi a rămas cu bătrânul. A stat cu el un an nevoindu-se mult în asceză. După un an, fratele Talaleu i-a făcut metanie bătrânului şi i-a spus: 112 roagă-te pentru mine, părinte, că Dumnezeu, pentru rugăciunile tale, a îndepărtat de la mine chinul. Nu mai simt nicio oboseală şi nici văzduhul nu mă mai biciuieşte, arşiţa verii nu mă arde şi nici iarna nu îngheţ de frig, ci dimpotrivă, mă simt foarte bine. Bătrânul l-a binecuvântat. După ce a mai stat doi ani şi jumătate cu bătrânul, fratele Talaleu a cunoscut mai dinainte că i se apropie sfârşitul şi l-a rugat pe bătrân, spunându-i: ia-mă la Ierusalim să mă închin Sfintei Cruci şi Sfintei învieri a lui Hristos, Dumnezeul nostru, căci în aceste zile Domnul mă va lua la Sine. Bătrânul l-a luat şi au plecat în Sfânta Cetate. După ce s-au închinat Sfintelor şi cinstitelor locuri, s-au pogorât la sfântul râu Iordan şi s-au spălat pe tot trupul. După trei zile, fratele Talaleu a murit. Bătrânul l-a înmormântat în Lavra Coprata. După câtva timp, a murit şi avva Gheorghe Anahoretul şi l-au îngropat părinţii în Lavra Coprata în biserica lor. CAPITOLUL 92 VIAŢA FRATELUI GHEORGHE CAPADOCIANUL ŞI DESCOPERIREA TRUPULUI LUI PETRU SIHASTRUL DE LA Sfântul râu Iordan Ne povestea nouă, mie şi fratelui Sofronie Sofistul, cuviosul părintele nostru avva Gheorghe, arhimandritul mănăstirii sfântului părinte Teodosie, care se găseşte în pustiul Sfintei Cetăţi a lui Hristos, Dumnezeul nostru, spunând: „Aveam un frate aici, numit şi el Gheorghe Capadocianul. Acesta era pus sub ascultare în Fasaelis. într-o zi fraţii frământau pâine, iar fratele Gheorghe aprindea focul în cuptor. După ce cuptorul s-a încins, fratele Gheorghe n-a găsit un câlţ cu care trebuia şters cuptorul. Fraţii îl ascunseseră pentru a-l ispiti. Văzând că nu-l găseşte, a intrat în cuptor şi l-a şters cu haina lui, ieşind din cuptor fără să fie vătămat de foc. Când am auzit de asta am pus la canon pe fraţii care l-au ispitit". Tot avva Gheorghe, părintele nostru, ne-a mai povestit despre acelaşi frate Gheorghe, spunând: „într-o zi, păştea porcii în Fasaelis şi au venit doi lei să răpească un porc. Fratele Gheorghe şi-a luat toiagul şi i-a alungat până la sfântul râu Iordan". 113 Tot părintele nostru ne povesteşte iarăşi, zicând: „Am început să zidim biserica Sfântului Chiriac în Fasaelis şi am săpat temelia bisericii. într-o noapte, mi s-a arătat în vis un monah, pe faţa căruia se vedeau urmele unei mari asceze, îmbrăcat cu o mantie de funii, iar pe umeri cu un mic veston făcut din papură. Şi-mi spuse cu voce blândă: spune-mi, avvo Gheorghe, fără să-ţi dai seama ai vrut să mă laşi afară de zidurile bisericii pe care o zideşti, pe mine care am purtat atâtea nevoinţe călugăreşti şi atâta asceză? Plin de

credinţă faţă de înfăţişarea sfântă a bătrânului, i-am spus: nu, departe de mine de a face una ca asta! şi totuşi ai făcut-o. dar tu cine eşti, părinte? eu sunt Petru Păscătorul, de la sfântul râu Iordan, mi-a răspuns el. când m-am deşteptat dimineaţa, am lărgit temelia bisericii. Şi pe când săpam, am găsit culcat trupul lui aşa cum l-am văzut în vis. După ce am zidit biserica, am făcut un mormînt foarte frumos, în partea dreaptă a bisericii, şi l-am îngropat acolo". CAPITOLUL 93 VIAŢA LUI AVVA SISINIE, CARE A RENUNŢAT LA EPISCOPAT, ŞI VIAŢA UCENICULUI SĂU Tot părintele nostru, Gheorghe, ne povesteşte, zicând: „Într-o zi m-am dus la avva Sisinie Anahoretul. Acest 114 bătrân şi-a părăsit episcopia sa pentru Dumnezeu şi a venit să sihăstrească alături de satul numit Betabara, cam la şase mile depărtare de sfântul râu Iordan. Când am ajuns la el, am bătut mult la uşa lui. După mult timp ne-a deschis ucenicul lui şi ne-a spus aşa: bătrânul meu, avvo, s-a îmbolnăvit de moarte şi s-a rugat lui Dumnezeu să nu plece din viaţa aceasta, până ce nu va auzi că ai venit în ţinutul acesta. Într-adevăr, eu fusesem la Constantinopol pentru nevoile chinoviei la preabinecredinciosul împărat Tiberiu. Ucenicul s-a dus la bătrân şi l-a vestit că am venit. După mult timp s-a întors şi ne-a spus: veniţi! Când ne-am dus, l-am găsit pe bătrân mort. Şi am cunoscut că a plecat spre Domnul îndată ce a auzit că eu eram cel care a bătut la uşă. Şi pe când îi sărutam dreapta mi-a spus mortul cu voce blândă: «Bine ai venit, avvo!» şi iarăşi a adormit. Atunci am făcut cunoscut locuitorilor din sat să vină să îngroape pe bătrân. Când au venit şi au săpat mormântul, ucenicul bătrânului a spus celor ce săpau: fiţi aşa de buni şi săpaţi-l puţin mai mare ca să încapă doi în el. După ce au terminat groapa, ucenicul bătrânului s-a întins pe o rogojină şi a murit. Şi au îngropat pe amândoi, pe bătrân şi pe ucenicul lui". CAPITOLUL 94 VIAŢA LUI AVVA IULIAN, EPISCOPUL BOSTREI Tot părintele nostru, Gheorghe, ne povestea despre avva Iulian, care a ajuns episcopul Bostrei, spunând: „După plecarea lui din chinovie ca să fie sfinţit episcop 115 al Bostrei, unii dintre stăpânii oraşului, oameni urâtori de Hristos, au vrut să-l ucidă cu otravă. Şi au cumpărat cu bani pe slujitorul lui şi i-au dat otrava să o toarne în paharul mitropolitului şi să-i dea să bea amestecătura. Sluga a făcut aşa cum a fost învăţată. Ea a dat paharul otrăvit dumnezeiescului Iulian. Acesta l-a luat, dar cunoştea de la Dumnezeu şi viclenia şi pe cei care au pus-o la cale. A luat paharul, l-a pus înaintea lui fără să spună ceva slugii. Apoi a trimis să cheme pe toţi stăpânii oraşului, printre care se găseau şi cei care urziseră uciderea. Dumnezeiescul Iulian, pentru că n-a vrut să dea pe faţă pe cei care puseseră la cale omorul, le-a spus tuturor cu voce blândă: dacă socotiţi că veţi ucide cu otravă pe smeritul Iulian, iată beau paharul în faţa voastră. Şi făcând semnul Crucii de trei ori peste pahar cu degetele sale, spunând: «în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, beau acest pahar», l-

a băut înaintea tuturor şi a rămas nevătămat. Când au văzut asta, şi-au cerut iertare toţi". CAPITOLUL 95 VIAŢA BĂTRÂNULUI PATRICIU DIN MĂNĂSTIREA SCOPELOS Era un bătrân care trăia în mănăstirea părintelui nostru Teodosie, de fel din Sevastopola Armeniei, numit Patriciu. Era foarte bătrân se spunea că era de o sută treisprezece ani blând şi sihastru. Părinţii acestui loc ne povesteau despre acest virtuos bătrân că era stareţul chinoviei Avazanu. A părăsit stăreţia de teamă de a nu păcătui mai mult şi de a nu fi osândit, fiind în fruntea chinoviei, căci spunea el că păstorirea oilor cuvântătoare se cuvine marilor bărbaţi şi a venit la ascultare în mănăstirea părintelui nostru, Teodosie, judecând că e mai bine aşa pentru mântuirea sufletului lui. 116 CAPITOLUL 96 DESPRE ACELAŞI ŞI DESPRE IULIAN, ARABUL ORB Tot despre el ne spuneau şi următoarele: „Era aici un călugăr, arab de neam, numit Iulian, lipsit de vedere. Acest avvă, Iulian, s-a supărat odată cu privire la Macarie, arhiepiscopul Ierusalimului şi nu primea să fie împărtăşit de către el. într-o zi, avva Iulian i-a făcut cunoscut lui avva Simeón cel din Muntele Minunat muntele era departe de Antiohia ca la nouă mile spunând: sunt orb şi nu pot să mă duc în altă parte şi nici n-am pe cineva în stare să mă ajute, iar de la Macarie nu vreau să primesc Sfânta împărtăşanie. Dar spune-mi, părinte, cum trebuie să mă port cu un frate care a curvit şi cu unul care s-a legat prin jurământ. Avva Simeón a răspuns lui avva Iulian, zicând: să nu pleci şi nici să nu te desparţi cumva de Sfânta Biserică pentru că ea, prin harul Domnului nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, este nepătată. Dar află şi aceasta, frate, că aveţi în chinovia voastră pe un bătrân cu numele Patriciu, care poate să proscomidească. Bătrânul acesta nu-i rânduit printre primii preoţi, vine între ultimii la biserică şi locuieşte aproape dinspre zidul de apus al bisericii. Are şi el dreptul să rostească sfânta rugăciune a proscomidiei, iar Sfânta Jertfă adusă de către el este bine primită. 117 CAPITOLUL 97 VIAŢA ŞI MOARTEA A DOI FRAŢI MONAHI, CARE S-AU JURAT SĂ NU SE DESPARTĂ UNUL DE ALTUL Spunea avva Ioan Anahoretul, poreclit Piru: „Am auzit pe avva Ştefan moabitul, povestind: «Pe când eram în chinovia Sfântului Teodosie cel Mare, începătorul vieţii de obşte, erau acolo doi fraţi, care au făcut jurământ să nu se despartă unul de altul, nici în viaţă, nici în moarte. Cum stăteau ei în chinovie şi întăreau pe toţi, unul dintre ei a fost chinuit de curvie. Neputând suporta chinul, îi spune fratelui său: frate, dezleagă-mă de jurământ, că sunt chinuit de curvie şi vreau să plec în lume. Fratele lui a început să-l roage şi să-i spună: nu, frate, nu face una ca asta, să nu-ţi pierzi osteneala. Celălalt i-a spus: sau vino cu mine ca să săvârşesc fapta, sau dezleagă-mă de jurământ ca să plec. Fratele nevoind să-l dezlege de jurământ a plecat cu el în oraş. Cel chinuit de curvie a intrat într-o casă de desfrâu, iar celălalt a stat afară, a luat ţărână din pământ şi şi-a pus-o pe cap. Şi s-a zdrobit

pe sine. După ce a ieşit din casa de desfrâu, căci şi-a îndeplinit pofta, i-a spus celălalt frate: ce ai folosit, fratele meu, de pe urma păcatului tău? Să mergem iarăşi la locul nostru. nu pot să mai merg în pustie, a răspuns el. Du-te singur, căci eu rămân în lume. Deşi a stăruit mult, nu l-a convins ca să-l urmeze în pustie, aşa că a rămas şi el în lume cu el şi au muncit ca să se hrănească. Avva Avramie, cel care construise mai înainte în Constantinopol 118 mănăstirea Avramiţilor, arhiepiscopul de mai târziu al Efesului, acest bun şi blând păstor, zidea în acea vreme mănăstirea lui, numită a Bizantinilor. S-au dus deci cei doi fraţi şi au muncit acolo, primindu-şi plata. Cel care că¬zuse în curvie lua plata amândurora şi se ducea în fiecare zi în oraş şi cheltuia banii în desfrâu. Celălalt postea toată ziua şi-şi îndeplinea cu toată liniştea lucrul său, fără să vorbească cu cineva. Locuitorii au văzut că în fiecare zi acesta nici nu mănâncă, nici nu vorbeşte, ci stă necontenit pe gânduri, şi au spus celui întru sfinţi avva Avramie toată purtarea lui şi tot ce ştiau despre dânsul. Atunci marele Avramie a chemat pe lucrător în chilia lui şi l-a întrebat, zicând: de unde eşti, frate? Care-i meseria ta? Fratele i-a mărturisit lui totul şi a adăugat: rabd totul pentru fratele meu, pentru ca Dumnezeu văzându-mi chinuirea mea să-l mântuiască pe fratele. Când dumnezeiescul Avramie a auzit acestea, i-a spus fratelui: domnul ţi-a dăruit sufletul fratelui tău. După ce avva Avramie i-a dat drumul fratelui şi a ieşit din chilia bătrânului, iată că îl strigă fratele său: Ia-mă în pustie, fratele meu, ca să mă mântuiesc! îndată l-a luat, a plecat într-o peşteră alături de sfântul râu Iordan şi l-a zăvorât. După puţină vreme, propăşind mult cu duhul în cele dumnezeieşti, a murit. Fratele a rămas în aceeaşi peşteră, după cum făcuse jurământ, ca să moară şi el tot acolo»". CAPITOLUL 98 DESPRE ACELAŞI FRATE La acest frate, care trăia lângă sfântul râu Iordan după moartea fratelui său, a venit un bătrân din Lavra 119 Calamon şi i-a spus: -Spune-mi, frate, ce fapte deosebite ai săvârşit în atâta vreme de sihăstrie şi de asceză! du-te şi vino după zece zile, i-a zis fratele, şi-ţi voi spune. Bătrânul a venit în a zecea zi şi l-a găsit pe frate mort, iar pe o coajă scrise următoarele cuvinte: „Iartă-mă, părinte, că niciodată nu mi-am lăsat mintea pe pământ când făceam canonul meu". CAPITOLUL 99 VIAŢA BĂTRÂNULUI ANTONIE DIN MĂNĂSTIREA SCOPELOS Părinţii aceleiaşi mănăstiri ne povesteau, zicând: „Acum câţiva ani trăia aici un călugăr numit Iantos. Acesta în toată viaţa lui a postit foarte mult şi se ducea mereu la locul ce se numeşte Cutila. Odată, pe când era în pustie, iată că au venit sarazinii în părţile acelea. Unul dintre ei când a văzut pe călugăr şi-a scos sabia şi s-a îndreptat spre el cu gândul să-l omoare. Călugărul când l-a văzut pe sarazin că vine spre el, a întins mâinile spre cer şi a zis: «Doamne, Iisuse Hristoase, facă-se voia Ta!». Şi îndată s-a deschis pământul şi l-a înghiţit pe sarazin. Călugărul a fost mântuit şi a intrat în mănăstire slăvind pe Dumnezeu". CAPITOLUL 100

VIAŢA MONAHULUI PETRU PONTICUL Părinţii aceleiaşi mănăstiri ne mai povesteau iarăşi: „Era aici un preot numit Petru, de fel din Pont, care 120 săvârşise multe şi nenumărate fapte de ispravă. Despre acest preot ne povestea Teodor care a ajuns episcop al Rosului, zicând: „Într-o zi, a venit la mine la Iordan în Lavra Turnurilor, căci acolo locuiam şi mi-a spus: fii bun, frate Teodore, să mergi cu mine în muntele Sinai, pentru că am făcut o făgăduinţă. Eu, pentru că nu voiam să nu dau ascultare bătrânului, i-am zis: să mergem! După ce am trecut sfântul râu Iordan, bătrânul mi-a zis: frate Teodore, haide să facem metanie ca niciunul dintre noi să nu mănânce nimic până la muntele Sinai. Într-adevăr, părinte, i-am răspuns eu, nu pot să fac asta. Bătrânul a făcut metanie şi până la muntele Sinai n-a mâncat nimic. După ce s-a împărtăşit cu Sfintele Taine în muntele Sinai, a mâncat. Din muntele Sinai am plecat la Sfântul Mina din Alexandria. La fel, nici până aici n-a mâncat nimic. Şi aici a mâncat după ce s-a împărtăşit. De la Sfântul Mina am venit la Ierusalim, fără să guste ceva pe drum. A mâncat numai după ce s-a împărtăşit în Biserica Sfintei învieri a lui Hristos, Dumnezeul nostru. într-un drum atât de lung, bătrânul n-a mâncat decât de trei ori: o dată în Muntele Sinai, altă dată la Sfântul Mina şi a treia oară în Ierusalim»". CAPITOLUL 101 VIAŢA LUI PAVEL, MONAHUL ROMAN Părinţii aceleiaşi mănăstiri ne povesteau despre alt bătrân, zicând: 121

„Era un călugăr aici numit Pa vel, roman de neam, care a murit acum câtva timp. într-o zi s-a dus la Ierihon cu catârii. Pe când se afla la han, catârul împins de către diavol, fără ştirea lui avva Pavel, a călcat pe un copil care se afla la han şi l-a omorât. Foarte întristat din cauza asta, avva Pavel a plecat şi s-a dus în Arona. Aici s-a făcut anahoret, plângând necontenit moartea copilului şi spunând: «Eu am ucis pe copil şi la judecată am să fiu osândit ca ucigaş». Alături de el trăia şi un leu. în fiecare zi mergea avva Pavel în culcuşul leului aţâţându-l şi mişcându-l, să se scoale şi să-l mănânce. Leul însă nu l-a vătămat deloc. Atunci văzând că n-ajunge la socoteală, spune în el însuşi: «Am să mă culc în calea leului când pleacă şi se duce la râu să bea apă; atunci are să mă mănânce». S-a culcat, aşadar, la pământ. Şi iată că după puţin timp a venit şi leul şi a trecut pe lângă bătrân cu toată liniştea ca şi un om şi nu s-a atins deloc de el. Atunci bătrânul a fost încredinţat că Dumnezeu i-a iertat păcatul. Şi s-a întors iarăşi în mănăstirea lui şi a trăit spre folosul şi zidirea sufletească a multora, până ce s-a odihnit în Dumnezeu". CAPITOLUL 102 POVESTIREA LUI SOFRONIE SOFISTUL DESPRE CELE CE S-AU ÎNTÂLNIT PE CALE CU EL Av a Sofronie Sofistul, fratele meu, trebuia să dea un examen de absolvire. Eram cu el eu, avva Scolastic, avva Chine şi al ţi câţiva părinţi. Şi ne-a spus avva Sofronie: mergeam pe drum; înaintea mea cânta un cor de copile şi zicea: „Bine ai venit, Sofronie!

Sofronie a fost încununat! 122 CAPITOLUL 103 VIAŢA ŞI VIRTUŢILE LUI AVVA STRATIGHIE Despre avva Stratighie, stareţul mănăstirii celui întru sfinţi părintele nostru Teodosie, spuneau părinţii acestei mănăstiri că avea aceste trei virtuţi prin care depăşea pe orice monah de anii noştrii: postea mult, priveghea mult, lucra mult. CAPITOLUL 104 VIAŢA LUI AVVA NONU PREOTUL În chinovia celui întru sfinţi părintele nostru Teodosie, ne povestea avva Teodosie, care a ajuns episcop de Capitolias, despre avva Nonu, zicând: „Odată, înainte de a toca de miezonoptică, stăteam culcat în patul meu. Şi am auzit pe cineva zicând cu voce dulce şi liniştită: «Doamne, miluieşte». Şi am vrut să ştiu cine-i cel care îl spune. M-am uitat pe fereastra chiliei mele în biserică şi am văzut pe un călugăr îngenunchiat, iar deasupra capului lui o stea luminoasă, de la lumina căreia am recunoscut cine era". Un alt călugăr bătrân din aceeaşi chinovie ne povestea tot despre avva Nonu, zicând: „într-o zi, înainte de a toca, am ieşit din chilia mea ca să mă duc la biserică. Şi am văzut pe bătrân stând înaintea bisericii, rugîndu-se cu mâinile înălţate spre cer. Mâinile lui luminau ca două făclii de foc. Cuprins de frică, am plecat. 123 CAPITOLUL 105 VIAŢA SFÂNTULUI BĂTRÂN HRISTOFOR, DE NEAM ROMAN Pe când eram în Alexandria ne-am dus la avva Teodul, care era în Sfânta Sofia lângă Far. Şi ne povestea nouă Bătrânul, zicând: „M-am călugărit în chinovia celui întru sfinţi părintele nostru Teodosie, cea din pustiul Ierusalimului, sfântul oraş al lui Hristos, Dumnezeul nostru. Şi am găsit acolo un călugăr vestit numit Hristofor, de neam roman. într-o zi îi fac metanie şi-i zic: ai dragoste, părinte, care au fost nevoinţele tale călugăreşti din tinereţile tale? Bătrânul s-a lăsat mult rugat de mine; când a cunoscut însă că i-am pus această întrebare pentru folosul sufletului, mi-a povestit, spunându-mi: aveam foarte multă dragoste de călugărie, fiule, când am renunţat la lume. Ziua îmi făceam canonul, iar noaptea mă duceam în peştera în care obişnuiau să se roage cel întru sfinţi Teodosie şi ceilalţi părinţi. Când coboram în peşteră făceam lui Dumnezeu câte o sută de metanii pe fiecare treaptă. Şi erau până jos optsprezece trepte. După ce coboram toate treptele, rămâneam în peşteră până ce toca. Atunci mă duceam la biserică. După ce am făcut timp de zece ani această lucrare cu post, cu multă înfrânare şi oboseală, într-o zi am coborât în peşteră ca de obicei. Când să pun piciorul în peşteră, după ce am împlinit metaniile pe fiecare treaptă, am căzut în extaz şi am văzut că toată podeaua peşterii este plină de candele. Unele erau aprinse, altele nu. Am văzut şi doi bărbaţi îmbrăcaţi în hlamide albe, pregătind candelele. Eu le-am spus: pentru ce aţi pus candelele acestea şi nu ne îngăduiţi 124 să coborâm şi să ne rugăm. Ei mi-au răspuns, zicând: acestea sunt candelele părinţilor. pentru ce unele sunt aprinse, iar altele nu?, i-am întrebat din nou. cei ce vor, au răspuns ei, şi le aprind; cei care nu vor, nu şi le aprind. fiţi aşa de buni, le-am spus eu, şi

spuneţi-mi de arde candela mea sau nu. roagă-te şi o aprindem, au răspuns ei. Şi le-am zis: să mă rog? Dar până acum ce-am făcut? După ce am spus aceste cuvinte mi-am venit în fire şi întorcându-mă n-am mai văzut pe nimeni. Şi mi-am zis în sine-mi: dacă vrei să te mântuieşti, Hristofore, trebuie să măreşti nevoinţele tale călugăreşti. A doua zi de dimineaţă am plecat din mănăstire. M-am dus în muntele Sinai, fără să iau ceva cu mine, decât haina ce purtam. După ce am trăit acolo cincizeci de ani în asceză, am auzit o voce care mi-a spus: hristofore, Hristofore, du-te în chinovia ta, în care bine te-ai nevoit ca să te sfârşeşti acolo împreună cu părinţii tăi! Nu după multă vreme după ce mi-a povestit mie acestea, şi-a terminat avva Teodul povestirea, sufletul lui sfânt s-a odihnit în Domnul cu bucurie". Tot avva Teodul ne povestea despre avva Hristofor. Avva Hristofor spunea: „într-o zi m-am dus de la mănăstire la Ierusalim ca să mă 125 închin Sfintei Cruci. După ce m-am închinat, pe când ieşeam, văd pe un frate la poarta curţii dinăuntru a bisericii Sfintei cruci, care nici nu intra, nici nu ieşea. Mai văd şi doi corbi care zburau fără ruşine prin faţa lui, lovindu-l peste obraji cu aripile, nelăsându-l să intre în biserică. Cunoscând că cei doi corbi sunt demoni, i-am spus: spune-mi, frate, pentru ce stai în mijlocul porţii şi nu intri? Iartă-mă, avvo, mi-a răspuns el, mă stăpânesc două gânduri: unul îmi spune: „Intră şi închină-te Cinstitei Cruci!»; celălalt îmi zice: «Nu, ci du-te de-ţi fă treaba ce ai de făcut şi vino altădată de te închină!» Eu când am auzit acestea, l-am apucat de mână şi l-am băgat în biserică. Şi îndată au fugit corbii de la el. După ce l-am făcut să se închine Sfintei cruci şi Sfintei învieri a lui Hristos, Dumnezeul nostru, i-am dat drumul în pace". Avva Hristofor mi-a povestit această întâmplare, spunea avva Teodul, pentru că m-a văzut că eram mult alipit de treburi şi lăsam în părăsire rugăciunea. CAPITOLUL 106 POVESTIREA LUI AVVA TEODOR DESPRE MONAHUL SIRIAN SEVERIAN Tot avva Teodul ne povestea, zicând: „Aici este o casă de oaspeţi, între biserica Sfânta Sofia şi biserica Sfântul Faust. Hangiul acestei case m-a rugat într-o zi să mă duc la casa de oaspeţi şi să-l înlocuiesc câteva zile. M-am dus şi am găsit găzduit un monah sirian, care nu avea altceva decât un stihar de păr, o manta şi câteva pâini. Stătea necontenit într-un colţ, spunea ziua şi noaptea stihuri din Scriptură şi nu vorbea cu nimeni. Când a venit duminica, m-am dus la el şi i-am spus: hai, frate, la biserica Sfânta Sofia ca să te împărtăşeşti 126 cu Sfintele şi Cinstitele Taine. nu merg, mi-a răspuns el. şi de ce? sunt severian şi nu mă împărtăşesc la biserica voastră. Auzind, pe de o parte, că nu se împărtăşeşte la sfânta şi apostolica Biserică, iar, pe de altă parte, văzând că are un trai atât de îmbunătăţit şi o viaţă atât de virtuoasă, am plecat plângând în chilia mea. Am închis uşa, m-am aruncat cu faţa la pământ înaintea lui Dumnezeu şi timp de trei zile m-am rugat cu multe lacrimi, zicând: stăpâne,

Hristoase, Dumnezeul nostru, care pentru nespusa şi nemăsurata Ta iubire de oameni ai înclinat cerurile şi Te-ai pogorât pentru mântuirea noastră, Cel Care Te-ai întrupat din Stăpâna, Sfânta Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioara Maria, descopere-mi cine crede bine şi drept, noi cei ai Bisericii sau severienii. În a treia zi am auzit o voce nevăzută care mi-a spus: du-te, Teodule, şi vezi credinţa lui. A doua zi m-am dus, m-am aşezat în faţa lui, am aşteptat să văd ce are să se întâmple potrivit celor spuse mie de către glasul nevăzut. Am stat aşa cam un ceas uitându-mă la el: stătea şi sirianul spunând versete din Scriptură. Şi am văzut, fiilor, mă jur pe Domnul, deasupra capului lui aşezată o porumbiţă plină de funingine, ca şi cum ar fi ieşit din cuptor, jumulită şi urât mirositoare. Atunci am cunoscut că porumbiţa înnegrită şi rău mirositoare, care mi s-a arătat, înfăţişa credinţa lui. Fericitul lui suflet ne povestea acestea cu jurământ, cu multe lacrimi şi suspine". 127 CAPITOLUL 107 LEUL ŞI AVVA GHERASIM Cam la o milă de sfântul râu Iordan se află lavra numită a Sfântului avva Gherasim. Când am ajuns în această lavră, părinţii de acolo ne-au povestit despre Sfântul Gherasim aceasta: „într-o zi, pe când mergea el pe ţărmul sfântului Râu Iordan, l-a întâlnit un leu care mugea foarte tare, din pricină că-l durea piciorul. în picior îi intrase un spin, şi de aceea i se umflase laba şi era plină de puroi. Când leul l-a văzut pe călugăr a venit la el şi i-a arătat piciorul rănit din pricina spinului intrat în ea. Leul plângea oarecum şi se ruga de el să-l tămăduiască. Călugărul văzându-l că suferă atât, s-a aşezat jos, i-a luat laba piciorului şi, deschizând umflătura, i-a scos spinul cu o mulţime de puroi. După ce i-a curăţat bine rana, i-a legat piciorul cu o bucată de pânză şi i-a dat drumul. Dar leul, după ce a fost vindecat, n-a mai părăsit pe bătrân, ci, ca un adevărat ucenic, îl însoţea oriunde se ducea, încât se minuna bătrânul de o recunoştinţă atât de mare a fiarei. De atunci, bătrânul îl hrănea, dându-i pâine şi boabe înmuiate". Avva Gherasim avea în lavră un măgar pentru cărat apă, căci părinţii din lavră beau apă din sfântul râu Iordan. Lavra este departe de râu ca la o milă. Părinţii aveau obiceiul să dea pe măgar în paza leului să-l pască pe malul râului. într-o zi, pe când măgarul păştea sub paza leului, s-a depărtat leul cam mult de măgar. Şi iată că au trecut pe acolo nişte conducători de cămile ce veneau din Arabia; când au văzut măgarul singur, l-au luat şi au plecat cu el 128 mai departe. Leul când a văzut că a pierdut măgarul, a venit la lavră foarte supărat şi întristat la avva Gherasim. Avva a crezut că leul a mâncat măgarul, şi i-a spus: — Unde-i măgarul? Iar el stătea tăcut ca un om şi căuta în jos. Şi i-a spus bătrânul: l-ai mâncat? Binecuvântat să fie Domnul! Ai să faci tu ceea ce făcea măgarul! Şi de atunci leul, la porunca bătrânului, purta samarul măgarului cu patru vase de lut în care aducea apă în mănăstire. Într-o zi, a venit la bătrân pentru rugăciune un ostaş. Când a văzut pe leu cărând apă şi a aflat pricina, i s-a făcut milă de el. A scos trei monezi şi le-a

dat bătrânului ca să cumpere un măgar pentru căratul apei, şi să libereze leul de această slujbă. După câtva timp, după ce scăpase leul de căratul apei, conducătorul de cămile, care luase măgarul a venit la Ierusalim să vândă grâu şi avea şi măgarul cu dânsul. Când a trecut sfântul râu Iordan a întâlnit din întâmplare pe leu. Văzând leul a lăsat cămilele şi a fugit. Leul recunoscând măgarul a alergat după el şi apucând căpăstrul măgarului cu gura, cum îi era obiceiul, l-a târât pe el şi pe cele trei cămile. Bucurându-se şi mugind în acelaşi timp că a găsit măgarul pe care-l pierduse, a venit la bătrân, căci bătrânul socotea că leul îl mâncase pe măgar. Atunci a cunoscut bătrânul că leul fusese hulit. Şi i-a pus leului numele Iordan. Leul a stat cu bătrânul în lavră cinci ani şi nu s-a despărţit niciodată de el. Când a plecat avva Gherasim la Domnul şi a fost îngropat de părinţi, leul, potrivit iconomiei lui Dumnezeu, nu se afla în lavră. După câtva timp a venit şi leul şi căuta pe bătrân. Ucenicul lui, avva Savatie, văzându-l, îi spune: iordane, bătrânul ne-a lăsat orfani şi s-a dus la Domnul. Dar vino şi mănâncă! Leul n-a vrut să mănânce ci-şi întorcea necontenit ochii încoace şi încolo, ca să-l zărească pe bătrân, mugind tare, 129 nesuferind lipsa lui. Avva Savatie şi ceilalţi părinţi văzându-l aşa de îndurerat l-au mângîiat pe spate şi au spus: a plecat bătrânul la Domnul şi ne-a lăsat. Deşi au spus aceste cuvinte, totuşi n-au putut să facă să înceteze urletul şi mugetul. Dimpotrivă, cu cât păreau că-l mângâie prin cuvinte, cu atât mai mult mugea, îşi înmulţea urletele, cu o voce mai puternică, crescând jalea şi exprimându-şi prin glas, prin chip şi prin ochi durerea pe care o avea că nu-l mai vede pe bătrân. Atunci avva Savatie i-a spus lui: vino cu noi dacă nu crezi şi-ţi voi arăta locul unde se află bătrânul. Şi l-a luat pe leu şi l-a dus la locul unde l-a îngropat pe bătrân. Mormântul era departe de biserică, la jumătate de milă. Avva Savatie s-a oprit deasupra mormântului lui avva Gherasim şi a zis leului: Iată bătrânul nostru! Şi a îngenunchiat avva Savatie. Când leul a văzut că face metanie şi-a izbit puternic capul de pământ şi mugind puternic a murit îndată deasupra mormântului bătrânului. Aceasta s-a întâmplat nu pentru că leul avea suflet cugetător, ci pentru că Dumnezeu a vrut să arate că slăveşte pe cei care-L slăvesc pe El nu numai în timpul vieţii lor, ci şi după moarte, şi ca să arate cât erau de supuse lui Adam animalele înainte de călcarea poruncii şi de alungarea din desfătarea Raiului. CAPITOLUL 108 VIAŢA UNUI PREOT FECIORELNIC ŞI A SOŢIEI SALE TOT FECIOARĂ Când am fost în insula Samos, ne-am dus în chinovia numită Harixenu, la avva Isidor, stareţul, bărbat virtuos 130 înzestrat cu multă dragoste faţă de toţi cei împodobiţi cu smerenie şi iubire de Dumnezeu, iar acesta ne-a povestit zicând: „La opt mile de oraş este un sat, în care se află o biserică. La biserica aceasta era un preot tare minunat pe care părinţii lui l-au silit să se căsătorească împotriva voinţei lui. Preotul nu numai că n-a fost atras în

înşelăciunea plăcerii, deşi era tânăr şi unit după lege cu o femeie, dar a făcut şi pe femeia lui să trăiască cu el în curăţenie şi în castitate. Au învăţat amândoi psaltirea, cântau amândoi în biserică, păzindu-se pe ei înşişi în feciorie până la bătrâneţe. Într-o zi, a fost pârât preotul la episcopul său cu o minciună drăcească. Episcopul, necunoscându-i viaţa, a trimis de l-a scos din sat şi l-a băgat în închisoare acolo unde sunt închişi şi păziţi clericii care au săvârşit vreo greşeală. Pe când era în închisoare, a venit sfânta zi de duminică. În timpul nopţii i se arătă un tânăr foarte frumos la chip şi-i spune: scoală-te, preotule, şi du-te la biserica ta să săvârşeşti sfânta Proscomidie! nu pot, a răspuns preotul, pentru că sunt închis. îţi voi deschide eu uşa, i-a spus tânărul; haide şi urmează-mă! A deschis uşa închisorii şi a ieşit înaintea lui. Au plecat împreună cam până la o milă de sat. Când s-a făcut ziuă, paznicul închisorii n-a mai găsit pe preot înăuntru. S-a dus la episcop şi i-a spus: a fugit din închisoare, cu toate că era cheia la mine. Episcopul, socotind că a fugit, a trimis pe un slujitor al episcopiei, spunându-i: du-te şi vezi dacă preotul este în satul lui! Dar să nu-i faci nimic! Slujitorul a plecat şi l-a găsit pe preot în biserică săvârşind Sfânta Liturghie. Slujitorul s-a întors şi a spus episcopului: 131 e în sat şi l-am găsit făcând Sfânta Liturghie. Episcopul s-a supărat şi mai mult pe el şi s-a jurat: mâine îl voi duce la închisoare cu mai multă necinste. în noaptea spre luni i s-a arătat preotului din nou tânărul din noaptea trecută şi i-a spus: haide să mergem acolo unde episcopul te-a închis în oraş. L-a luat şi l-a dus iarăşi, l-a băgat la închisoare, fără să simtă paznicul închisorii. A doua zi, dimineaţă, află episcopul de la paznic că preotul e în închisoare fără să ştie ceva. Episcopul a trimis ca să afle de la preot cum a ieşit din închisoare şi cum a intrat din nou fără ştirea paznicului. un slujitor tânăr al episcopiei, a spus, foarte frumos la chip şi frumos îmbrăcat, după cum spunea el, mi-a deschis şi m-a dus împotriva voii mele, până la o milă de sat. Astă noapte a venit din nou şi m-a adus înapoi. Episcopul a strâns pe toţi slujitorii episcopiei, preotul însă n-a recunoscut pe nici unul din ei. Atunci episcopul a înţeles că îngerul lui Dumnezeu a făcut asta, ca să nu fie ascunsă de loc virtutea preotului, ci să o cunoască toţi, şi să slăvească pe Dumnezeu, Care slăveşte pe robii Săi. După ce episcopul s-a întărit sufleteşte cu privire la preot, l-a slobozit în pace, spunând multe cuvinte grele împotriva celor care l-au hulit".

CAPITOLUL 109 VIAŢA LUI AVVA GHEORGHE CARE NU SE ÎNFURIA

Despre avva Gheorghe, stareţul mănăstirii lui avva Teodosie, ne povestea nouă avva Teodosie, ucenicul lui cel bun, blând şi smerit, care a ajuns ePiscop al Capitoliadei, zicând: 132 „Am stat împreună cu avva Gheorghe doisprezece ani şi am vrut să-l văd o dată supărându-se, dar nu l-am văzut cu toate că acum stăpâneşte multă trândăvie şi multă neascultare. Cine-şi înfrâna atât de mult ochiul, ca cel întru sfinţi părintele nostru Gheorghe? Cine a pus uşă auzului, ca

fericitul? Cine şi-a legat limba, ca părintele nostru? Care rază de soare a luminat atâta pământul pe cât a luminat inimile noastre ale tuturora părintele nostru?" CAPITOLUL 110 FRUMOASELE SPUSE ALE UNUI SFÂNT BĂTRÂN DIN EGIPT Am luat pe părintele Sofronie şi ne-am dus la o lavră la optsprezece mile departe de Alexandria, la un bătrân tare îmbunătăţit cu viaţa, de neam egiptean. Şi-i spun bătrânului: spune-ne un cuvânt, avvo, cum trebuie să trăim unul cu altul, pentru că bătrânul le-a zis: Sofronie are de gând să renunţe la lume, să-şi mântuiască sufletul său. Şedeţi în orice chilie vreţi, numai privegheaţi, trăiţi în isihie, rugaţi-vă neîncetat şi am nădejde în Dumnezeu, fiilor, că Dumnezeu vă va trimite cunoştinţa Lui să vă lumineze mintea. Spunea iarăşi. dacă vreţi să vă mântuiţi, fiilor, fugiţi de locurile cu prea mulţi oameni. Astăzi noi nu încetăm de a bate la toate porţile şi de a cutreiera oraşe şi ţări, să putem dobândi provizii pentru iubirea de argint şi şi slava deşartă, şi să ne 133 umplem sufletele noastre de zădărnicie. Şi iarăşi spunea bătrănul: să fugim deci, fraţilor, că s-a apropiat timpul! Vai, cât vom plânge şi ne vom căi de toate faptele de care nu ne-am căit până acum. Spunea iarăşi: să nu ne mândrim când suntem lăudaţi şi nici să nu ne supărăm când ne dojeneşte cineva. Căci lauda ne pricinuieşte dorinţa de slavă deşartă, iar supărarea ne bagă în suflet mâhnirea, nenorociţi, nenorociţi ce suntem. Iar acolo unde este mâhnire şi dorinţă de slavă deşartă nu se află niciun bine. Spunea iarăşi: părinţii noştri, pentru că erau oameni mari şi minunaţi, păstoreau pe mulţi oameni. Eu, sărmanul, însă, nu pot să păstoresc o singură oaie, ci dimpotrivă eu însumi mă las apucat de fiara sălbatică. Spunea iarăşi: lucrul dracilor acesta este: să ne ducă la deznădejde după ce ne-au aruncat sufletul în păcat, spre a ne pierde desăvârşit. Dracii spun totdeauna sufletului: ai să mori şi are să se piardă numele tău! Dacă sufletul este veghetor, va striga împotriva dracilor şi va spune: nu mor, ci voi trăi şi voi povesti faptele Domnului. Dar pentru că dracii sunt neruşinaţi, vor răspunde şi ei, spunând: Mută-te în munţi, ca o pasăre (cf. Ps. 10, 1)! Faţă de aceste cuvinte trebuie să le spunem: - „El este Dumnezeul meu şi Mântuitorul meu, sprijinitorul meu, nu mă voi muta la altcineva!" (Ps. 61, 6). Şi ne mai spunea: fii uşierul inimii tale pentru ca să nu intre în ea vreun străin şi s-ajungi să-l întrebi, eşti de-al nostru ori eşti dintre vrăjmaşii noştri? 134 CAPITOLUL 111 FAPTA UNUI OARECARE BĂRBAT PLEŞUV ŞI ÎMBRĂCAT CU SAC Eu şi prietenul meu, Sofronie, ne-am dus într-o zi, pe când eram în Alexandria, la biserica lui Teodosie. Pe drum ne-am întâlnit cu un om pleşuv îmbrăcat cu un sac până la genunchi. Părea nebun. Avva Sofronie îmi spuse: dă-mi un ban de argint şi vei vedea virtutea omului care se apropie de noi! I-am dat cinci monede de argint. Sofronie le-a luat şi le-a dat celui care părea nebun. El le-a luat fără să spună vreun cuvânt, iar noi am mers în urma lui fără să ne observe. El şi-a încetinit mersul şi a întins

spre cer mâna dreaptă în care avea şi monedele de argint; după aceasta a făcut metanie lui Dumnezeu, a pus monedele pe pământ şi a plecat. CAPITOLUL 112 VIAŢA ŞI MOARTEA LUI LEON, MONAHUL CAPADOCIAN În timpul împărăţiei împăratului şi preabinecredinciosului cezar Tiberiu, am ajuns în Oasis. Când am ajuns acolo am văzut un monah, mare după Dumnezeu, capadocian de neam. Numele lui era Leon. Mulţi oameni ne-au povestit despre el lucruri multe şi minunate. Când ne-am dus la dânsul şi am cunoscut îndeaproape pe acest cuvios bărbat, ne-am folosit mult, mai cu seamă datorită smereniei lui, a sihăstriei sale, a sărăciei lui şi a dragostei pe care o avea faţă de toţi. Acest venerabil bătrân ne spunea: credeţi-mă, fiilor, eu pot să fiu împărat. Noi i-am spus: 135 crede-mă, avvo, că din Capadocia n-a ieşit niciodată un împărat. Nu-i un gând sănătos gândul acesta El iarăşi a spus: Într-adevăr, fiilor, pot să fiu împărat. Şi nimeni nu putea să-l convingă să-şi schimbe gândul. Când au venit mazichiii şi au pustiit toată ţara aceea, au venit şi în Oasis. Au omorât pe mulţi monahi, iar pe alţii i-au luat în robie. Printre cei luaţi în robie din lavră era şi avva Ioan, care fusese anagnost în marea biserică din Constantinopol, avva Eustatie romanul şi avva Teodor. Toţi trei erau bolnavi. După ce i-au luat în robie, avva Ioan a spus barbarilor: Duceţi-mă în oraş şi am să-l fac pe episcop să dea pentru voi douăzeci şi patru de monede de argint. Unul dintre barbari l-a luat şi l-au dus aproape de oraş. Şi avva Ioan s-a dus la episcop. în oraş era şi avva Leon şi alţi câţiva părinţi, de aceea ei nu fuseseră luaţi în robie. Intrând la episcop, avva Ioan a început să-l roage să dea barbarului monedele de argint. Episcopul însă n-a putut să găsească decât opt monede şi a vrut să le dea pe acestea barbarului. El nu le-a luat, zicând: „Sau îmi daţi douăzeci şi patru de monede de argint sau pe monah". Aşa că au fost siliţi locuitorii cetăţii să-i dea barbarului pe avva Ioan, care plângea şi se văita. Barbarul l-a condus la corturile lor. După trei zile avva Leon a luat cele opt monede de argint, s-a dus în pustie unde erau barbarii şi i-a rugat, zicând: luaţi-mă pe mine şi cele opt monede şi daţi drumul acestora că sunt bolnavi! Nu pot să vă slujească aşa că aveţi să-i omorâţi. Eu însă sunt sănătos şi pot să vă slujesc. Atunci barbarii l-au luat pe el şi cele opt monede şi au dat drumul celor trei. Avva Leon a mers cu ei o parte din drum, dar pentru că era slab şi nu mai avea putere să meargă, i-au tăiat capul. Şi a împlinit avva Leon Scriptura care zice: Mai mare dragoste decât aceasta nimeni nu are, ca să-şi 136 pună cineva sufletul său pentru prieteni" (In. 15, 13). Atunci am înţeles şi noi sensul cuvintelor bătrânului că „pot să fiu împărat". într-adevăr, a fost, punându-şi sufletul pentru prietenii lui. CAPITOLUL 113 VIAŢA SFÂNTULUI AVVA IOAN DIN PETRA M-am dus la avva Ioan cel din Petra şi am luat cu mine şi pe prietenul Sofronie. Şi l-am rugat pe avva Ioan să ne dea un sfat. Bătrânul ne-a spus: iubiţi sărăcia şi înfrânarea! Credeţi-mă pe mine care vă

vorbesc, că pe când eram în Schit, în tinereţea mea, unul dintre părinţi s-a îmbolnăvit de splină. Şi a căutat oţet de vin la cele patru lavre ale Schitului şi n-a găsit. Atât de mare era sărăcia şi înfrânarea. Şi erau în schit cam la trei mii cinci sute de părinţi. CAPITOLUL 114 VIAŢA LUI AVVA DANIIL EGIPTEANUL Tot avva Ioan din Petra ne povestea iarăşi despre Daniil Egipteanul, zicând: „într-o zi avva Daniil s-a dus la Teremuta, să vândă ceea ce lucrase cu mâinile sale. Un tânăr l-a rugat pe bătrân şi i-a zis: pentru Dumnezeu, avvo, vino în casa mea şi fă o molitfă femeii mele că e stearpă. Bătrânul, silit de tânăr, s-a dus cu el în casa lui şi i-a făcut molitfă femeii. Prin voinţa lui Dumnezeu, femeia a rămas însărcinată. Câţiva bărbaţi fără frică de Dumnezeu, au început să hulească pe bătrân şi să spună că tânărul într-adevăr este sterp, iar femeia a rămas însărcinată cu avva 137 Daniil. Cuvintele acestea au ajuns la urechea bătrânului. Bătrânul a trimis vorbă tânărului: să mă vesteşti când îţi va naşte femeia! Când femeia a născut, tânărul i-a trimis vorbă, zicând: cu ajutorul lui Dumnezeu şi cu rugăciunile tale, părinte, femeia mea a născut. Avva Daniil s-a dus la tânăr şi i-a spus: fă ospăţ şi cheamă pe rudele şi prietenii tăi. Pe când mâncau, bătrânul a luat copilul în braţele lui şi în faţa tuturor întrebă pe copil: care-i tatăl tău? acesta, a răspuns copilul, arătând cu degetul spre tânăr. Copilul era de douăzeci şi două de zile. Şi toţi au slăvit pe Dumnezeu Care descoperă adevărul celor care-L caută pe El din toată inima". CAPITOLUL 115 SFATURILE LUI AVVA IOAN CILICIANUL Spunea avva Ioan Cilicianul, stareţul Raitului, fraţilor: fiilor, după cum am fugit de lume, să fugim şi de poftele trupului. Iarăşi spunea: să urmăm pe părinţii noştri, care au dus aici o viaţă atât de aspră şi au trăit într-o atât de mare sihăstrie. De asemenea: Să nu întinăm, fiilor, locul acesta, pe care părinţii noştri l-au curăţat de draci. Spunea iarăşi: locul acesta este pentru sihăstrie, nu pentru neguţătorie. 138 Acelaşi părinte spunea: am găsit aici bătrâni, care timp de şaptezeci de ani au mâncat numai ierburi şi finice. Spunea iarăşi bătrânul: am trăit în locurile acestea şaptezeci şi şase de ani şi am pătimit multe necazuri şi răutăţi de la draci. CAPITOLUL 116 DESPRE FRATELE CARE A FOST HULIT PE NEDREPT CĂ A FURAT O MONEDĂ Avva Andrei Mesinia ne povestea, zicând: „Când eram tânăr am plecat din Rait eu şi cu avva al meu, şi ne-am dus în Palestina. Bătrânul care ne găzduise avea o monedă de argint. A uitat unde o pusese şi m-a bănuit pe mine, cel tânăr, că aş fi furat-o. Bătrânul spunea părinţilor locului aceluia că fratele Andrei i-a furat-o. Avva al meu a auzit aceasta, m-a chemat şi mi-a zis: spune-mi, Andrei, tu i-ai luat moneda bătrânului? ferească Dumnezeu, avvo, eu n-am luat nimic! Eu aveam o manta. Am vândut mantaua pe o monedă de argint. Am luat moneda şi m-am dus la bătrân. I-am făcut metanie şi i-am zis: iartă-mă, avvo! Satana şi-a bătut joc de mine şi am luat moneda ta. Acolo era şi un laic. Şi mi-a zis bătrânul:

du-te, fiule, eu nu am pierdut nimic. Iarăşi i-am făcut metanie şi i-am zis: — Pentru numele lui Dumnezeu, ia moneda, iată aceasta este! Şi roagă-te pentru mine, că Satana m-a ispitit să o fur şi să te mâhnesc. Bătrânul mi-a spus: fiule, n-am pierdut nimic. 139 Cum nu m-a convins, laicul mi-a spus: într-adevăr, frate, ieri când am venit aici am găsit pe bătrân plângând, făcând metanii şi foarte întristat. Când l-am văzut atât de mâhnit i-am zis: fii bun, te rog, şi spune-mi, ce ai? am defăimat pe fratele, mi-a răspuns el, că a luat moneda; şi iată am găsit-o acolo unde o pusesem. Aşa s-a încredinţat bătrânul că n-am furat moneda, şi mi-a dat-o zicându-mi: Ia moneda, căci eu am furat-o". CAPITOLUL 117 DESPRE UN FRATE DEMONIZAT, VINDECAT DE AVVA ANDREI Un frate stăpânit de către demon s-a dus la avva Simeon Stâlpnicul în Muntele Minunat să-i facă o molitfă şi să izgonească dracul din el. Avva Simeon l-a întrebat: unde locuieşti? în Rait, i-a spus fratele. mă minunez, frate, i-a răspuns bătrânul, că te-ai obosit atâta şi ai mers atâta cale ca să vii la mine, om păcătos, odată ce ai în lavra ta atât de mari părinţi. Du-te deci la avva Andrei, fă-i metanie să se roage pentru tine şi te vei vindeca îndată. Fratele s-a întors la Rait, i-a făcut metanie lui avva Andrei, după cum i-a spus avva Simeon, zicându-i: — Roagă-te pentru mine, avvo! Avva Andrei i-a spus: avva Simeon a primit harul vindecării. După ce s-a rugat pentru fratele, s-a curăţit îndată şi a mulţumit lui Dumnezeu. 140 CAPITOLUL 118 VIAŢA LUI MINA DIACONUL, MONAH DIN RAIT Avva Serghie din Rait ne povestea despre un frate, diacon, cu numele Mina, zicând aşa: diaconul a plecat în lume pentru o treabă a mănăstirii. Ce s-a întâmplat cu el, nu ştim, decât că a lepădat haina monahală şi s-a făcut laic. După ce a trecut multă vreme s-a dus în oraşul sfânt. Cum mergea prin Seleucia din provincia Isauria, a văzut de departe mănăstirea celui întru sfinţi avva Simeon Stâlpnicul şi şi-a spus în sine: „Am să mă duc să-l văd pe marele Simeon", căci nu-l văzuse niciodată. S-a dus şi s-a apropiat de stâlp. Când l-a văzut avva Simeon, cunoscând că a fost monah şi că era hirotonit diacon, a strigat pe cel care-l slujea şi i-a zis: adu-mi un foarfece! Când i l-a adus, a adăugat: binecuvântat este Domnul! Tunde-l pe acela şi l-a arătat cu degetul pe Ioan, căci erau mulţi împrejurul stâlpului. Diaconul s-a mirat de acest cuvânt, dar a fost cuprins în acelaşi timp şi de mare frică. A primit să fie tuns fără să spună un cuvânt, înţelegând că Dumnezeu i-a descoperit sfântului bătrân ce-i cu el. Avva Simeon i-a grăit: fă rugăciunea diaconului! După ce s-a rugat, sfântul i-a spus: du-te la Rait, de unde ai plecat! Când diaconul i-a spus că-i e ruşine şi că nu poate suferi să fie ruşinat de oameni, i-a grăit avva Simeon din nou: crede-mă, fiule, nu trebuie să te ruşinezi de asta. Părinţii te vor primi cu faţa veselă şi se vor bucura şi se vor veseli de întoarcerea ta. Află şi asta că Dumnezeu are să-ţi facă 141 un semn în trupul tău, ca să cunoşti că marea Lui bunătate ţi-a iertat acest păcat. Şi, într-adevăr, când a ajuns la Rait, l-au primit

părinţii cu braţele deschise, ba l-au rânduit iarăşi între slujitorii sfinţiţi. într-o duminică, pe când ţinea în mâini sfântul şi făcătorul de viaţă Sânge al Marelui Dumnezeu şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, i-a ieşit din orbite pe neaşteptate un ochi. Prin acest semn au cunoscut părinţii că Dumnezeu i-a iertat păcatul după cuvântul dreptului Simeon. CAPITOLUL 119 DESPRE UN DIAVOL ALUNGAT PRIN RUGĂCIUNE Avva Eusebie, presbiterul lavrei Raitului ne spunea, când ne-am dus la el, că un drac, îmbrăcat în haină de călugăr a venit la chilia unui bătrân. A bătut la uşa lui. Bătrânul a deschis şi i-a zis: roagă-te! Dracul a răspuns: acum şi pururea şi în vecii vecilor, amin! Bătrânul i-a zis din nou: roagă-te! Dracul a răspuns iarăşi: acum şi pururea şi în vecii vecilor, amin! Bătrânul i-a spus: fii binevenit, dar roagă-te şi spune: „Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, totdeauna, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin". Când a spus bătrânul aceste cuvinte, dracul s-a făcut nevăzut, ca alungat de foc. 142 CAPITOLUL 120 DESPRE TREI MONAHI MORŢI, GĂSIŢI DE CĂTRE PESCARII FARONIŢI Ne povesteau nişte pescari faroniţi, următoarele: „într-o zi, am plecat la Vuhri dincolo de Marea Roşie. După ce am pescuit mulţi peşti, ne-am întors şi am aruncat ancora la Pteleu. Voind să trecem în Rait, am fost împiedicaţi de vânturi potrivnice şi am fost ţinuţi pe loc din pricina furtunii de pe mare, nouăzeci de zile. Mergând prin pustiul acela care se găsea aproape de locul de unde n-am mai putut înainta cu corabia din pricina vîntului potrivnic, am găsit sub stâncă trei anahoreţi morţi, îmbrăcaţi în mantale de sivin, iar mantalele lor erau puse alături de ei. I-am luat şi i-am dus la corabie. Deodată marea s-a liniştit, iar vântul potrivnic s-a schimbat în vânt favorabil. Fiind ajutaţi de vânt, am trecut şi am sosit la Rait. Părinţii de acolo au îngropat pe cei trei anahoreţi alături de bătrânii din vechime". CAPITOLUL 121 VIAŢA ŞI MOARTEA LUI AVVA GRIGORE BIZANTINUL, ŞI A ALTUI GRIGORE, FARONITUL, UCENICUL LUI Tot părinţii de acolo ne povesteau despre avva Grigore Bizantinul, şi despre ucenicul lui, avva Grigore Faronitul, că trăiau într-o insulă a Mării Roşii. Insula aceea nu avea apă, şi-şi aduceau apă pentru nevoile lor de pe uscat cu o plută. într-o zi, au lăsat pluta în mare şi au legat-o de o stâncă. Peste noapte însă s-a pornit furtună pe mare şi s-a scufundat pluta şi au rămas cei doi părinţi pe insulă nemaiavând cu ce să-şi aducă apă. După opt luni au venit 143 pe insulă nişte monahi de la Rait şi i-au găsit pe amândoi morţi; pe dosul unei carapace de broască ţestoasă au găsit scris: „Avva Grigore, Faronitul, a murit după ce nu băuse apă douăzeci şi opt de zile; eu, însă, am ajuns până în ziua a treizeci şi şaptea fără să beau apă". I-am găsit pe amândoi întregi, i-am luat de acolo şi i-am îngropat în Rait. CAPITOLUL 122 DESPRE DOI MONAHI CARE AU INTRAT GOI ÎN BISERICĂ SĂ SE ÎMPĂRTĂŞEASCĂ ŞI N-AU FOST VĂZUŢI DE ALTCINEVA DECÂT DE AVVA ŞTEFAN Am

venit la avva Ştefan, în Muntele Sinai. Şi ne-a povestit următoarele: „Pe când eram în Rait, acum câţiva ani, se prăznuia în biserică, în Joia Mare, Cina Domnului. în timp ce săvârşeam Sfânta Liturghie şi toţi părinţii erau de faţă, iată văd că intră doi anahoreţi în biserică. Erau goi, dar niciunul dintre părinţi n-au văzut că sunt goi, ci numai eu. După ce s-au împărtăşit cu Trupul şi Sângele Domnului, au ieşit din biserică şi au plecat. Eu am ieşit odată cu ei. Le-am făcut metanie şi le-am zis: fiţi buni şi luaţi-mă cu voi! Ei au cunoscut că i-am văzut goi şi mi-au zis: stai liniştit unde eşti şi sihăstreşte. Iarăşi m-am rugat de ei să mă ia cu ei; atunci mi-au zis: nu poţi să mergi cu noi. Stai unde eşti, că ţi-i bine acolo. M-au binecuvântat şi i-am văzut că au intrat cu picioarele în Marea Roşie şi au trecut marea". 144 CAPITOLUL 123 VIAŢA LUI AVVA ZOSIMA CILICIANUL Pe când eram în Muntele Sinai, m-am dus la avva Zosima Cilicianul. Avva Zosima părăsise scaunul episcopal, şi a venit iarăşi la chilia lui. Ajunsese bătrânul la mar asceză. Şi mi-a povestit, zicând: „în tinereţe am plecat din Muntele Sinai şi m-am dus în Amomiachi ca să trăiesc într-o chilie. Şi am găsit acolo un bătrân care purta o manta de sivin. Bătrânul, cum m-a văzut, mi-a spus înainte de a-i da eu bineţe: pentru ce ai venit aici, Zosima? Du-te în altă parte, căci nu poţi sta aici. Am crezut că mă cunoştea şi i-am făcut metanie, zicându-i: fii bun, călugăre, şi spune-mi de unde mă cunoşti? Iar el mi-a spus: acum două zile mi s-a arătat cineva şi mi-a spus: «Iată, vine la tine un monah numit Zosima. Să nu-l laşi să rămână aici, căci vreau să-i încredinţez spre păstorire biserica Babilonului, care este în Egipt». După aceste cuvinte a trecut şi m-a lăsat, depărtându-se de mine ca la o aruncătură de piatră. S-a rugat apoi ca vreme de două ceasuri. După asta a venit la mine, m-a sărutat pe frunte şi mi-a zis: într-adevăr, fiule, fii bine-venit! Dumnezeu te-a adus aici, ca să-mi îngropi trupul meu. de câţi ani eşti aici, avvo?, l-am întrebat eu. împlinesc patruzeci şi cinci de ani, mi-a răspuns el. Şi mi s-a arătat faţa lui ca focul. Şi mi-a spus: pace ţie, fiule, roagă-te pentru mine! Spunând acestea s-a aşezat jos şi a răposat robul lui Dumnezeu. Eu am săpat groapa, l-am înmormântat şi după 145 două zile am plecat, slăvind pe Dumnezeu". CAPITOLUL 124 POVESTIREA ACELUIAŞI Ne povestea nouă bătrânul şi aceasta, zicând: „Acum douăzeci şi unu de ani m-am dus la Porfiriţi, ca să locuiesc acolo. Am luat cu mine şi pe ucenicul meu, Ioan. Când am ajuns, am găsit acolo doi anahoreţi şi am rămas împreună cu ei. Unul era din Melitena Armeniei, numit Teodor, iar celălalt, numit Pavel, din Calata. Teodor era din mănăstirea lui avva Eftimie. Purtau mantale din piele de bivol. Am stat acolo cam doi ani. Eram departe unii de alţii ca la două stadii. într-o zi, pe când Ioan ucenicul meu sta jos, l-a muşcat un şarpe şi îndată a murit, curgându-i sânge din tot trupul. Foarte întristat m-am dus la anahoreţi. Când m-au văzut atât de tulburat şi întristat mi-au spus înainte de a zice ceva: ce este

avva Zosima? A murit fratele? da, le-am spus. Au venit cu mine; când l-au văzut întins la pământ, mi-au zis: — Nu te întrista, avva Zosima! Ne vine Dumnezeu în ajutor. Au strigat apoi pe frate, zicând: — Frate Ioan, scoală-te! Bătrânul are nevoie de tine. Fratele s-a sculat îndată de la pământ. Apoi au căutat şarpele, l-au apucat în mâini şi în faţa noastră l-au rupt în două. După asta mi-au spus: du-te la Muntele Sinai, avvă Zosima! Dumnezeu vrea să-ţi încredinţeze spre păstorire biserica Babilonului. 146 CAPITOLUL 125 FAPTA FRUMOASĂ A LUI AVVA SERGHIE ANAHORETUL Nişte părinţi din Sinai ne povesteau despre Avva Serghie Anahoretul, următoarele: „Pe când trăia în Sinai, iconomul l-a pus pe Serghi mai mare peste catâri. într-o zi, pe când mergea în fruntea lor, iată că un leu stătea în drum. Catârii şi păzitorii, la vederea leului, au fost cuprinşi de frică şi au fugit înapoi. Atunci avva Serghie a luat din desaga lui prescură, s-a dus la leu şi i-a spus: ia prescura părinţilor şi pleacă din drum ca să trecem! Leul a luat prescura şi a plecat". CAPITOLUL 126 RĂSPUNSUL MINUNAT AL LUI AVVA ORENT DIN MUNTELE SINAI Părinţii aceluiaşi loc ne spuneau despre avva Orent că într-o duminică a intrat în biserică cu cojocul pe dos şi s-a aşezat în strana cântăreţilor. Părinţii care erau acolo i-au spus: călugăre, de ce ai intrat aşa în biserică spre a ne face de râs faţă de străinii care au venit la biserică? Şi le-a răspuns lor avva Orent: voi aţi întors Sinaiul pe dos şi nimeni nu v-a spus nimic. Eu mi-am întors cojocul şi mă acuzaţi. Duceţi-vă şi 147 îndreptaţi ce-aţi întors pe dos şi atunci voi îndrepta şi eu ce am întors! CAPITOLUL 127 VIAŢA LUI AVVA GHEORGHE, SFÂNTUL DIN MUNTELE SINAI, ŞI DESPRE O BĂTRÂNĂ DIN GALATIA FRIGIEI Damiana, sihastra, mama lui avva Atinoghen, episcopul Petrelor, ne povestea, zicând: „în muntele Sinai era un stareţ numit Gheorghe, bărbat foarte mare şi ascet. Acestui avvă Gheorghe, pe când şedea în chilia lui, i-a venit dorinţa în Sfânta şi Marea Sâmbătă, să facă Sfânta înviere la Ierusalim şi să se împărtăşească cu Sfintele Taine în Sfânta Biserică a învierii lui Hristos, Dumnezeul nostru. Şi toată ziua a fost bătrânul ocupat cu aceste gânduri şi cu rugăciunea. Pe înserate a venit ucenicul lui şi i-a spus: porunceşte, părinte, să mergem la slujbă! Călugărul i-a răspuns: du-te, iar la timpul Sfintei împărtăşiri vino la mine ca să merg şi eu. Şi a rămas deci bătrânul călugăr în chilie. Când în sfânta biserică a Sfintei învieri a venit timpul Sfintei împărtăşiri, bătrânul s-a găsit lângă fericitul Petru, patriarhul Ierusalimului, şi a luat din mâna lui împreună cu ceilalţi preoţi Sfânta împărtăşanie. Văzându-l pe bătrân, patriarhul a întrebat pe Mina, sincelul său: 148 când a venit avva din Muntele Sinai? Cu rugăciunile voastre, stăpâne, nu l-am văzut, decât acum. Atunci patriarhul a spus sincelului: spune-i să nu plece căci vreau să ia masa cu mine. Sinchelul s-a dus de a spus bătrânului, la care el a răspuns: să se facă voia lui Dumnezeu. După ce bătrânul a părăsit slujba şi după

ce s-a închinat Sfântului Mormânt, s-a găsit bătrânul iarăşi în chilia lui. Şi iată ucenicul lui a bătut la uşă şi a zis: porunceşte, părinte! Vino să te împărtăşeşti. Călugărul s-a dus în biserică cu ucenicul lui şi s-a împărtăşit cu Sfintele Taine. Arhiepiscopul Petru s-a întristat că bătrânul n-a dat ascultare chemării sale. De aceea după sărbătoare, patriarhul a scris bătrânului avvă Fotie, episcopul Faranului, şi părinţilor din Sinai, să-l aducă pe bătrân la el. Când a venit cel trimis şi a dat scrisorile a trimis şi bătrânul trei preoţi la patriarh: pe avva Ştefan, Capadocianul, cel mare, pe avva Zosima (şi de aceştia am făcut pomenire în cartea aceasta) şi pe avva Dulcitie, Romanul. Bătrânul a scris patriarhului o scrisoare, dezvinovăţindu-se şi zicând: departe de mine, Preasfinte Stăpâne, gândul de a dispreţui pe stăpânul nostru îndrumător. 149 A mai adăugat şi acestea: să cunoască Preafericirea Voastră, că după şase luni ne vom întâlni amândoi la Stăpânul Hristos Dumnezeul nostru, şi acolo mă voi închina vouă. Preoţii s-au dus şi i-au dat patriarhului scrisoarea. Şi au mai spus preoţii că bătrânul de mulţi ani nu se mai dusese în Palestina, i-au arătat scrisorile episcopului Faranului că are aproape de şaptezeci de ani şi că bătrânul nu ieşise din Sfântul Munte Sinai. Dar dumnezeiescul şi blândul patriarh Petru avea ca martori pe episcopii şi clericii care au fost în biserică şi spuneau: «Noi l-am văzut pe bătrân şi l-am sărutat cu sărutare frăţească». După ce au trecut şase luni, bătrânul călugăr şi patriarhul au răposat amândoi, potrivit prezicerii bătrânului".

Tot Damiana, sihastra, ne povestea: Într-o vineri, înainte de a mă închide în chilie, m-am dus la biserica Sfinţilor Cosma şi Damian şi acolo mi-am petrecut toată noaptea. Pe înserate a venit o bătrână de loc din Galatia Frigiei care a dat tuturor ce erau în biserică câte doi bănuţi. O cunoşteam pe bătrână, căci îmi dăduse şi mie de multe ori. într-o zi, o nepoată de-a mea şi de-a preacredinciosului împărat Mauriciu, a venit în Ierusalim să se închine Sfintelor Locuri şi a rămas aici mai multă vreme. Am luat-o cu mine şi m-am dus la Sfinţii Cosma şi Damian. Pe când eram în biserică, i-am spus nepoatei mele: vezi, fiica mea, că are să vină o bătrână să-ţi dea doi bănuţi. Ia-i şi nu dispreţui darul bătrânei. Fata se răzvrăti, zicând: este poruncă să-i iau? da, ia-i, i-am răspuns eu, că femeia este mare înaintea lui Dumnezeu. Bătrâna munceşte toată săptămâna cu palmele; iar câştigul ei îl dă celor ce se găsesc în biserică. Bătrâna are aproape optzeci de ani. Ia şi tu bănuţii şi-i dă altuia, numai să nu respingi jertfa bătrânei. Pe când vorbeam acestea, iată că vine bătrâna ca să împartă bănuţi. Şi i-a împărţit cu multă linişte şi în tăcere. I-a dat şi nepoatei mele, zicând: ia-le şi mănâncă-le! După plecarea ei, am cunoscut că Dumnezeu i-a descoperit ei că am zis: „Ia-le şi dă-le unui om sărac!" Am trimis deci pe un slujitor al ei să cumpere cu cei doi bănuţi boabe de lupin şi le-am mâncat. Şi a

mărturisit înaintea lui Dumnezeu că erau dulci ca mierea, încât s-a minunat. Şi a slăvit pe Dumnezeu Care dă har robilor Săi. 150 CAPITOLUL 128 VIAŢA LUI ADELFIE, EPISCOPUL ARAVESEI, ŞI DESPRE FERICITUL IOAN HRISOSTOM În lavra celui întru sfinţi părintele nostru Sava, ne-am dus la avva Atanasie. Şi ne povestea nouă zicând că a auzit pe avva Atinoghen, episcopul Petrelor, fiul stareţei Damianei, sihastra, povestind acestea: „Bunica mea, Ioana, avea un frate numit Adelfios. Acesta era episcop al Aravesei. Mai avea şi o soră care era stareţă la o mănăstire de maici. într-o zi, s-a dus episcopul la mănăstire să o vadă pe sora lui. Când a intrat în curtea interioară a mănăstirii a văzut pe o soră de mănăstire muncită de demon şi aruncată la pământ. Episcopul a chemat pe sora lui şi i-a spus: îţi place ca această soră să fie nedreptăţită şi muncită de demon sau nu ştii că eşti răspunzătoare, ca stareţă, de toate surorile? dar ce pot să-i fac eu demonului?, i-a răspuns sora lui. dar ce ai făcut aici atâţia ani?, a întrebat-o episcopul. Şi a făcut episcopul rugăciune şi a curăţit de demoni pe sora aceea". Tot Atanasie ne povestea iarăşi despre acelaşi episcop, Adelfios, zicând că a auzit de la sora lui acestea: „Când Ioan Hrisostom, episcopul Constantinopolului, a fost surghiunit în Cucuzan, a fost găzduit în casa noastră. Cât a stat la noi, am avut mare îndrăzneală şi dragoste către Dumnezeu. Fratele meu, Adelfos, spunea: Când a murit fericitul Ioan în surghiun, m-a cuprins o durere de nesuferit că acest bărbat, dascălul întregii lumi, care a înveselit cu cuvintele sale Biserica lui Dumnezeu, n-a adormit întru Domnul pe scaunul patriarhal. Şi m-am rugat lui Dumnezeu cu multe lacrimi să-mi arate în ce stare se află el şi dacă a fost rânduit împreună cu patriarhii. 151 După ce m-am rugat multă vreme, într-o zi, am căzut în extaz şi am văzut un bărbat foarte frumos la chip; m-a luat de mâna dreaptă şi m-a dus într-un loc luminos şi slăvit. Acolo mi-a arătat pe predicatorii evlaviei şi pe dascălii Bisericii. Eu, povesteşte fratele meu, mă uitam de jur împrejur ca să-l văd pe cel ce-l doream, pe marele Ioan. După ce mi-a arătat pe toţi şi mi-a spus numele fiecăruia, m-a apucat iarăşi de mână şi m-a scos afară. L-am urmat întristat că nu am văzut împreună cu părinţii pe cel întru Sfinţi Ioan. La ieşire, cel care stătea la poartă, mi-a spus: niciunul dintre cei care vin aici nu iese întristat. Asta mi-i durerea, am răspuns eu, că n-am văzut cu ceilalţi dascăli pe preaiubitul meu Ioan, patriarhul Constantinopolului. Şi m-a întrebat iarăşi: — Vorbeşti de Ioan, dascălul pocăinţei? Pe el nu poate să-l vadă om în trup, căci el acolo stă unde este tronul Stăpânului". CAPITOLUL 129 VIAŢA UNUI STÂLPNIC Tot Avva Atanasie ne povestia iarăşi că a auzit pe Avva Atinoghen, episcopul petrelor, zicând că în ţara sa trăia un stâlpnic. Toţi care veneau la stâlpnic vorbeau cu el de jos, Pentru că stâlpnicul nu avea scară. Dacă vreun frate îi spunea: „Vreau să-ţi spun un gând de-al meu", stâlpnicul îi spunea cu voce blândă: „Vino la piciorul stâlpului" şi se

ducea de cealaltă parte a stâlpului. Şi aşa vorbeau unul cu altul, stâlpnicul sus, iar fratele jos. Nimeni dintre cei ce erau acolo nu auzeau vorbele lor. Spunea şi aceasta avva Atanasie despre acelaşi stâlpnic: Erau doi păscători, care se iubeau mult unul pe altul. Timp de mulţi ani s-au dus la el amândoi, dar niciodată unul fără de altul. într-o zi, a venit unul dintre ei fără ştirea celuilalt la stâlpnic. A bătut multă vreme la stâlp, dar bătrânul n-a voit să-i deschidă. S-a mâhnit întru sine şi a plecat. La întoarcere, s-a întâlnit cu prietenul său care era şi el în drum spre stâlpnic. S-a întors deci şi el cu celălalt, ca amândoi să intre odată la bătrân. Când au bătut la stâlp, bătrânul a trimis vorbă să intre numai cel de-al doilea. După ce a intrat, l-a rugat pe bătrân să intre şi celălalt. Bătrânul a spus că nu poate să-l primească. Deşi păscătorul a stăruit mult şi l-a rugat multă vreme ca să-l primească, bătrânul a zis: dumnezeu s-a întors de la el, fiule, şi nu pot să-l primesc. Şi au plecat la locurile lor. După două zile prietenul lui a murit. 152 CAPITOLUL 130 SFATURILE LUI AVVA ATANASIE ŞI MINUNATA LUI VEDENIE Tot avva Atanasie spunea: „Părinţii noştri au păzit înfrânarea şi sărăcia până la moarte. Noi însă ne-am lărgit burţile şi pungile. Spunea iarăşi bătrânul: pe timpul părinţilor noştri era în mare vază şi râvnă înlăturarea oricărei distracţii a sufletului; acum, pe timpul nostru, stăpânesc oalele de bucătărie şi câştigul scos din lucrul mâinilor noastre". Avva Atanasie ne mai spunea şi aceasta: „Mi-a venit odată un gând şi am zis: «Care este oare deosebirea între cei ce se nevoiesc pentru îndeplinirea poruncilor lui Dumnezeu şi între cei ce nu se nevoiesc?» 153 Şi am căzut în extaz şi a venit la mine cineva care mi-a zis: urmează-mă! Şi m-am dus într-un loc plin de lumină. M-a oprit lângă o uşă a cărei înfăţişare nu se poate povesti. Şi am auzit că înăuntru lăuda pe Dumnezeu o mulţime nenumărată. Am bătut la uşă. Şi am auzit pe cineva dinăuntru, zicându-mi: ce voieşti? Vrem să intrăm, a răspuns conducătorul meu. Cel dinăuntru a zis: cel care trăieşte în trândăvie nu intră aici. Dar dacă vreţi să intraţi, duceţi-vă şi nevoiţi-vă şi nu puneţi niciun preţ pe zădărnicia lumii". CAPITOLUL 131 VIAŢA LUI AVVA ZAHEU DIN SFÂNTUL MUNTE SION Procopie, Scolasticul şi Porfirogenitul, ne povestea nouă despre avva Zaheu, spunând: 154 „Cei doi fii ai mei erau în Cezareea la studii. Şi a izbucnit ciumă în Cezareea şi m-am întristat din pricina fiilor mei ca să nu moară. Nu ştiam ce să fac. Şi-mi spuneam în mine: «Chiar dacă trimit ca să-i iau de acolo, totuşi nu-i cu putinţă să fug de mânia lui Dumnezeu. Dar să-i las acolo? Mi-e teamă să nu moară şi să nu-i mai văd». Neştiind ce trebuie să fac, am zis: «Am să mă duc la avva Zaheu şi voi face ce va spune el». M-am dus deci în Sfântul Munte Sion, căci acolo stătea întotdeauna. Dar nu l-am găsit. Şi am venit în curtea bisericii Sfintei Maria, Născătoarea de Dumnezeu. L-am găsit aici şi i-am vorbit despre copiii mei. Când a auzit, s-a întors cu faţa la răsărit şi a înălţat mâinile către cer şi timp

de două ore n-a vorbit deloc. Apoi s-a întors către mine şi mi-a spus: «Ai curaj, nu te întrista! Copiii tăi n-au să moară de ciumă! Dimpotrivă după două zile are să înceteze ciuma în Cezareea». Ceea ce s-a şi întâmplat după spusa bătrânului". Şi după cum am zis, ne-a povestit nouă acestea avva Procopie, Scolasticul. CAPITOLUL 132 DESPRE ACELAŞI Când ne-am dus la avva Ciprian, a cărui mănăstire este în afara porţii cetăţii Cezareii, acesta ne-a povestit, zicând: când a pustiit cetatea aceasta ciuma aceea crudă şi înfricoşată, m-am întors în chilia mea cerând îndurarea lui Dumnezeu ca să se milostivească de noi şi să îndepărteze de la noi urgia Sa. Şi am auzit o voce care mi-a spus: „Avva Zaheu a primit acest har!" 155 CAPITOLUL 133 DESPRE UN SFÂNT MONAH CARE A FĂCUT CA UN VÂNĂTOR SARAZIN SĂ STEA NEMIŞCAT DOUĂ ZILE Un sarazin care locuia în Clismate ne povestea: m-am dus în muntele lui avva Antonie ca să vânez. Pe când mergeam, văd un monah aşezat jos; avea o carte în mâini şi citea. M-am îndreptat spre el ca să-l lovesc şi poate chiar să-l omor. Când m-am apropiat de el a întins mâna dreaptă spre mine spunând: „Stai!”. Şi am stat acolo două zile şi două nopţi, fără să mă pot mişca din loc. Atunci am spus: pe Dumnezeul pe care-L cinsteşti, dă-mi drumul! El a spus: mergi în pace! Aşa am putut pleca din locul în care eram. CAPITOLUL 134 VIAŢA LUI TEODOR ANAHORETUL Era un anahoret în părţile Iordanului numit Teodor. Acesta a venit la chilia mea şi mi-a zis: fii bun, avvo Ioan, şi caută-mi o carte care să cuprindă tot Noul Testament. Am căutat şi am aflat că avva Petru, episcopul de mai târziu al Calcedonului, avea o carte cu Noul Testament. M-am dus la dânsul, i-am spus şi mi-a arătat o carte foarte frumos scrisă pe pergament. Şi am zis: cât costă? trei monezi de argint, mi-a răspuns el. Apoi a adăugat: Tu vrei să o cumperi sau altcineva? 156 -Crede-mă, părinte, i-am răspuns eu, un sihastru vrea să o cumpere. Dacă vrea să o cumpere un sihastru, mi-a spus iar Petru, ia-o în dar. Iată trei monede de argint. Dacă-i place cartea să o ţină; dacă nu-i place, iată trei monede de argint să-şi cumpere cartea aşa cum o vrea. Am luat cartea şi i-am dus-o pustnicului. A primit cartea şi a plecat în pustie. în pustie a stat două luni, apoi s-a întors şi a venit la chilia mea, zicându-mi: ştii, avvo Ioane, mă apasă gândul că am luat în dar cartea. nu te frământa degeaba, i-am spus eu; avva Petru este bogat şi bun şi-i face plăcere s-o primeşti în dar. totuşi nu mă simt liniştit, a spus iarăşi pustnicul, până ce nu o plătesc. şi ai cu ce să o plăteşti?, l-am întrebat eu. nu, dar dă-mi haina să o îmbrac. Căci într-adevăr pustnicul era gol. I-am dat haina şi o veche cămaşă şi a plecat. A lucrat la locul pe care patriarhul Ioan îl făcea în Sinai. Primea pe zi cinci folii; seara venea la mine în Lavra Elioţilor. Mânca pe zi numai boabe de lupin şi muncea toată ziua. După ce a câştigat din munca lui trei monede de argint, mi-a spus: ia preţul cărţii şi dă-i-l! Dacă nu vrea să-l primească, dă-i înapoi cartea! Eu m-am dus şi i-am

spus acestea lui avva Petru. El nu voia să primească nici banii, nici cartea. Dar l-am făcut să primească banii şi să nu dispreţuiască osteneala bătrânului. Şi i-a primit. Am plecat de la avva Petru, i-am dat pustnicului cartea, şi el s-a întors cu bucurie în pustie. CAPITOLUL 135 DESPRE CINCI FECIOARE CARE AU FOST STĂPÂNITE DE DEMON PENTRU CĂ AU VRUT SĂ PLECE DIN MĂNĂSTIRE Eu şi fratele Sofronie ne-am dus în mănăstirea eunucilor de lângă Iordan. Şi ne povestea avva Nicolae, preotul acestei mănăstiri, zicând: „în ţara mea (era din Licia), este o mănăstire de călugăriţe. Erau de toate cam patruzeci. Cinci fecioare din această mănăstire au voit să fugă pe ascuns şi să-şi ia bărbaţi. Într-o noapte, pe când dormeau toate călugăriţele, şi voiau să-şi ia hainele să plece, toate cinci au fost cuprinse de demoni. întâmplându-se asta, n-au mai putut pleca din mănăstire, ci şi-au mărturisit păcatele lor şi au mulţumit lui Dumnezeu, zicând: mulţumim Marelui Dumnezeu că a adus peste noi această pedeapsă, ca să nu ne pierdem sufletele noastre". CAPITOLUL 136 DESPRE MILOSTENIA LUI AVVA SISINIE FAŢĂ DE FEMEIA DE NEAM ARAB Ne povestea nouă avva Ioan, preotul mănăstirii eunucilor, că a auzit pe avva Sisinie Anahoretul, povestind şi zicând: „Într-o zi eram în peştera mea de lângă sfântul râu Iordan. Pe când citeam ceasul al treilea, iată că vine o femeie sarazină şi intră în chilia mea. S-a aşezat înaintea mea şi s-a dezbrăcat până la piele. Eu nu m-am turburat, ci mi-am continuat canonul cu toată liniştea şi frica de Dumnezeu. 158 Când am terminat canonul, i-am spus în evreieşte: aşază-te jos să-ţi vorbesc şi fac tot ce vrei. Ea s-a aşezat şi i-am spus: eşti creştină sau păgână? creştină. nu şti că desfrânatele sunt osândite? da, ştiu. dar atunci de ce vrei să faci desfrânare?, am întrebat-o. pentru că n-am ce mânca, mi-a răspuns ea. Atunci i-am zis: să nu mai curveşti! Vino aici în fiecare zi. şi i-am dat de mâncare din ceea ce Dumnezeu îmi da, până ce am plecat din locul acela". CAPITOLUL 137 POVESTIREA PREOTULUI IOAN DESPRE AVVA CALINIC Tot avva Ioan spunea iarăşi: „În tinereţe doream să mă duc la călugării mari şi vestiţi să mă binecuvinteze şi să mă folosesc din convorbirea cu ei. Am auzit despre avva Calinic cel Mare Zăvorâtul, cel din mănăstirea Sfântului Sava. Am rugat pe nişte prieteni ai mei să mă ducă la el. Fratele care m-a dus a stat la fereastra chiliei bătrânului şi a vorbit cu el vreme îndelungată. Eu mă acuzam pe mine însumi că nu m-a văzut niciodată bătrânul şi că nu are dorinţa să mă primească. Fratele acela s-a întors apoi de la fereastră şi mi-a îngăduit să intru să sărut mâna bătrânului şi să mă binecuvinteze. Fratele i-a spus: Roagă-te pentru acest rob al tău, părinte, că a venit pentru întâia oară aici. Bătrânul a spus: dar îl cunosc, fiule! Acum douăzeci de zile m-am coborât la sfântul râu Iordan, m-a întâlnit pe cale şi mi-a spus: «Roagă-te pentru mine!». Eu l-am întrebat: «Cum te cheamă!». El mi-a spus: «Ioan». Aşa că de atunci îl cunosc. La auzul acestor cuvinte am

înţeles că atunci când doream să-l văd pe el, i-a descoperit Dumnezeu şi numele meu şi cine sunt". CAPITOLUL 138 DESPRE AVVA SERGHIE ANAHORETUL ŞI DESPRE BOTEZAREA UNUI CĂLUGĂR PĂGÂN Bătrânul ne mai povestea şi aceasta: când avva Serghie Anahoretul era în Raban după ieşirea lui din Sinai, a trimis aici în mănăstire pe un monah tânăr ca să fie botezat. Noi am întrebat pe diaconul lui avva Serghie pentru care pricină se botează acum. Diaconul a spus: acesta a venit în pustie şi a vrut să rămână cu noi; eu ca diacon, l-am primit, l-am sfătuit şi l-am povăţuit mult să nu intre într-o astfel de viaţă fără să fie pus la încercare. Când am cunoscut stăruinţa lui de a rămâne în pustie, l-am luat a doua zi şi l-am dus la bătrân. La vederea lui, bătrânul mi-a spus îndată, îndeosebi, înainte de a fi putut spune ceva: ce vrea fratele acesta? Se roagă să rămână cu noi, am răspuns eu. Atunci bătrânul călugăr mi-a spus: crede-mă, frate, acesta nu-i botezat. Du-l însă la mănăstirea eunucilor şi cei de acolo să-l boteze în sfântul râu Iordan. Eu m-am minunat de cuvintele bătrânului şi l-am întrebat pe frate cine este şi de unde-i. Mi-a spus că-i din Apus, că părinţii lui sunt păgâni şi nu ştie de a fost botezat sau nu. Atunci a fost catehizat şi a fost botezat în sfântul râu Iordan. Şi a rămas în mănăstire mulţumind lui Dumnezeu. CAPITOLUL 139 PREZICEREA LUI AVVA SERGHIE DESPRE GRIGORE, STAREŢUL MĂNĂSTIRII FARAN Tot despre avva Serghie Anahoretul, ne povestea avva Serghie Armeanul, ucenicul lui, că mult îl ruga avva Serghie, stareţul Lavrei Faran, să-l ducă la un călugăr bătrân. Într-o zi, l-am dus la un schimnic bătrân, care trăia în părţile Mării Moarte. Bătrânul, când l-a văzut, l-a îmbrăţişat cu multă bucurie, a adus apă, i-a spălat picioarele şi a vorbit toată ziua cu el despre folosul sufletului. După plecarea lui avva Grigore, i-am spus bătrânului: să ştii, părinte, că m-am supărat pentru că am adus la tine pe mulţi episcopi şi preoţi şi pe alţii, dar niciunuia nu i-ai spălat picioarele decât numai lui avva Grigore. Bătrânul mi-a spus: — Nu ştiu, fiule, cine-i avva Grigore. Atâta ştiu numai că am primit în peştera mea un patriarh. Am văzut pe el omofor, iar în mâini Sfânta Evanghelie. Astfel s-a şi întâmplat, căci după şase ani, Dumnezeu a învrednicit pe avva Grigore să fie patriarh în cetatea sfântă a Antiohiei, după cum a văzut bătrânul mai dinainte. CAPITOLUL 140 VIAŢA ACELUIAŞI GRIGORE, PATRIARHUL IERUSALIMULUI Bătrânii spuneau despre avva Grigore, patriarhul Ierusalimului: „A săvârşit aceste virtuţi: milostenia, uitarea relelor făcute lui de către alţii şi lacrimile. Avea şi mare milă de păcătoşi. Aceste virtuţi ale lui le-am cunoscut şi noi prin propria noastră trăire". CAPITOLUL 141 RĂSPUNSUL ÎNŢELEPT AL LUI AVVA OLIMP Un frate s-a dus la avva Olimp în lavra lui avva Gherasim alături de sfântul râu Iordan şi i-a spus: cum poţi sta aici cu atâta arşiţă şi cu atâţia ţânţari (atâţia viermi de lemn care te supără)? Bătrânul i-a răspuns: rabd viermii ca să

scap de „viermele cel neadormit". De asemenea suport şi arşiţa de frica focului celui veşnic. Arşiţa de aici este trecătoare, focul celălalt nu are sfârşit. CAPITOLUL 142 ALT RĂSPUNS ÎNŢELEPT AL LUI AVVA ALEXANDRU Un alt frate s-a dus şi el în lavra lui avva Gherasim, la avva Alexandru, stareţul, şi i-a zis: avvo, vreau să plec din locul în care trăiesc, că m-am 162 scârbit acolo. Într-adevăr, fiule, acesta este un semn că n-ai în mintea ta nici pedeapsa cea veşnică, nici împărăţia Cerurilor. Căci dacă te gândeai la acestea, nu te-ai mai plictisi. CAPITOLUL 143 -0- VIAŢA LUI AVVA DAVID, CĂPETENIA DE HOŢI, CARE S-A FĂCUT APOI CĂLUGĂR Ne-am dus în Tebaida. în oraşul Antinom am întâlnit pe sofistul Filamon. Şi ne-a povestit nouă spre folosul sufletelor noastre, zicînd: „în părţile Hermopolei era un tâlhar, numit David, care a dezbrăcat pe mulţi, pe mulţi a ucis şi a făcut nenumărate rele, ca să spun aşa, ca nimeni altul. Odată, pe când era în munte şi tâlhărea, având sub stăpânirea lui mai mult de treizeci de hoţi, şi-a venit întru sine, căindu-se de toate răutăţile, pe care le-a săvârşit. A lăsat deci pe toţi slujitorii lui şi a plecat la mănăstire. A bătut la poarta mănăstirii şi a ieşit portarul care l-a întrebat: ce vrei? Căpetenia de hoţi i-a spus: vreau să mă fac monah! Portarul s-a dus în mănăstire să vestească pe stareţ. Stareţul a venit la poartă. Când s-a uitat la el şi l-a văzut că-i bătrân i-a zis: nu poţi să trăieşti în mănăstire, căci fraţii de aici trebuie să muncească mult, iar nevoinţele lor călugăreşti şi asceza sunt mari. Tu eşti deprins cu altfel de viaţă şi nu poţi suporta canonul mănăstirii. Tâlharul îl ruga însă, zicând: voi îndeplini totul, numai primeşte-mă! n-ai să poţi, stăruia şi stareţul. 163 Atunci căpetenia de hoţi i-a spus: să ştii că eu sunt David, căpetenia de hoţi. Am venit aici ca să-mi plâng păcatele. Dar dacă nu vrei să mă primeşti, îţi spun cu jurământ şi pe Cel Care locuieşte în cer că mă întorc din nou la meseria mea de mai înainte, aduc cu mine aici pe toţi supuşii mei pe care-i am, vă ucid pe toţi şi dărâm mănăstirea voastră. La auzul acestor cuvinte, stareţul l-a primit în mănăstire, l-a tuns şi i-a dat sfânta schimă. A început deci să se nevoiască şi a întrecut pe toţi cei din mănăstire în înfrânare, ascultare şi smerenie. Şi erau în mănăstire cam şaptezeci de călugări. David le era de folos, fiindu-le pildă tuturor. într-o zi, pe când sta el în chilia lui, a fost trimis la el îngerul lui Dumnezeu şi i-a zis: davide, Davide, Domnul Dumnezeu ţi-a iertat păcatele şi de acum vei face minuni! El a răspuns îngerului: nu pot să cred că toate acele păcate ale mele, mai grele decât nisipul mării, mi le-a iertat Dumnezeu într-un timp atât de scurt. dacă n-am cruţat pe preotul Zaharia din pricina fiului său, i-a spus îngerul, ci i-am legat limba, ca pedeapsă că n-a crezut celor spuse de mine, te voi cruţa pe tine? Pentru aceea, de acum înainte nu vei mai vorbi de loc. Avva David i-a făcut metanie şi i-a zis: pe când eram în lume şi făceam nelegiuiri şi vărsări de sânge, vorbeam; acum, când vreau să slujesc lui Dumnezeu şi să-I înalţ laude, să-mi legi limba ca să nu

vorbesc? Atunci îngerul i-a răspuns: vei putea grăi atât timp cât vei face canonul; în afară de canon însă nu vei mai putea vorbi deloc. Aşa s-a şi întâmplat. Dumnezeu a făcut prin el multe minuni. Cânta psalmi, dar alt cuvânt mare sau mic nu putea rosti. 164 Cel care ne-a povestit acestea a adăugat: de multe ori l-am văzut pe avva David şi L-am slăvit pe Dumnezeu. CAPITOLUL 144 SFATURILE UNUI BĂTRÂN DE LA CHILII Spunea unul dintre bătrâni fraţilor care erau în Chilii: „Să nu iubim slujirea plăcerilor egiptene, care au omorât pe Faraon, tiranul cel ucigător". Spunea iarăşi: „O, dacă ar avea oamenii tot atâta râvnă pentru faptele bune, câtă râvnă au pentru cele rele! Şi dacă ar schimba în dorinţă de evlavie râvna lor pentru teatre, pentru sărbătorile pierzătoare de suflet, pentru dragoste de bani şi pentru slava deşartă! Nu ne dăm seama cât de mult am fi cinstiţi de către Dumnezeu şi câtă putere am avea asupra dracilor! Spunea iarăşi bătrânul: nimeni nu este mai mare ca Dumnezeu, nimeni nu este egal Lui; nimeni nu este care să-L lase în urmă. Cine este deci mai tare şi mai fericit decât cel care-L are pe Dumnezeu ca ajutor? Spunea iarăşi: dumnezeu este pretutindeni. Se apropie de cei evlavioşi, de cei care se nevoiesc pe calea desăvârşirii, însă nu se apropie de cei care au ocupaţii strălucite şi cu vază şi de cei care fac fapte strălucite. Cine va putea să uneltească sau cine va putea să vatăme pe cineva care are aproape de el pe Dumnezeu? Spunea iarăşi: -Puterea oamenilor nu stă în trup, căci este schimbător, ci în voinţă, prin ajutorul lui Dumnezeu. Să avem, deci, fiilor, tot atâta grijă de sufletul nostru cât avem de trupul nostru! Spunea iarăşi bătrânul: să adunăm în jurul nostru tot ceea ce poate vindeca sufletul nostru: evlavia, dreptatea, smerenia, supunerea. Cel mai mare doctor al sufletelor, Hristos, Dumnezeul nostru, este aproape şi vrea să ne vindece. Să nu le dispreţuim.

Spunea iarăşi: domnul ne învaţă să fim înfrânaţi şi curaţi. Dar noi, nenorociţii, din pricina desfătării, ne dăm pe noi înşine şi mai mult plăcerilor. 166 Spunea iarăşi bătrânul: să ne înfăţişăm lui Dumnezeu aşa cum spune Pavel: „Ca nişte înviaţi din morţi" (Rom. 6, 13); să nu ne uităm înapoi, ci să privim pe cele dinainte, alergând spre ţintă pentru răsplata chemării celei de sus. A fost întrebat bătrânul de către un frate: de ce judec necontenit pe frate? Bătrânul i-a răspuns: pentru că nu te cunoşti încă pe tine însuţi. Cel care se cunoaşte pe sine nu se uită la viaţa şi la faptele fraţilor. CAPITOLUL 145 DESPRE FERICITUL GHENADIE, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI, ŞI DESPRE HARISIE, ANAGNOSTUL SĂU Ne-amdusîn chinovia Salamna, în biserica Alexandriei. Aici am găsit doi bătrîni care spuneau că sunt din biserica Constantinopolului. Şi ne-au povestit nouă despre fericitul Ghenadie, patriarhul Constantinopolului. Era supărat de multe pricini pe un cleric care avea o viaţă

foarte rea. Numele clericului era Harisie. Şi a încercat patriarhul să-l îndrepte prin sfaturi. Dar cum nu i-au fost de niciun folos sfaturile şi-a luat îngăduiala de a-l pedepsi şi părinteşte şi bisericeşte. Dar când a văzut patriarhul că nici pedeapsa nu este de niciun folos clericului, căci avea legături cu ucigaşii şi cu vrăjitorii, a trimis pe un apocrisiarh al său, căci Harisius era anagnost, şi i-a spus: spune Sfântului Elefterie: ostaşul tău, Sfinte Elefterie, 167 păcătuieşte mult; sau îndreaptă-l, sau taie-l! Apocrisiarul s-a dus în biserica Sfântului Mucenic Elefterie; a stat înaintea altarului şi cu ochii la mormântul mucenicului, a spus acestuia, întinzându-i mâna: te vesteşte, Sfinte Mucenice al lui Hristos, patriarhul Ghenadie, prin mine, păcătosul. Ostaşul tău mult păcătuieşte. Sau îndreaptă-l, sau taie-l! A doua zi săvârşitorul răutăţilor a fost găsit mort. Toţi s-au minunat şi au slăvit pe Dumnezeu. CAPITOLUL 146 VEDENIA LUI EVLOGHIE, PATRIARHUL ALEXANDRIEI Pe când eram în Ennat, în chinovia Tugara, ne-a povestit avva Mina, stareţul chinoviei, despre cel întru sfinţi Evloghie al Alexandriei, zicând: „Într-o noapte, în timp ce-şi făcea canonul îndeosebi în paraclisul episcopiei, vede că stă alături de el Iulian, arhidiaconul. La vederea lui s-a tulburat că a îndrăznit să intre fără să-l vestească, dar a tăcut. După terminarea psalmului, a făcut metanie şi cel care i s-a arătat în chipul arhidiaconului. Patriarhul s-a închinat; acela însă a rămas la pământ. Patriarhul s-a întors şi i-a spus: până când n-ai să te ridici? El i-a zis: dacă nu-mi întinzi mâna să mă ridici, nu pot să mă ridic. Atunci avva i-a întins mâna, l-a apucat şi l-a ridicat. Şi a început iarăşi psalmul. Când s-a întors n-a mai văzut pe nimeni. După ce şi-a împlinit canonul de dimineaţă a chemat pe cubicularul său şi l-a întrebat: De ce nu ai vestit intrarea arhidiaconului, ci a venit la 168 mine pe neaşteptate astă noapte? El i-a spus că n-a văzut pe nimeni şi nici n-a intrat cineva. Patriarhul n-a vrut să-l creadă şi i-a spus: cheamă aici pe portar! Când a venit l-a întrebat: nu a urcat aici arhidiaconul Iulian? Portarul l-a încredinţat cu jurământ, că nici nu s-a urcat, nici nu s-a coborât. Atunci patriarhul s-a liniştit. Dimineaţa s-a urcat arhidiaconul Iulian la rugăciune şi l-a întrebat patriarhul: de ce n-ai păstrat rânduiala, arhidiacone Iuliane, ci te-ai urcat la mine pe neanunţate, în noaptea asta? pe rugăciunile Stăpânului meu, a răspuns Iulian, nici nu m-am urcat aici, nici n-am coborât din casa mea, decât numai în ceasul acesta. Atunci a înţeles marele Evloghie că a văzut pe mucenicul Iulian, care l-a îndemnat să ridice biserica lui, care era stricată de vreme şi învechită, ameninţată fiind cu căderea. Dumnezeiescul şi iubitorul de mucenici Evloghie a pus mâna cu multă râvnă şi a ridicat biserica lui, zidind-o din temelie, împodobind-o cu tot felul de podoabe precum se cuvenea mucenicului". CAPITOLUL 147

MINUNATA ÎNDREPTARE DIN EPISTOLA FERICITULUI LEON

ROMANUL, SCRISĂ CĂTRE FLAVIAN Tot avva Mina, stareţul aceleiaşi chinovii, ne povestea că a auzit de la acelaşi avvă Evloghie, patriarhul Alexandriei, zicând: „M-am dus la Constantinopol, la arhidiaconul Romei, Grigore, bărbat plin de virtuţi. Acesta mi-a povestit despre 169 preasfântul şi preafericitul Leon, papă al Romei, că circulă în scris în Biserica Romei următoarele: după ce Leon a întocmit scrisoarea către cel întru sfinţi Flavian, patriarhul Constantinopolului, împotriva ereticilor Eutihie şi Nestorie, a pus-o pe mormântul verhovnicului apostolilor. Petru. A petrecut în rugăciuni, post şi culcări la pământ, s-a rugat celui dintâi dintre ucenicii Domnului, zicând: «Ceea ce am greşit eu ca om, îndreaptă tu ca unul căruia ţi-a fost încredinţată Biserica şi Tronul de Domnul şi Dumnezeul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos». După patruzeci de zile, apostolul s-a arătat celui care se ruga şi i-a spus: «Am citit şi am îndreptat». După ce papa Leon a luat scrisoarea de pe mormântul Sfântului Petru, a deschis-o şi a găsit-o îndreptată de mâna apostolului". CAPITOLUL 148 VEDENIA LUI TEODOR, EPISCOPUL DAMEI, DESPRE ACELAŞI PREAFERICIT LEON Teodor, preacuviosul episcop al cetăţii Damei din Libia, ne povestea, zicând: „Când eram sinchel al celui între sfinţi, patriarhul Evloghie, văd în vis pe un bărbat plin de cuviinţă şi venerabil, care-mi spune: vesteşte-mă la patriarhul Evloghie. Eu i-am spus: cine eşti, stăpâne, tu care-mi porunceşti să te anunţ? El a răspuns şi mi-a zis: sunt Leon, papa Romei! Am intrat la avva Evloghie şi l-am anunţat, zicând: preasfinţitul şi preafericitul papa Leon al Bisericii romanilor, înainte stătătorul, vrea să vă salute. 170 La auzul acestor cuvinte, patriarhul Evloghie s-a sculat şi a ieşit în grabă întru întâmpinarea lui. S-au îmbrăţişat unul cu altul, s-au rugat şi s-au aşezat jos. Atunci dumnezeiescul cu adevărat şi purtătorul de Dumnezeu Leon a spus patriarhului Evloghie: ştii pentru ce am venit la voi? nu, a răspuns avva Evloghie. Am venit, a răspuns papa Leon, să vă mulţumesc pentru chipul măreţ şi faimos în care aţi luptat pentru epistola mea, scrisă către fratele nostru Flavian, patriarhul Constantinopolului. Aţi scos la adevăr doctrina mea, din acea scrisoare şi aţi închis gurile ereticilor. Cunoaşte, frate, că nu numai pe mine m-a bucurat dumnezeiasca voastră osteneală, ci şi pe Petru, verhovnicul apostolilor şi înainte de toate, pe însuşi Adevărul propovăduit de către noi, Care este Hristos, Dumnezeul nostru. Vedenia aceasta n-am avut-o numai o dată, ci de trei ori. încredinţat de a treia vedenie, am povestit-o celui întru sfinţi, patriarhul Evloghie. Când a auzit, a lăcrimat şi a întins mâinile sale la cer, mulţumind lui Dumnezeu, şi zicând: mulţumescu-Ţi Ţie, Stăpâne, Hristoase, Dumnezeul nostru, că, deşi sunt nevrednic, m-ai făcut propovăduitor al adevărului Tău; şi prin rugăciunile slujitorilor Tăi, Petru şi Leon, bunătatea Ta a primit ca pe cei doi bănuţi ai văduvei şi neînsemnata mea râvnă". CAPITOLUL 149 MINUNATA

POVESTIRE A LUI AMOS, PATRIARHUL IERUSALIMULUI, DESPRE SFÂNTUL LEON, PAPA ROMEI Când a venit avva Amos la Ierusalim şi a fost hirotonit patriarh, au venit toţi stareţii mânâstirilor să se închine lui. Printre aceştia m-am dus şi eu cu stareţul meu. Şi a început să spună patriarhul către părinţi: rugaţi-vă pentru mine, părinţilor, că mi s-a încredinţat o povară mare şi grea de purtat. Mă tem mult de vrednicia patriarhală. Unora ca Petru, Pavel şi Moise şi altora ca aceştia le este dat să păstorească suflete, nu mie, nevrednicului. Dar mai mult de toate mă tem de sarcina hirotoniilor. Am găsit scris că fericitul Leon, care a ajuns papă al Bisericii romanilor, a rămas lângă mormântul apostolului Petru patruzeci de zile stăruind în post şi rugăciune, cerând de la Apostolul Petru să mijlocească la Dumnezeu pentru el spre a i se ierta păcatele lui. După împlinirea celor patruzeci de zile i s-a arătat apostolul Petru şi i-a zis: m-am rugat pentru tine şi ţi s-au iertat toate păcatele, în afară de hirotonii. Vei fi răspunzător numai de hirotoniile pe care le-ai făcut, fie că ai hirotonit pe cine trebuie, fie că nu. CAPITOLUL 150 VIAŢA ŞI SFINŢENIA EPISCOPULUI ORAŞULUI ROMILA Ne povestea avva Teodor că la treizeci de mile de Roma este un orăşel numit Romila. în acest orăşel era un episcop foarte vrednic şi virtuos. Într-o zi, nişte locuitori din Romila s-au dus la preafericitul papă al Romei, Agapet, şi l-au acuzat pe episcopul lor la papă, spunând că mănâncă un disc sfinţit. La auzul acestei acuzaţii papa s-a supărat şi a trimis doi clerici să-l aducă la Roma pe episcop pe jos şi legat în lanţuri. Adus la Roma, a fost băgat la închisoare. După trei zile de şedere în închisoare a venit sfânta zi a duminicii. Pe când dormea papa, pe la revărsatul zorilor sfintei duminici a văzut pe cineva care i-a spus: 172 În această zi să nu proscomideşti nici tu, nici alt cleric sau vreunul dintre episcopii care sunt în oraş, ci episcopul pe care l-ai închis în închisoare. Acela vreau să proscomidească astăzi. Când s-a deşteptat, papa s-a îndoit de vedenia pe care a avut-o şi a zis întru sine: am primit împotriva lui o astfel de acuzare şi el să proscomidească? Şi a doua oară a auzit vocea în vedenie, zicând: ţi-am spus că episcopul din închisoare să proscomidească! De asemenea, şi a treia oară a auzit aceleaşi cuvinte, căci încă stătea la îndoială. După ce s-a sculat papa, a trimis la închisoare şi a adus pe episcop şi l-a întrebat: care este meseria ta? Episcopul n-a răspuns altceva decât: sunt păcătos. Pentru că nu l-a convins pe episcop să spună altceva, papa i-a spus: tu ai să proscomideşti astăzi! Şi într-adevăr s-a aşezat înaintea sfântului altar; papa era alături de el, iar diaconii stăteau împrejurul altarului. A început episcopul sfânta anafora. După ce a terminat rânduiala sfintei proscomidii, înainte de a sfârşi slujba, a început a doua oară şi a treia oară şi a patra oară sfânta anafora. Pentru că toţi se mirau de această întârziere, papa l-a întrebat: ce înseamnă asta, căci iată ai spus a patra oară sfânta rugăciune şi tot nu termini?

iartă-mă, sfinte papă, a răspuns episcopul, nu am văzut ca de obicei pogorârea Sfântului Duh. Pentru aceea n-am terminat rugăciunea. Dar îndepărtează pe diaconul care ţine ripida de lângă sfântul altar, căci eu nu îndrăznesc să-i spun. 173 Atunci dumnezeiescul Agapet a poruncit şi s-a îndepărtat diaconul şi îndată au văzut şi episcopul şi papa venirea Sfântului Duh. Dar şi vălul care era aşezat deasupra sfântului altar de la sine s-a ridicat şi a acoperit timp de trei ceasuri pe papă şi pe episcop şi pe toţi care stăteau lângă sfântul altar. Atunci a cunoscut dumnezeiescul Agapet că mare este episcopul şi că a fost hulit. Şi a fost aşa de întristat de acest fapt, încât a dat poruncă să nu se mai ia nicio hotărâre în grabă, ci după multă chibzuială şi cu multă răbdare şi băgare de seamă. CAPITOLUL 151 POVESTIREA LUI AVVA IOAN PERSANUL, DESPRE PREAFERICITUL GRIGORE, EPISCOPUL ROMEI Ne-am dus în Lavra Monidia a lui avva Ioan Persul. Şi ne povestea despre marele Grigore, preafericitul episcop al Romei, zicând: „Am fost în Roma să mă închin la mormântul Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel. într-o zi, cum stăteam în mijlocul oraşului, văd că papa Grigore avea să treacă pe lângă mine. M-am gândit să-i fac metanie. Când cei din suita sa au văzut intenţia mea, cel din fruntea lor mi-a spus: nu fă metanie, avvă! Nu ştiam însă pentru ce-mi spune asta. Eu însă socoteam lucru nefiresc să nu-i fac metanie. Când papa s-a apropiat de mine şi a văzut că merg să-i fac metanie, pe Domnul mă jur, fraţilor, el mi-a făcut metanie mai întâi şi nu s-a sculat de jos până ce nu m-am sculat eu mai întâi. M-a îmbrăţişat cu multă smerenie, şi mi-a dat cu mâna sa trei monede de argint şi a poruncit să-mi dea şi tot ce am nevoie. Am slăvit deci pe Dumnezeu, care i-a dăruit lui smerenie, milostenie şi dragoste atât de mare faţă de toţi". 174 CAPITOLUL 152 VIAŢA ŞI SPUSELE LUI MARCEL SCHITIOTUL, STAREŢUL LAVREI MONIDIA Am ajuns în Lavra Monidia şi la avva Marcel, Schitiotul. Voind bătrânul să ne fie de folos, ne-a povestit, zicând: „Pe când eram în ţara mea era din Apameea era acolo un conducător de trăsuri, la cursele de cai, numit Filerimos. într-o zi, a fost învins la alergări. Cei care erau de partea lui s-au sculat şi i-au strigat: filerimos, nu primeşti cununa în cetate. După ce am venit în schit ori de câte ori mă muncea gândul să mă duc în oraş sau în sat, spuneam îndată în sinemi: marcele, Filerimos nu primeşte cununa în cetate. Şi prin harul lui Hristos acest gând m-a făcut să nu ies din schit timp de treizeci şi cinci de ani, până ce au venit păgânii şi m-au vândut în Pentapoli şi au pustiit schitul". Tot avva Marcel ne povestea despre alt bătrân care trăia în Schit dar de el este vorba că odată s-a sculat noaptea pentru împlinirea canonului său. Cum a început canonul, a auzit un sunet de bucium ca la război. Bătrânul s-a tulburat la auzul sunetului şi se gândea întru sine: de unde e sunetul acesta aici? Ostaşii nu sunt aici, nici nu este război prin părţile acestea. Cum se gândea aşa, iată că a venit

alături de el un drac care-i spune: da, este război. Dar dacă nu vrei să lupţi să te împotriveşti atacurilor, du-te, dormi şi n-ai să ai război. 175 Spunea iarăşi bătrânul: „Credeţi-mă, fiilor, că nimic nu tulbură, nu revoltă, nu mânie, nu pierde, nu supără şi nu atacă atât pe draci, şi pe satana, autorul răului, ca citirea necontenit a psalmilor. Toată Scriptura este folositoare şi întristează mult pe draci, dar nu supără atât de mult ca Psaltirea. Este la fel ca şi cu poporul: dacă o parte din popor laudă pe împărat, cealaltă parte nu se supără şi nu se porneşte împotriva celor care-l laudă; dacă însă laudele lor se prefac în insulte, atunci se răscoală împotriva lor. Tot astfel şi dracii nu se întristează atât de mult, de o altă parte a Scripturii ca de psalmi. Prin citirea şi studierea psalmilor, pe de o parte, ne rugăm noi înşine, iar, pe de altă parte, blestemăm pe draci. De pildă, când zicem: «Miluieşte-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta şi după mulţimea îndurărilor Tale, şterge fărădelegea mea» (Ps. 50, 1-2). Şi iarăşi: «Sâ nu mă lepezi la vremea bătrâneţii, când va lipsi puterea mea, să nu mă laşi pe mine» (Ps. 70,10). Prin aceste cuvinte blestemăm pe draci ca şi atunci când spunem: «Să învieze Dumnezeu şi să se risipească vrăjmaşii Lui şi să fugă de la faţa Lui cei ce-L urăsc pe El» (Ps. 66, 1). Şi iarăşi: «Văzut-am pe cel necredincios îngâmfat şi înălţat ca cedrii Libanului şi am trecut şi iată nu mai era; şi l-am căutat şi nu s-a aflat locul lui» (Ps. 36, 35-36). Şi iarăşi: „Sabia lor să intre în inima lor» (Ps. 36, 15). Şi iarăşi: «Groapă a săpat şi a deschis-o şi va cădea în groapa pe care a făcut-o; întoarce-se-va durerea peste capul lui şi pe creştetul lui se va pogorî nedreptatea lui!» (Ps. 7,16-17)". Spunea iarăşi bătrânul: „Credeţi-mă pe mine, care vă 176 vorbesc, fiilor, că mare laudă şi mare slavă şi împărăţie este pentru cel care renunţă la lume şi se face călugăr, pentru că mai de preţ sunt cele spirituale decât cele materiale. Tot astfel, mare este ruşinea şi necinstea călugărului care părăseşte schima monahală, chiar dacă va ajunge împărat". Spunea iarăşi: „Omul la început era chipul lui Dumnezeu, dar a ajuns chipul fiarelor după ce a căzut de la Dumnezeu".

Spunea iarăşi: „Trupul, fraţilor, deşteaptă poftele; tăria ascezei, însă, le stinge". Spunea iarăşi bătrânul: „Cunoaşte prin experienţă viaţa cea bună; nu te teme că e cu neputinţă". Spunea iarăşi bătrânul: „Nu te minuna dacă omul poate să ajungă înger. În faţa ta stă o slavă egală cu a îngerilor, pe aceasta o făgăduieşte împărţitorul darurilor. 177 Spunea iarăşi bătrânul: „Nimic nu apropie pe monah atât de mult de Dumnezeu ca frumoasa, cinstita şi iubitoarea de Dumnezeu curăţie, care precum a mărturisit despre ea Sfântul Duh prin dumnezeiescul Pavel, oferă necontenit Domnului un trai cu bună cuviinţă şi fără sminteală". Spunea iarăşi: „Să lăsăm, fiilor, căsătoriile şi naşterile de copii celor care caută la pământ, care doresc cele prezente, nu se gândesc la cele viitoare, nici nu se

îndeletnicesc cu dobândirea celor veşnice şi nici nu pot să se desfacă de cele vremelnice". Spunea iarăşi bătrânul: „Să ne grăbim să ieşim din viaţa trupească asemeni lui Israel din robia Egiptului". Spunea iarăşi: „Avem, fraţilor, înaintea noastră darurile strălucitoare şi dulci ale lui Dumnezeu în locul plăcerilor vătămătoare ale lumii". Spunea iarăşi bătrânul: „Să fugim de mama tuturor păcatelor: iubirea de argint". 178 CAPITOLUL 153 RĂSPUNSUL UNUI CĂLUGĂR DIN MĂNĂSTIREA RAIT CĂTRE UN FRATE DIN LUME În Constantinopol erau doi fraţi foarte evlavioşi şi mari pustnici. Unul dintre ei s-a dus la Rait, a renunţat la lume şi s-a făcut monah. După o trecere de vreme a venit la Rait fratele celălalt, care rămăsese în lume, ca să vadă pe fratele său, monahul. Pe când era cu el, fratele mirean a văzut pe fratele său monahul că mănâncă pe la ora trei după-masă. S-a supărat şi a spus: când erai mirean, frate, şi în lume, nu mâncai înainte de apusul soarelui. Şi a răspuns monahul: cu adevărat, frate, când eram în lume, mă hrăneam prin urechi, căci slava deşartă de la oameni şi lauda lor, mă hrăneau şi-mi uşurau greutatea ascezei.

CAPITOLUL 154 VIAŢA LUI TEODOR MIREANUL, OMUL LUI DUMNEZEU Avva Ioan Păscătorul, spunea: „Am plecat trei anahoreţi la pârâul Vetasim, la avva Nicolae, care trăia într-o peşteră ce se găseşte între biserica sfântului Eplidie şi mănăstirea numită a străinilor. Am găsit alături de el un mirean. Pe când vorbeam noi despre mântuirea sufletului, avva Nicolae a spus mireanului: spune-ne ceva şi tu! — Ce poate să vă spună vouă de folos un mirean? Dacă aş putea să-mi fiu mie însumi de folos! dar trebuie să ai ceva de spus! 179 Şi a început mireanul să grăiască: timp de douăzeci de ani, în afară de sâmbătă şi duminică soarele nu m-a văzut mâncând. Sunt tocmit la moşia unui bogat nedrept şi lacom. Muncesc la el zi şi noapte, de aproape cincisprezece ani şi nu se îndură să-mi plătească simbria, ci, dimpotrivă, în fiecare an mă supără mult. Dar eu mi-am spus în mine: «Teodore, dacă vei răbda pe acest om, în locul simbriei pe care are să ţi-o dea, vei câştiga împărăţia Cerurilor. Am păstrat până astăzi curat, de femeie, şi trupul meu». La auzul acestor cuvinte, ne-am minunat mult". CAPITOLUL 155 POVESTIREA LUI AVVA IORDAN DESPRE TREI SARAZINI CARE S-AU UCIS UNUL PE ALTUL Avva Iordan ne mai spunea şi aceasta despre avva Nicolae, că povestea bătrânul: „Pe vremea domniei preacredinciosului nostru împărat Mauriciu, pe când Namis, şeful sarazinilor, jefuia, eu eram pe lângă localităţile Anona şi Edona. Şi am văzut trei sarazini care robiseră pe un tânăr frumos la chip, ca de douăzeci de ani. Tânărul, când m-a văzut, a început să mi se plângă să-l iau de la sarazini. Şi am început să rog pe sarazini să-i dea drumul. Unul dintre sarazini mi-a răspuns în greceşte: nu-l slobozim! Luaţi-mă pe mine, le-am spus din nou, iar lui daţi-i drumul, că-i prea

tânăr ca să poată suporta munci foarte grele! nu-i dăm drumul. Dar pe bani nu-l sloboziţi? Daţi-mi-l şi vă voi da cât veţi cere! 180 Şi mi-a spus şi el: nu putem să ţi-l dăm pentru că am făgăduit preotului nostru: dacă voi prinde în robie un om frumos, să i-l dăm lui ca să-l aducă jertfă. Pleacă deci, că altfel îţi aruncăm capul la pământ! Atunci am făcut metanie lui Dumnezeu şi am zis: o, Mântuitorul nostru, Doamne Dumnezeule, mântuieşte pe robul tău. Şi îndată cei trei sarazini au fost stăpâniţi de draci şi şi-au scos săbiile şi s-au omorât unul pe altul. Eu l-am luat pe tânăr în peştera mea. N-a mai vrut să se despartă de mine şi a renunţat la lume. După ce a trăit ca monah şapte ani, a murit. Era de neam din oraşul Tir". CAPITOLUL 156 RĂSPUNSUL UNUI BĂTRÂN CĂTRE DOI FILOSOFI Doi filosofi au mers la un bătrân şi l-au rugat să le spună lor un cuvânt ziditor de suflet. Bătrânul a tăcut. Filosofii i-au spus iarăşi: nu ne răspunzi nimic, părinte? Atunci bătrânul le-a spus: că sunteţi filosofi ştiu, dar nu pot să mărturisesc că sunteţi adevăraţi filosofi până nu veţi învăţa şi pe alţii să vorbească, voi care niciodată nu ştiţi să vorbiţi. Ţinta filosofiei voastre să fie meditarea necontenită asupra morţii şi păstraţi-vă pe voi înşivă în tăcere şi linişte. 181 CAPITOLUL 157 POVESTIREA A DOI MONAHI DIN MĂNĂSTIREA SUVIVILOR SIRIENI DESPRE UN CÂINE CARE A ARĂTAT UNUI FRATE CALEA Eu şi sofistul Sofronie, ne-am dus la avva Alexandru în Lavra Palamon, alături de sfântul râu Iordan. La el am găsit doi monahi din mănăstirea Suviva Sirienilor. Ei ne-au povestit, zicând: „Acum zece zile a venit un bătrân din altă parte. S-a dus la mănăstirea Suviva Besilor şi a dat de pomană. A chemat pe stareţul mănăstirii şi i-a spus: fă bine şi trimite la mănăstirea din apropierea Sirienilor, ca să vină să ia şi ei pomană. Aceia la rândul lor să trimită vorbă şi la cei din mănăstirea Horemvi ca să vină şi ei. Stareţul a trimis pe un frate la stareţul mănăstirii Suviva Sirienilor. Când a ajuns acolo fratele a spus stareţului: vino până la mănăstirea Besilor. Vesteşte însă şi pe cei din mănăstirea Horemvi să vină şi ei. Şi a răspuns stareţul: într-adevăr, frate, n-am pe cine să trimit. Fă însă milostenie desăvârşită şi du-te şi spune-le! n-am fost niciodată acolo, a spus fratele, şi nu ştiu drumul. Bătrânul atunci a spus câinelui său: du-te cu fratele până la Horemvi ca să ducă un răspuns acolo. Şi a plecat câinele cu el şi s-a oprit la poarta mănăstirii". Monahii care ne-au povestit aceasta ne-au arătat şi câinele, căci îl aveau cu ei. 182 CAPITOLUL 158 DESPRE ASINUL CARE SLUJEA LA MĂNĂSTIREA MARDES Este un munte numit Mardes lângă Marea Moartă, în acest munte locuiesc anahoreţi. Aceştia au grădina la o depărtare de şase mile de ţărmul mării. Anahoreţii au şi un grădinar acolo. La orice oră voiesc anahoreţii să trimită la grădină după zarzavat pun samarul pe măgar şi-i zic: du-te la grădină, la grădinar şi adu-ne zarzavat. Şi el se duce numai la grădinar, se opreşte la poarta grădinii şi cu capul loveşte poarta. Grădinarul îl încarcă îndată

cu zarzavat şi-i dă drumul. Şi poţi să vezi măgarul în fiecare zi ducându-se la grădină. Ascultă numai de bătrâni şi de nimeni altcineva. CAPITOLUL 159 VIAŢA LUI AVVA SOFRONIE PĂSCĂTORUL, ŞI SFATURILE LUI MINA, STAREŢUL CHINOVIEI LUI AVVA SEVERIAN Spunea avva Mina, stareţul mănăstirii lui avva Severian, despre avva Sofronie Păscătorul, că vieţuia lângă Marea Moartă. A trăit gol şaptezeci de ani, şi a mâncat numai ierburi şi niciun altfel de mâncare gătită. Spunea şi aceasta despre el că l-a auzit zicând: m-am rugat de Domnul ca să nu se apropie dracii de peştera mea şi i-am văzut venind până la trei stadii de peşteră şi nu puteau să vină mai aproape. Tot Mina spunea fraţilor din chinovie: 183 fiii mei, să fugim de poveştile lumeşti, căci ele sunt vătămătoare, mai cu seamă tinerilor. Spunea iarăşi bătrânul: orice vârstă are nevoie de pocăinţă, fie a tinerilor, fie a bătrânilor, deoarece şi una şi alta trebuie să se desfăteze de viaţă veşnică, cu laudă şi cu slavă multă. Tinerii, la care poftele sunt în floare, spre a-şi supune grumazul lor înfrânării, iar bătrânii, care din pricina anilor mulţi s-au obişnuit în rău, spre a putea să se schimbe. CAPITOLUL 160 ÎN CE CHIP UN DRAC S-A ARĂTAT ÎN FORMĂ DE COPIL SARAZIN Ne povestea avva Pavel, stareţul mănăstirii lui avva Teognie, că spunea un bătrân sihastru: Într-o zi, pe când şedeam în chilia mea şi-mi făceam lucrul meu de mână împleteam coşuri rostind în acelaşi timp şi stihuri din Psaltire, iată că a intrat un drac pe fereastră ca un copil sarazin purtând mazarion. S-a oprit înaintea mea şi a început să joace în timp ce eu rosteam stihuri din psaltire şi mi-a zis: joc bine, bătrânule? 184 Eu nu i-am dat niciun răspuns. Şi m-a întrebat din nou: îţi place, bătrânule, cum joc? Văzând că nu-i răspund nimic, mi-a spus: Ce crezi, călugăre, că mare lucru faci? Vezi că ai greşit şi psalmul şaizeci şi cinci şi psalmul şaizeci şi şase şi psalmul şaizeci şi şapte. Atunci m-am sculat, am făcut metanie lui Dumnezeu şi îndată a dispărut dracul. CAPITOLUL 161 VIAŢA LUI AVVA ISAAC TEBEUL. CUM I-A APĂRUT DRACUL ÎN CHIP DE TÂNĂR În Tebaida este un oraş care se numeşte Lico, iar la opt mile de el este un munte. în muntele acesta locuiesc monahi. Ne-am dus şi noi acolo şi am dat de avva Isaac, teban de neam. Şi ne povestea bătrânul: acum cincizeci şi doi de ani, pe când lucram la lucrul meu de mână făceam conopion mare am greşit lucrul şi m-am întristat că nu găseam greşeala. M-am căznit toată ziua şi nu ştiam ce să fac. Pe când mă căzneam să aflu greşeala, iată că intră pe fereastră un tânăr care-mi zice: ai greşit; dă-mi-l mie, ca să-l îndrept eu! pleacă de aici, i-am spus. N-am să fac asta niciodată. Dar ai să-ţi faci pagubă dacă-l faci greşit, mi-a răspuns el. nu te îngriji de asta, i-am spus. mi-i milă însă de tine, că te osteneşti degeaba. rău ai venit aici şi tu şi cei care te-au adus. dar tu m-ai silit să vin aici şi eşti al meu. de ce spui asta? 185 Pentru că te-ai împărtăşit trei duminici la rând cu toate că eşti certat cu vecinul tău, minţi, i-am spus eu. nu

mint, pentru că te-ai supărat pe el din pricina lintei. Eu sunt mai mare peste cei care se supără şi poartă în suflet ranchiuni, aşa că de acum înainte eşti al meu. La auzul acestor cuvinte, am părăsit chilia, m-am dus la fratele, i-am făcut metanie şi m-am împăcat cu el. Când m-am întors am văzut că a ars conopionul şi rogojina în timp ce mă dusesem să mă împac cu fratele din pricină că dracul urăşte dragostea şi unirea dintre oameni. CAPITOLUL 162 RĂSPUNSUL LUI AVVA TEODOR PENTAPOLITUL, DESPRE DEZLEGAREA LA VIN La douăzeci de mile de Alexandria, este lavra numită Calamon, între mila optsprezece şi Mafora. Ne-am dus în această lavră la avva Teodor. Am luat cu noi şi pe sofistul Sofronie şi l-am întrebat pe avva Teodor zicând: este bine, părinte, să facem dezlegare la vin dacă ne ducem la cineva sau vine cineva la noi? nu, a răspuns bătrânul! dar cum se face că părinţii din vechime dădeau dezlegare, am întrebat eu? părinţii din vechime, mi-a răspuns avva Teodor, pentru că erau mari şi puternici, puteau să dezlege şi iarăşi să lege. Fraţii noştri, fiule, n-au putere însă să dea dezlegare şi să lege. Dacă dăm dezlegare la vin, atunci nu mai suntem stăpâni pe asceza noastră. 186 CAPITOLUL 163

VIAŢA LUI PAVEL HELADICUL Spunea avva Alexandru, stareţul mănăstirii Calamon de lângă sfântul râu Iordan: „Într-o zi, pe când eram la avva Pavel Heladicul, în peştera lui, iată că a venit cineva şi a bătut la uşă. Bătrânul a ieşit şi i-a deschis. A luat pâine şi udătură, le-a pus înainte şi mânca. Credeam că este un străin. M-am uitat pe fereastră şi văd că e un leu. Şi am spus bătrânului: pentru ce, avvo, i-ai dat să mănânce? Spune-mi pricina! I-am poruncit leului, mi-a răspuns el, să nu facă niciun rău vreunui om sau dobitoc. Şi i-am spus: «Vino în fiecare zi şi-ţi voi da de mâncare». Şi iată sunt şapte luni de când vine de două ori pe zi şi-i dau de mâncare. După câteva zile m-am dus iarăşi la el ca să cumpăr vase îmbrăcate cu învelitoare de răchită. Şi i-am spus: ce mai e nou, avvo? Ce face leul? rău, mi-a răspuns el. de ce? ieri, a venit pe aici ca să-i dau de mâncare şi l-am văzut cu toată bărbia mânjită de sânge şi i-am spus: «Ce înseamnă asta? Nu m-ai ascultat şi ai mâncat carne. Domnul să fie binecuvântat, de azi înainte nu-ţi mai dau mâncarea părinţilor, mâncătorule de carne! Pleacă de aici!» El n-a vrut să plece. Atunci am luat o funie, am împletit-o în trei, i-am dat trei lovituri şi a plecat". 187 CAPITOLUL 164 RĂSPUNSUL LUI AVVA VICTOR SIHASTRUL CĂTRE UN MONAH NEPĂSĂTOR Un frate s-a dus la avva Victor Sihastrul, în Lavra Linsa, şi i-a spus: Ce să fac, părinte, că mă stăpâneşte patima nepăsării? Bătrânul i-a răspuns: Asta este o boală a sufletului. După cum celor care au o boală de ochi, li se pare că văd mai multă lumină din pricina suferinţelor mari, pe când celor cu ochii sănătoşi nu li se pare lumina atât de puternică. Tot aşa şi cu cei care trăiesc în nepăsare şi cu nicio grijă de sufletul

lor din pricina puţinei lor purtări de grijă cad repede în ispită şi socotesc că este nespus de mare ispita la care au fost supuşi. Cei care au însă sufletul sănătos se bucură cu atât mai mult cu cât sunt mai mari ispitele, căci pot să le înfrângă. CAPITOLUL 165 VIAŢA TÂLHARULUI CHIRIAC Ne povestea un bărbat iubitor de Hristos despre un talhar numit Chiriac, care tâlhărea în părţile Emausului, în Licopole. Şi era aşa de amarnic şi de neomenos, că l-au numit oamenii lup. Cu el avea şi alţi tâlhari, nu numai creştini, ci şi iudei şi samarineni. Într-o zi din Săptămâna Mare, s-au dus nişte oameni dintr-un sat din părţile Nicopolei la Ierusalim să-şi boteze copiii lor. După ce i-au botezat, s-au îndreptat spre satul lor ca să facă paştele. În drum s-au întâlnit cu tâlharii. Căpetenia hoţilor nu era de faţă. Bărbaţii au fugit, femeile au fost prinse, 188 li s-au aruncat din mâini nou-botezaţii şi au fost batjocorite de către evrei şi de către samarineni. Pe când fugeau, bărbaţii au fost întâlniţi de căpetenia de hoţi, şi a întrebat: „De ce fugiţi?” Ei i-au spus cele ce li s-au întâmplat. Căpitanul de hoţi i-a luat cu el şi s-a dus la confraţii lui. Acolo au găsit pe copii aruncaţi la pământ. Au cercetat cine a făcut mârşăvia şi le-a tăiat capul tuturor făptaşilor. Căpitanul de tâlhari a pus pe bărbaţi să ia copiii în braţe, căci femeile nu puteau să se atingă de copii fiind pângărite şi i-a însoţit până în satul lor. După câtva timp, căpitanul de hoţi a fost prins şi a stat în închisoare zece ani. Niciunul din stăpânitorii oraşului nu l-a osândit la moarte. Mai târziu a fost eliberat. Totdeauna spunea căpitanul de hoţi că a scăpat de moartea cea amară datorită acelor copii. „îi vedeam, povestea el, în vis şi ziceau: «Nu te teme, căci noi te vom apăra!»" M-am întâlnit cu el eu şi avva Ioan, preotul chinoviei Eunucilor şi ne-a povestit aceleaşi lucruri şi L-am slăvit pe Dumnezeu. CAPITOLUL 166 UN TÂLHAR CARE S-A CĂLUGĂRIT ŞI APOI I S-A TĂIAT CAPUL ÎN HAINE CIVILE Spunea avva Sabatie: „Pe când trăiam în Lavra Firmin, a venit un tâlhar la avva Zosima Cilicianul, şi l-a rugat pe bătrân, zicându-i: — Pentru numele lui Dumnezeu, ai milă de mine căci am făcut multe omoruri! Fă-mă monah, ca să mă las pe viitor de nelegiuirile mele. Bătrânul călugăr l-a sfătuit şi l-a făcut monah; i-a dat şi haina sfântă. După câteva zile, bătrânul îi spune: 189 crede-mă, fiule, nu poţi rămâne aici. dacă stăpânitorul ţinutului acestuia va afla că eşti aici te va prinde. De asemenea, vor veni aici şi duşmanii tăi şi te vor ucide. Dar ascultă-mă şi te voi duce într-o chinovie departe de aici. Şi l-a dus în chinovia lui avva Dorotei, aproape de Gaza şi Maiuma. După ce a stat aici nouă ani şi a învăţat Psaltirea şi toată rânduiala monahală, s-a dus iarăşi la Lavra lui avva Firmin, la avva Zosima Cilicianul, şi i-a spus: ai milă de mine, avvo, şi dă-mi hainele mele cele lumeşti, şi ia-le pe cele călugăreşti! bătrânul s-a întristat şi i-a spus: de ce, fiule? După cum ştii, părinte, stau de nouă ani în chinovie şi pe cât am putut am postit, m-am înfrânat, am trăit în ascultare cu toată liniştea şi frica

de Dumnezeu. Ştiu că bunătatea lui Dumnezeu a iertat multele mele păcate. Totuşi, de fiecare dată văd un copil care mă întreabă: «De ce m-ai ucis?» Văd acest copil în somn, în biserică, la masă şi spune mereu aceleaşi cuvinte. Un ceas nu mă lasă în pace. De asta vreau să plec, părinte, ca să mor pentru copil, căci l-am ucis fără nicio pricină. Şi-a luat hainele vechi, s-a îmbrăcat cu ele, a ieşit din lavră şi s-a dus la Diospoli. în ziua următoare a fost prins şi i s-a tăiat capul". CAPITOLUL 167 VIAŢA ŞI MOARTEA LUI AVVA PIMEN SIHASTRUL Spunea avva Agatonic, stareţul chinoviei Castelului, cuviosului părinte Sava: Într-o zi, m-am coborât la Ruva să merg la avva Pimen păscătorul. L-am găsit şi i-am spus gândul meu. Pentru că 190 s-a făcut seară, m-a găzduit în peştera lui. Era iarnă şi a fost în noaptea aceea un frig mare, încât am îngheţat. A doua zi de dimineaţă bătrânul mi-a spus: ce-i, fiule? iartă-mă, părinte, dar greu am dus-o în noaptea trecută din pricina frigului. într-adevăr, fiule, eu n-am îngheţat. M-am mirat când l-am auzit, căci era gol. fii bun şi spune-mi, cum de n-ai îngheţat? a venit un leu, s-a culcat lângă mine şi m-a încălzit. dar îţi spun, frate, că de fiare am să fiu mâncat. de ce? pe când eram în ţara noastră (erau amândoi Galateni) eram cioban, am lăsat pe un călător străin să fie mâncat de câinii mei. Puteam să-l scap; nu l-am scăpat, ci l-am lăsat şi l-au mâncat câinii. Şi ştiu că şi eu tot aşa am să mor. După trei ani a murit mâncat de fiare după cum a spus. CAPITOLUL 168 SPUSELE LUI AVVA ALEXANDRU BĂTRÂNUL Spunea avva Alexandru bătrânul, lui avva Vichentie şi fraţilor: părinţii noştri căutau pustiurile şi nevoinţele. Iar noi urmărim oraşele şi tihna. Spunea iarăşi bătrânul: pe vremea părinţilor noştri erau în floare aceste virtuţi: sărăcia şi smerenia. Astăzi însă domneşte dragostea de avere şi mândria. 191 Spunea iarăşi: părinţii noştri niciodată nu-şi spălau faţa, pe când noi deschidem băile publice. Spunea iarăşi Bătrânul: vai mie, fiilor, am distrus vieţuirea îngerească! Ucenicul său, avva Vichentie, i-a spus: suntem, într-adevăr, slabi, părinte. ce spui, Vichentie? Suntem slabi? Crede-mă, fiule, că suntem la trup tot atât de zdraveni ca şi luptătorii de la jocurile olimpice; sufletul nostru ne este însă slab. Spunea iarăşi: „Suntem în stare să mâncăm şi să bem mult şi să ne îmbrăcăm bine, dar nu suntem în stare să ne înfrânăm şi să ne smerim".

Spunea iarăşi bătrânul: „Vai ţie, Alexandre, vai ţie! Cum ai să fii făcut de ruşine când alţii se vor încununa!" CAPITOLUL 169 VIAŢA UNUI BĂTRÂN ORB DIN MĂNĂSTIREA LUI AVVA SISOE Era un bătrân lipsit de vedere în Schit, în lavra lui avva Sisoe. Fântâna se afla departe de chilia lui, cam la o mie de paşi. Bătrânul nu lăsa pe altul să-i aducă apă de la fântână, ci a făcut o funie; un capăt al ei l-a legat de fântână, iar celălalt l-a legat de chilia lui. Funia se târa pe pământ. Când se ducea să-şi scoată apă, mergea pe funie. A făcut bătrânul

aceasta ca să poată să se ducă la fântână. Dacă se întâmpla ca funia să fie acoperită de nisipul adus de vânt, lua funia în mână, o scutura, o punea iarăşi pe pământ şi mergea pe ea. Un frate l-a rugat să-i îngăduie să-i aducă apă. Bătrânul i-a spus: de douăzeci şi unu de ani, frate, aşa mi-aduc apă. Vrei să mă lipseşti şi de această muncă a mea? CAPITOLUL 170 VIAŢA UNEI FEMEI SFINTE CARE A MURIT ÎN PUSTIE La o depărtare oarecare de Ierusalim se află mănăstirea numită Samon. Doi monahi din această mănăstire s-au dus în muntele Sinai pentru rugăciune. Când s-au întors la mănăstire, ne-au povestit nouă, zicând: după ce ne-am închinat la sfântul munte, s-a întâmplat ca la întoarcere să ne rătăcim în pustie. Şi am colindat în pustie, ca pe ocean, timp de mai multe zile. într-o zi, vedem de departe o mică peşteră şi ne-am îndreptat spre ea. Când ne-am apropiat de peşteră, am văzut un puţ foarte 193 mic înconjurat de puţină verdeaţă, şi urmă de om. Şi ne-am spus: „Cu adevărat aici este un rob al lui Dumnezeu". Am intrat în peşteră, dar n-am văzut pe nimeni, ci am auzit pe cineva gemând. După ce am cercetat mult interiorul peşterii, am găsit un fel de iesle, iar în ea, pe cineva culcat. Ne-am apropiat de robul lui Dumnezeu şi l-am rugat să ne vorbească. Văzând că nu ne răspunde, l-am apucat de mână. Trupul încă îi era cald, dar îşi dăduse Domnului sufletul. Atunci am cunoscut că murise când am intrat noi în peşteră. Am luat deci trupul lui din locul în care se afla şi i-am săpat chiar în peşteră o groapă. Unul dintre noi, care era îmbrăcat cu o manta, s-a dezbrăcat de ea şi a învelit trupul cu mantaua, şi l-a aşezat cu ea în mormânt. Atunci am aflat că era femeie. Şi am slăvit pe Dumnezeu. Am făcut deasupra ei slujba înmormântării şi am îngropat-o. CAPITOLUL 171 VIAŢA A DOI BĂRBAŢI MINUNAŢI: TEODOR FILOSOFUL ŞI ZOIL ANAGNOSTUL În Alexandria erau doi bărbaţi minunaţi şi virtuoşi: Avva Teodor Filosoful şi Zoii Anagnostul. Ne duceam de multe ori la dânşii: la unul ca să luăm lecţii, iar la celălalt pentru că era din aceeaşi patrie cu noi şi pentru că ne făcusem împreună învăţătura. Avva Teodor Filosoful, nu avea niciun fel de avere decât o manta şi câteva cărţi. Dormea pe un scăunel şi în orice vreme îl găseai în biserică. Mai târziu, s-a retras în chinovia Salama şi acolo şi-a încheiat viaţa. Zoii Anagnostul era tot aşa de sărac. N-avea niciun fel de avere, decât o manta, şi aceasta foarte veche, şi câteva cărţi. Când şi el a murit întru Domnul a fost îngropat în mănăstirea lui avva Paladie. Câţiva părinţi s-au dus la Cosma Cărturarul şi l-au 194 întrebat despre avva Teodor Filosoful şi Zoii Anagnostul, zicând: care dintre cei doi a lucrat mai mult în nevoinţele ascetice? Cosma le răspunse: amândoi mâncau aceleaşi mâncăruri, aveau aceleaşi aşternuturi, aceleaşi haine. La fel se îndepărtau de tot ce este de prisos, la fel erau de smeriţi, de săraci şi de cumpătaţi. Totuşi avva Teodor Filosoful, umbla desculţ şi cu toate că suferea de ochi, a învăţat pe de rost tot Vechiul şi Noul Testament. Se mângâia însă prin

legăturile lui cu fraţii, prin convorbirile lui cu prietenii; avea multă putere de convingere prin ceea ce făcea, prin ceea ce învăţa. în ce-l priveşte pe Zoii Anagnostul, nu-i vrednic de laudă doar pentru dragostea cu care găzduia pe străini, ci şi pentru dragostea lui de pustie, pentru munca lui neobosită, pentru paza gurii. Nu-i plăcea să aibă în jurul lui prieteni; nu avea nimic al său; nu-i plăcea vorbirea şi strigătul; încetase orice legătură cu lumea; nu-şi îngăduia nicio desfătare şi nu suferea să fie servit de cineva cu ceva. îşi pregătea singur mâncarea, singur îşi spăla, fără să se gândească la uşurarea oarecum a traiului, prin faptul că era anagnost. Era gata să servească pe alţii; nu se îngrijea de loc de frig sau de căldură sau de îmbolnăvirea trupului; nu râdea, nu se supăra, nu se întrista, nu era peste măsură de vesel. Suporta cu răbdare mâncătura pricinuită de asprimea îmbrăcămintei şi înţepăturile făcute de către nenumăratele insecte. Avea şi acesta mai mult decât cel dintâi, mare putere în a îndrepta sufletele datorită propăşirii lui pe calea virtuţii. Avea mare siguranţă şi libertate în desăvârşirea sufletească de zi şi de noapte, deşi această siguranţă şi libertate erau urmate de multe oboseli şi nevoinţe, cu toate că evita prea multa legătură cu mirenii. Dar fiecare îşi va primi răsplata sa, după propria lui osteneală, după măsura înfierii, a curăţeniei duhovniceşti şi intelectuale, a fricii de Dumnezeu şi a dragostei, a slujirii, a căinţei, a statornicei cântării de psalmi şi rugăciuni, a 195 credinţei puternice şi a bunei plăceri înaintea lui Dumnezeu, ascunse şi neştiute de oameni. CAPITOLUL 172 VIAŢA LUI COSMA CĂRTURARUL, MAI SUS AMINTIT Despre acest Cosma Cărturarul, mulţi ne-au povestit multe; unii unele, alţii altele. Noi, însă, ca unii care au văzut acestea şi care le-au urmărit cu dragoste, le-am scris pentru folosul celor care le vor citi. Bărbatul era smerit, milostiv, înfrânat, feciorelnic, liniştit, nemânios, prietenos, iubitor de străini, iubitor de săraci. Acest minunat bărbat ne-a prilejuit mult folos sufletesc, nu numai prin faptul că-l vedeam şi eram instruiţi de către el, dar şi prin faptul că, având o bibliotecă foarte bogată cum n-avea nimeni din Alexandria, împrumuta cărţi cu bucurie celui ce-i cerea. Era sărac, în toată casa lui nu vedeam nimic altceva decât cărţi, un pat şi o masă. îngăduia oricărui om să intre la el, să-l întrebe cele ce-i erau de folos şi să citească, în fiecare zi. Mă duceam la el şi adevărat vă spun că totdeauna l-am găsit sau citind sau scriind împotriva iudeilor, căci avea mare râvnă de a întoarce pe evrei la adevăr. Datorită acestui fapt, m-a şi trimis de multe ori la unii evrei ca să discut cu ei Sfânta Scriptură, căci nu-i plăcea să iasă repede din casă. Într-o zi, m-am dus la acest cărturar, Cosma, şi pentru că eram bun prieten cu el l-am întrebat: fii bun şi spune-mi, câţi ani de sihăstrie ai? 196 el a tăcut şi nu mi-a dat niciun răspuns. l-am întrebat iarăşi: pentru Dumnezeu, spune-mi! de treizeci şi trei de ani! când am auzit asta, am dat slavă lui Dumnezeu. Altădată m-am dus iarăşi la el şi l-am întrebat: fii

atât de bun, căci ştii că pentru folosul sufletului te întreb şi spune-mi ce isprăvi ai făcut în atâta timp de sihăstrie şi înfrânare? Marele bărbat a suspinat din adâncul inimii şi mi-a spus: ce isprăvi poate să săvârşească un mirean, mai cu seamă când stă în casa lui? Eu l-am rugat din nou şi i-am spus: pentru Dumnezeu, spune-mi şi-mi fii de folos. Atunci, silit mult de mine mi-a spus: Iartă-mă, ştiu că am săvârşit numai aceste trei fapte vrednice de amintit: să nu râd, să nu mă jur şi să nu mint. CAPITOLUL 173 FAPTA MINUNATĂ A LUI TEODOR ANAHORETUL, CARE, PRIN RUGĂCIUNEA SA, A ÎNDULCIT APA MĂRII În părţile sfântului râu Iordan era un anahoret, eunuc, numit Teodor. Acesta, silit de nişte treburi, a plecat la Constantinopol. S-a urcat într-o corabie. Petrecând corabia mai mult timp pe mare, au terminat apa şi erau tare îndureraţi şi deznădăjduiţi corăbierii şi călătorii. Anahoretul 197 s-a sculat în picioare, a întins mâinile la cer către Dumnezeu, Care mântuieşte de la moarte sufletele noastre; s-a rugat, a făcut deasupra mării cu mâna semnul crucii, apoi a zis corăbierilor: binecuvântat este Domnul! Scoateţi apă câtă vă trebuie! Şi au umplut toate vasele cu apă dulce din mare şi au slăvit pe Dumnezeu. CAPITOLUL 174 FAPTA MINUNATĂ A UNUI STĂPÂN DE CORĂBII CREDINCIOS, CARE A CĂPĂTAT PLOAIE DE LA DUMNEZEU Avva Grigore Anahoretul ne povestea următoarele: „Pe când călătoream din Bizanţ cu corabia, s-a suit în corabie şi un copist cu soţia lui, care doreau să se închine în Ierusalim. Căpitanul corăbiei era foarte evlavios şi postitor. în timpul călătoriei, copiii copistului au consumat apa fără chibzuinţă. Când am ajuns în mijlocul mării s-a terminat apa şi eram în mare nevoie. Era o privelişte plină de jale să vezi femei, copii şi prunci topiţi de sete şi întinşi la pământ ca morţi. Am petrecut în această nevoie cam trei zile şi nu mai aveam nicio nădejde de viaţă. Copistul, nemaiputând suferi chinul, şi-a scos sabia ca să omoare pe căpitanul corăbiei şi pe corăbieri, căci spunea el: «Ei sunt de vină că pierim noi, că n-au luat destulă apă pentru trebuinţa noastră». Eu l-am rugat pe copist şi i-am spus: să nu faci asta, ci mai degrabă să ne rugăm Domnului nostru Iisus Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu, care face lucruri mari şi nepătrunse, cărora nu este număr. Iată, şi căpitanul corăbiei, după cum vezi, posteşte şi se roagă de trei zile. 198 Copistul s-a liniştit. în a patra zi, cam pe la ora douăsprezece, s-a ridicat în picioare căpitanul corăbiei şi a strigat cu voce mare, zicând: slavă Ţie, Hristoase, Dumnezeul nostru! Toţi s-au mirat de strigătul lui, apoi le-a spus corăbierilor: întindeţi pieile! Cum le-au întins, iată că au venit nori deasupra corăbiei şi a plouat atâta apă că au strâns cât era de trebuinţă. Minunea era mare şi înfricoşată, că norul mergea împreună cu corabia mişcată de vânt şi nu a plouat în afară de corabie". CAPITOLUL 175 DESPRE ÎMPĂRATUL ZENON, BĂRBAT MILOSTIV Un părinte ne povestea despre Zenon, următoarele: „O femeie a

nedreptăţit pe fiica ei. Fiica s-a dus la biserica Preasfintei Stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu şi s-a rugat ei, zicând: răzbună-mă pe împăratul Zenon! Timp de multe zile s-a rugat aşa. în sfârşit, i s-a arătat Maica Domnului şi i-a spus: crede-mă, femeie, de mult am vrut să te răzbun, dar nu mă lasă mâna lui cea dreaptă. Căci era foarte milostiv. 199 CAPITOLUL 176 FRUMOASA ÎNTÂMPLARE A LUI AVVA ANDREI DESPRE CEI ZECE PEREGRINI, ÎNTRE CARE ŞI UN TÂNĂR EVREU Avva Paladie ne povestea: „Am auzit povestind pe un părinte cu numele Andrei, botezat cu nisip, cu care ne-am întâlnit şi noi, zicând: în tinereţea mea eram tare dezordonat. Fiind război şi neorânduială, eu împreună cu alţi nouă am fugit în Palestina. Unul dintre noi era meşteşugar, iar altul evreu. Când am ajuns în pustie, evreul s-a îmbolnăvit de moarte. Eram în mare încurcătură şi nu ştiam ce să facem cu el. Totuşi nu l-am părăsit, ci fiecare dintre noi îl ducea în spate cât putea. Vroiam să-l ducem într-un oraş sau în vreun port, ca să nu moară în pustie. Dar, pentru că tânărul slăbise cu totul şi leşina datorită nemâncării, a marii fierbinţeli, a oboselii nemăsurate şi a setei din pricina arşiţei, încât era pe moarte şi nu mai putea să se ţină pe picioare, ne-am sfătuit cu multe lacrimi ca să-l lăsăm în pustiu, de teamă să nu murim şi noi din pricina setei. Când l-am pus pe nisip plângând, şi ne-a văzut că avem de gând să plecăm, a început să ne conjure, zicând: pe Dumnezeul care are să judece viii şi morţii nu mă lăsaţi să mor evreu, ci creştin. Faceţi-vă milă cu mine şi botezaţi-mă, ca să plec şi eu creştin din viaţa aceasta şi să mă duc la Domnul. — Bine, frate; dar nu-i nimeni printre noi care te poate boteza. Toţi suntem mireni. Botezul nu poate să-l facă decât episcopii sau preoţii. Dar nici apă aici nu avem. El însă stăruia rugându-ne cu lacrimi, cu aceleaşi jurăminte şi zicând: nu mă lipsiţi de acest dar, creştinilor! Pe când noi eram într-o încurcătură aşa de mare, 200 meşteşugarul mişcat de Dumnezeu ne spune: ridicaţi-l şi dezbrăcaţi-l! Cu mult chin l-am sculat în picioare şi l-am dezbrăcat. Meşteşugarul a luat nisip cu mâinile lui, l-a vărsat de trei ori pe capul evreului, zicând: «Se botează Teodor, în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh». Noi am răspuns: «Amin», după fiecare nume al Sfintei şi Deofiinţei Treimi. Şi iau ca martor pe Domnul, fraţilor, că Hristos, Fiul Dumnezeului celui viu, l-a vindecat şi l-a întărit atât de mult, încât nu se mai vedea în el nici urmă de boală, ci a mers împreună cu noi, restul drumului prin pustie sănătos şi zdravăn, cu toată veselia. Când am ajuns la Ascalon am povestit tot ce s-a întîmplat pe cale cu fratele fericitului şi celui întru sfinţi Andrei, episcopul oraşului. Cuviosul Dionisie la auzul spuselor noastre, s-a minunat de această străină minune şi a chemat tot clerul ca să-i spună întâmplarea şi să hotărască dacă trebuie socotit botez sau nu botezul cu nisip. Unii spuneau că trebuie să fie socotit botez datorită minunii străine; alţii spuneau: «Nu!». Grigore Teologul enumără toate

botezurile: botezul mozaic, dar cu apă; înainte de acesta botezul prin nori şi prin mare; apoi botezul lui Ioan, deosebit de cel iudaic; botezul lui Iisus, dar cu Duhul, acest botez este botezul desăvârşit; ştiu şi al patrulea botez, cel prin mucenicie şi sânge; cunosc şi pe al cincilea încă, prin lacrimi. Cu care dintre aceste botezuri a fost el botezat ca să-i dăm aprobarea, mai cu seamă că Domnul a spus lui Nicodim: «Dacă nu se va naşte cineva din apă şi din Duh, nu va intra în împărăţia Cerurilor» (In, 3,5). Alţii iarăşi le obiectau acestora, spunând: cum asta? Pentru că nu este scris despre apostoli că au fost botezaţi nu intră întru împărăţia lui Dumnezeu? nu-i adevărat, răspundeau ceilalţi; apostolii au fost într-adevăr botezaţi după cum aminteşte Clement Alexandrinul în volumul al cincilea al Hipotiposelor sale. 201 Clement tâlcuind cuvintele apostolice: «Mulţumesc lui Dumnezeu că pe nimeni dintre voi n-am botezat» (1 Cor. 1,14), zice: «Se spune că Hristos a botezat numai pe Petru, iar Petru pe Andrei; Andrei pe Iacov şi pe Ioan şi aceia pe ceilalţi». Acestea şi multe altele discutând i s-a părut fericitului Dionisie episcopul să trimită pe fratele la sfântul râu Iordan şi să fie botezat acolo. Iar pe meşteşugar l-a hirotonit diacon. CAPITOLUL 177 REAUA MOARTE A UNUI MONAH EGIPTEAN, CARE A VOIT SĂ LOCUIASCĂ ÎN CHILIA LUI EVAGRIE ERETICUL Spunea avva Ioan Cilicianul: «Pe când trăiam noi în Enatul Alexandriei, a venit la noi un monah egiptean care ne-a povestit nouă, zicând: ■ în Lavra Chiliilor a venit un frate dintr-un alt ţinut şi a vrut să rămână aici. A făcut metanie preotului şi l-a rugat să-i îngăduie să locuiască în chilia lui Evagrie. Preotul i-a spus că nu poate să locuiască acolo. Fratele i-a răspuns: Dacă nu pot locui acolo, atunci voi pleca de aici. dar, frate, i-a spus preotul, în chilia aceea locuieşte un demon cumplit. Demonul acesta a rătăcit pe Evagrie, l-a îndepărtat de la dreapta credinţă şi i-a băgat în mintea lui dogmele cele rele. aşa că nu se îngăduie nimănui să locuiască acolo. Fratele însă a stăruit şi a spus: Dacă rămân în această lavră, apoi acolo vreau să locuiesc. fă cum hotărăşti, i-a răspuns preotul. Locuieşte acolo! 202 Şi într-adevăr fratele a plecat şi a locuit acolo o săptămână. Când a sosit ziua Duminicii a venit la biserică. Când l-a văzut preotul s-a mângâiat. Duminica următoare, fratele n-a mai venit la biserică. Preotul a rugat pe doi fraţi să se ducă să afle de ce n-a venit fratele la biserică. Intrând fraţii în chilie, l-au găsit cu funia la gât, spânzurat»". CAPITOLUL 178 VIAŢA UNUI BĂTRÂN, BĂRBAT SIMPLU, DIN CHINOVIA SHOLARILOR Ne povestea nouă avva Gheorghe, preotul chinoviei Sholarilor, că în Monadia trăia un bătrân tare sârguitor; era însă simplu la credinţă şi se împărtăşea oriunde se găsea fără nicio deosebire. într-o zi, i s-a arătat un înger al lui Dumnezeu spunându-i: spune-mi, bătrâne, când ai să mori cum vrei să fii îngropat: cum îngroapă monahii egipteni sau cum îngroapă monahii ierusalimiteni? nu ştiu, i-a răspuns bătrânul. gândeşte-te, i-a spus atunci

îngerul, şi-am să vin peste trei săptămâni să-mi spui. Bătrânul s-a dus la un altul şi i-a spus ceea ce a auzit de la înger. Când a auzit acest bătrân s-a minunat de spusele lui. S-a uitat mult la el şi mişcat de Dumnezeu i-a spus: unde te împărtăşeşti cu Sfintele Taine? 203 El i-a răspuns şi i-a zis: unde mă găsesc, acolo mă împărtăşesc. Atunci bătrânul i-a spus: să nu crezi că poţi să te împărtăşeşti în afară de Sfânta Sobornicească şi Apostolică Biserică, care ţine cele patru Sfinte Sinoade ecumenice; cel din Niceea, al celor trei sute optsprezece părinţi, cel din Constantinopol, al celor una sută cincizeci de părinţi, primul din Efes al celor două sute de părinţi, şi cel din Calcedon al celor şase sute treizeci de părinţi. Când va veni îngerul spune-i: „Vreau să fiu înmormântat cum se îngroapă monahii ierusalimiteni". După trei săptămâni a venit îngerul şi a spus bătrânului: ce mai este, bătrâne? Te-ai gândit? -Vreau să fiu înmormântat cum se îngroapă monahii ierusalimiteni, i-a răspuns bătrânul. bine, bine, a zis îngerul. şi îndată şi-a dat duhul bătrânul. Aceasta s-a întâmplat ca să nu piardă bătrânul ostenelile lui şi să fie osândit la un loc cu ereticii. CAPITOLUL 179 VIAŢA UNEI FEMEI SFINTE CARE ERA DIN IERUSALIM Am ajuns la avva Ioan Anahoretul, poreclit Pirul, şi ne povestea nouă, zicând: am auzit pe avva Ioan, Moabitul spunând că era în Ierusalim o călugăriţă foarte evlavioasă şi desăvârşită în ceea ce priveşte viaţa după Dumnezeu. Diavolul însă, pizmuia virtutea fecioarei: de aceea a băgat în sufletul unui tânăr o dragoste satanică pentru călugăriţă. Dar acea minunată fecioară când a văzut viclenia demonului şi pierderea tânărului şi-a luat într-un coşuleţ puţină udătură şi s-a dus în pustie. Prin plecarea ei a făcut ca mântuirea tânărului să nu se zdruncine şi să se pună şi ea în siguranţă prin faptul că a locuit în pustie. Dar, după multă vreme, potrivit iconomiei lui Dumnezeu, ca să nu rămână necunoscută viaţa virtuoasă a acelei femei, o vede un anahoret în pustia sfântului râu Iordan şi-i spune: 204 ce faci, maică, în pustia aceasta? Ea însă a vrut să ascundă de anahoret traiul ei în pustie şi, de aceea i-a spus: iartă-mă, am rătăcit calea. Dar fii bun, părinte şi arată-mi drumul. Anahoretul, cunoscând de la Dumnezeu vieţuirea ei, îi spune: crede-mă, măicuţă, că nici n-ai rătăcit calea şi nici n-o cauţi. Şi pentru că ştii că minciuna este de la diavol, spune-mi adevărata pricină pentru care ai venit aici. iartă-mă, avvo, i-a răspuns fecioara. Un tânăr s-a îndrăgostit de mine. De asta am venit în pustia aceasta, că este mai bine să mor aici, decât să ajung sminteală pentru cineva, potrivit cuvintelor Sfântului Apostol Pavel (I Cor. 8, 9 de câtă vreme eşti aici, maică? a întrebat-o bătrânul. prin harul lui Hristos sunt aici de şaptesprezece ani. Ce-ai mâncat în pustiul acesta? călugăriţa şi-a scos coşuleţul şi udătura din el şi a spus anahoretului: iată acest coşuleţ pe care îl vezi; am ieşit cu el din cetate şi Dumnezeu a făcut această milostenie cu mine, smerita, că am mâncat atâta vreme din udătura aceasta şi nu s-a împuţinat. Cunoaşte şi aceasta,

părinte, că bunătatea lui Dumnezeu aşa m-a acoperit, că timp de şaptesprezece ani nu m-a văzut om, afară de tine astăzi, deşi eu îi vedeam pe toţi. Anahoretul, aflând aceasta, a slăvit pe Dumnezeu. 205 CAPITOLUL 180 VIAŢA LUI IOAN ANAHORETUL, CARE LOCUIA ÎN PEŞTERA ORAŞULUI SOHU Ne povestea nouă preacuviosul Dionisie, preotul şi schevofilaxul prea sfintei biserici a Ascaloniţilor, despre avva Ioan Anahoretul, zicând: cu adevărat, mare a fost după Dumnezeu omul în vremea noastră. Iar ca mărturie că a bine plăcut lui Dumnezeu, se povesteşte despre el această minune: Bătrânul locuia într-o peşteră în împrejurimile satului Sohu, cam la 20 de mile de Ierusalim. Bătrânul avea în peştera lui icoana Preasfintei Preacuratei Stăpânei noastre Născătoarea de Dumnezeu şi pururea Fecioara Maria, purtând în braţe pe Dumnezeul nostru. De câte ori voia să plece în vreun loc sau în pustietăţi îndepărtate sau la Ierusalim ca să se închine Sfintei Cruci şi cinstitelor locuri sau la Muntele Sinai, ca să se roage şi la mormintele mucenicilor care se găsesc la mari depărtări de Ierusalim căci era bătrânul mare iubitor de mucenici şi se ducea când la Sfântul Ioan în Efes, când la Sfântul Teodor în Evhaita, când în Seleucia Isauriei la Sfânta Tecla, când la Sfântul Serghie în Safa; se ducea când la un sfânt când la altul, pregătea candela şi o aprindea cum avea obiceiul şi stând la rugăciune şi rugând pe Dumnezeu ca să-l ajute în călătoria lui, spunea Stăpânei uitându-se la icoana ei: „Sfântă Stăpână Născătoare de Dumnezeu, pentru că am de făcut o cale îndepărtată caremi ia multe zile, ai grijă de candela ta şi păstreaz-o nestinsă, potrivit gândului meu, căci eu plec având ca însoţitor de călătorie ajutorul tău". După ce spunea aceste cuvinte către icoană, pleca. După ce-şi termina călătoria ce şi-o pusese în gând, se întorcea uneori după o lună, alteori după două şi trei luni, iar câteodată chiar şi după cinci sau şase luni şi se găsea candela pregătită şi aprinsă după cum o lăsase când 206 plecase în călătorie. Şi nu o vedea stinsă de la sine nici când se deştepta din somn, nici când se întorcea din călătorie, nici când venea în peşteră din pustie. CAPITOLUL 181 DESPRE ACELAŞI Tot Dionisie, preotul, ne spunea despre acelaşi bătrân aceasta: Într-o zi bătrânul mergea prin satul Sohu. Acolo era şi peştera lui. Pe când mergea a văzut un leu că venea spre el. Drumul era foarte strâmt, aşezat între două garduri făcute din spini sădiţi, aşa cum obişnuiesc sătenii să-şi împrejmuiască ogoarele lor. Drumul era atât de strâmt, din pricina spinilor încât putea să încapă un om cu sloboda pe jos şi chiar aşa, cu greu putea să treacă. Când Bătrânul şi leul s-au apropiat unul de altul, nici bătrânul nu s-a întors ca să facă loc leului, nici leul nu putea să se întoarcă din pricina îngustimii drumului, dar nici amândoi nu puteau să treacă. Când leul a văzut că slujitorul lui Dumnezeu vrea să înainteze şi nu vrea să se întoarcă din drum s-a ridicat pe picioarele dinapoi şi stând drept a aplecat gardul de spini în partea stângă a bătrânului şi prin greutatea şi puterea trupului lui a

făcut puţin loc ca să poată trece dreptul neîmpiedicat. Şi astfel a trecut bătrânul atingându-se de spatele leului. După trecerea lui, leul s-a ridicat de pe gard şi s-a dus în drumul său. La avva Ioan a venit un frate şi n-a găsit nimic în peştera lui şi l-a întrebat: 207 cum stai aici, părinte, dacă nu ai cele de trebuinţă? Bătrânul i-a răspuns: peştera aceasta, fiule, este o neguţătorie duhovni¬cească: dai şi iei. CAPITOLUL 182 VIAŢA LUI AVVA ALEXANDRU CILICIANUL, CARE A FOST ÎNDRĂCIT DE DIAVOL APROAPE DE MOARTE Alături de oraşul Betleem, la o depărtare de două mile, este o mănăstire a Sfântului Serghie, numită Xiropotamu. Stareţ al acestei mănăstiri era un bărbat foarte evlavios, numit Evghenie, care a ajuns mai târziu stareţ al Ermopolei din Egipt, în hotarele primei Tebaide. Când ne-am dus în mănăstire, avva Evghenie ne-a povestit despre avva Alexandru Cilicianul, că după ce a îmbătrânit în peşterile sfântului râu Iordan, l-a luat în mănăstirea lui. Aproape de sfârşitul vieţii lui a căzut la pat timp de câteva luni. Cu zece zile înainte de a se muta la Domnul, din invidia diavolului s-a îndrăcit. Şi a început bătrânul să spună dracului: către seară ai venit, nemernice. Nu-i mare lucru acesta, căci sunt legat în pat şi nu pot să mă mişc. Ţi-ai arătat, nemernice, slăbiciunea ta fără să vrei. Căci dacă erai tare şi puternic ai fi venit la mine acum cincizeci sau şaizeci de ani, ca să-ţi arăt neputinţa ta prin Hristos Care mă întăreşte, ca să-ţi dobor mândria ta şi să-ţi zdrobesc neînduplecata ta cerbicie. Acum însă, dacă ai pus stăpânire pe mine nu-i din pricina slăbiciunii mele sufleteşti, ci din pricina bolii care mă apasă. Dar mulţumesc lui Dumnezeu, către Care mă duc şi Căruia ii voi arăta nedreptatea pe care am suferit-o de la tine, că ai năvălit fără de milă asupra mea după osteneala atâtor ani petrecuţi în nevoinţă. 208 Bătrânul spunea în fiecare zi aceste cuvinte împreună cu altele şi în a zecea zi şi-a dat duhul lui în pace Stăpânului Hristos cu toată liniştea. CAPITOLUL 183 FAPTA MINUNATA A UNUI CĂLUGĂR EGIPTEAN NUMIT DAVID Spunea avva Teodor Cilicianul: „Pe când trăiam în Schit era acolo un călugăr numit David. într-o zi, a plecat cu al ţi monahi la secerat. Acesta era obiceiul schitioţilor, ca să se ducă prin sate şi să secere. S-a dus bătrânul într-un sat şi s-a tocmit la secerat. Un sătean l-a angajat, într-o zi, în timpul secerişului. Pe la ceasul al doisprezecelea, a fost o arşiţă grozavă şi bătrânul s-a dus într-o colibă şi s-a aşezat acolo. Când a venit săteanul şi l-a văzut stând i-a zis cu mânie: de ce nu seceri, bătrâne, nu ştii că te plătesc? da, i-a răspuns bătrânul. Dar pentru că este arşiţă mare şi boabele de grâu cad din spice, de asta aştept puţin ca să treacă arşiţa să nu avem pagubă. Săteanul i-a spus: scoală-te, lucrează, chiar dacă ar arde tot grâul. şi vrei să ardă?, l-a întrebat bătrânul. da, i-a răspuns săteanul cu mânie. Bătrânul s-a sculat şi iată pe neaşteptate a început să ardă ţarina. Săteanul, cuprins atunci de frică, s-a dus în altă parte unde secerau alţi bătrâni şi le-a cerut să vină la bătrân şi să-l înduplece

ca, rugându-se, să înceteze focul. Ei au venit şi i-au făcut metanie bătrânului. Bătrânul le-a zis: el a spus să-i ardă ţarina. Fiind totuşi înduplecat bătrânul de ei, s-a dus unde a stat între grâul care ardea şi cel care nu ardea. S-a rugat 209 Deodată s-a stins focul de pe ţarină şi a scăpat restul de grâu. Toţi s-au mirat şi au dat slavă lui Dumnezeu" CAPITOLUL 184 RELATAREA LUI AVVA IOAN EUNUCUL, DESPRE UN MONAH TÂNĂR CARE S-A HOTĂRÂT SĂ NU BEA şi DESPRE UN BĂTRÂN CARE SE RUGA MULT Când eram în Alexandria, la Enat, ne-am dus în mănăstirea lui avva Ioan Eunucul, pentru folos sufletesc. Acolo am găsit un bărbat foarte bătrân care stătuse în mănăstire aproape 80 de ani. Era aşa de milostiv nu numai cu oamenii cum n-am mai văzut altul, ci şi cu animalele. Ce făcea bătrânul? N-avea altă grijă decât acestea: când se scula dimineaţa se ducea la toţi câinii care erau în lavră şi le dădea de mâncare; furnicilor celor mici le arunca făină, iar celor mari grâu; înmuia şi pesmeţi pe care-i arunca din cameră, ca să-i mănânce păsările. Astfel trăind în mănăstire nu trecea cu vederea nici uşă nici fereastră, nici candelă, nici icoană, şi ca să spun toate nu lăsa nimic din cele pământeşti. Nu păstra niciun ceas la el nici carte, nici bani, nici haină, ci pe toate le dădea celor săraci îngrijindu-se cu totul de cele viitoare. Cei care voiau să înfăţişeze milostenia şi dragostea lui de oameni, ne povesteau şi aceasta despre el: „Într-o zi, a venit la el un sătean rugându-l să-i dea un ban de aur. Fiindcă bătrânul nu avea, căci nu ţinea la el niciodată aur, s-a dus cu el, s-a împrumutat din mănăstire şi a dat omului. Acesta i-a spus: «După o lună ţi-l dau înapoi». După ce au trecut ani şi nu i-a înapoiat săteanul, căci nu avea de unde să o dea, avva Ioan îl chemă, şi-i spuse: dă-mi banul, frate! dumnezeu ştie că nu am, a răspuns omul. găseşte, frate, vreun mijloc prin care să poţi să-mi dai banul. porunceşte-mi să fac ceva şi voi face. Apoi i-a dat de mâncare şi băutură. Omul socotea că are să-i poruncească să facă ceva. Atunci avva Ioan i-a spus: când ai să ai timp şi n-ai de lucru, vino aici şi fă treizeci de metanii şi-ţi voi da un ban de cinci parale. săteanul a consimţit să facă aşa şi de câte ori avea timp venea şi-i făcea metaniile. Bătrânul îi dădea un ban de cinci parale, îi dădea şi mâncare şi băutură, ba încă şi cinci pesmeţi pentru casă. Când a făcut 25 de bani de câte cinci parale, adică un ban de aur, bătrânul a primit-o de la sătean. Apoi i-a dat drumul, binecuvântându-l". Tot avva Ioan Eunucul, ne povestea nouă, zicând: „M-am dus în Tebaida în chinovia lui avva Apolon şi am văzut acolo un frate mai tânăr, care avea pe tatăl său trupesc şi el monah. Şi a făgăduit tânărul să nu bea în viaţa lui nici apă, nici vin şi nici altă băutură. Mânca cicoare şi alte ierburi care puteau să-i potolească setea. Slujba lui era de a băga pâine în cuptor. După trei ani s-a îmbolnăvit, din care pricină a şi plecat la Domnul. Pentru că era ars de febră şi de o sete foarte mare, era rugat de către toţi să bea puţin; fratele însă n-a vrut deloc. Avva chinoviei a chemat

doctorul ca să-i uşureze puţin suferinţa dacă e cu putinţă. Când a venit doctorul şi l-a văzut pe frate într-o suferinţă atât de mare, l-a 211 rugat să bea puţină apă. Fratele n-a vrut. Atunci doctorul a spus stareţului: aduceţi-mi aici o albie mare! După ce au adus-o, au pus în ea patru vedre de apă caldă, l-au băgat în ea până la coapse şi l-au ţinut acolo vreme de un ceas. Şi ne-a încredinţat pe noi dumnezeiescul bătrân căci eram de faţă când l-au scos din apă că doctorul când a măsurat apa a găsit ceva mai mult de o vadră. Iată ce răbdau asceţii; se supuneau la grele încercări, suferind pentru Dumnezeu ca să dobândească bunătăţile cele veşnice". Acelaşi bătrân ne povestea iarăşi: în aceeaşi chinovie m-am dus în chilia unui bătrân; am văzut că locul în care făcea el metanii era o lespede de piatră; şi se adâncise lespedea de patru degete în locul în care-şi punea mâinile şi genunchii în timp ce făcea metanii. Aşa de multe metanii făcea. CAPITOLUL 185 VIAŢA UNEI FEMEI CREDINCIOASE CARE, PRIN MINUNATA SA ÎNŢELEPCIUNE, A ADUS PE BĂRBATUL SĂU PĂGÂN LA CREDINŢĂ Pe când eram în Insula Samos, ne povestea nouă iubitoarea de Dumnezeu şi de săraci, Maria, mama dregătorului Pavel, zicând: «în oraşul Nisibi era o femeie creştină, iar bărbatul ei era păgân. Aveau în casa lor cincizeci de miliarisia, un fel de monede de mică valoare, într-o zi bărbatul i-a spus 212

femeii lui: să dăm banii aceştia ca să avem ceva folos din ei; căci dacă ii cheltuim unul câte unul îi vom pierde pe toţi. Femeia a răspuns şi i-a zis: dacă vrei să dai cu dobândă banii, du-te şi fă-o, dar împrumută cu ei pe Dumnezeul creştinilor. unde este Dumnezeul creştinilor ca să-l împrumutăm pe El? a întrebat bărbatul. am să ţi-L arăt eu, i-a răspuns femeia. Nu numai că n-ai să pierzi banii, dar îţi dă şi dobânzi şi-ţi îndoieşte şi capitalul. să mergem, a spus soţul; arată-mi-L şi să-i dăm Lui banii. Femeia a luat pe bărbatul său şi l-a dus într-o preasfântă biserică. Biserica din Nisibi avea uşi mari. Când au ajuns în porticul bisericii unde erau cele cinci uşi mari, i-a arătat soţului ei pe săraci şi i-a spus: dacă le dai lor banii, atunci îi primeşte Dumnezeul creştinilor. Toţi aceştia sunt ai lui. Bărbatul a dat îndată cu bucurie cele cincizeci de monezi săracilor şi a plecat la casa lui. După trei luni ei erau strâmtoraţi de nevoi. Bărbatul i-a zis femeii: nu trebuie oare ca Dumnezeul creştinilor să ne dea ceva din datoria aceea că suntem strâmtoraţi? Femeia i-a răspuns: da, du-te acolo unde ai dat şi ţi se va da şi ţie cu multă grabă. Bărbatul s-a dus repede la sfânta biserică. Ajungând n locul în care a dat săracilor monezile şi colindând toată biserica, cu nădejdea că va vedea pe cineva care să-i dea datoria, n-a găsit decât pe săraci care stăteau la uşă. Pe când se gândea cui să se adreseze şi de la cine să-i ceară, vede naintea picioarelor lui pe marmură o monedă din acelea pe care le dăduse săracilor. S-a aplecat, a luat-o şi s-a întors

213 acasă. Şi a spus soţiei: iată, m-am dus la biserica voastră şi, crede-mă, femeie, că n-am văzut, după cum ai spus, pe Dumnezeul creştinilor şi nu mi-a dat nimic, ci am găsit numai o monedă acolo unde şi eu am dat cele cincizeci de monede. Atunci, minunata femeie i-a spus: el este, Cel care ţi-a dat ţie în chip nevăzut moneda. Căci El este nevăzut şi conduce lumea cu puterea şi mâna Lui nevăzute. Du-te însă, stăpânul meu, cumpără-ne ceva de mâncare pentru azi şi El îţi va da iarăşi. Bărbatul a plecat şi a cumpărat pentru ei pâine, vin şi un peşte. A venit acasă şi le-a dat femeii. Ea a luat peştele şi a început să-l cureţe. Când l-a spintecat a găsit în el o piatră foarte minunată, încât femeia s-a bucurat de ea. Nu ştia ce piatră este aceea, dar a păstrat-o. Când s-a întors bărbatul ei acasă de la treburi şi pe când mâncau, femeia i-a arătat piatra pe care a găsit-o, spunându-i: Iată, am găsit această piatră în peşte. Bărbatul s-a minunat şi el de frumuseţea pietrei când a văzut-o, deşi nu-i cunoştea nici el valoarea. După ce au mâncat, a spus femeii: dâ-mi piatra; mă duc să o vând, să văd de voi lua ceva pe ea. Căci după cum am spus, nici el nu-i cunoştea valoarea, căci era om simplu. A luat piatra şi s-a dus la un zaraf care era şi vânzător de argint. Era pe timpul închiderii prăvăliei, căci era seară. Şi a spus negustorului: Vrei să-mi cumperi pietricica asta? Negustorul, după ce a văzut-o, l-a întrebat: cât vrei să-ţi dau pe ea? dă-mi cât vrei, a răspuns omul. Negustorul i-a spus: Îţi dau cinci miliarisia. Omul, crezând că-şi bate joc de el, i-a spus: atât vrei să-mi dai pe ea? 214 Negustorul socotind că i-a răspuns cu vicleşug i-a spus: Îţi dau zece miliarisia. Omul socotind că-şi bate iarăşi joc de el a tăcut. Îţi dau douăzeci de miliarisia, a spus din nou negustorul. Omul tăcea şi nu spunea nimic. Cum însă negustorul a urcat preţul la treizeci apoi la cincizeci de miliarisia, întărindu-i cu jurământ că într-adevăr îi dă aceşti bani, atunci a priceput şi şi-a dat seama că dacă n-ar fi o piatră preţioasă nu i-ar fi dat pe ea cincizeci de miliarisia. Negustorul însă urca preţul puţin câte puţin până ce a ajuns la trei sute de miliarisia. Omul a luat banii, i-a dat piatra şi a venit cu bucurie la femeia lui. Când l-a văzut i-a spus: cu cât ai vândut-o? Socotind că a vândut-o cu cinci sau zece bănuţi. Bărbatul a scos cele trei sute de miliarisia, le-a dat ei, spunându-i că cu atâta a vândut-o. Iar ea, minunându-se de bunătatea iubitoare de oameni a lui Dumnezeu, i-a spus: Iată, bărbate, cât este de bun, de recunoscător şi de bogat Dumnezeul creştinilor. Vezi că ţi-a dat înapoi nu numai cele cincizeci de miliarisia şi dobânda lor, ci în puţine zile ţi-a dat îndărăt înşesit. Cunoaşte deci că nu este alt Dumnezeu nici pe pământ, nici în cer, decât numai El. Fiind încredinţat prin această minune şi cunoscând astfel prin experienţa adevărului, s-a făcut îndată creştin şi a slăv it pe Dumnezeul şi Mântuitorul nostru Hristos, împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, mulţumind nespus de mult înţelepciunea femeii sale, prin care i s-a dăruit lui cunoaşterea cu adevărat a lui Dumnezeu". 215 CAPITOLUL 186 VIAŢA LUI

MOSHU, NEGUSTORUL DIN TIR Ne-am dus în chinovia peşterii lui avva Sava, la stareţul avva Eustaţiu. Şi ne-a povestit: „în Tir era un negustor, numit Moshu. Când ne-am dus în Tir, el ne-a povestit, zicând: «Pe când eram comerciant, m-am dus într-o seară târziu să fac baie. Pe drum m-am întâlnit cu o femeie care stătea în întuneric. Eu am trecut mai departe pe lângă ea; ea însă a început să vină în urma mea. Cuprins de drăcească bucurie nu m-am mai dus la baie, ci m-am îndreptat cu ea la un han ca să mănânc. Deşi am îndemnat-o mult, n-a vrut să guste deloc. în sfârşit ne-am sculat şi ne-am dus să ne culcăm. Când am vrut să o îmbrăţişez, a strigat cu mare glas şi cu lacrimi: vai mie, nenorocita! M-am ruşinat de plânsul ei şi am întrebat-o de ce plânge. Ea însă plângând şi mai mult mi-a spus: bărbatul meu face negustorie pe mare; a suferit un naufragiu şi a pierdut şi averea lui şi pe a altora. Acum este închis pentru averea altora. Pentru că n-am ce să fac ca să-i câştig pâinea m-am hotărât să-mi vând trupul ca să găsesc măcar pâine într-un chip atât de ruşinos. Căci am pierdut totul. Am întrebat-o: cât e de mare datoria? de cinci livre. Am scos aurul, i l-am dat ei, zicându-i: iată, pentru hotărârea lui Dumnezeu nu m-am atins de tine. Dă banii şi scoate-ţi bărbatul din temniţă şi rugaţi-vă pentru mine. După câtăva vreme m-a pârât cineva la împărat că am risipit marfa încredinţată mie. împăratul a trimis de mi-a 216 ridicat toată averea mea, m-a ridicat în cămaşă, m-a dus la Constantinopol şi m-a băgat la închisoare. Şi am stat închis multă vreme numai cu cămaşa cea veche. într-o zi, am auzit că împăratul vrea să mă condamne la moarte. Mi-am pierdut nădejdea că voi mai trăi. Pe când plângeam şi mă tânguiam, am adormit. Şi am văzut în vis pe femeia aceea care a avut bărbatul în închisoare şi mi-a spus: ce ai, frate Moshu? De ce eşti închis aici? am fost pârât şi mi se pare că împăratul are să mă omoare, i-am răspuns eu. vrei ca să vorbesc împăratului ca să-ţi dea drumul?, m-a întrebat femeia. dar te cunoaşte împăratul?, am întrebat-o eu. da, mi-a răspuns ea. M-am deşteptat şi puneam la îndoială visul. Dar am văzut a doua oară şi a treia oară, spunându-mi aceste cuvinte. nu te teme! Mâine ţi se dă drumul. La porunca împăratului, a doua zi pe la revărsatul zorilor, am fost dus în palat. Când am intrat şi m-a văzut împăratul cu cămaşa aceea murdară mi-a spus: Mă milostivesc faţă de tine şi voi îndrepta pe viitor nedreptatea ce ţi s-a făcut. La dreapta împăratului am văzut stând acea femeie, care mi-a spus: Ai curaj şi nu te teme! împăratul a poruncit să mi se dea înapoi toată averea. După ce mi-a dat şi multe alte avuţii, m-a pus din nou la locul meu cu multă cinste şi m-a făcut şi locţiitor. în noaptea următoare mi se arată aceeaşi femeie şi-mi spune: Ştii cine sunt? Sunt femeia de care te-ai milostivit şi de trupul căreia nu te-ai atins, pentru Dumnezeu. Iatâ şi eu te-am izbăvit de primejdie. Vezi iubirea de oameni a lui Dumnezeu? Milostivindu-te spre mine, m-am mărit şi eu mila asupra ta»". 217 CAPITOLUL 187

ÎNVĂŢĂTURA LUI AVVA IOAN DIN CIZIC DESPRE DOBÂNDIREA VIRTUŢILOR Plecând noi de la Grădina Ghetsimani în sfântul Munte al Măslinilor, am dat de mănăstirea numită a lui Avram, pe care a şi înfiinţat-o marele Avramie de la biserica cea nouă a Prealăudatei Născătoare de Dumnezeu şi Pururea Fecioara Maria. în această mănăstire era stareţ avva Ioan din Cizic ajuns stareţ după Eudoxie. într-o zi l-am întrebat, zicând: cum dobândeşte cineva virtuţile? Bătrânul a răspuns: Dacă cineva doreşte să dobândească virtutea nu o poate dobândi dacă mai întâi nu va urî viciul opus virtuţii. Dacă doreşti să dobândeşti virtutea lacrimilor, urăşte râsul! Vrei să dobândeşti smerenia? Urăşte mândria! Vrei să fii înfrânat? Urăşte lăcomia! Vrei să fii cast? Urăşte desfrâul! Vrei să fii sărac? Urăşte averea! Vrei să fii milostiv? Urăşte zgârcenia! Cel care voieşte să locuiască în pustiu, urăşte oraşele; cel care voieşte să trăiască în linişte, urăşte îndrăzneala; cel care voieşte să fie străin, urăşte dorinţa de a fi văzut de oameni; cel care voieşte să-şi înfrâneze mânia, urăşte întovărăşirea cu cele lumeşti; cel care vrea să nu fie ranchiunos, urăşte ofensa; cel care nu vrea să fie vesel, stă singur; cel care vrea să-şi înfrâneze limba, să-şi astupe urechile de a nu auzi multe; cel care vrea să aibă totdeauna frica lui Dumnezeu, va uri odihna trupească, va iubi necazul şi strâmtorarea; şi astfel va putea să slujească curat lui Dumnezeu. 218 CAPITOLUL 188 VIAŢA A DOI FRAŢI SIRIENI ZARAFI Avva Teodor, stareţul Vechii Lavre, ne povestea nouă: „în Constantinopol erau doi fraţi sirieni zarafi. Şi a spus fratele mai mare celui mai mic: haide să ne ducem în Siria, şi să răscumpărăm casa noastră părintească! de ce să ne ducem amândoi, ca să fim siliţi să închidem zărăfia? Sau du-te tu şi rămân eu aici, sau mă duc eu şi rămâi tu. Şi s-au înţeles ca să se ducă fratele mai mic. Puţină vreme după plecarea fratelui mai mic, fratele, care a rămas în Constantinopol, a avut un vis şi a văzut un bătrân vrednic, zicându-i: ştii că fratele tău a curvit cu soţia crâşmarului? Când s-a deşteptat s-a întristat şi şi-a zis întru sine: eu sunt de vină. De ce l-am lăsat să se ducă singur? După câtva timp a văzut iarăşi în vis pe acelaşi şi i-a spus: ştii că fratele tău a căzut cu femeia crâşmarului? S-a întristat din nou la vederea lui. Şi l-a văzut iarăşi a treia oară pe acelaşi bătrân, zicându-i: nu ştii că fratele tău şi-a pierdut cugetul şi a făcut desfrânare cu femeia crâşmarului? Fratele cel mai mare i-a scris din Constantinopol în Siria: «Lasă totul şi vino numaidecât la Bizanţ». Fratele cel mai mic, primind scrisoarea a lăsat totul şi a venit la fratele cel mai mare. Când l-a văzut, l-a luat în biserica cea mare şi a început cu durere să-l mustre, zicând: bine ai făcut, frate, că ai curvit cu femeia crâşmarului? Când a auzit a început să se jure pe Dumnezeu Atotputernicul: 219 nu ştiu ce spui, nici n-am curvit, nici nu mă ştiu cu păcat decât cu femeia mea adevărată. La auzul acestor cuvinte, fratele cel mai mare i-a zis: n-ai săvârşit cumva ceva mai rău? Fratele său i-a spus: nu ştiu să fi făcut

ceva nelalocul lui, decât că am găsit în satul nostru nişte monahi aparţinând învăţăturilor lui Sever; neştiind dacă este ceva rău, m-am împărtăşit de la ei. Nu ştiu să fi făcut altceva. Atunci a înţeles fratele cel mai mare că acest sens aveau cuvintele bătrânului, că el a curvit, că a lăsat Biserica sfântă, sobornicească şi a căzut în erezia lui Sever, acefalul, care era într-adevăr crâşmar, s-a făcut de ruşine şi a pângărit nobleţea dreptei credinţe". CAPITOLUL 189 VIAŢA UNEI FEMEI A CĂREI CREDINŢĂ A IZBĂVIT PE BĂRBATUL EI DE LA ÎNCHISOARE ŞI AMÂNDOI AU FOST AJUTAŢI DE CĂTRE DUMNEZEU Am ajuns în Ascalon şi am găzduit în casa de oaspeţi a părinţilor. Şi ne povestea nouă avva Eusebie, preotul: „Înoraşul nostru era un negustor, careîntr-unnaufragiu a pierdut întreaga lui avere şi a altora şi a scăpat numai el singur. Când s-a întors în oraş, a fost prins de datornicii lui, a fost aruncat în închisoare şi i s-a vândut la mezat tot ce 220 avea în casa sa şi nu i-au lăsat decât ce purtau el şi soţia lui. Aceasta strâmtorată de lipsă s-a hotărât să hrănească cu pâine cel puţin pe soţul ei. într-o zi, pe când şedea şi mânca cu bărbatul ei în închisoare, a intrat un mare personaj ca să facă bine celor închişi acolo. Când a văzut-o pe femeie stând alături de bărbatul ei, s-a îndrăgostit de ea, căci era foarte frumoasă, şi a chemat-o la el, prin ferestruica de la uşa temniţei. Ea a ieşit cu bucurie, aşteptând să primească ceva de pomană. El a luat-o îndeosebi şi i-a zis: ce ţi s-a întâmplat? De ce eşti aici? Ea i-a povestit lui totul. El i-a spus: dacă voi plăti datoria, te culci cu mine în noaptea aceasta? Ea, însă, ca una ce era cu adevărat foarte frumoasă şi înţeleaptă i-a zis: am auzit, stăpânul meu, pe apostol zicând că femeia nu are stăpânire peste trupul său, ci bărbatul. îngăduie-mi, stăpâne, să întreb pe bărbatul meu. Ce va porunci, aceea voi face. Femeia s-a dus şi a vestit bărbatului ei totul. Bărbatul, plin de înţelepciune şi de iubire faţă de femeia lui n-a vrut să fie slobozit din închisoare în felul acesta, ci, suspinând, a spus nevestei lui cu lacrimi: du-te, soro, şi respinge propunerea omului. Nădăjduim că Dumnezeu nu ne va lăsa până în sfârşit. Femeia s-a sculat, s-a dus la omul acela şi despărţindu-se de el i-a spus: am spus bărbatului meu şi n-a vrut. în timpul acela era închis în celulă un tâlhar de drumul mare, care a auzit tot ce a vorbit bărbatul cu femeia, a suspinat şi a zis întru sine: iată în ce necaz au ajuns aceştia; nu şi-au vândut libertatea lor pentru a primi bani şi a se elibera. Dimpotrivă, au socotit castitatea mai presus de bogăţie şi au dispreţuit pe toate cele din lumea aceasta. Ce voi face eu nenorocitul, care niciodată nu m-am gândit vreodată că există Dumnezeu. Pentru aceasta sunt şi pricina multor omoruri. Şi i-a chemat pe ei la el prin ferestruica celulei în care era închis şi le-a spus: eu am fost tâlhar şi am făcut multe rele şi multe omoruri. Ştiu că în ceasul în care judecătorul va veni şi 221 mă va judeca, am să fiu osândit la moarte ca ucigaş. Când am văzut curăţenia vieţii voastre mi s-a făcut milă de voi. Duceţi-vă însă în locul cutare de

la zidul cetăţii. Săpaţi acolo şi luaţi banii pe care îi veţi găsi acolo. Banii de acolo vă vor fi de ajuns ca să vă plătiţi datoriile şi să vă mai rămână şi pentru milostenie. Rugaţi-vă pentru mine ca să găsesc şi eu milă în faţa lui Dumnezeu. După câteva zile conducătorul oraşului stând la judecată a poruncit să fie adus tâlharul şi a fost condamnat să i se taie capul. La o zi de la uciderea lui, femeia a spus bărbatului: porunceşte, stăpânul meu, să mă duc la locul unde mi-a spus tâlharul, să văd dacă sunt adevărate cuvintele lui. fă cum crezi, i-a răspuns el. Seara, femeia a luat o săpăligă, s-a dus la locul arătat, a săpat şi a găsit o oală acoperită plină cu aur. Au întrebuinţat cu înţelepciune banii. Au plătit datoriile încetul cu încetul ca şi cum ar fi împrumutat bani de la unul şi de la altul, până au plătit tuturor. După asta, a scos şi pe soţul ei din închisoare". Cel ce ne-a povestit nouă aceasta a terminat povestirea sa, zicând: Iată cum au păzit ei porunca lui Dumnezeu. Astfel Domnul şi Dumnezeul nostru a mărit faţă de ei mila Sa". CAPITOLUL 190 MINUNEA CU LEMNUL DAT LUI AVVA VROHA EGIPTEANUL Atanasie Antiohianul, ne povestea nouă despre avva Vroha Egipteanul, zicând: „Când avva Vroha Egipteanul, a venit în Seleucia în apropii re de Antiohia, a găsit în afară de oraş un loc pustiu 222 şi căuta să-şi facă acolo o mică chilie. După ce a zidit-o, n-a mai avut lemne cu ce să o acopere. într-o zi, s-a dus în oraş, a găsit pe Anatolie poreclit Chirtu, ctitorul Seleuciei, şezând în faţa casei sale. Avva Vroha s-a apropiat de el şi i-a zis: fă bunătate şi dă-mi câteva lemne ca să-mi acopăr casa. El, mâniat, i-a spus: Iată lemnul, ia-l şi du-te. Şi i-a arătat un catarg pe care-l avea aşezat în faţa casei lui, ce se întrebuinţează la o corabie cu o capacitate de mai multe sute de tone. Avva Vroha i-a răspuns: binecuvintează ca să-l iau. domnul este binecuvântat, i-a spus Anatolie tot mânios. Bătrânul a luat în braţe catargul, l-a ridicat singur de la pământ, l-a pus pe umărul său şi a plecat la chilia sa. Anatolie, uimit de această străină minune, i-a dăruit lui atâtea lemne spre trebuinţa lui, cât a vrut. Cu ele nu şi-a acoperit numai chilia, ci a făcut şi multe alte lucruri în mănăstirea sa". CAPITOLUL 191 VIAŢA CUMPĂTATĂ A SFÂNTULUI IOAN HRISOSTOM, PATRIARHUL CONSTANTINOPOLULUI Se spunea despre Sfântul Ioan al Constantinopolului, care pe drept a fost numit Gură de Aur, datorită curăţiei învăţăturii sale şi datorită strălucitei sale elocinţe, că, după ce a primit Sfântul Botez, nu s-a mai jurat, nici n-a pus pe altul să se jure, nici n-a minţit, nici n-a spus glume, nici n-a îngăduit ca alţii să spună glume. CAPITOLUL 192 POVESTIRE DESPRE UN OARECARE MONAH DIN MĂNĂSTIREA DUMNEZEIESCULUI PAPĂ, GRIGORE: ÎN CE CHIP A FOST IERTAT DE AFURISENIE DUPĂ MOARTE Un preot cu numele Petru, întors din Roma, ne povestea despre cel întru sfinţi Grigore. Papa aceluiaşi oraş: Când a ajuns papa a zidit o mănăstire mare de bărbaţi şi a dat poruncă ca niciun

monah din această mănăstire să nu aibă nici un fel de avere, nici chiar un obol. Un monah din mănăstire avea un frate mirean şi i-a cerut lui zicând: N-am cămaşă. Fă bunătate şi cumpără-mi o cămaşă. Iată trei monede, i-a răspuns mireanul. Ia-le şi cumpără-ţi ce-ţi place. Monahul a luat cele trei monede şi s-a dus şi a vestit pe stareţ. Stareţul cănd a auzit s-a dus şi a vestit pe preasfinţitul papă. Fericitul Grigore, la auzul acestei veşti, l-a afurisit din obşte, ca unul ce a călcat canoanele mănăstirii. După câtăva vreme, fratele cel afurisit a murit. Papa n-a ştiut de moartea lui. La două zile sau trei zile, stareţul s-a dus la papă şi l-a vestit ca a murit fratele. Papa s-a întristat mult la auzul acestei ştiri că nu l-a dezlegat de pedeapsa afuriseniei înainte de a ieşi din viaţa aceasta. A scris o rugăciune şi a dat-o unui arhidiacon cu porunca să se ducă să o citească deasupra mormântului fratelui. Rugăciunea aceasta îl dezlega de afurisenie pe cel mort. Arhidiaconul s-a dus după cum i s-a poruncit şi a citit deasupra mormântului fratelui epistola în care era scrisă rugăciunea de dezlegare. în aceeaşi noapte, vede în vis stareţul pe fratele cel mort. Stareţul l-a întrebat: unde ai fost până acum? într-adevăr, părinte, în închisoare, a răspuns fratele. Până ieri n-am fost slobozit de acolo. Şi s-a făcut cunoscut tuturor că în ceasul în care 224 arhidiaconul a citit rugăciunea deasupra mormântului, în acelaşi ceas a fost dezlegat de afurisenie şi a fost slobozit sufletul lui de osândă. CAPITOLUL 193 MINUNATA FAPTĂ DE DRAGOSTE A SFÂNTULUI AVVA APOLINARIE, PATRIARHUL ALEXANDRIEI, FAŢĂ DE UN TÂNĂR BOGAT CARE A SĂRĂCIT Ni se povestea despre cel întru sfinţi avva Apolinarie, papa Alexandriei, că era foarte milostiv şi iubitor de oameni. Şi spunea aceasta cineva vrednic de credinţă că era în Alexandria un fiu tânăr al celor mai de frunte oameni din oraş. La moartea lor, i-au lăsat multe averi în corăbii şi aur. Pentru că n-a ştiut să administreze bine moştenirea, a pierdut-o şi a ajuns în cea mai neagră sărăcie. N-a mâncat averea, nici n-a cheltuit-o în desfrânări, ci a pierdut-o în diferite naufragii, aşa că din om de frunte a ajuns mic, potrivit celor spuse în psalmi: „Se suie până la ceruri şi se pogoară până în adâncuri" (Ps. 106, 26). Tot astfel şi acest tânăr fusese foarte sus prin averea pe care o avea, dar a ajuns foarte jos. Când a auzit aceasta fericitul Apolinarie şi văzând că tânărul a ajuns într-o mizerie şi o sărăcie atât de mari, pentru că îi cunoştea şi părinţii şi ştia că au fost bogaţi, a vrut să-l miluiască şi să-l ajute cu ceva, dar îi era ruşine. în taină se întrista în sufletul său când îl vedea în fiecare zi cu hainele murdare şi cu faţa întristată, semn că ajunsese în cea mai neagră sărăcie. Papa, cuprins de astfel de gânduri a fost inspirat într-o zi de către Dumnezeu şi a găsit un mijloc minunat potrivit şi preafericirii sale. A trimis să cheme pe iconomul preasfintei Biserici. Luându-l îndeosebi i-a spus: poţi să păstrezi o taină, părinte iconom? 225 nădăjduiesc, stăpâne, în Fiul lui Dumnezeu, a răspuns iconomul. Dacă vei

porunci, nu voi spune nimănui şi nici n-are să afle de la mine ceva din ceea ce vei încredinţa robului tău. Atunci papa Apolinarie i-a spus: Du-te şi fă o chitanţă de cincizeci de livre de aur ca din partea preasfintei Biserici către Macarie, tatăl acestui tânăr, pune martori şi adu-o la mine. Iconomul a făcut îndată ce i-a poruncit papa, a adus chitanţa şi i-a dat-o. Dar, pentru că tatăl tânărului murise de zece ani şi chiar mai mulţi, iar hârtia era nouă, papa i-a spus iconomului: du-te, părinte iconom, şi bagă hârtia aceasta în grâu sau în ovăz şi adu-mi-o după câteva zile. Iconomul a plecat şi a venit după cele câteva zile aducând papei chitanţa. mergi acum, a spus papa, şi spune tânărului: Ce-mi dai ca să-ţi dau o scrisoare folositoare ţie? Bagă de seamă, domnule iconom, să nu iei de la el mai mult de trei monede, şi dă-i chitanţa. Iconomul i-a răspuns: cu adevărat, stăpâne, dacă-mi porunceşti nu iau nici cele trei monede. Negreşit vreau ca să iei cele trei monede i-a spus papa. Atunci iconomul s-a dus la tânăr şi i-a spus: ce-mi dai şi-ţi voi da ceva care are să-ţi pricinuiască cel mai mare bine? Tânărul i-a făgăduit că-i va da ce va voi. Iconomul, gândindu-se, i-a zis: Acum cinci sau şase zile, căutând printre hârtiile din casa mea, am găsit chitanţa aceasta şi mi-amintesc că Macarie, tatăl tău, având încredere în mine, mi-a lăsat-o pentru câteva zile. Răposând el, s-a întâmplat că a rămas chitanţa la mine până astăzi şi am uitat şi nu mi-a venit în minte să ţi-o dau. ce porunceşti să-ţi dau?, a întrebat tânărul. 226

trei monede, a răspuns iconomul. cunoşti dacă e bogată persoana care mi-e datoare?, a întrebat tânărul. da, negreşit, este om bogat şi om de cuvânt şi poţi să primeşti de la el banii fără multă osteneală. dumnezeu ştie, a spus tânărul, că n-am nimic în casă; dar dacă voi primi chitanţa îţi voi da şi altceva, orice vrei, odată cu cele trei monede. Atunci iconomul i-a dat chitanţa de cincizeci de livre de aur. Tânărul a luat chitanţa, s-a dus la preasfinţitul papă, i-a făcut metanie şi i-a dat chitanţa. După ce papa a luat-o şi a citit-o, a început să facă pe supăratul şi i-a spus: unde ai fost până acum? Tatăl tău a murit de mai bine de zece ani. Du-te, domnule, acum nu pot să-ţi dau niciun răspuns. Tânărul i-a spus papei: într-adevăr, stăpâne, n-am avut-o eu, ci a avut-o iconomul şi nu ştia; dar Dumnezeu s-a milostivit de mine că mi-a dat-o acum, zicând: „Am găsit-o, căutând printre hârtii". Papa l-a refuzat din nou, zicând: mă voi gândi. Şi a ţinut chitanţa la el. După o săptămână a venit iarăşi tânărul la papă. Papa l-a ţinut din nou de rău, zicându-i: pentru ce ai întârziat de a aduce chitanţa? Ca şi cum n-ar fi vrut să-i dea nimic. stăpânul meu, i-a spus tânărul, Dumnezeu ştie că nu am cu ce să hrănesc pe ai mei. Dacă Dumnezeu vă dă gândul cel bun, miluiţi-mă! Atunci cel întru sfinţi, Apolinarie, făcându-se că cedează rugăminţii lui, îi spune: dacă-ţi dau toată suma, te rog aceasta, părinte, să nu ceri dobânzi Sfintei Biserici. Tânărul i-a făcut metanie şi i-a spus: fac ce îmi porunceşte şi vrea Stăpânul meu

şi dacă 227 vrei să micşorezi şi din sumă, micşorează. nu, a răspuns papa, ci ne este de ajuns că nu ne pretinzi dobânda. Apoi, papa a scos şi i-a dat cele cincizeci de livre de aur şi şi-a luat rămas bun de la el, mulţumindu-i că a renunţat la dobândă. Aceasta-i lucrarea cea ascunsă a dumnezeiescului Apolinarie, aceasta-i una dintre cele mai frumoase fapte ale lui, dragostea de semeni. Şi astfel Dumnezeu, prin milostenia şi binecuvântarea lui, a ajutat tânărului că s-a ridicat din sărăcia lui atât de mare şi a ajuns din nou în situaţia pe careu avea mai înainte, ba a întrecut în bogăţie şi pe părinţii lui cu mare folos sufletesc. CAPITOLUL 194 SFATUL UNUI CĂLUGĂR CARE LOCUIA ÎN SCHIT CĂTRE UN MONAH CA SĂ NU INTRE ÎN CRÂŞMĂ Un bătrân, trăitor sub Schit, s-a dus în Alexandria ca să-şi vândă lucrul mâinilor sale. în Alexandria a văzut pe un tânăr călugăr intrând într-o crâşmă. S-a întristat de LUCRUL acesta şi a aşteptat afară ca să se întâlnească cu el când va ieşi, fapt ce s-a şi întâmplat. După ce tânărul a ieşit din crâşmă, bătrânul l-a apucat de mână, l-a luat deoparte şi i-a spus: nu ştii, frate, că eşti îmbrăcat într-o haină sfântă? Nu ştii că eşti tânăr? Nu ştii că multe sunt cursele diavolului? Nu ştii că monahii care trăiesc în oraşe se vatămă şi cu ochii şi cu auzul şi cu chipurile omeneşti? Tu, pentru că intri fără teamă în crâşmă, auzi ce nu vrei, vezi ce nu vrei şi te întâlneşti într-un chip necuviincios cu femeile. Te rog, nu mai fă asta, ci fugi în pustiu, unde poţi să te mântuieşti după cum vrei. 228 lasă-mă în pace, călugărule, i-a răspuns monahul cel tânăr, Dumnezeu nu are nevoie decât de inimă curată. Bătrânul, la auzul acestor cuvinte, a ridicat mâinile spre cer şi a spus: slavă Ţie, Dumnezeule, că sunt în Schit de cincizeci de ani şi n-am inimă curată; iar acesta trăind prin crâşme a dobândit inimă curată. Întorcându-se către monah, a spus: dumnezeu să te mântuiască pe tine, iar mie să nu-mi facă de ruşine nădejdea mea. CAPITOLUL 195 VIAŢA LUI EVAGRIE FILOSOFUL, CONVERTIT LA CREDINŢA ÎN HRISTOS DE CĂTRE SINESIE, EPISCOPUL CIRINEI Pe când eram în Alexandria a venit din Pentapole Leontie, Apameul, bărbat iubitor de Hristos şi evlavios. trăise mulţi ani în Cirena. A venit pe vremea celui întru sfinţi Evloghie, papa Alexandriei, care a fost mai înainte episcop al Cirinei. împrietenindu-ne cu Leontie, ne-a povestit, zicând: „Pe timpul lui Teofil, fericitul papă al Alexandriei, episcop al Cirinei era Sinesie, Filosoful. La venirea sa în Cirena a găsit acolo pe un filosof, numit Evagrie, coleg cu el din şcoală şi bun prieten al său, dar călduros apărător al slujirii idolilor. Pe acesta a voit Sinesie, episcopul, să-l convertească la creştinism. Şi nu numai că voia, dar se şi silea să-l convertească. Şi au discutat mult împreună pentru dragostea şi grija ce-o avea pentru el încă din copilărie. Evagrie însă nu voia şi nici nu primea învăţătura lui. Totuşi episcopul, pentru prietenia mare ce o avea pentru el, n-a dat îndărăt, nici nu s-a oprit de a-l învăţa,

a-l ruga şi a-l sfătui 229 în fiecare zi, ca să primească învăţătura creştină, crezând în Hristos. Astfel, într-o zi, filosoful a spus episcopului: într-adevăr, părinte Episcop, ceea ce-mi displace printre altele este şi ceea ce spuneţi voi creştinii că are să fie la sfârşitul lumii, iar după sfârşitul lumii vor învia în acest trup toţi oamenii care au fost de la începutul veacului; că vor avea acest trup nestricăcios şi nemuritor, că vor trăi veşnic, că vor primi răsplata şi că cel care miluieşte pe sărac împrumută pe Dumnezeu, iar cel care împarte averea la săraci şi la nevoiaşi o adună în ceruri şi o primeşte însutită odată cu viaţa veşnică, de la Hristos cu prilejul naşterii din nou. Toate acestea ce se spun mi se pare că sunt înşelăciuni, bătaie de joc şi poveşti. Episcopul Sinesie susţinea că întreaga învăţătură a creştinilor este adevărată, nu are nici umbră de minciună sau ceva împotriva adevărului şi încerca să dovedească prin multe argumente că toate acestea aşa sunt. După multă vreme l-a făcut creştin, l-a botezat pe el, pe copiii lui şi pe toată casa sa. La câtva timp după botez, îi dă episcopului trei dinari de aur pentru săraci, spunându-i: primeşte banii aceştia şi dă-i săracilor; iar mie dă-mi o chitanţă ca Hristos să mi-i dea înapoi în veacul ce va să fie. Episcopul a primit aurul şi i-a dat cu plăcere chitanţa pe care a voit-o. Evagrie, după ce a mai trăit câtăva vreme după Sfântul Botez, s-a îmbolnăvit de moarte. Pe patul de moarte a spus copiilor săi: -Când mă veţi îngropa, să-mi puneţi această hârtie în mâna mea şi aşa să mă îngropaţi cu ea. Când a murit, copiii au făcut cum le-a poruncit lor şi l-au îngropat cu hârtia aceea în mână. În a treia zi după înmormântare, s-a arătat noaptea lui Sinesie, episcopul, pe când dormea şi a spus: 230 vino la mormântul în care sunt îngropat şi ia-ţi chitanţa. Am primit datoria şi am fost plătit. Şi am scris cu mâna mea pe ea spre încredinţarea ta că nu-mi mai datorezi nimic. Episcopul nu ştia că filosoful a fost îngropat cu chitanţa scrisă de el. A doua zi dimineaţa a trimis după fiii filosofului şi le-a spus: ce aţi pus odată cu filosoful în mormânt? Ei au crezut că le vorbeşte despre bani şi i-au răspuns: nimic, stăpâne, decât giulgiurile de îngropare. N-aţi îngropat cu el nicio hârtie? Copiii şi-au adus aminte, căci nu ştiau că de hârtie îi întreabă şi au răspuns: da, stăpâne, când era pe moarte ne-a dat o hârtie, spunând: «Când mă veţi îngropa, daţi-mi să ţin în mână această hârtie». Mai mult decât atât, nu ştim nimic. Atunci episcopul le-a spus visul pe care l-a avut în noaptea aceea. Episcopul a luat apoi pe clerici, pe mai marii oraşului şi pe câţiva locuitori şi au plecat la mormântul filosofului. Când au deschis mormântul au găsit pe filosof aşezat în sicriu ţinând în mâini chitanţa scrisă de episcop. Au luat din mâna lui chitanţa şi desfăcând-o au găsit de curând scris de mâna filosofului următoarele: «Eu, Evagrie, filosoful, către preacuviosul părinte Sinesie episcopul, salutare. Am primit suma scrisă în această chitanţă, am fost plătit şi nu-mi mai datorezi nimic pentru aurul pe care ţi l-am dat, adică prin tine lui Hristos Dumnezeul şi

Mântuitorul nostru». Cei care au văzut s-au minunat şi multă vreme au strigat: «Doamne, miluieşte!... Au slăvit pe Dumnezeu care face lucruri minunate şi dă totdeauna robilor săi o astfel de încredinţare. Tot domnul Leontie ne-a mai asigurat că respectiva chitanţă cu iscălitura filosofului se păstrează până astăzi şi se găseşte în tezaurul bisericii Cirenei. Cel care este numit păzitor al tezaurului primeşte odată cu celelalte odoare şi această chitanţă, o păstrează cu grijă şi o transmite succesorilor săi întreagă şi nevătămată CAPITOLUL 196 O MINUNE A SFINTEI LITURGHII Ne povestea nouă Gheorghe, care a fost prefectul ţării Africii, bărbat iubitor de Hristos, iubitor de monahi şi iubitor de săraci, care se bucura de toate bunătăţile celor pe care îi iubeşte Dumnezeu: „În ţara mea era din părţile Apamiei, a doua provincie a Siriei este un sat departe cam la patruzeci de mile de oraş, numit Conagos. La marginea acestui sat la o depărtare de o milă nişte copiii păşteau vitele. Şi după cum se întâmplă şi obişnuiesc copiii să facă, au voit să se joace după obiceiul copiilor. Cum se jucau au spus unii către alţii: haideţi să ne jucăm de-a slujba bisericească şi să facem Liturghia. Jocul acesta a plăcut tuturora şi au ales dintre ei un preot şi doi diaconi. S-au dus la o piatră netedă. Pe piatră au pus ca pe altar pâini iar într-o ulcică de băut apă. vin. Şi s-au aşezat în faţa pietrei, preotul la mijloc, iar de o parte şi de alta câte un diacon. Preotul rostea sfânta slujbă, iar diaconii clătinau deasupra vălul. S-a întâmplat că cel care o făcea pe preotul să ştie pe de rost anaforaua, pentru că este obiceiul în biserică ca la sfintele slujbe să stea copiii în faţa sfântului altar şi să se împărtăşească cu sfintele taine îndată după clerici. Şi pentru că în unele locuri preoţii obişnuiesc să rostească cu glas mare rugăciunile, s-a întâmplat ca să înveţe pe de rost 232 copiii rugăciunea sfintei anaforale, din faptul că a fost rostită cu glas mare necontenit. După ce copiii au făcut totul după obiceiul bisericesc, înainte de a frânge pâinile s-a pogorât foc din cer şi a mistuit pe toate cele puse, proscomidite şi a ars întreaga piatră, încât n-a mai lăsat nici o urmă nici de piatră, nici de cele ce au fost puse pe ea. Aceasta s-a întâmplat pe neaşteptate, în văzul copiilor, care au căzut de frică la pământ şi au rămas pe jumătate morţi, neputând să vorbească sau să se ridice de la pământ. Pentru că nu s-au întors în sat la vremea în care aveau obiceiul să se întoarcă şi zăceau ca trăsniţi la pământ, părinţii lor au ieşit din sat ca să vadă pentru care pricină n-au venit acasă ca de obicei. Căutându-i, i-au găsit zăcând la pământ, fără să fie în stare să-i cunoască şi să le răspundă la întrebări. Părinţii, văzându-i că sunt pe jumătate morţi, şi-au luat în braţe fiecare pe copilul său şi l-a dus în sat. S-au înspăimântat văzându-şi copiii în starea aceasta, neputând să afle pricina stării lor. Deşi i-au întrebat toată ziua, totuşi n-au primit răspuns de la ei şi n-au putut să afle deloc ce li s-a întâmplat, până ce n-a trecut toată ziua aceea şi noaptea. După aceea, copiii şi-au venit câte puţin în fire şi le-au povestit toate cum au

făcut şi cum s-a întâmplat. Părinţii şi mai marii oraşului i-au luat, au ieşit din sat şi le-au arătat locul în care s-a petrecut minunea aceea neobişnuită, arătându-le urmele focului pogorât din cer. Ei auzind cele întâmplate şi încredinţându-se, au alergat în oraş şi au povestit amănunţit totul episcopului oraşului. El, minunându-se de măreţia celor spuse, s-a dus la locul acela cu tot clerul; a văzut pe copii, a auzit de la ei cele întâmplate şi a văzut semnele focului ceresc. Pe copii i-a băgat într-o mănăstire, iar în locul acela au făcut o sfântă mănăstire; a zidit biserica şi a aşezat sfântul altar pe locul în care a căzut focul. Tot domnul Gheorghe ne spunea că se poate vedea unul dintre copiii aceia în mănăstirea zidită pe locul unde s-a întâmplat o astfel de minune". Această minune dumnezeiască şi îngerească a povestit-o iubitorul de Hristos, Gheorghe. CAPITOLUL 197 POVESTIREA LUI RUFIN DESPRE SFÂNTUL ATANASIE ŞI ALŢI COPII Rufin, autorul Istoriei Bisericeşti, ne descrie o întâmplare asemănătoare, petrecută în timpurile de mai de demult, tot prin joc de copii. Rufin, povestind copilăria marelui Atanasie, spune despre Sfântul Atanasie, marele luptător şi predicator al adevărului, patriarhul marelui oraş al Alexandriei, păstorul veghetor al tuturor, potrivit voinţei lui Dumnezeu, că ridicarea lui la episcopat s-a făcut de la Dumnezeu prin preştiinţă dumnezeiască. Să înfăţişăm şi noi cititorului, aşa cum le-am primit, repetând o parte din viaţa bărbatului din vechime, istorisind felul în care şi-a petrecut copilăria şi ce fel de educaţie a avut. Cel întru sfinţi, Alexandru, care a ajuns papă al Alexandriei după Ahila, potrivit prezicerii Sfântului Petru, arhiepiscopul şi mucenicul, care a osândit pe necredinciosul Arie, se uita într-o zi pe fereastră şi privind spre mare, vede pe ţărm pe nişte copii jucându-se; şi după cum este obiceiul copiilor, imitau pe episcop şi toate cele care se întâmplă de obicei în biserică. Uitându-se cu atenţie mult timp la ei, a văzut că săvârşesc unele taine mari. Tulburat, deci, a chemat îndată pe clerici şi le-a arătat ceea ce făceau copiii; apoi a poruncit să se ducă să strângă pe toţi copiii şi să-i aducă la el. Când au fost aduşi i-a întrebat care a fost jocul pe care-l jucau. La început s-au înspăimântat căci erau copii, dar pe urmă i-au povestit tot jocul lor: au botezat pe nişte catehumeni prin Atanasie pe care copiii şi l-au făcut 

loruşi episcop. Alexandru a întrebat pe copii cu grijă pe cine au botezat. Astfel a aflat şi a găsit că s-a îndeplinit toată rânduiala religiei noastre şi a comunicat asta clericilor lui, orânduind ca cei care au fost învredniciţi de Sfântul Botez nu mai au nevoie să fie botezaţi a doua oară. Alexandru a chemat pe părinţii lui Atanasie şi ai celorlalţi copii care în jocul lor făcuseră pe preoţii sau pe diaconii şi i-a dat bisericii prin mărturia lui Dumnezeu ca să fie crescuţi de ea. Atanasie, după puţină vreme, după ce a învăţat desăvârşit de la dascăli primele elemente de citit

şi de scris, iar de la dascălul de gramatică, îndestul gramatica, a fost încredinţat îndată de părinţi, ca o comoară credincioasă a lui Dumnezeu, preotului şi a fost crescut în biserica lui Dumnezeu ca şi Samuel. Iar când Alexandru, la bătrâneţea lui, se ducea la episcopi, era ales să-l însoţească şi să-i ducă haina preoţească numită în limba ebraică efud. Aşa de mari au fost luptele lui Atanasie cu ereticii în biserică, încât pare că despre el s-au scris acele cuvinte: „Eu îi voi arăta lui cât trebuie să sufere pentru numele meu". Toată lumea s-a pornit cu prigoană împotriva lui. împăraţii pământului s-au mişcat şi oştiri s-au adunat împotriva lui. El însă a păzit cuvântul Domnului care zice: „Tabere de duşmani de s-ar rândui împotriva mea, nu se va înfricoşa inima mea; sfat de s-ar face împotriva mea, eu în aceasta voi nădăjdui" (Ps. 23, 5-6). Dar pentru că faptele lui sunt atât de însemnate şi atât de mari, încât măreţia lor nu-mi îngăduie să le trec cu vederea, iar mulţimea lor mă sileşte să omit multe, mintea mea în neputinţa de a le consemna pe toate, stă la îndoială, ce anume trebuie scris şi ce trebuie lăsat la o parte. Pentru aceea, să facem pomenire numai de acele puţine fapte care sunt în legătură cu subiectul nostru, pe celelalte le va povesti faima lui, cu toate că şi faima lui va vesti mai puţine decât sunt în realitate, căci nici nu va găsi să le povestească aşa cum au fost în realitate. 235 CAPITOLUL 198 RĂSPUNSUL SFÂNTULUI ATANASIE, EPISCOPUL ALEXANDRIEI, LA ÎNTREBAREA: OARE POATE FI BOTEZAT CINEVA FĂRĂ CREDINŢĂ? A fost întrebat odată Sfântul Atanasie, papa Alexandriei, dacă poate fi botezat cineva fără să creadă, potrivit rânduielii şi propovăduirii creştine, sau dacă ar fi botezat pentru alte pricini, prefăcându-se că el crede, ce va fi cu el şi cum îl primeşte Dumnezeu.

Sfântul Atanasie a răspuns zicând: aţi auzit că în timpul unei ciume, când mulţi de frica morţii alergau la botez, s-a arătat fericitului Petru şi mucenicului, cineva în chip de înger şi i-a spus: până când tot trimiţi aici pungi sigilate şi complet goale şi fără nimic înăuntru? Atât cât se poate înţelege din cuvintele îngerului pungile sigilate sunt cei care au pecetea botezului, care socotind că au să capete vreun bine dacă s-ar boteza, s-au botezat. CAPITOLUL 199 POVESTIRE DESPRE UN CĂLUGĂR OARECARE SIMPLU, CARE A VĂZUT ÎNGERI CÂND SĂVÂRŞEA SFÂNTA EUHARISTIE Unul dintre părinţi povestea că un călugăr curat şi sfânt, vedea îngeri în dreapta şi în stânga lui în timp ce săvârşea proscomidia. Acesta însă luase rânduiala proscomidiei de la eretici şi pentru că era nepriceput în dumnezeieştile dogme în simplitatea şi nerăutatea lui o spunea aşa, neştiind că greşeşte. Prin hotărâre dumnezeiască însă, a venit la el un frate care era priceput în dumnezeieştile dogme. S-a întâmplat ca monahul acesta să săvârşească Sfânta Euharistie de faţă cu el. Fratele, care era diacon, i-a spus:

slujba pe care o faci, părinte, nu este ortodoxă, ci eretică. Bătrânul însă, pentru că vedea îngeri în timp ce săvârşea Sfânta Taină a Euharistiei n-a dat atenţie celor spuse, ci le-a dispreţuit. Diaconul însă stăruia zicând: greşeşti, călugăre! Biserica nu primeşte acestea. Pentru că bătrânul s-a văzut astfel acuzat şi mustrat de către diacon şi, totodată, vedea ca de obicei şi pe îngeri, i-a întrebat: diaconul îmi grăieşte mie în chipul acesta. Este adevărat ce spune? ascultă de el, căci are dreptate, i-au răspuns îngerii. dar pentru ce nu mi-aţi spus voi mie asta?, a întrebat bătrânul. aşa a orânduit Dumnezeu, au răspuns ei, ca om pe om să se îndrepte. Şi de atunci s-a îndreptat, mulţumind lui Dumnezeu şi fratelui. CAPITOLUL 200 ÎN CE CHIP UN GIUVAERGIU A FOST ADOPTAT DE CĂTRE UN PATRICIAN Ne povestea unul dintre bătrâni că un tânăr iscusit s-a dus să înveţe într-un atelier de giuvaergie şi a învăţat meşteşugul în chip desăvârşit. Un patrician a comandat la giuvaergiu o cruce bătută în pietre scumpe spre a o dărui bisericii. Şi, pentru că tânărul era foarte iscusit, patronul i-a încredinţat lui lucrarea. Tânărul s-a gândit: 237 Acesta dăruieşte lui Hristos atâţia bani; de ce să nu adaug şi eu leafa mea la valoarea crucii ca să mă socotească şi pe mine Hristos ca pe cei doi bănuţi ai văduvei? A socotit ce leafă are să primească, s-a împrumutat şi a adăugat aurul la facerea crucii. Când a venit patricianul şi a cântărit crucea înainte de a fi bătute pietre preţioase, a găsit că este mai grea decât aurul pe care-l dase. A început să ameninţe că a făcut o viclenie falsificând aurul. Atunci tânărul i-a spus: singurul care cunoaşte cele din inima oamenilor ştie că n-am făcut una ca asta. Dimpotrivă, când am văzut câţi bani ai consacrat lui Hristos, m-am gândit să adaug şi salariul meu ca să am parte şi eu împreună cu tine, primindu-mă şi pe mine Hristos ca pe cei doi bănuţi ai văduvei. Mirat de cele spuse de tânăr, a zis: într-adevăr, fiule, aşa te-ai gândit? da, i-a răspuns el. pentru că te-ai gândit aşa şi ţi-ai dăruit toată voinţa ta lui Hristos, în dorinţa de a lua parte cu mine, iată de astăzi te voi face fiul şi moştenitorul meu. Şi l-a luat cu el şi l-a făcut moştenitor. CAPITOLUL 201 VIAŢA UNUI BĂRBAT NOBIL DIN CONSTANTINOPOL CĂRUIA I-A FOST LĂSAT HRISTOS CA ÎNGRIJITOR DE TATĂL SĂU CÂND A MURIT Unul dintre părinţi povestea că s-a dus odată pentru o trebuinţă la Constantinopol. Pe când stăteam în biserică, povestea el, a intrat unul dintre mai marii oraşului, bărbat foarte iubitor de Hristos. Când m-a văzut s-a aşezat lângă mine. Şi a început să mă întrebe despre mântuirea sufletului. 238 Cum eu îi spuneam că Dumnezeu dă cele cereşti celor care administrează bine cele pământeşti, mi-a spus: bine ai spus, părinte, că este fericit cel care are nădejdea în Dumnezeu şi se dă pe sine lui Dumnezeu. Eu, a continuat el, sunt fiul unui om foarte cu vază. Tatăl meu era foarte milostiv şi dădea mult săracilor. într-o zi, m-a chemat, mi-a arătat toţi banii lui şi mi-a spus: „Ce ţi-i mai plăcut, fiule, să-ţi las

banii sau pe Hristos ca purtător de grijă?" întărit sufleteşte pe cele ce făcea, i-am spus: „Mai bine pe Hristos, căci toţi banii aceştia azi-mâine se duc". De când a auzit deci răspunsul meu, a dat la săraci fără să se mai gândească, încât la moartea lui mi-a lăsat puţină avere. Eu, pentru că eram sărac, am dus-o mai departe smerit, având însă nădejdea în Dumnezeu, în grija căruia m-am lăsat. Era un alt bogat, iarăşi dintre cei de frunte, care avea o femeie iubitoare de Hristos şi temătoare de Dumnezeu. Ei aveau o singură fată. Femeia a spus soţului ei: avem numai pe această singură fiică, iar Domnul ne-a dăruit atâtea bunătăţi. Care bărbat are nevoie de atâtea bunuri? Dacă vom căuta să dăm fata după un bărbat de acelaşi rang social cu noi, dar fără purtări bune, necontenit o va supăra. Dimpotrivă, să căutăm fetei noastre un bărbat smerit, dar temător de Dumnezeu, ca să o iubească şi să o îngrijească aşa cum doreşte Dumnezeu". Bărbatul i-a spus: „Bine te-ai gândit. Du-te deci la biserică, roagă-te stăruitor şi stai acolo şi cel care va intra întâi în biserică acela este cel trimis de Domnul". Femeia a făcut aşa. După ce s-a rugat s-a aşezat jos. S-a întâmplat că îndată am intrat eu în biserică. Femeia a trimis numaidecât pe un rob la mine, m-a chemat şi a început să mă întrebe: de unde eşti? din oraşul cutare, fiul cutăruia, i-am spus. eşti fiul omului aceluia milostiv da, chiar aşa! eşti însurat? 239 -Nu. Apoi i-am spus femeii tot ce mi-a grăit tatăl meu şi ce i-am spus eu. Ea, slăvind pe Domnul, a spus: Iată, bunul îngrijitor pe care ţi l-ai ales, ţi-a trimis femeie şi avere, ca amândoi să vă folosiţi de ea în frica lui Dumnezeu. Şi mă rog ca să merg pe calea tatălui meu până la sfârşit. CAPITOLUL 202 VIAŢA LUI AVIVU, ROBUL LUI DUMNEZEU, FIUL UNUI MIREAN Unul dintre părinţi ne povestea că un mirean avea un fiu evlavios, curat sufleteşte şi trupeşte şi înfrânat în toate, care de mic copil nu băuse vin. Tatăl lui voia să-l iniţieze în afaceri şi nu putea. Avea şi alţi fii, dar el era cel mai mare. Şi pentru că gândul lui nu se potrivea cu gândul tatălui său, tatăl lui îl mustra pentru înfrânarea lui, zicând: de ce nu eşti la fel cu fraţii tăi şi nu te ocupi de afaceri? El însă răbda în tăcere. Toţi însă îl iubeau pentru evlavia şi pentru curăţia lui sufletească. Când tatăl lui era aproape de moarte, unele rude de ale lui şi alţi prieteni, socotind că tatăl îl urăşte din pricină că-l mustra mereu, s-au adunat şi au spus: „Nu cumva tatăl să-l dezmoştenească pe robul lui Dumnezeu, ci să mijlocim pentru el (căci era bogat tatăl)". S-au dus deci la el şi i-au spus: 240 avem să te rugăm ceva. Ce vreţi să mă rugaţi? Pentru tânărul Avivu (acesta era numele fiului), ca să nu-l treci cu vederea la moştenire. pentru el mă rugaţi voi? -Da! chemaţi-l aici! Ei socoteau că vrea să-l mustre ca de obicei. Când a intrat, i-a spus: apropie-te! Când s-a apropiat, s-a întins la picioarele lui plângând şi zicând: iartă-mă, fiule, şi roagă pe Dumnezeu ca să nu-mi socotească supărarea ce ţi-am făcut-o. Tu căutai pe Hristos, iar eu umblam după cele lumeşti. Apoi a chemat şi pe ceilalţi fii ai lui şi

le-a spus: el este domnul şi stăpânul vostru. Dacă vă va spune: „Aveţi ceva", aveţi; dacă vă va spune: „nu aveţi", nu aveţi. Toţi s-au minunat de cuvintele lui. Şi îndată a murit tatăl lor. Avivu a dat fraţilor lui partea lor şi şi-a luat partea lui. Partea sa a dat-o în întregime, fără să-şi lase lui nimic. Şi-a zidit o chilie pentru a trăi în singurătate. După ce a terminat de zidit chilia, s-a îmbolnăvit. A ajuns aproape de sfârşitul lui. Fratele lui stătea alături de el, şi i-a spus: du-te, frate, şi fă o rugăciune în casa ta că este sfântă ziua de astăzi. Era sărbătoarea Sfinţilor Apostoli. cum să te las şi să plec?, i-a spus fratele. du-te şi când are să-mi vină ceasul am să te chem! Când i-a venit ceasul, s-a uitat la fereastră, abătut. S-a uitat la fratele său şi i-a făcut semn: „Vino"!. Îndată ce a venit fratele lui şi-a dat duhul Domnului. Toţi s-au minunat şi au slăvit pe Dumnezeu, zicând: „Vrednic de dragostea cu care a iubit pe Hristos şi-a găsit sfârşitul. 241 CAPITOLUL 203 POVESTIRE DESPRE UN GIUVAERGIU CARE, PRINTR-O HOTĂRÂRE ÎNŢELEAPTĂ, ŞI-A SALVAT VIAŢA DE LA ÎNEC Unul dintre părinţi povestea că odată un giuvaergiu care avea pietre preţioase şi mărgăritare s-a suit într-o corabie cu copiii lui, voind să plece în călătorie şi să facă comerţ cu pietre preţioase. S-a întâmplat că, potrivit iconomiei dumnezeieşti, să-i fie drag unul din slujitorii corăbiei care-l slujea pe el. Acesta dormea la el şi mânca din cele ce mâncau ei. într-o zi, slujitorul aude pe corâbieri şoptind şi sfătuindu-se între ei ca să arunce pe giuvaergiu în mare pentru că avea pietre preţioase. Slujitorul s-a dus apoi cu multă tristeţe la giuvaergiu ca să-l slujească după obicei. Giuvaergiul i-a spus: pentru ce eşti trist azi, copile? Acela şi-a ascuns tristeţea şi n-a spus nimic. Şi l-a întrebat din nou: spune-mi ce ai? Atunci a izbucnit în lacrimi şi a spus: corăbierii s-au sfătuit asta şi asta despre tine. -Da? da, aşa s-au sfătuit. Atunci a chemat pe copiii lui şi le-a spus: dacă vă voi spune ceva, faceţi fără întîrziere şi fără să vă gândiţi. Atunci a întins un cearşaf şi a început să le spună: aduceţi-mi cutiile! Le-au adus. Deschizându-le a scos pietrele preţioase şi după ce le-a pus pe cearşaf a spus: -Aceasta este viaţa? Pentru aceasta să-mi primejduiesc viaţa, să mă lupt cu marea şi după puţin timp să mor fără să iau nimic cu mine din lumea aceasta? Apoi a spus copiilor: aruncaţi totul în mare! îndată după aceste cuvinte le-au aruncat în mare. Corăbierii au rămas înlemniţi de cele petrecute şi astfel s-a risipit sfatul lor. CAPITOLUL 204 ÎN CE CHIP O FEMEIE EVLAVIOASĂ ŞI TEMĂTOARE DE DUMNEZEU A POTOLIT POFTA UNUI CĂLUGĂR Spunea cineva că un călugăr a fost muşcat de un şarpe şi s-a dus în oraş să se vindece. L-a primit o femeie evlavioasă şi temătoare de Dumnezeu şi l-a îngrijit. Când l-au mai lăsat puţin durerile, a început diavolul să-i bage în sufletul său gânduri rele faţă de femeie şi a început să atingă mâna ei. Femeia i-a spus: hristos, părinte, nu îngăduie una ca asta. Gândeşte-te la durerea şi la căinţa pe care o s-o ai când vei fi în chilia ta. Gândeşte-te la

suspinele şi lacrimile pe care ai să le verşi. La auzul acestor cuvinte şi a altora asemenea a plecat ispita şi chinul de la călugăr şi, ruşinat, a voit să plece, neputând să o mai privească în faţă. Femeia însă, în virtutea milostivirii lui Hristos, i-a zis: nu pleca! Ai încă nevoie să fii îngrijit. Gândurile acelea nu erau pornite din sufletul tău curat, ci era ispita invidiosului diavol. Şi astfel l-a tămăduit pe el fără să se mai smintească şi s-a despărţit de el, încărcându-l cu provizii. CAPITOLUL 205 DESPRE ALTĂ FEMEIE ÎNŢELEAPTĂ CARE A ÎNDEPĂRTAT DE LA SINE PE UN MONAH PRINTR-UN SFAT ÎNŢELEPT Povestea cineva că un frate care trăia în chinovie era trimis în sat pentru treburile chinoviei. în sat era un mirean evlavios, care-l primea cu credinţă ori de câte ori venea în sat. Omul acela avea o fiică văduvă de curând care nu trăise cu bărbatul ei decât un an sau doi. Fratele, tot venind mereu în casa acelui om s-a îndrăgostit de fata lui. Ea, însă, fiind înţeleaptă a simţit dragostea călugărului şi s-a ferit să dea ochii cu el. într-o zi, s-a dus tatăl ei la oraşul din apropiere pentru nişte treburi şi a lăsat-o pe ea singură acasă. După cum îi era obiceiul, a venit şi fratele şi a zis: unde-i tatăl tău? s-a dus la oraş. Şi a început călugărul să fie tulburat de ispită, voind să trăiască cu ea. Ea însă i-a spus: nu te tulbura deloc. Până diseară nu vine acasă tatăl meu. Suntem aici numai noi doi. Ştiu însă că voi, monahii, nu faceţi nimic fără de rugăciune. Scoală-te, roagă-te lui Dumnezeu, şi fă ceea ce-ţi va pune Dumnezeu în inima ta. Monahul n-a primit sfatul femeii, ci era tulburat mai mult de ispită. te-ai apropiat vreodată de o femeie?, l-a întrebat ea. — Nu, şi de asta vreau să ştiu cum este. de asta eşti atât de tulburat că nu ştii de cât miros greu sunt pline nefericitele femei. Vrând să-i micşoreze patima lui, a adăugat plângându-şi trupul ei: sunt la lună şi nimeni nu poate să mă atingă sau să suporte mirosul ce iese din mine din pricina putorii. 244 Auzind acestea de la ea şi altele asemenea, a fost înţepat în inimă şi-a venit în sine şi a lăcrimat: Când femeia a văzut că şi-a venit întru sine i-a spus: iată, dacă te-aş fi ascultat şi ţi-aş fi cedat, ne-am fi scârbit unul de altul prin săvârşirea păcatului. Cu ce ochi aş mai fi privit eu pe tatăl meu, sau cum te-ai fi întors tu la mănăstirea ta ca să auzi corul acelor sfinţi care înalţă laude lui Dumnezeu. Pentru asta te rog, fii veghetor. Să nu mai voieşti să pierzi pentru o mică plăcere atâtea osteneli ale tale pe care le-ai săvârşit până acum şi să fii lipsit de veşnicele bunătăţi. Auzind fratele aceste cuvinte ale femeii, a mulţumit lui Dumnezeu, că prin înţelepciunea şi castitatea ei, nu l-a lăsat să cadă. CAPITOLUL 206 ÎN CE CHIP O FEMEIE A FOST ÎNVĂŢATĂ SĂ FIE BLÂNDĂ Povestea unul dintre părinţi că femeia unui senator a venit să se închine la Sfintele Locuri. Coborând la Cesareea, a preferat să se liniştească acolo şi a rugat pe episcop, zicând: dă-mi o călugăriţă care să mă formeze şi să mă înveţe frica lui Dumnezeu. Episcopul a ales o călugăriţă smerită şi i-a dat-o. După câtăva vreme o întâlneşte episcopul şi o

întreabă: cum este călugăriţa pe care ţi-am dat-o? este bună, a răspuns ea, dar nu-i de mare folos sufletului meu, căci, fiind smerită, mă lasă să-mi fac toate voile mele. Am nevoie de una care să mă ţină în frâu şi să nu-mi îngăduie să-mi fac voile mele. Episcopul i-a dat o altă călugăriţă aspră. Aceasta ii spunea soţiei senatorului: „Bogătaşă nebună!, şi o mustra 245 şi cu alte cuvinte asemănătoare. După aceasta iarăşi a întrebat-o episcopul: cum este călugăriţa? într-adevăr, i-a răspuns ea, aceasta mi-i de folos sufletului meu. Aşa a dobândit femeia senatorului multă blândeţe sufletească. CAPITOLUL 207 VIAŢA UNEI COPILE DIN ALEXANDRIA, CARE A AVUT CA NAŞ LA BOTEZ UN ÎNGER Avva Teonas şi avva Teodor povesteau că în Alexandria, pe vremea patriarhului Pavel, o fată de oameni bogaţi a rămas fără părinţi. Ea nu era încă botezată. într-o zi, s-a dus în grădina pe care i-au lăsat-o părinţii ei căci erau grădini în mijlocul oraşului la casele fruntaşilor. Pe când era în grădină, a văzut pe un om care se pregătea să se spânzure. A alergat la el şi i-a spus: ce faci, omule? lasă-mă, femeie, căci sunt în mare încurcătură şi supărare. spune-mi adevărul şi poate reuşesc să te ajut. sunt plin de datorii, i-a spus omul, şi sunt strâns de gât de cei care m-au împrumutat. Prefer să mor mai repede ca să nu mai duc o viaţă atât de amărâtă. te rog, ia toată averea mea şi plăteşte-ţi datoriile, numai nu te omorî. Omul acela a luat averea ei şi şi-a plătit datoriile. Fata aceea strâmtorată de sărăcie, lipsită de cineva care să-i poarte de grijă, căci era fără părinţi, a fost silită de împrejurări şi a început să trăiască din curvie. Şi spuneau unii dintre cunoscuţii ei, care ştiau în 246 ce stare erau părinţii ei: „Cine cunoaşte judecăţile lui Dumnezeu? El singur iartă sufletul pentru pricina pentru care a căzut". După câtva timp s-a îmbolnăvit şi şi-a venit în sine. Pătrunsă de căinţă, spunea vecinilor: pentru Domnul, fie-vă milă de sufletul meu şi vorbiţi cu patriarhul ca să mă creştineze. Toţi au dispreţuit-o, zicând: oare o va primi, că este o desfrânată? Şi era tare supărată din pricina asta. Fiind într-o stare sufletească ca aceasta, i s-a înfăţişat îngerul Domnului în chipul omului pe care-l miluise. El i-a spus: de ce eşti întristată? doresc să mă fac creştină şi nimeni nu vrea să vorbească pentru mine. vrei cu adevărat să te faci creştină? -Da! nu te mai întrista, i-a spus el. Voi mai aduce pe câţiva şi te vom duce în biserică. A adus deci pe alţi doi, şi aceştia îngeri, şi au dus-o în biserică. Şi au luat iarăşi chipul unor persoane vestite din rangul augustalilor şi au chemat pe clericii rânduiţi pentru botez. Clericii i-au întrebat: dragostea voastră garantează pentru ea? da, au răspuns ei. După ce clericii au făcut slujba pentru ea, au botezat-o în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Apoi au îmbrăcat-o în hainele luminoase ale noilor botezaţi. Aşa îmbrăcată în alb, a fost dusă acasă purtată de către ei. După ce au aşezat-o în pat, bărbaţii aceia s-au făcut nevăzuţi. Când vecinii au văzut-o îmbrăcată în haine albe au întrebat-o: cine te-a botezat? Ea le-

a povestit, zicând: au venit câţiva, m-au dus la biserică, au spus clericilor 247 şi m-au botezat. cine sunt aceia?, au întrebat ei. Pentru că ea n-a ştiut ce să le răspundă, vecinii s-au dus şi au adus asta la cunoştinţa patriarhului. Patriarhul a chemat pe cei rânduiţi cu săvârşirea botezului şi i-a întrebat: voi aţi botezat-o pe aceasta? Ei au mărturisit că au fost rugaţi de cutare din augustali să o boteze. Episcopul a trimis după ei să-i întrebe dacă ei au fost naşii femeii. Aceştia au spus: nu o cunoaştem şi nici nu ştim să fi făcut asta. Atunci a cunoscut episcopul că lucru dumnezeiesc este acesta. Apoi a chemat-o pe femeie şi i-a spus: spune-mi, fiică, ce faptă bună ai făcut tu în viaţa ta? am fost o femeie păcătoasă, o desfrânată şi o săracă! Ce bine puteam să fac? nu-ţi aduci aminte să fi făcut vreodată vreun bine? nu, a răspuns ea, decât că am văzut pe unul că are de gând să se spânzure, strâns de gât de creditorii săi. i-am dat toată averea mea şi l-am scăpat. După ce a spus aceste cuvinte a răposat întru Domnul, slobozită fiind şi ea de păcatele cele de voie şi cele fără de voie. Atunci episcopul, dând slavă Domnului, a spus: - „Drept eşti. Doamne, şi drepte sunt judecăţile Tale!" (Ps. 118,137). CAPITOLUL 208 FRUMOSUL RĂSPUNS AL UNUI CĂLUGĂR BĂTRÂN DAT UNUI FRATE, STĂPÂNIT DE TRISTEŢE Un frate, stăpânit de tristeţe, a întrebat pe un bătrân: ce să fac? Gânduri mi se ridică întru mine şi-mi spun. 248 „în zadar ai renunţat la lume, că nu poţi să te mântuieşti". Bătrânul i-a răspuns: ştii, frate, chiar dacă n-am putea să intrăm în pământul făgăduinţei, totuşi este mai de folos să ne rămână oasele în pustiu, decât să ne întoarcem în Egipt. CAPITOLUL 209 FRUMOASA TÂLCUIRE A UNUI SFÂNT BĂRBAT LA CUVINTELE RUGĂCIUNII DOMNEŞTI: ŞI NU NE DUCE PE NOI ÎN ISPITĂ A spus unul dintre sfinţi: „Când ne rugăm Domnului spunând: «Şi nu ne duce pe noi în ispită», nu ne rugăm ca să nu fim ispitiţi, căci aceasta este cu neputinţă, ci ca să nu cădem în ispită făcând ceva care nu-i place lui Dumnezeu. Acest sens îl au cuvintele: a nu fi dus în ispită. Căci sfinţii mucenici, fiind ispitiţi prin chinuri, pentru că n-au fost învinşi, n-au fost duşi în ispită; nici cel care se luptă cu o fiară nu este dus în ispită, până ce nu-i mâncat de ea; dar când a fost mâncat, atunci a fost dus în ispită. Aşa se întâmplă cu orice patimă. Atâta vreme cât nu eşti biruit de patimă, nu eşti dus în ispită". CAPITOLUL 210 ÎN CE CHIP UN EPISCOP SUPĂRAT CU ALT EPISCOP L-A BIRUIT PE CELĂLALT PRIN SMERENIE Unul dintre părinţi povestea că doi episcopi vecini se dispreţuiau odată unul pe altul. Unul era bogat, iar celălalt mai smerit. Şi căuta cel bogat să facă rău celuilalt. Acela a 249 auzit şi a spus clerului său, ştiind ce are să facă: avem să-l biruim cu harul lui Hristos. Ei i-au spus: cine poate, stăpâne, să se măsoare cu acesta? aşteptaţi şi veţi vedea, le-a răspuns el. Episcopul a ţinut seamă şi când celălalt episcop urma să meargă la sărbătoarea Tuturor Sfinţilor, a luat clerul lui şi a spus: însoţiţi-mă; vom birui! Clericii

spuneau între ei: ce are să facă oare? Şi s-au dus cu el. Şi s-a dus episcopul în procesiune şi când s-a apropiat de celălalt episcop a căzut la picioarele lui cu clerul, zicând: iartă-ne, stăpâne, robii tăi suntem. Acela, uimit de ce a făcut, a fost pătruns la suflet, şi schimbându-i Dumnezeu inima lui a îmbrăţişat picioarele lui şi i-a spus: tu să mă ierţi, stăpânul şi tatăl meu! Şi de atunci a fost între ei o mare dragoste. Şi a spus episcopul clerului său: nu v-am spus că avem să învingem cu harul lui Hristos? Şi voi când aveţi ceva cu cineva, faceţi aşa şi veţi birui. Spunea iarăşi bătrânul: cel smerit depăşeşte în slavă chiar pe împărat, pentru că împăratul este slăvit numai în faţă, pe când cel smerit este slăvit şi fericit nu numai în faţă, ci şi când nu este de faţă. CAPITOLUL 211 DESPRE UN CĂLUGĂR VIRTUOS CARE A ELIBERAT DIN ÎNCHISOARE PE FRATELE SĂU, DEŞI EL ÎL FURASE Un stareţ povestea: „Alături de chinovia noastră trăia un călugăr foarte 250 bun la suflet. Vecin cu el era fratele lui. în lipsa bătrânului, fratele său s-a sculat, a deschis chilia lui, a intrat înăuntru şi i-a luat cărţile şi lucrurile. Când bătrânul a venit acasă şi a deschis chilia a găsit toate lucrurile luate şi s-a dus să vestească pe fratele lui şi a găsit lucrurile tocmai în mijlocul casei lui, că fratele lui nu le dosise încă. Bătrânul, vrând să nu-l facă de ruşine, nici să-l mustre, s-a făcut că-l doare stomacul, a plecat şi a rămas la closet vreme îndelungată până le va ascunde şi va ridica lucrurile din mijlocul casei. Când s-a întors, bătrânul a început să-l întrebe despre altceva şi nu a mustrat pe fratele său. După câteva zile s-au găsit la el lucrurile bătrânului şi l-au luat şi l-au băgat la închisoare, fără ca bătrânul să ştie ceva. Când a auzit că fratele său este în închisoare, n-a ştiut pricina pentru care este închis. A venit la mine, povesteşte stareţul, căci venea des pe la noi şi mi-a zis: dă-mi câteva ouă şi puţină pâine. ai oaspeţi astăzi, l-am întrebat? da, mi-a răspuns el. Bătrânul a luat acestea ca să le ducă în închisoare şi să mângâie pe fratele său. Când a intrat în închisoare, fratele a căzut la picioarele lui şi i-a spus: din pricina ta sunt eu aici, avvă. Eu ţi-am furat lucrurile tale, dar iată cartea ta este la cutare, iar haina ta este la cutare. să-ţi fie încredinţată inima ta, fiule, i-a spus Bătrânul că n-am venit pentru asta aici, nici pentru că am aflat că din pricina mea eşti aici; dimpotrivă, am auzit că eşti închis, m-am întristat şi am venit ca să te mângâi. Iată aici pâine şi ouă. Voi face totul ca să te scot din închisoare. După ce a plecat, a rugat pe unii dintre cei mari, căci era cunoscut lor din pricina virtuţii, şi trimiţându-l, l-a scos din închisoare". 251 CAPITOLUL 212 DESPRE DOI BĂTRÂNI CARE AU ÎNTREBUINŢAT O MINUNATĂ RĂBDARE FAŢĂ DE TÂLHARI Spunea un bătrân: „A venit la noi un călugăr virtuos. Noi citeam în grădină spusele sfinţilor părinţi. Bătrânului îi plăcea să le citească necontenit, le purta în sufletul său şi din ele scotea roade pentru orice virtute. Citeam tocmai povestirea aceea în care se istoriseşte că au venit tâlharii la un bătrân. Şi i-au spus lui: am

venit ca să luăm tot ce ai în chilia ta. luaţi, fiilor, tot ce vedeţi, le-a spus el! După ce au luat toate, au plecat, dar au uitat să ia o pungă ce era atârnată în chilie. Bătrânul a luat-o, a alergat în urma lor, strigând şi zicându-le: luaţi, fiilor, şi aceasta pe care aţi uitat-o în chilia mea. Hoţii, miraţi de sufletul curat al bătrânului, i-au dat înapoi tot ce luaseră din chilia lui şi s-au căit spunând unul către altul: cu adevărat acesta este om al lui Dumnezeu". După ce am citit bucata aceasta, bătrânul ne-a spus: Ştii ceva, avvo? Mult mi-a folosit mie povestirea aceasta. Cum, părinte?, l-am întrebat eu. Odată, a început el să povestească, pe când locuiam în părţile Iordanului, am citit această povestire. M-am minunat de virtutea bătrânului şi mi-am zis: „Doamne învredniceşte-mâ să merg pe urmele lui." Tu care m-ai învrednicit să port haina aceasta. Cum aveam dorinţa aceasta, iată că după două zile au venit asupra mea hoţii. Când am văzut că ciocănesc la uşă, am cunoscut că sunt hoţi, şi mi-am zis: „Slavă Ţie. Dumnezeule! Iată timpul ca să rodească dorinţa mea!" Am deschis uşa şi i-am primit cu 252 faţă veselă. Am aprins lumânarea şi am început să le arăt lucrurile, zicând: nu faceţi zgomot, cred în Domnul că n-am să ascund nimic de voi. ai aur?, m-au întrebat ei. da, le-am răspuns. Am scos trei monede în faţa lor. După ce le-au luat au plecat în pace. Eu, râzând, l-am întrebat pe bătrân: şi s-au întors hoţii, cum s-a întâmplat cu celălalt călugăr? nu, mi-a răspuns îndată bătrânul. Să nu fi făcut Dumnezeu una ca asta! Nici nu am dorit ca ei să se întoarcă. CAPITOLUL 213 DE CE SE FAC SEMNE ŞI MINUNI ÎN SFÂNTA BISERICĂ Unul dintre bătrâni spunea: „în Biserica lui Dumnezeu se fac şi acum minuni dumnezeieşti datorită ereziilor ce s-au ivit şi se ivesc mereu mai cu seamă din pricina ereziei lui Sever acefalul şi a celorlalte schisme pierzătoare pentru întărirea şi încredinţarea sufletelor mai slabe şi pentru convertirea acelora care ar voi. Căci în biserica sobornicească a lui Dumnezeu se fac şi astăzi semne prin dumnezeieştii părinţi, după cum mai înainte se făceau în fiecare zi prin sfinţii mucenici". 253 CAPITOLUL 214 MINUNEA DE LA BAPTISTERIUL DIN SATUL SORUDA Soruda este un sat din eparhia cetăţii Chiana. În el este un baptisteriu, care de sărbătoarea Sfântului Botez al Domnului asudă şi datorită sudorii se umple în timp de trei ceasuri. După botez se goleşte, dar nu deodată, ci încetul cu încetul timp de trei ceasuri. CAPITOLUL 215 ALTĂ MINUNE CU BAPTISTERIUL DIN SATUL CHEDRAVAT În satul Chedravat, din eparhia cetăţii Inoand, este un baptisteriu, făcut dintr-o singură bucată de piatră, care se umplea de la sine cu apă, de Sărbătoarea învierii; şi rămâne apa în el până la Rusalii şi după Rusalii, dispare. Amândouă aceste minuni se petrec în provincia Licia. Dacă cineva nu crede, drumul până la Licia nu-i departe spre a se încredinţa de adevăr. CAPITOLUL 216 SFAT ÎNŢELEPT CĂ NU TREBUIE SĂ RESPECTĂM HOTĂRÂRILE RELE PE CARE LE LUĂM Pe când eram odată în Ierusalim, a venit la mine un

iubitor de Hristos şi mi-a spus: — Pentru că sunt certat puţin cu fratele meu şi nu vrea să se împace cu mine, fii bun de-l cheamă şi-i vorbeşte. 254 Am primit cu plăcere şi l-am chemat pe fratele său. I-am vorbit şi l-am îndemnat la dragoste şi pace. Mi s-a părut că l-am convins; mai pe urmă însă, mi-a spus: nu pot să mă împac cu el că m-am jurat pe cruce. Eu am zâmbit şi am spus: Jurământul tău are atâta tărie ca şi cum ai fi spus: „Mă jur pe cinstita Ta cruce, Hristoase, că nu voi păzii poruncile Tale, ci voi face voinţa duşmanului Tău, a diavolului". Nu trebuie să ţinem şi să respectăm ceea ce rău a fost hotărât de către noi, ci, dimpotrivă, să ne căim şi să ne supărăm dacă am luat o hotărâre rea, după cum spune purtătorul de Dumnezeu Vasile: „Căci dacă Irod s-ar fi căit şi nu şi-ar fi ţinut jurământul lui, n-ar fi săvârşit acel mare păcat de a tăia capul Mergătorului înainte al lui Hristos". I-am adus apoi cuvintele Sfântului Vasile pe care le-am spus cu privire la locul din Evanghelie atunci când Domnul a voit să spele picioarele Sfântului Petru; acesta la început s-a împotrivit, dar apoi a primit. Auzind acestea, s-a împăcat cu fratele său. CAPITOLUL 217 UN FOARTE BUN SFAT AL UNUI BĂTRÂN, CUM CĂ MONAHUL NU TREBUIE SĂ SE APROPIE DE FEMEIE Spunea un bătrân: „Fiilor, sarea este din apă; dar dacă se apropie de apă se descompune şi piere. Tot aşa şi monahul: este din femeie, dar dacă se apropie de femeie, piere şi ajunge de nu mai este monah". 255 CAPITOLUL 218 ÎN CE CHIP AVVA SERGHIE A ADUS LA POCĂINŢĂ PE UN SĂTEAN CARE-L OCĂRA Ne povestea avva Serghie, stareţul mănăstirii lui avva Constantin, zicând: „Odată, călătoream noi împreună cu un alt sfânt bă¬trân şi am rătăcit drumul. Fără voia noastră şi fără să ştim unde mergem, ne-am pomenit în nişte semănături, călcând puţin pe ele. Săteanul care lucra pe ogor, ne-a văzut şi a în¬ceput să ne ocărască tare mânios, zicându-ne aşa: călugări sunteţi voi? Voi vă temeţi de Dumnezeu? Dacă aveţi frica lui Dumnezeu înaintea ochilor voştri, n-aţi face aceasta! Sfântul bătrân ne spune îndată: pentru Domnul, nimeni să nu-i spună ceva. Şi a spus săteanului: bine grăieşti, fiul meu! Dacă am avea frică de Dumnezeu, n-am face aceasta. Şi din nou ne-a ocărât săteanul cu mânie. Şi iarăşi bătrânul i-a spus: adevărat grăieşti, fiule, dacă am fi adevăraţi călu¬gări, n-am face aceasta; dar, pentru Domnul, iartâ-ne că am greşit. Săteanul, mirat de cuvintele bătrânului, s-a apropiat de noi, s-a aruncat la picioarele bătrânului şi a zis: am păcătuit! Iartă-mă şi, pentru Domnul, luaţi-mă cu voi". Şi a terminat fericitul Serghie aşa povestirea sa: şi cu adevărat a mers cu noi şi, ajungând în mănăstire, a îmbrăcat schima călugărească. 256 CUPRINS Cuvânt înainte Studiu introductiv Prologul cărţii Scrisoarea de dedicaţie a autorului către ucenicul său, Sofronie Sofistul 29 Capitolele 1 -218 30 Citind această carte, creştinul învaţă cât de importantă este purificarea de patimile înrobitoare prin sădirea şi dezvoltarea virtuţi¬lor morale. Limonariul îi încurajează pe păcătoşi să se

pocăiască, pentru că Dumnezeul nostru, Care vrea să locuiască în inimile oamenilor, poate „şi din pietre să-i ridice fii lui Avraam" (Lc. 3, 8) şi poată să facă „din păgâni mucenici, cum zice o cântare liturgică. Lectura acestei cărţi ajută la educarea sau îmbunătăţirea vieţii creştinului care, cu uşurinţă, învaţă de la atleţii lui Hristos stilul vieţii lor cereşti. IRINEU Arhiepiscop al Alba iuliei